

MURAT ÇAKIR
EMPERYALİZME
DAİR

POLİTİKA GAZETESİNDE
YAYIMLANAN MAKALELERDEN
DERLEMELER
2016 - 2019

EMPERYALİZME DAİR
MAKALELER

Derleme ve dizgi: Murat akır
Mart 2020

www.murat-cakir.de

COPYLEFT - Bilgi paylaşımıyla çoğalır:

Bu PDF-dosyası, ticari amaçla olmamak üzere, ücretsiz kullanılabilir, basılabilir ve dağıtılabilir. Yukarıda anılan webadresinin kaynak olarak gösterilmesi rica olunur.

İÇİNDEKİLER

• Rusya'nın Suriye angajmanının arka planı üzerine	8
• AB'nin Türkiye stratejisi	25
• F. Alman emperyalizminin Afrika sevdası	31
• Terör – Emperyalizmin meşum egemenlik aracı	38
• İnce çelişkiler – ABD ve F. Alman emperyalizmlerinin Rusya ve Çin çelişkileri üzerine	45
• »15 Temmuz« ve Avrupa – Darbe girişimi ve sonrasına Avrupalı emperyalist güçlerin yaklaşımı Rus trajedisi (Eylül 1918)	51
• Brexit sonrası AB'nin geleceği üzerine	57
• ABD Seçimleri: Brexit'in ardından ikinci darbe mi?	63
• ABD Seçimleri: Trump ve emperyalist-kapitalist dünya düzeni	69
• 2017: »Demokratörlük« döneminin başlangıcı mı?	75
• AB stratejilerinin ekonomik-politik arka planı üzerine	82
• Tarihsel rövans hazırlığı mı? F. Alman emperyalizminin vurucu gücü Federal Ordunun dönüşümü üzerine	88
• Güç gengelerinde değişim mi? NATO-AB-Türkiye ilişkilerindeki eğreti görüngülerin arka planına bir bakış	94
• Trump'ın seçim zaferinden bir yıl sonra ABD	101
• Trump'ın yeni »Ulusal Güvenlik Stratejisi«	108
• Devrim umudu yitirilirse eğer... Avrupalı komünistlerin Suriye değerlendirmeleri üzerine	114
• Meşruiyet krizi ve sonuçları – Almanya örneğinde emperyalist güçlerin egemen bloklarındaki çelişkiler üzerine	121
• Mesele »Sarı taksi – Uber kavgası« değil	127
• Belirsizlikler dönemi mi? Emperyalist güçler arasındaki ihtilaflar üzerine	133
• Emperyalizmin vurucu gücü NATO 70 yaşında	139
• Alman emperyalizminin gönüllü tayfası: Yeşiller	145
• Yeni bir nükleer çağ mı başlıyor? INF-Sözleşmesinin ABD emperyalizmi tarafından feshi ve olası sonuçları	151

RUSYA'NIN SURİYE ANGAJMANININ ARKA PLANI ÜZERİNE

2016/26-27

BM Güvenlik Konseyi daimi üyesi Rusya'nın Suriye iç savaşına müdahil olması ve Suriye hükümetinin isteğiyle askeri operasyonlara başlaması, Türkiye ve dünyadaki ilerici güçler ve barışseverler arasında farklı açılardan yorumlanmakta. Müdahaleyi, Rusya'yı da emperyalist cephe içerisinde görerek, emperyalistler arası kapışma olarak nitelendirenlerden, AKP rejimi ile olan ihtilafı ve Suriye'deki cihatçı çetelere karşı etkin saldırıları nedeniyle Putin sevgisini keşfedenlere kadar geniş bir yelpaze ile karşılaşmak olanaklı.

Rusya'nın emperyalist bir güç olmadığını, ama aynı zamanda antiemperyalist de olmadığını Politika Gazetesi'nin 22. sayısında yeterince kanıtladığımızı düşünüyoruz. Diğer taraftan Rusya'nın gerek askeri alanda, gerekse de siyasi ve diplomatik açıdan attığı adımların genel anlamda emperyalist güçler ile Suudi Arabistan ve Türkiye gibi bölge egemenliği peşinde koşan taşeron güçlerin stratejik hedeflerini tökezlettiğini de söyleyebiliriz. Ancak Rusya'nın Suriye'deki angajmanını salt Suriye'deki çıkarlarıyla açıklamaya çalışmak da yetersiz olacaktır. Dünya siyasetinde oynadığı rol açısından ve uzun vadeli hedefleri temelinde Rusya'nın Suriye bataklığına girmesinin nedenleri hayli karmaşık ve çok boyutludur.

O nedenle Rusya'nın stratejik hamlelerini, dünya siyasetine yönelik politikalarını, ilişkilerini ve bilhassa ekonomi politik nedenleri ayrı ayrı ele alarak irdelemek gerekiyor. Doğru bir tahlil yapabilmek, bu tahlil temelindeki çıkarsamalarla gelişmelerin alabileceği yönü tahmin etmek ve farklı çıkarlar ile çelişkilerin çıkardığı toz ve dumanın ardındaki gerçek resmi görebilmek için böylesi bir irdelemeye ihtiyaç var. Bu sayıdan başlayarak Rusya'nın angajmanının arka planını masaya yatıracağız. Çalışmanın kapsamı nedeniyle irdelememizi tefrika biçiminde yayınlamayı ve gelişmeleri, olanaklı olduğu ölçüde farklı açılardan değerlendirmeyi amaçlıyoruz. On beş günlük bir gazetenin sınırlarına işaret ederek, dipnot kullanmayacağımızı da belirtmeliyiz. Ama ilgilenen okurlara istenmesi durumunda dipnot bilgilerini iletebiliriz. Güncel gelişmelerin dayatmasıyla duruma göre araya farklı konuların da girebileceğini anımsatırız.

Suriye, İsrail ve Rusya

Hiç bir gelişme tarihsel bağlantılarından, maddi koşullarından ve ekonomik politik arka planından bağımsız ele alınamaz. Bu, Rusya'nın 1989-1990 karşı devriminden sonra yeniden bir »Global Player« konumuna gelmesi için de geçerlidir. Elbette Rusya'nın bu konumu elde etmesinde Şanghay İşbirliği Örgütü ve BRICS ülkelerinin gelişiminin de bir etkisi var. Bu konuda Almanya'daki Bremen Eyalet Bankası Analiz Bölümü şefi Folker Hellmeyer'in bir tespiti hayli açıklayıcı: »Bence Moskova-Pekin-BRICS yayı kazanıyor. (...) 1990'da bu ülkelerin dünya çapındaki yurt işi Gayri Safi Hasıla'daki oranı yüzde 25 idi. Bugün ise bu ülkelerin GSMH toplamındaki oranları yüzde 56. Dünya döviz rezervlerinin yüzde 70'ini kontrol ediyorlar. Yılda ortalama yüzde 4 – 5 büyüyorlar. Yükselen ülkeler sektöründe kendi mali sistemlerini oluşturuyorlar. Gelecek oradadır. Moskova ve Pekin olmaksızın dünyadaki hiç bir sorun çözülemez«.

Uluslararası sermaye kurumlarının ve emperyalist güçlerin özelde Rusya, genelde ise BRICS ülkeleri üzerine yaptıkları değerlendirmeleri, gelişmeleri açıklamak için daha sonraki yazılarda ele alacağız. Şimdi ise resmin, daha doğru bir deyimle, Puzzle'ın küçük bir parçasına bakarak başlayalım.

Yıllar öncesinde George W. Bush yönetiminin »Büyük Ortadoğu Projesine« şekil verdiği dönemde, Irak, Suriye ve Türkiye'den geçecek doğal gaz ve petrol boru hatları, genel olarak enerji kaynaklarının, üretimin ve nakliyat yollarının kontrol altına alınması, ABD'nin Suriye politikaları için yaşamsal önem taşımaktaydı. Günümüzde de bu önem azalmamıştır, ama devreye yeni faktörler girmiş durumdadır. Bu faktörlerden birisi İsrail'dir.

Suriye, İsrail için sadece stratejik açıdan değil, doğal gaz nakliyatı ve petrol kaynakları açısından da önem kazanmıştır. Dolayısıyla İsrail'in Rusya karşıtı cephede yer almasının bir nedeni daha oluşmuştur. Bu ise tersinden Rusya'nın Suriye'de angajmanını artırmasının nedenlerinden bir tanesidir.

İsrail 1967'deki altı gün savaşından bu yana işgal ettiği ve özellikle su kaynakları nedeniyle yaşamsal önem atfettiği Golan Tepelerini, Suriye iç savaşının başlamasıyla daha geniş bir koruma altına aldı. 2013 yılında Alman basınında yer alan küçük bir haber, İsrail'in Golan Tepeleri ile ilgili olarak yeni adımlar atmaya başladığına işaret ediyordu. Suriye sınırına yaklaşık 70 kilometrelik güçlendirilmiş sınır çiti kuran İsrail, ABD'li »Genie Energy« adlı enerji tekeline Golan Tepelerinin 400 kilometrekarelik güney bölgesinde petrol ve doğal gaz arama lisansı vermişti.

Golan Tepeleri, İsrail açısından oldum olası büyük stratejik öneme sahip ve İsrail ordusunun hem Suriye'ye hem de Lübnan'daki Hizbullah güçlerine karşı geliştirdiği saldırılar için askeri açıdan vazgeçil-

mez bir mevzii. İsrail bu nedenle, BM’de alınan tüm yaptırım kararlarına rağmen, Golan Tepelerini kendi toprağı gibi görüyor ve 14 Aralık 1981’de yürürlüğe soktuğı bir yasa ile Golan Tepelerinde »İsrail yasalarını, yargısı ve idaresini« geçeri kıldı. Doğı Akdeniz’deki »Levante Havzasında« bulunan devasa doğıal gaz kaynaklarından gaz çıkartmaya başlayan İsrail, Kerkük’ten başlayarak Rojava’dan geçmesi ve Ceyhan’a ulaşması planlanan yeni boru hattına Golan Tepelerinden geçerek Kilis civarında bağlantı yapmayı planlamaktadır. Şimdi ise Golan Tepeleri petrol kaynakları açısından da ayrı bir önem kazanmış durumda.

Şahinler yuvası Genie Energy

New Jersey eyaletinin Newark kentinde merkezi olan Genie Energy tekeli salt bir petrol ve doğıal gaz şirketi değıl. Aynı zamanda ABD burjuvazisinin en saldırgan ve en gerici kesimlerinin temsilcileri arasında sayılan isimlerin de yer aldığı etkin bir şirket. Şirketin danışma kurulu şu isimlerden oluşuyor: Dick Cheney, James Woolsey, Bill Richardson, Jacob Rothschild, Rupert Murdoch, Larry Summers ve Michael Steinhardt.

Bu isimlere yakından baktığımızda, ne demek istediğimiz daha kolay anlaşılır: Dick Cheney 1989-1993 yıllarında ABD Savunma Bakanı ve 2001-2009 yılları arasında da George W. Bush hükümetinde başkan yardımcısıydı. Cheney, Paul Wolfowitz ile birlikte bugün ABD’nin devlet aklı sayılan »Wolfowitz Doktrininin« mimarlarından. 2001’e kadar dünyanın en büyük petrol tekellerinden birisi olan »Halliburton« tekelinin CEO’su olan Cheney hâlâ CIA ve Pentagon üzerinde büyük etkiye sahip.

Eski CIA müdürlerinden olan James Woolsey »Neoconlar« olarak adlandırılan muhafazakârların önde gelen düşünce kuruluşlarından »Foundation for Defense of Democracies« (Demokrasileri Savunma Vakfı) başkanı ve Washington’daki güçlü İsrail lobisi »WINEP« (Yakın Doğı Politikaları Enstitüsü) üyesi. Woolsey aynı zamanda Cheney, Don Rumsfeld ve Bush hükümetlerinin diğeri şahinleriyle birlikte »Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi« PNAC’in hazırlayıcı ekibinde yer aldı.

Bill Richardson ABD’nin eski Enerji Bakanı. ABD’li ve Britanyalı bir dizi medya tekelinin sahibi olan Rupert Murdoch, PNAC kurucularından Bill Kristol’un yayınladığı neoconcu »Weekly Standard« gazetesini finanse ediyor ve ünlü »Wall-Street Journal«in sahibi. Larry Summers ise ABD’li bankaları koruma altına alan yasaların mimarı olan eski maliye bakanlarından. İsrail lobisinin tanınmış isimlerinden olan Michael Steinhardt da »Demokrasileri Savunma Vakfının« yönetim kurulu üyesi ve aynı zamanda bir Hedge fonunun spekülâtörü.

Doğrudan Rusya ile ilgisi olan kişi ise Lord Jacob Rothschild’dır. Rothschild ailesinin üçüncü büyük finans tekeli olan »RIT Capital Partners PLC« adlı şirketi kuran ve yöneten Jacob Rothschild Genie

Energy'nin büyük hissedarlarından. Tanınmış Rus oligarkı Michail Chodorkowski tutuklanmadan önce Rusya'da yerleşik »Yukos Oil« tekelindeki hisselerini gizlice Rothschild'e devretmişti.

Görüldüğü gibi Golan Tepelerinde petrol ve doğal gaz arama lisansını alan Genie Energy sıradan bir şirket değil, dünyanın en büyük emperyalist gücünün devlet aparatı ve silahlı kuvvetleri üzerinde büyük etkisi olan, ABD'nin uzun vadeli stratejilerini belirleyen ve Rusya'yı dize getirmeye çalışan isimlerin kontrolü altındaki bir tekeldir.

Golan Tepeleri ve petrol

Rusya'nın, Suriye hükümetinin isteği üzerine cihatçı çetelere karşı hava saldırılarını başlatmasının ikinci haftasında, 8 Ekim 2015'de gene Alman basınında yer alan bir haber dikkat çekiyordu: Genie Energy tekelinin İsrail'de kurduğu »Afek Oil&Gas« adlı şirketin jeologlarından Yuval Bartov, »Golan Tepelerinde ülkenin günlük petrol ihtiyacını uzun yıllar boyunca karşılayacak büyüklükte bir petrol yatağı« bulduklarını açıklıyordu. İsrail kamuoyunda uzunca bir süredir çevreye vereceği zarar ve su kaynaklarına yönelik tehdit nedeniyle protestolarla karşılanan petrol ve doğal gaz araması, tam da Suriye'deki iç savaşın yeni bir ivme kazandığı günlerde bir sonuca ulaşmıştı. Borsalara ve yatırımcılara yönelik yayın yapan farklı gazeteler ve internet sayfaları, İsrail'in Suudi Arabistan'dan sonra ikinci büyük petrol üreticisi olma fırsatını yakaladığı iddiasını ileri sürüyorlardı. Genie Energy ve Afek Oil&Gas yetkilileri, »gerekli koşullar yaratıldıktan sonra 2020'den itibaren günde en az 50 bin varil petrol üretebileceklerini« açıklıyorlardı.

Üretim için gerekli olan en önemli »koşul«, üretilen petrol ve doğal gazın »müşteriye« güvenli bir biçimde nakledilebilmesidir. Suriye'den geçmesi planlanan yeni boru hatları planlarını göz önüne getirdiğimizde, Suriye'de yürütülen vekalet savaşlarının neden günümüzdeki seviyeye ulaştığını görebiliriz. O açıdan, zaten Golan Tepeleri konusunda uzlaşmaz bir tavır sergileyen İsrail'in bundan itibaren daha da uzlaşmaz olacağını ve Suriye'deki Esad rejimini alaşağı etmek için daha fazla çaba göstereceğini öngörebiliriz. Netanjahu hükümeti şimdiden Golan Tepelerini elinde tutacak adımları atmaya hazırlanıyor. Örneğin »Diyaspora Meseleleri ve Eğitim Bakanı« olan, aşırı sağcı-köktenci »Yahudi Evi Partisi« başkanı Neftali Bennett, İsrail'in önümüzdeki beş yıl içerisinde Golan Tepelerine yüz bin yeni yerleşimci göndermeyi planladıklarını açıkladı. İsrail hükümeti, »çözölmekte olan Suriye devleti, Golan Tepelerinin geri verileceği istikrarlı bir devletin olmayacağını gösteriyor« diyerek, uluslararası hukuka hiç bir şekilde uymayacaklarını da ilân etti.

Golan Tepelerindeki petrol kaynakları bulunmadan önce de enerji taşıyıcıları konusu Suriye'deki rejimin alaşağı edilmesi ve Ortadoğu'nun yeniden düzenlenmesi politikalarının en temel motivasyo-

nuydu. ABD, AB, İsrail, Katar, Suudi Arabistan ve Türkiye'nin Suriye temelinde ortaklaşan çıkarları, üretilen petrol ve doğal gazı yeni ve güvenli nakil yollarından Avrupa ve dünya pazarlarına taşıyabilmek olarak ifade edilebilir. Her ne kadar bölgesel hegemonyayı elde etme konusunda emperyalist güçler ile bölge egemenleri arasında çıkar farklılıkları olsa da, bu temel çıkar hepsini ortaklaştırmaktadır.

Bölgede bulunan doğal gaz kaynaklarının bilhassa Avrupa'nın Rus doğal gazından »bağımsızlaştırılması« politikalarıyla ve aynı zamanda Rusya'nın NATO üyesi ülkeler tarafından kuşatılarak etkisizleştirilmesi hedefiyle de doğrudan bir ilgisi bulunuyor. Doğu Akdeniz'de bulunan devasa doğal gaz kaynakları (ki şu sıralar Mısır kıyılarında da yeni kaynaklar keşfediliyor), Arap Yarımadasının her iki tarafındaki kaynaklar kullanılabilir ve üretilen doğal gaz Türkiye üzerinden güvenli olarak Avrupa'ya aktarılabilirse, Avrupa şu anda doğal gaz ihtiyacının neredeyse yarısından fazlasını karşıladığı Rusya'ya hiç bir şekilde enerji gereksinimi açısından bağımlı kalmayacak.

Rusya'nın enerji taşıyıcıları konusunda ekarte edilmesi ve alternatif nakliyat yollarının bulunması planları eskiye dayanıyor. Fazla gerilere gitmeden, daha 2009 yılında Suriye'deki Esad rejiminin nasıl bu planlara eklenmek istediğini görebiliriz. AKP rejiminin Suriye ile olan ilişkilerinde de belirleyici bir faktör olan yeni boru hatları planları için Esad rejiminin kazanılması görevini 2009 yılında Katar emiri üstlenmişti. 2009'da Şam'da Beşar El-Esad ile buluşan Katar temsilcileri, Esad'a Katar doğal gazını taşıyacak bir boru hattı antlaşması yapılmasını önermişti. Bu öneriye göre, Katar'ın İran Körfezi'nde bulunan Kuzey Alanı'ndan Suudi Arabistan ve Suriye'den geçen bir botu hattının Türkiye'ye ulaştırılmasını öngörüyordu. Sıvılaştırılmış gaz satışını boru hatları üzerinden satışa döndürmek isteyen Katar'ın çıkarları belliydi: üretim ve nakliyat giderlerini düşürerek, kârlarını artırmak. Ama Katar'ın bu çıkarı, aynı zamanda Rusya'nın ekarte edilmesi hedefiyle de uyum içerisindeydi. Rusya ile olan geleneksel iyi ilişkileri nedeniyle Esad, Ajans France Presse'in bir haberine göre, »Avrupa'nın en önemli doğal gaz tedarikçisi olan Rus müttefikinin çıkarlarını korumak« gerekçesiyle Katar'ın önerisini reddetmişti.

Esad rejimi de Avrupa'nın doğal gaz gereksiniminin farkındaydı ve nakliyat pazarına dahil olmayı hedefliyordu. Bu nedenle 2010'da Irak merkezi hükümeti ve İran ile görüşmelere başlanmış ve İran'ın »South-Pars Alanında« çıkartılan doğal gazı Avrupa'ya nakletmek için 10 milyar dolarlık yeni bir boru hattı planları geliştirilmişti. 2012 Temmuz'unda Suriye, Irak ve İran bu konuda bir niyet antlaşması imzaladılar ve Suriye'deki iç savaş Halep ve Şam'ı da içine çekecek düzeyde şiddetlendi. Cihatçı terör şebekelerinin Suriye'nin büyük kesimlerini ele geçirmesi ve vekalet savaşlarının genişlemesi, 2012'de yapılan niyet antlaşmasını etkisiz bıraktı.

Şimdi ise İsrail'in Golan Tepelerinde bulduğu petrol rezervleri, her ne kadar henüz tam kapsamı açıklanmamış da olsa, Suriye iç savaşını

doğrudan etkileyen yeni bir faktör hâline geldi. ABD emperyalizminin stratejik partneri olan İsrail, Suriye devletinin çözülmesi ve dolayısıyla Rusya'nın bölgedeki çıkarlarının hedef hâline getirilmesi için yeni bir nedene daha kavuşmuş oldu.

Ara sonuç

Görüldüğü gibi İsrail, Rusya'nın çıkarlarını baltalamaya çalışan cephede yer alıyor. Ama tersinden de Rusya'nın Suriye'deki askeri müdahalesi de İsrail'in çıkarlarını baltalıyor ve planlarını tehdit ediyor. Çünkü Rusya'nın Esad rejimine destek çıkması ve Suriye'nin toprak bütünlüğünü savunması, şimdiye kadar geliştirilen her türlü boru hattı projesinin istenildiği biçimde gerçekleştirilmesini engelliyor. Kaldı ki Golan Tepelerinin Suriye'ye ait olduğuna dair BM kararları ile Golan Tepelerinin belirli bir bölümü için hak talep eden Lübnan Hizbullah'ının varlıkları, her şeyi daha da çetrefilleştiriyor.

Diğer yandan Rusya'nın Suriye'de dikkate alması gereken bir başka faktör de bulunmakta: Esad rejimi sadece Rusya'ya değil, aynı zamanda – hem de daha derin ilişkilerle – İran'a bağımlı. Esad rejimi İran'ın desteğiyle cihatçı terör şebekelerinin saldırılarına rağmen ayakta kalabildi. İran, Suriye, Irak merkezi hükümeti, Lübnan Hizbullah'ından oluşan ve son dönemde Yemen'deki Husilerin katılmasıyla genişleyen »Şii Yayı« Rusya'nın stratejik işbirliğini sürdürmesi gerekli olan bir faktör.

İran, cihatçı terör şebekelerinin ilerideki bir zamanda yaklaşık 20 milyon Müslümanın yaşadığı Rusya'da da bir iç tehdiide dönüşmesinden kaygı duyan Putin yönetimi için çok önemli bir müttefik. Lübnan ve Irak'taki Şiiilerin de siyasi desteğini alan Putin 23 Kasım 2015'de Tahran'da İran cumhurbaşkanı Hasan Ruhani ile buluşmuş ve iki devlet başkanı yaptıkları açıklamada »İran ve Rusya terörizme karşı verilen mücadele işbirliği ile siyasi ve iktisadi işbirliklerini derinleştireceklerini« açıklamışlardı.

Ancak İran'ın bu işbirliğinin ötesinde olan bir ajandası daha var: İran, ABD ve AB'nin yeniden iktisadi partneri olabilmesi ve ambargoların kaldırılması için ikili bir strateji izliyor. Bir tarafta Rusya ile işbirliğini derinleştirir, Suriye ve Irak'ta gelişmelere doğrudan müdahil olurken, diğer taraftan da nükleer programını kabullendirmek için ABD ile yakınlaşma politikasını ve AB ülkeleriyle işbirliğini sürdürüyor. Ama aynı zamanda da İsrail ve Suudi Arabistan'ın hedefinde bulunuyor.

Rusya, İran'ın bu ikili stratejisine vazgeçilmez partner kalabilmek için gereken yanıtları geliştirmek zorunda. İran'ın bölgesel etkinliğini geri püskürtmeyi hedefleyen İsrail zaten İran ile ilişkileri nedeniyle Rusya karşıtı bir pozisyondaydı. Golan Tepelerinde bulunan petrol rezervleri ve yeni boru hatları planları İsrail'i uzlaşmaz bir Rusya karşıtlığına iten nedenleri artırıyor. Rusya ise Suriye'deki angajmanını

sürdürmek zorunda. Böylelikle Rusya'nın içine girdiği Suriye bataklığı daha da derinleşiyor. Ama tüm bunlar, Suriye Puzzle'ının sadece küçük bir parçası.

İzolasyonu kırma ve alternatif oluşturma çabaları

Rusya'nın Suriye'de cihatçı terör gruplarıyla rejim karşıtlarına yönelik hava saldırılarını yoğunlaştırması, özellikle Avrupa'da – gerek burjuva basınında, gerekse de muhalif kesimler ve barış hareketi içerisinde – Rusya'nın hangi hedefler peşinde olduğu konusunda farklı tartışmalara yol açtı. Bilhassa Almanya barış hareketi içerisinde Putin yönetimi ve genel olarak Rusya'nın politikaları üzerine birbirleriyle çelişen değerlendirmeler yapılmakta. Türkiye'deki farklı sol kesimlerin değerlendirmeleri için de benzer bir tespiti yapmak olanaklı. O nedenle yazımızın bu bölümünde Rusya'nın Suriye angajmanının hedeflerini değerlendireceğiz.

Rusya'nın Suriye'deki askeri angajmanı ile, salt Suriye ile sınırlı olmayan iki temel hedefe yönelmiş olduğunu söyleyebiliriz: »Wol-fowitz Doktrinine« dayanan ve emperyalizmin dünya çapındaki yönlendirici stratejisinin gereği olan kuşatmanın yol açtığı izolasyonu kırmak ve uluslararası siyasette »nizam kurucu ve koruyucu« alternatif güç olarak kabul edilmek.

Özellikle güncel Ukrayna krizinin başlamasıyla sertleşen izolasyon koşullarından kurtulmak isteyen Rusya, stratejik hamlelerini sadece geleneksel-tarihsel Hinterlandına değil, aynı zamanda ABD emperyalizmi için yaşamsal önem arz eden Ortadoğu'ya da yönlendirdi. Suriye'de sürdürdüğü hava saldırılarıyla fiili bir durum yaratarak, bilhassa ABD ordu yönetiminin Rus ordu yönetimi ile koordinasyon görüşmelerine girmesini sağladı ve bir anda Suriye'ye yönelik tüm emperyalist stratejilerin yeniden düzenlenmesi zorunluluğuna yol açtı. Böylelikle ekonomik ambargolar ve dışındalanma (Exklusion) yaptırımlarıyla oluşturulan izolasyon koşullarını etkisiz bırakarak, uluslararası müzakerelerde belirleyici aktörlerden birisi hâline geldi.

Rusya'nın ikinci hedefi, yani alternatif güç olarak kabul edilme hedefi dış politika anlayışı ve uluslararası ilişkilerde bağımsız ulus devletlere verdiği önem ile doğrudan ilintilidir. ABD ve AB ulus devletler üstü kurum ve yapılanmalarla (G7/G20 Zirveleri, NATO kurulları, AB Komisyonu, Dünya Bankası, IMF gibi) ulus devlet hükümranlıklarını ve ulusal parlamentoların yasama yetkilerini, neoliberal dönüşüm politikalarını ve emperyalist stratejileri gerçekleştirmek amacıyla işlevsiz kılmaya çalışırken, Rusya, aynı Çin ve diğer BRICS ülkeleri gibi, ulus devlet iradesinin belirleyici faktör olarak kalmasını savunuyor. Bu savunu günümüzde emperyalizm karşıtı etkide bulunan bir alternatif konsept hâline gelmiştir.

Rusya Federasyonu devlet başkanı Waldimir Putin 2015 Eylül'ünde eski SSCB ülkelerinin üye olduğu »Kolektif Güvenlik Antlaşması

Örgütü» ve BM Genel Kurulu önünde yaptığı iki konuşmada, bu alternatif konseptin ana hatlarını çizmişti: Rusya'ya göre »ABD ve diğer Batılı ülkelerin uluslararası teröre karşı mücadeleleri tamamen yanlış. BM Şartı'na aykırı müdahaleler ve rejim değişikliği çabaları Ukrayna, Suriye, Irak ve Kuzey Afrika'yı hem istikrarsızlaştırıyor, hem de terör örgütlerinin güçlenmesine yol açıyor«.

Emperyalizme meydan okuma mı?

ABD Dışişleri Bakanı John Kerry, Putin'in yaptığı konuşmalara »Rusya özgür dünyaya meydan okuyor« sözleriyle reaksiyon gösterince, Avrupa barış hareketindeki bazı kesimler bunu »emperyalizme meydan okuma« olarak okudular. Bu görüşe katılmıyoruz. Putin'in çıkışının bir meydan okuma olduğu doğru, ama bu – her ne kadar sonuçları emperyalist stratejileri destekleyen politikalara yol açsa da – bilinçli bir antiemperyalizm değil, tekelleşme tandansı hızlanan Rusya kapitalizmini savunma çabası ve müttefiklere verilen bir mesajdır.

Bir kere Rusya, Suriye'deki rejime destek çıkararak, dış politikasının temel mantığı olan »sadece meşru ve bağımsız ulus devletler dünya çapında güvenliği sağlayabilir« anlayışının altını çizmektedir. Aynı zamanda kendi »terör« ve »terörist« tanımını ön plana çıkartmaktadır: »Ulus devletlerin bağımsızlığını tehdit eden her türlü eylem ve rejim değişikliği çabaları terördür; dış güçlerin girişiyle kurulan veya desteklenen silahlı hareketler teröristtir«. Rusya bununla birlikte müttefiklerine ve müttefiki olabilecek ülkelere şu mesajı vermektedir: »Dara düştüğünüzde, istemeniz durumunda yardımınıza koşarız«. Bu sıradan bir mesaj değil, ABD öncülüğünde yürütülen sözde »kriz yönetiminin« alternatifsiz olmadığı vurgusudur.

Rusya andığımız iki temel hedefe ulaşmak için 1990 sonrasında ilk kez kendi toprakları ve geleneksel-tarihsel Hinterlandı dışında bulunan bir bölgeye müdahalede bulunarak, her türlü riski göze aldığını da gösteriyor. Risk altına girme kararlılığının birincil adresi Washington'dur. Rusya ABD'ye, kendisine »uluslararası ilişkilerde eşit göz hizasında davranmak« ve kendisini »dikkate almak zorunda olduğu« mesajını vermektedir.

Diğer yandan Suriye'deki askeri müdahale, Rusya ordusunun askeri yetilerini göstermek için de önemli bir fırsat olarak görülmektedir. Etkin hava saldırıları ve kusursuz lojistik nakil zinciri oluşturulması burjuva basınında büyük dikkatle not edilmektedir. Özellikle Almanya'daki burjuva basınında Rusya'nın, 2008 Kafkasya Savaşının hemen ardından başlattığı ordu reformunun başarısız olduğu ileri sürülmektedir. Ancak Rusya'nın aynı anda hem Kırım ve Doğu Ukrayna'da asimetrik/hibrid savaş yürütebilme yeteneğini, hem Kafkasya'daki askeri varlığını zayıflatmadan koruyabildiğini, hem de kısa zamanda son derece karmaşık bir alanda, Suriye'de etkin operasyonlar gerçekleştirebileceğini göstermesi, sadece burjuva basınının iddialarını çürüt-

mekle kalmadı, aynı zamanda emperyalist güçlerin Rusya'yı kuşatarak etkisizleştirme stratejilerinin zayıflığını kanıtladı. Özellikle Rusya donanmasının – aslında askeri stratejiler açısından pek büyük önemi olmamasına rağmen – Hazar Denizi'nden fırlattığı uzun menzilli roketlerle 1.500 kilometre uzaklıktaki hedefleri vurabileceğini kanıtlaması, NATO'nun Doğu Avrupa'ya genişleme politikasına ve ABD'nin Doğu Avrupa'ya yerleştirmek istediği »Roketsavar sistemine« verilen ciddi bir yanıttı.

Kaldı ki Rusya'nın Suriye'deki Tartus üssünü kaybetmeme kararlılığı tek başına Suriye angajmanı için yeterli bir neden. O açıdan Ortadoğu'da geleneksel olarak en önemli müttefiki olan Suriye rejimine destek çıkması ve askeri savunmasına katılması, pek şaşırtıcı bir sonuç değil. Bir Rus savaş uçağının Türkiye tarafından düşürülmesi sonucu ortaya çıkan krizi yönetme biçimi, Rusya'nın koyduğu hedeflerden şaşmayacağını da kanıtlamakta. Rus basınından izleyebildiğimiz kadarıyla, uçağın düşürülmesinin Obama'nın Suriye politikalarından hoşnut olmayan ABD'li Neocon kesimlerin girişimiyle ABD ordusunun bir komplosu olduğu kanısı, Rusya yönetimince en güçlü olasılık olarak görülüyor. Rusya yönetimi bu bağlamda »uçak düşürme komplosunun« ters teptiği görüşünde, çünkü uyguladıkları kriz yönetimi ve bu çerçevede atılan adımlarla hem Türkiye'nin Suriye politikalarını sınırlandırdılar, hem de Suriye'ye konuşlandırılan füze sistemleriyle Suriye hava sahasının büyük bir bölümünü kontrol altına alarak belirleyici aktörlerden birisi oldular.

Hesaplar, olasılıklar...

Rusya'nın Suriye özelinde son derece soğukkanlı hesaplara göre hareket ettiğini tespit edebiliriz. Atılan ve atılacak her adımda belirleyici olan Rusya'nın uzun vadeli hedefleridir. Bu aynı zamanda şu anlama gelmektedir: Rusya'nın Esad rejimini ilelebet ve her koşulda destekleyecek olması söz konusu değildir. Esad rejiminin ayakta kalabilmesi için ödenecek bedelin uzun vadeli hedeflere zarar vermesi durumunda Rusya'nın tavrının hemen değişeceğini öngörebiliriz. Gerçi önümüzdeki dönem için böylesi bir şey söz konusu değil, ama Rusya'nın Suriye'de kara kuvvetlerini oyuna sokmak zorunda kalması, Suriye angajmanında değişikliğe gitmesini gerektirecektir. Çünkü hâlâ »Afganistan travmasını« yaşayan Rusya toplumunda kara kuvvetlerinin Suriye'ye gönderilmesi konusunda yüzde 70'e varan bir karışıklık söz konusu. Kamuoyu desteğine ihtiyacı olan Putin yönetimi için kara operasyonları bir nevi kırmızı çizgiye dönüşebilir.

Ama diğer tarafta Rusya Federasyonu içinde yaşayan Müslüman nüfus arasında, özellikle Kafkasya ve Merkez Asya'da farklı cihatçı örgütlere katılanların sayısı artmakta ve bu durum iç politikada bir tehdit unsuru olarak algılanmaktadır. Aslına bakılırsa Rusya cihatçı terör tehdidini uzun zamandır dikkatle izlemekte. Sadece Rusya içerisinde değil. Örneğin Arap dünyasında 2011 sonrasında mey-

dana gelen devinimler Rusya yönetimi tarafından başından itibaren »olumsuz gelişmeler« olarak değerlendiriliyordu. Rusya, Arap dünyasındaki ülkelerin çoğunluğunun örgütsellikleri zayıf toplumlara sahip olmalarının, tarihsel gelişimlerinin ve büyük ekonomik sorunlarla cebelleşmelerinin bir sonucu olarak burjuva demokrasilerine geçiş yapamayacaklarını ve ayaklanmalar sonrası yapılan seçimlerde İslamist rejimlerin oluşma fırsatlarının ortaya çıkacağı görüşünü savunuyordu. Böylesi bir gelişmenin Rusya içerisinde de olumsuz etkileri olacağından hareket eden Rusya yönetimi, son yıllardaki gelişmelerle 2011’de yaptıkları tespitin teyit edildiği görüşünde.

Putin bu nedenle gerek 15 Eylül 2015’de Tacikistan’ın başkenti Duşanbe’de yapılan »Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü« toplantısında, gerekse de 28 Eylül 2015’de New York’ta BM Genel Kurulu önünde, İslam Devletinin »dünya çapında bir tehdit oluşturduğunu« ve »bu nedenle uluslararası anti-terör işbirliğinin Suriye’de harekete geçmesi gerektiğini« söylemişti. Cihatçı teröre karşı verilecek mücadelede ne denli ciddi olduklarını kanıtlamak içinse, Dışişleri Bakanlığı’nda terörizmle mücadelede sorumlu bir Bakan yardımcısı makamı oluşturuldu ve bu makama Rusya gizli servisi FSB’nin bir generali getirildi.

El Kaide gibi cihatçı örgütlerin bilhassa Kafkasya’da uzun zaman- dan beri örgütlendikleri biliniyor. Örneğin 2007’de El Kaide’ye bağlı olan bir »Kafkasya Emirliği« kurulmuş ve bilhassa Dağıstan’da terör eylemleri artmıştı. Suriye iç savaşının başlamasıyla birlikte Kafkasya’daki cihatçı kadroların Suriye’ye gitmesiyle terör faaliyetlerinde azalma kaydedildi. DAİŞ’in güçlenmesiyle bu gruplar El Kaide’den ayrılıp El-Bağdadi’ye bağlandıklarını ilân ettiler. 2015 başından itibaren ise, cihatçı grupların Rusya’daki örgütlenme faaliyetleri hızlandı. Örneğin DAİŞ sözcüsü Muhammed El-Adnani 23 Haziran 2015’de İslam Devletinin parçası olan »Kafkas Vilayetinin« kurulduğunu ilân etti. Böylelikle Kafkasya’da, daha önce Kuzey Afrika, Yemen, Pakistan ve Afganistan’da olduğu gibi, El-Bağdadi »Halifeliğine« biat etme trendi başlamış oldu.

Rusya, her ne kadar Rusya Federasyonu içerisinde cihatçı terör olaylarında olağanüstü bir artış görülmesi de, bu gelişmeyi kaygıyla izliyor. Çeçenya’dan, Dağıstan’dan, Kafkasya’nın farklı bölgelerinden ve Azerbaycan’dan, Tacikistan’a, Kırgızistan’a ve Özbekistan’a kadar geniş bir coğrafyadan Suriye iç savaşına katılmaya giden cihatçı kadroların tekrar geri döndüklerinde Rusya için büyük bir tehlike oluşturabileceklerinden hareket ediliyor. Son yıllarda CIA’nin kontrolünde olan veya ABD yönetimine yakın duran kimi »STK’nın« Kafkasya ve Merkez Asya’da faaliyetlerini artırmaları, dış kuşatmanın yanı sıra, ülke içerisinde de bir istikrarsızlaştırma çabası olarak değerlendiriliyor. Bu açıdan başta DAİŞ olmak üzere, Suriye ve Irak’taki cihatçı terör gruplarının geri püskürtülmesi, Rusya’nın iç güvenlik politikaları açısından da büyük önem taşıyor. Zaten Rusya’nın Suriye’deki

hava saldırılarının askeri hedeflerinden bir tanesi de, geriye dönmesi muhtemel cihatçı kadroların yok edilmeleridir. Ancak Rusya'nın kendi Müslüman nüfusu içerisinde cihatçı akımların yayılmasını engelleme hedefine böyle ulaşabileceği pek belli değil. Çünkü emperyalist güçlerin bilinçli bir şekilde mezhepçiliği körükledikleri bir dönemde Rusya'nın Esad rejimine destek olarak gerçekleştirdiği hava saldırılarının, Rusya Federasyonu içinde yaşayan ve çoğunluğu Sünni olan Müslüman nüfus arasında antipatiyle karşılanma olasılığı da bulunuyor.

Tüm bu olasılıklara rağmen Rusya yönetiminin Suriye'deki angajmanı, yazının başında andığımız iki temel hedef ile gerekçelendirdiğini söyleyebiliriz. Rusya elbette kendi Müslüman nüfusunun belirli bir kesiminin sempatisini kaybedebilir ve böylelikle cihatçı akımların bu nüfus arasında taraftar bulmalarına neden olabilir. Böylesi bir risk var. Ancak bu da, Rusya yönetiminin her türlü riski göze alma kararlılığı çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Angajman belirleyici diğer etmenler

Rusya'nın dış ve güvenlik politikalarını değerlendirirken, genellikle Rusya'nın tarihsel deneyimlerinin toplum ve karar vericiler üzerinde bıraktığı etkiler göz ardı edilmektedir. Bilhassa Fransa'nın Napolyon dönemindeki saldırısı ve özellikle Alman faşizminin İkinci Dünya Paylaşım Savaşı'ndaki işgal denemesinin toplumsal hafızada bıraktığı travmatik izler unutulmamalıdır. Alman faşizminin, diğer emperyalist güçlerin göz yumması ile gerçekleştirdiği saldırılar, Sovyetler Birliği'nde 27 milyondan fazla insanın yaşamına mal olmuş, masif bir yıkıma yol açmıştı. O açıdan böylesi bir deneyimin »bir daha asla tekrarlanmaması«
yaklaşımının, bugün dahi geniş toplumsal kesimleri ve farklı sınıflardan siyasetçileri ortak paydada birleştiren bir faktör olduğunu söyleyebiliriz.

Bu nedenle Sovyetler Birliği sınırları içerisinde yer alan, ama bugün Rusya Federasyonu'na ait olmayan bölge ve ülkeler, Rusya tarafından özel »güvenlik ilgi alanı«
olarak görülmektedirler. Bu bölge ve ülkelerde Rus milliyetine mensup küçümsenemeyecek sayıda bir nüfusun yaşaması ve NATO'nun doğrudan bu ülkelere yönelik genişleme politikası, özellikle güncel Ukrayna krizi, Rusya yönetiminin savunma ve silahlanma politikalarına geniş toplumsal destek bulmasına neden olmaktadır. Rusya'nın 2008'de bağımsız devletler olarak tanıdığı Güney Osetya ve Abhazya ile Kırım'ın doğrudan, Doğu Ukrayna'nın ise dolaylı olarak Rusya'nın parçası olarak görülme politikaları toplumsal meşruiyete sahiptir.

Emperyalist güçlerin sistematik bir biçimde sürdürdükleri kuşatma politikasına gösterilen temel reaksiyon, savunma bütçelerinin mütemadiyen artırılması olmuştur. Stockholm'deki SIPRI enstitüsünün verilerine göre Rusya 2014 yılında 84,5 milyar Dolar ile, ABD

(610 milyar Dolar) ve Çin'in (216 milyar Dolar) ardından yeniden savunmaya en fazla bütçe ayıran üçüncü ülke oldu. Rusya diğer taraftan 15,7 milyar Dolar (2013) ile ABD'nin ardında en fazla silah ihraç eden ikinci ülke konumunu korumaktadır. Dünya çapındaki silah ihracatında ABD'nin payı yüzde 39 iken, Rusya'nın payı yüzde 14'dür.

Rusya'nın dış ve güvenlik politikalarını tüm dış etmenler olduğu kadar, tarihsel ve toplumsal gelişmeler de doğrudan etkilemektedir. 1989/1990 karşı devriminden sonraki kapitalist gelişme, hiç bir sosyal ve yasal kısıtlama olmaksızın eski devlet ticari teşekküllerinin çok kısa bir süre içerisinde korsanvari talanına dayanmaktadır. Gene çok kısa bir süre içerisinde sosyal güvencesizlik devasa boyutlara ulaşmış ve zenginler ile yoksullar arasındaki uçurum son derece derinleşmiştir. Oligarşik yapılar ve yolsuzluk ekonomisi, muhalif kesimlerin baskı altına alınması, yasama-yargı ve yürütmenin tek elde toplanması ve devlet ile Ortodoks Kilisesinin içiçe geçmişliği, günümüz Rusya kapitalizminin emarelerindendir. Tekelci devlet kapitalizminin koşulları, Putin şahsında milyarlarca Dolar'a sahip oligarkları »kontrol altına alan« güçlü lider görünümü, doğal gaz ve petrol satışından elde edilen gelirlerle hissedilen refah düzeyinin artması ve bağımsız ulus devlet hükümrancılığı savunusu, emperyalist kuşatma politikalarıyla birleşince, güncel dış ve güvenlik politikalarına geniş toplumsal destek sağlanabilmektedir.

Sağlanan bu geniş toplumsal destek ve gerçekleştirilen ordu reformuyla askeri yeteneklerin artırılması, Rusya'nın kendi etki alanını korumaya yönelik reaktif jeostratejik politikaları daha büyük bir özgüvenle yürütmesini teşvik etmektedir. Bunun yanı sıra Putin ve Medwedjew gibi yöneticiler üzerinden uluslararası toplantılarda »Ortak Avrupa Güvenlik Mimarisi« veya »BM Şartı temelinde çok kutuplu dünya düzeni« gibi önerilerle emperyalist stratejilerin karşısına siyasal alternatifler çıkartılarak, uluslararası siyasette destek bulma ve »oyun kurucu« olma çabaları yürütülmektedir. Rusya'nın NATO karşıtlığı, gerilimleri azaltmaya yönelik yaklaşımları ve işbirliğini önceleleyen dış politika girişimleri, silahsızlanma talepleri, »Lizbon'dan Wladiwostok'a kadar« ortak iktisat ve güvenlik alanı yaratma önerisi ve dünya çapındaki ihtilafların çözümü için sadece BM, AGİT ve Avrupa Konseyi gibi kurumların sorumlu olması savunusu, Rusya'ya Avrupa barış hareketleri içerisinde sempati kazandırmaktadır. Ancak tüm bu gerçeklere rağmen, Rusya'nın, değil sosyalist, antiemperyalist bir ülke dahi olmadığı unutulmamalıdır. Rusya'nın dış ve güvenlik politikaları ile Suriye'deki askeri angajmanının her ne kadar emperyalist stratejileri köstekleyici etkileri olsa da, Rusya Federasyonu kapitalist bir devlettir ve Rus burjuvazisinin tahakküm aracıdır. Ama aynı zamanda da barış ve silahsızlanma politikalarının gerçekleştirilmesi için dikkate alınması gereken bir ülkedir. Çünkü »barış sorunu günümüzün en güncel, herkesi etkileyen sorunudur« (Lenin). Rusya'nın Suriye angajmanını değerlendirirken, temel alınması gereken perspektif, barış sorunu olmalıdır.

Yeni Askeri Doktrin

Rusya, 25 Aralık 2014'de Putin'in imzasıyla yeni askeri doktrini yürürlüğe sokmuştu. 2010'da kararlaştırılan eski doktrin Rusya Güvenlik Konseyi tarafından yenilendi, ama yenilenme kararı 2013 Temmuz'unda, yani güncel Ukrayna krizi ve Suriye angajmanından önce alınmıştı. Bu açıdan yeni askeri doktrini, salt güncel krizlere gösterilen bir reaksiyon olarak değil, aksine Rusya'nın iç ve dış politika alanlarındaki değişimlere yönelik bir strateji belirlemesi okumak gerekiyor, ki bu doktrin aynı zamanda Rusya'nın Suriye angajmanının arka planına da ışık tutuyor.

Yeni doktrinde, eskisinde olduğu gibi, askeri tehlikeler ve tehditler arasında nitel bir ayırım yapılmakta ve askeri tehditler »reel silahlı ihtilaf olasılığının ön adımı« olarak nitelendirilmekte. Askeri tehditlerin liste başına NATO ve ABD yerleştirilmiş. Gerekçe olarak NATO'nun »güç potansiyelini genişletmesi« ve Rusya'ya komşu ülkelerde »yabancı güçlerin askeri kontenjanlarının diskolasyonu« gösteriliyor. Diskolasyon, askeri terminolojide askeri birliklerin ve komuta kademelerinin önceden belirlenmiş bir görevi yerine getirmek için alansal dağılımını tanımlıyor. NATO'nun ve ABD'nin Doğu Avrupa ülkelerine çeşitli askeri birlikleri, radar ve roket sistemlerini konuşlandırmaları ve salt Doğu Avrupalı NATO üyeleri için Rusya'ya yönelik bir eylem planı (»Readiness Action Plan«) kararlaştırdıkları göz önünde tutulursa, Rusya'nın askeri tehdidi ne denli yüksek olarak algıladığı anlaşılabilir. Kaldı ki askeri doktrin NATO'nun BM kararı olmadan gerçekleştirdiği müdahaleleri (1999 Kosova, 2011 Libya savaşları) »küresel işlevli saldırganlık« olarak nitelendiriyor.

Rusya, ABD'nin iki ülke arasındaki nükleer stratejik dengeyi değiştirme çabasında olduğu görüşünde. Gerçi her iki ülke de yaklaşık aynı sayıda nükleer silaha sahip, ama ABD yeni konvansiyonel savunma ve saldırı silahlarının geliştirilmesinde açık ara önde. Bu nedenle yeni askeri doktrinde Rusya'nın »stratejik savunma sistemlerine«, »uzay silahlarına«, »nükleer olmayan stratejik hassas vuruş sistemlerine« ve »küresel vuruş yetisine« sahip olması gerektiği vurgulanıyor. Ayrıca siber saldırılar ve yabancı gizli servislerin »yıkıcı faaliyetleri« de askeri tehditler listesinde yer alıyor.

Askeri doktrin her ne kadar NATO ve ABD'nden gelen askeri tehditleri öne çıkarsa da, bölgesel ihtilaflara da aynı derecede önem atfediyor. »Küresel aşırılık ve terörizm«, sınır aşan organize suçlar, silah ve uyuşturucu kaçakçılığı da tehditleri artırıcı tehlike potansiyelleri olarak görülüyor. Özellikle Afganistan sınırında uyuşturucu kaçakçılığının devasa düzeyde artmış olması ve genel olarak cihatçı terör örgütlerinin faaliyetleri »önleyici askeri güvenlik tedbirleri« için gerekçe olarak gösteriliyorlar.

Yeni askeri doktrinde Rusya'nın Hinterlandına eskisinden daha fazla dikkat verildiği göze çarpmakta. Gelişmelerin, »Rusya'dan top-

rak istenmesine kadar« varabileceğini öngören doktrinde yeni askeri tehditler şu üç cümlede özetlenmiş:

»Bilişim ve iletişim teknolojisinin askeri hedefler ve uluslararası hukuka aykırı olan, devletlerin hükümlerine, siyasi bağımsızlıklarına, toprak bütünlüklerine yönelik ve uluslararası hukuk, güvenlik, küresel ve bölgesel istikrar için bir tehdit oluşturan eylemlerin gerçekleştirilmesi için kullanılması;

Meşru devletsel iktidar organlarının alaşağı edilmesinin bir sonucu olarak ve Rusya Federasyonu'na komşu ülkelerdeki Rusya Federasyonu çıkarlarını tehdit eden rejimler inşa etme politikası ve

Yabancı devletler ve bunların oluşturduğu koalisyonların özel servis ve örgütlerinin Rusya Federasyonu'na karşı yıkıcı faaliyetleri.«

İç Politika Bağlantısı

Rusya'nın yeni askeri doktrininde asıl »yeni« olanın, dış ve iç politik risklerin birbirleri ile sıkı sıkıya bağlantılı hâle getirilmesi olduğunu söyleyebiliriz. Putin yönetimi burada iki tehdit senaryosundan hareket ediyor: Birincisi, Rusya'nın çeşitlilik arz eden toplumsal yapısının etnik ve dini ihtilafların patlak vermesiyle istikrar bozucu ve iktidarı tehdit edici bir gelişmeye evrilmesi. Bilhassa Kuzey Kafkasya'daki cihatçı ve İslamist akımların yaygınlaşması ve »İslam Devletinin« Rusya sınırları içerisinde terör saldırılarını gerçekleştirmesi olasılığının altı çiziliyor.

Daha önemli görülen ise ikinci tehdit senaryosu, yani »anayasal düzenin şiddet yoluyla alaşağı edilmesi«dir. Bu senaryoyu tarif eden iç tehditler de doktrinde şu cümlelerle tanımlanıyor:

»Ülke içerisindeki toplumsal ve iç politik durumu istikrarsızlaştırma faaliyetleri;

Halkın, ama ilk etapta ülkenin genç yurttaşlarının, anavatanın korunması alanındaki tarihsel, zihinsel ve yurtsever geleneklerinin altını oyma hedefiyle enformatik etkileme faaliyetleri;

Milliyetler arası ve sosyal gerilimler ve aşırılığın provoke edilmesi ve etnik ve dini nefret veya düşmanlığın körüklenmesi.«

Aslına bakılırsa bu cümlelerle Rusya'nın en hassas noktası, yani vurulduğunda sisteme en fazla zarar verebilecek »yumuşak karnı« tarif edilmekte. Putin iktidarının temelini oluşturan iktisadî başarıların emperyalist devletlerin uyguladığı ambargolar ve devlet gelirlerinde büyük payı olan petrol gelirlerinin düşük fiyatlar sonucunda azalması, toplumsal hoşnutsuzlukları artırıcı bir faktör olarak görüldüğünden, bunun doğal sonucu olarak askeri doktrinin »iç güvenliğe« de yöneltildiğini ve iç politika sorunlarının »güvenlik sorunu« olarak algılandığını görebiliyoruz.

Askeri doktrindeki bu yaklaşım doğrudan Rusya'nın dünya çapındaki devinimleri değerlendirme biçimiyle bağlantılı. Daha önce de vurguladığımız gibi, Rusya, Arap dünyasındaki devinimleri, komşu ülkelerdeki – bilhassa Ukrayna'daki – gelişmeleri »dışarıdan yönlendirilen süreçler« ve genel anlamda olumsuz gelişmeler olarak algılamakta. Buradan hareketle de, aslında son derece haklı olarak, Rusya'nın kendisinin emperyalist rejim değişikliği planlarının hedefi olduğunu görüyor. NATO ve AB'nin Doğu Avrupa'ya genişlemeleri ve ABD'nin Rusya'nın tüm çeperinde askeri faaliyetlerini artırması, bu değerlendirmeyi güçlendiriyor. Ancak bu değerlendirme ve dış tehdit senaryoları aynı zamanda iç ve dış politikalara toplumsal rıza sağlama ve egemenliği güvence altına alma araçları olarak da kullanılıyor.

Nükleer Olmayan Ve »Lineer Olmayan (Gayri Nizami)« Savaş Yönetimi

Askeri doktrin, Rusya yönetiminin tehlike ve tehdit olarak algılandığı risklere nasıl bir reaksiyon göstermesi gerektiğini vurgulayarak, Rusya'nın siyasi pratiğine açıklık getiriyor. Görüldüğü kadarıyla Rusya dış tehditlere karşı gerektiğinde nükleer cephanesini kullanma hakkından vazgeçmeyeceğini bu şekilde »dosta düşmana« gösteriyor. Ama, her ne kadar konvansiyonel silahlarla olabilecek büyük saldırılara dahi nükleer yanıt vereceğini açıklasa da, nükleer cephanenin yeterince koruyucu bir şemsiye olamayacağı görüşünün hakim görüş hâline geldiğini söyleyebiliriz.

Bunu doktrinde yer alan »nükleer olmayan caydırıcılık« tanımından okumak mümkün. Bu caydırıcılık yetisine kavuşabilmek içinse ağ tabanlı savaş yönetimine ve »küresel vuruş« yeteneğine sahip olunması öngörülüyor. 2012 Kasım'ında Genelkurmay Başkanlığına getirilen Waleri W. Gerassimow'un askeri doktrinin açıklanmasından hemen sonra yaptığı ve ordunun 2016-2020 silahlanma programında ağırlıklı olarak »hassas vuruş silahlarının, enformasyon ve istihbarat araçlarının ve otomatik yönetim sistemlerinin alımına« öncelik verileceği açıklaması, bugüne kadar doktrinin kelimesi kelimesine uygulanmakta olduğunu kanıtlıyor.

»Nükleer olmayan caydırıcılık« konsepti NATO, ABD ve AB'ne yönelik olarak uygulanan bir stratejiyken, caydırıcılığın Rusya'nın Hinterlandında da sağlanabilmesi için »lineer olmayan (gayri nizami) savaş yönetimine«, yani dolaylı ve asimetrik biçimlerdeki askeri şiddet ile birlikte ve aynı anda siyasi, iktisadî ve diğer askeri olmayan araçların, bilhassa bilişim teknolojisinin kullanılması, strateji olarak benimsenmiş durumda. »Lineer olmayan« savaş yönetiminin nasıl uygulandığına, özel kuvvetlerin, düzensiz silahlı birliklerin ve özel askeri teşekküllerin kullanıldığı ve halk arasında Ukrayna yönetimine karşı olan protesto potansiyelinin bir toplumsal harekete dönüştürüldüğü Kırım'da yakinen tanık olduk.

Kırım ve Doğu Ukrayna'daki »başarılar«, yeni askeri doktrinde ön-

görülmüş olan ve 2013’de oluşturulan »Özel Operasyon Komutanlığı« sayesinde elde edilebildi. Doktrine göre »lineer olmayan« savaş yönetimi, sadece Savunma Bakanlığına bağlı askeri birliklerin değil, aynı zamanda İçişlerine, Doğal Afetlerden Korunma Bakanlığına ve gizli servislere bağlı silahlı birliklerin kullanılmasını da öngördüğünden, bunu gerçekleştirebilmek için bir »ağ tabanlı operasyon yönetimi« oluşturuldu ve tüm bu birim ve yönetimlerini tek merkezden komuta altına alabilmek içinse, 2014 Aralık’ında »Ülke Savunması Ulusal Yönetim Merkezi« kuruldu.

Doktrin tüm bunların yanı sıra seferberliğe hazır olma durumunun kapsamının genişletilmesini de gerekli görüyor. Burada söz konusu olan sadece silahlı kuvvetler değil, ülkenin bir bütün olarak seferberliğe hazır duruma getirilmesi, iktisadî ve toplumsal seferberliğin sağlanmasıdır. Örneğin olası bir seferberlik durumunda mali sektöre, vergi sistemine ve para sirkülasyonuna yönelik, hemen uygulamaya sokulacak kurallar hazırlandı. Putin yönetiminin bu şekilde iki adımı hedeflediğini söyleyebiliriz: Birincisi, ülkedeki oligarkların yönetime olan sadakatlerini güvenceye almak, ikincisi de, kriz olasılığı karşısında ekonomiye etkin müdahale araçlarına sahip olabilmek. Bu araçlar aynı zamanda Rusya’da faaliyet gösteren ve üretim yapan uluslararası tekellere yönelik bir kontrol mekanizması oluşturulması işlevini de yerine getirecek.

Toplumsal seferberlik içinse yurttaşların »yurtsever savunma eğitime« ve bilişim alanında »bütünsel güvenliğin sağlanmasına« ağırlık verilecek. Aslında bu tedbirleri basın ve ifade özgürlüğüne yönelik baskıcı ve kısıtlayıcı uygulamalar olarak okumak gerekiyor. Zaten 2014 Kasım’ında yürürlüğe sokulan »Aşırılıkla Mücadele Stratejisi« tam olarak böylesi bir güvenlik rejimini inşa etmek için kullanılıyor.

Sonuç

Görüldüğü gibi Rusya, kapitalist-emperyalist dünya sisteminde yer edinebilmek ve çok milliyetli toplumsal yapısı, tekelci eğilimli hızlanan kapitalist gelişmesi ve burjuvazisi-bürokrasisi iç içe geçmiş ulus devlet yapısıyla, hükümrانlığını ve Hinterlandı üzerindeki etkisini korumak, alternatif bir güç olabilmek için, elindeki tüm araçları emperyalist güçlerin stratejilerine karşı cepheye sürüyor. Suriye angajmanı bu araçlardan sadece biri, ama gerek BM Güvenlik Konseyi daimi üyeliği, gerekse de fukur fokur kaynakayan Ortadoğu kazanında-ki çıkar çatışmalarının karmaşıklığı nedeniyle, en güçlü araçlarından birisi.

Suriye iç savaşı, sadece Ortadoğu’nun değil, genel anlamda dünyanın yeniden paylaşımı savaşının muharebe alanlarından bir tanesi. Ama aynı zamanda tüm bölgeyi, hatta dünyayı daha da kızışan bir savaşa sokabilecek bir potansiyele sahip. Rusya bunun farkında ve uzun vadede Suriye’deki ihtilafların kendisini vuracağından emin. O

nedenle, Suriye'deki gelişmeler nasıl evrilirse evrilsin, Rusya sonuna kadar belirleyici aktörlerden birisi, belki de emperyalist güçleri engelleyici asıl faktör olacak.

Bu açıdan Rusya'yı ve Suriye'deki angajmanını barış sorunu temeline değerlendirirken, Rusya'nın stratejik çıkarlarının NATO karşıtlığını, gerilimleri azaltma ve silahsızlanmayı önceleme yatkınlığını, uluslararası ilişkilerde karşılıklı işbirliğine dayanan ve BM, uluslararası hukuk, devletlerin bağımsızlığı gibi emperyalist güçlerin çıkarlarına ters düşen ilkeleri savunmasını zorunlu kıldığını dikkate almak zorundayız.

Ama asıl dikkate almamız gereken, günümüz gerçekleridir: NATO ve AB'nin Doğu Avrupa'ya genişlemeleriyle, Avrupa kıtası 20. Yüzyıl'ın ortalarına kadar var olan statükoya, yani »zenginlerin Avrupa'sı-yoksulların Avrupa'sı« ayrımına geri döndü. Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri emperyalist güçlerin, özellikle ABD ve Federal Almanya Cumhuriyeti'nin tam egemenliği altına girdiler. Dış politikaları bütünüyle NATO, ABD ve AB'nin dikte ettikleri yönde ilerlemekte, bilhassa Rusya karşıtı politikaların Avrupa'da kökleşmesine hizmet etmektedir.

Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde kapitalizmin restorasyonu sonucunda, bu ülkeler doğrudan Rusya'ya ve böylelikle de Avrupa'da süren kırılgan barış durumunu tehdit eder hâle gelmişlerdir. Aynı zamanda, bu ülkelerin ulus devlet çıkarlarını ve hükümranlıklarını emperyalist güçlerin çıkarlarının boyunduruğu altına sokmaları nedeniyle, uluslararası ilişkilerde bağımsız ve hükümrân devletler olarak davranma veya kabul edilme olanaklarını büyük ölçüde yitirmişlerdir. Bu gerçek Rusya tarafından tehditleri artırıcı gelişme olarak algılanmaktadır.

Karşı devrimin, şüphesiz geçici olan galibiyeti sonrasında insanlık 21. Yüzyıl'da süreklilik arz eden savaşlar durumunda yaşamak zorunda bırakılmaktadır. Bununla birlikte emperyalist devletler ve diğer kapitalist ülkeler arasındaki güç ilişkileri son derece hızlı ve son derece eşitsiz gelişerek, giderek daha az kontrol edilebilir olan çelişkilerin şiddetlenmesine yol açmaktadır. Politika aracı ve devamı olarak savaş, artık teori ve konsept olmaktan çıkmış, gündelik realite hâline gelmiştir. Emperyalist güçler çelişkileri savaşlar aracılığıyla çözmeye çalışmakta, ama, Suriye'de ve Ukrayna'da görüldüğü gibi, çözümden ziyade çelişkilerin derinleşmesine ve yeni ihtilafların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Emperyalist güçlerin hem kendi aralarındaki, hem de Rusya ve Çin gibi ülkelerle olan çelişkileri; hammadde kaynakları, etki alanları, nakliyat yolları ve pazarların hakimiyeti üzerine verilen mücadeleler ve savaşlar, dünyayı kasıp kavuracak ve insanlığı yok olma seviyesine getirebilecek bir tehdidi reel olasılık hâline getirmiştir.

Bu gelişmeler, Leninist emperyalizm teorisinin günümüzde de geçerliliğini koruduğunu kanıtlamakla birlikte, işçi sınıfının devrimci güçlerine, ama bilhassa ve öncelikle komünistlere yaşamsal görevler

yüklemektedir: Emperyalist politikaları ve çelişkileri doğru tahlil etmek, anti-emperyalist ve anti-kapitalist mücadeleyi örmek, işçi sınıfının iktidarını kurmak için sınıf içinde kök salarak örgütlenmek ve sınıfıla bütünleşmek, işçi sınıfını ve mtdefiki katmanları emperyalizm konusunda aydınlatmak ve barış sorunu temelinde geniş toplumsal ittifakları sağlayacak ideolojik mücadeleyi güçlendirmek.

20. Yüzyıl'da sosyalizmin bir yenilgi aldığı doğru, ama bir o kadar doğru olan da 21. Yüzyıl'da sosyalizmin her zamankinden fazla gerekli ve olanaklı olduğudur. Rusya'nın Suriye'deki angajmanı ve günümüzün gerçekliği bir kez daha şu gerçeğin altını kalın çizgilerle çizmektedir: Ya toplumsal ilerleme ve barış, ya da felaket! Ya sosyalizm, ya da barbarlık!

AB’NİN TÜRKİYE STRATEJİSİ

2016/28

»AB uzun zamandan beri ilk kez ciddi varoluş sorunlarıyla boğuşuyor. Geleneksel olarak kıta Avrupa’sından ziyade, ABD’ne yakın olan Britanya AB üyeliğinden çıkış şantajıyla Federal Almanya karşısındaki pozisyonunu güçlendirmeye çalışıyor. Yunanistan, Portekiz, İtalya ve İspanya borç krizi içinde ve Federal Almanya’nın başarıyla gerçekleştirdiği reform ve tasarruf paketlerini uygulamakla boğuşuyorlarken, Polonya, Litvanya ve Macaristan gibi üye ülkeler, Rusya bizi tehdit ediyor gerekçesiyle ABD’nin politik sularında yüzüyorlar. Aynı zamanda mülteci krizine çözüm olarak AB sınırlarının kapatılmasını ve Schengen Antlaşmasının askıya alınmasını istiyorlar. Bulgaristan, Romanya ve Slovenya’nın yanı sıra Kosova yurttaşlarının serbest dolaşım hakkını kötüye kullanarak kitlesel biçimde zengin AB ülkelere göç etmeleri ve Britanya, Federal Almanya, Fransa ve Benelux ülkelerinin sosyal yardım bütçeleri üzerinde baskı oluşturmaları, bu ülkelerde ve Brüksel’de kaygıyla izleniyor. Federal Alman Şansölyesi Merkel’in mülteci krizinde izlediği yanlış politika, diğer AB üyesi ülkeleri, bilhassa Balkan güzergâhı üzerindeki transit ülkelerini tedirgin ediyor. AB, dağılabileceği bir krize doğru hızla ilerliyor.«

Bu ve benzeri tespitleri bugünlerde muhafazakâr burjuva basınında neredeyse her gün okumak mümkün. AB ülkelerinde sağ popülist ve ırkçı-milliyetçi siyasî formasyonların güç kazanmalarından ve parlamentolara girmelerinden güya »kaygılıymış« görüntüsü veren burjuva basını, AB’nin »dağılma tehlikesiyle« karşı karşıya olduğunu temciti pilavı gibi tekrarlıyor.

Peki ama, AB sahiden de böylesi bir tehlikeyle karşı karşıya mı? Bu tartışmaların ardında yatan asıl nedenler nedir? Dünyanın en zengin refah bölgelerinden birisi olan merkez Avrupa, dünya çapında 60 milyondan fazla insanı kapsayan mülteci kitlesinin sadece ufak bir bölümü ile başa çıkmayı beceremeyecek mi? Mülteci akınları hangi amaçlar için araçsallaştırılıyor? Hem tüm bunların Türkiye ile ilgisi ne?

Okuduğunuz makalede bu güncel sorulara yanıt aramaya çalışacağız.

Demokrasinin beşiği mi?

Soruları yanıtlamadan önce AB'nin ne olduğunu ve günümüzdeki karakteristik özelliklerini açıklamakta ve AB üzerine netleşmekte yarar var. 28 ülkenin üyesi olduğu AB, 2000 yılında yapılan Lizbon Zirvesi'nden bu yana sistematik dönüşümünü hızlandırmıştır. Aslında başından itibaren bir emperyalist proje olan AB, 1990'a kadar reel sosyalizmin baskısıyla ve sosyalizmin varoluşundan güç alan Avrupa sendikal hareketinin mücadeleleri sayesinde »Avrupa sosyal devleti« anlayışı çerçevesinde ve »Ortak Avrupa evi« illüzyonlarını kullanarak şekillenmekteydi. 1989/1990 karşı devriminden sonra ise, asıl amacını dizginlerinden boşalmış bir biçimde takip etmeye başladı. 2000'de Lizbon'da karar altına alınan strateji ile dönüşüm süreci hızlandırıldı. Bu sürecin en önemli özelliği, AB üyesi ülkelerde neoliberal dönüşümün ve mütemadiyen militaristleşme politikalarının derinleştirilmesidir. AB günümüzde, Batı Avrupalı emperyalist devletlerin, F. Alman emperyalizminin patronajı altındaki iktisadî ve siyasî yapılanması hâline gelmiştir. F. Alman emperyalizminin patronajı altındadır, çünkü AB olduğu gibi F. Almanya'nın iç pazarı hâline gelmiştir.

Emperyalist yayılcılık; »dünyanın en büyük rekabet yetisine sahip merkez gücü olma« hedefi; sadece üye ülkelerin değil, aynı zamanda tüm toplumun militarist süreçlere entegre edilmeleri, bu amaçla yardım kuruluşlarının, STK'ların, üniversitelerin, medyanın ve »iktisadî kalkınma yardım programlarının« askerî-sınai kompleksin hizmetine sokulması; AB çeperindeki komşu ülkelerin siyasî, iktisadî, toplumsal ve askerî araçlarla Batı Avrupalı emperyalist güçlerin etkinlik alanı içine alınmaları; rejim değişikliklerini teşvik ederek, borçlandırarak, işbirliği programları dayatarak hükümlan devletlerin bağımsızlıklarının ve toprak bütünlüklerinin tehdit edilmesi; ulus devlet parlamentolarının ve BM örgütünün işlevsiz kılınması, uluslararası hukukun çiğnenmesi; tahkim mahkemeleri, uluslararası finans kurumları ve serbest ticaret antlaşmaları dayatarak hükümlan devletlerin sermaye ve tekeller karşısında savunmasız bırakılmaları; AB üyesi ülkelerde masif biçimde sosyal ve demokratik hakların budanması, mücadeleler sonucu elde edilen tüm kazanımların içinin boşaltılması, işçi sınıfının küçümsenemeyecek bir bölümünün toplumsal, ekonomik, politik ve kültürel yaşamdan dışlanması; burjuva demokrasilerinin temel hak ve özgürlüklerini rafa kaldıran otoriter güvenlik rejimlerinin inşa edilmesi – tüm bunlar ve daha nicesi günümüz AB'nin karakteristik özellikleridir.

Başta F. Alman emperyalizmi olmak üzere, giderek saldırganlaşan ve gericileşen Batı Avrupa emperyalist devletleri AB'ni ortak çatıları olarak kullanarak, ABD emperyalizmi ile kâh ortaklaşarak, kâh rekabet içine girerek, dünyanın yeniden paylaşımını organize etmektedirler. AB, NATO'ya paralel olarak Doğu Avrupa'ya genişlemekte ve Avrupa ile dünyadaki çelişkileri derinleştirmektedir. ABD ile eşgüdümlü biçimde, başta Rusya Federasyonu olmak üzere, BRICS ülkelerine karşı

siyasî ve iktisadî savaş açmış, Ortadoğu ve Afrika'daki enerji ve hammadde kaynaklarının bulunduğu bölgeleri istikrarsızlaştırmış, dahası CETA, TTIP ve TISA gibi, sermayenin ve tekellerin lehine olan serbest ticaret ve yatırım koruması antlaşmalarıyla kapitalist eşik ülkelerini her açıdan boyunduruk altına sokmuştur.

AB içerisinde ise gerçekleştirilen neoliberal dönüşüme karşı toplumsal direncin oluşmasını engellemek için, başta işçi sınıfı olmak üzere, farklı toplumsal katmanları bölmekte, birbirlerine düşman hâle getirmekte, İslam ve mülteci düşmanlığı üzerinden sağ popülist, ırkçı-milliyetçi parti ve hareketleri güçlendirerek, emperyalist yayılmacılığa, neoliberal uygulamalara ve militarist politikalara toplumsal rıza yaratılmaktadır. Bu politikaların yükünün sırtına yükleneceğini hisseden, ancak sınıf iç güdüsünü kaybetmiş, bu nedenle de enter-nasyonalist dayanışma duygusu körelmiş olan Avrupa işçi sınıfının örgütsel zayıflığı ve sınıf sendikacılığı anlayışından uzaklaşmış olması, emperyalist devletlerdeki burjuvazinin »böl ve yönet« politikalarını kolaylaştırmaktadır.

Burjuvazinin 1789 Büyük Fransız Devrimi ile burjuva demokratik devrimler çağını başlatması nedeniyle, Avrupa'nın burjuva demokrasilerinin beşiği olduğu iddia edilebilir. Ancak burjuvazinin, kendisini hemen burjuva demokratik devrimleri esnasında gösteren gerici karakteri ve bu gericiliğinin bugüne kadarki kapitalist gelişme sürecinin değişmez emaresi olması, burjuva demokrasilerinin ancak işçi sınıfının verdiği sınıf mücadeleleri ile »demokratik« değerlerini koruduğu ve işçi sınıfı, özellikle sosyalizm geri püskürtüldüğünde, bu değerlerin hemen ortadan kaldırıldığı, kapitalizmin yayılma tandansının baskın çıktığı gerçeğini teyit etmektedir. O açıdan günümüz AB'nin, liberal çevrelerce ileri sürüldüğü gibi »demokrasinin« değil, vahşi kapitalist sömürünün ve emperyalist yayılmacılığın merkezi ve mülteci sorunu, ekolojik felaketler, savaş ve çatışmalar, kitlesel yoksulluk, çevre kirliliği vs. gibi insanlığın varoluşunu tehdit eden sorunları çıkaran nedenlerden birisi olduğunu tespit etmek durumundayız. Tüm bunların temel nedeni, emperyalizmin özüne dahil olan ve kapitalizm çerçevesinde çözülmesi olanaksız iktisadî ve toplumsal krizlerin artırdığı saldırganlıktır.

F. Almanya'nın rolü

F. Almanya AB'nin dönüşüm sürecinin motor gücü, süreci hızlandıran en saldırgan, en gerici ve en militarist öncüsüdür. F. Alman emperyalizmi bu öncü konumunu, dünyanın en güçlü emperyalist devleti hâline gelmek için kullanmaktadır. F. Alman emperyalizmi, bu hedefini F. Almanya devletinin kurulduğu ilk günden beri takip etmekte ve ABD ile olan ortaklığını ve ABD emperyalizminin saldırgan politikalarını kendi hedeflerine ulaşmak için bilinçli bir şekilde enstrümentalize etmektedir. Saldırgan politikalarına özellikle 1990'da Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ni ilhak etmesinden sonra hız kazandırmıştır.

Ancak hedeflerine tek başına ulaşamayacağını bildiğinden, başından itibaren başka bir emperyalist ülke ile işbirliğinde hareket etme stratejisini takip etmektedir. Uluslararası düzeyde ABD emperyalizmiyle büyük ölçüde eşgüdümlü hareket ederken, AB içerisinde Fransız emperyalizmini stratejik partner olarak seçmiştir.

AB'ni yayılcı hedefleri için bir manivela ve aynı zamanda Hintlandı olarak kullanan F. Alman emperyalizmi, hem kendi ordusunun savaş yetilerini devasa silahlanma projeleri ve yurt dışı operasyonlarıyla artırmakta, hem de dünyanın farklı bölgelerine hızlı müdahale yeteneğine sahip olacak bir AB ordusunu oluşturmaktadır. F. Alman hükümetleri, hangi partiler iktidarda olursa olsun, bu ajandayı takip etmekte, devletin strateji belgelerini mütemadiyen yenileyerek, devlet politikalarını ve ordunun organizasyonunu temel hedeflere göre biçimlendirmektedirler.

F. Alman burjuvazisi, sendikal yönetimleri elinde tutan sosyal-demokrasiyi ve Yeşiller gibi burjuva-liberali partileri stratejilerine entegre etmeyi başarmış ve gerek hissedilen refah düzeyini yüksek tutarak, gerekse de sağ popülist ve ırkçı-milliyetçi propagandayı yaygınlaştırarak işçi sınıfının »aristokratlaşmış« kesimleri ile farklı toplumsal katmanların olurluğunu alabilmiştir. Bizzat SPD ve Yeşiller üzerinden, aslında F. Alman burjuvazisinin programından başka bir şey olmayan ve »Batı ve Doğu Avrupa ülkelerini, Beyaz Rusya, Ukrayna ve Moldovya ile Trans-Kafkasya ve Merkez Asya gibi eski Sovyetler Birliği bölgelerini, Türkiye, Ortadoğu ve Akdeniz ülkelerini içeren büyük alanı Almanya'nın etki alanı hâline getirmeyi« öngören politika (»Grossraum-Politik«) propaganda edilmektedir. Aynı şekilde, AB'nin Akdeniz'e kıyısı olan ülkelere ve AB'nin çeper ülkelerine yönelik »Komşuluk Politikasını« bu amaçla yönlendirmektedir. Avrupa'daki hegemonik ve öncü rolünün sürekli genişletilerek güvence altına alınması ve bir dünya gücü seviyesine erişilmesi hedefi, F. Almanya'nın – hangi hükümet altında olursa olsun – dış politikasının değişmez kuralı hâline gelmiştir. F. Alman emperyalizmi, stratejik ve iktisadî çıkarlarını »dışarıdan gelecek iktisadî, siyasî ve hatta askerî baskılara karşı« elindeki tüm olanak ve araçlarla savunma iradesine ve yeteneğine sahip olduğunu dünya aleme göstermektedir.

ABD emperyalizmi ile doğrudan karşı karşıya kalmadan bunu yapabileceği bölge olarak Ortadoğu'yu seçtiği görülmektedir, ki ABD emperyalizminin Pasifik Stratejisine öncelik vermesi ve bölgesel ihtilaflarda kendi askerî güçlerinden ziyade, taşeron partnerlere »görevi devretme« yönelimi, F. Alman emperyalizminin planlarını desteklemektedir.

F. Alman emperyalizminin zengin hammadde kaynaklarına, vazgeçilmez jeostratejik öneme ve büyük, bakir pazarlara sahip olan Ortadoğu'ya yönelik politikaları, kârlı iktisadî ilişkilerin kurulup, kökleştirilmesine ve Ortadoğu'daki güç dengelerinin uzun vadede F. Alman

sermayesinin lehine değişmesini teşvik etmeye yöneliktir. Aynı şekilde Ortadoğu'nun yeniden »düzenlenmesine« aktif katılımı, hem uluslararası siyasetin karar alma mekanizmaları içindeki etkinliği artırmak, hem de bölgesel krizlerin ve bilhassa Irak ve Suriye'de olduğu gibi ulus devletlerin çözölme süreçlerinin F. Alman sermayesini olumsuz etkilemesini önlemek hedeflenmektedir. F. Alman emperyalizminin taşıyıcı gücü olan askerî-sınai kompleksi on yıllardır Ortadoğu'ya yönelik silah ihracatıyla F. Almanya'yı şimdiden vazgeçilmez bir aktör konumuna yükseltmiştir.

Kilit ülke: Türkiye

F. Alman emperyalizminin ve diğer emperyalist güçlerin stratejileri, özellikle Ortadoğu'da bölge egemenleri ile sıkı işbirliğini gerekli kılmaktadır. Bu çerçevede emperyalizm için vazgeçilemeyecek derecede jeostratejik, jeopolitik ve jeoekonomik değeri olan Türkiye'ye kilit ülke rolü verilmektedir. Türkiye konusundaki AB politikalarında gene belirleyici olan F. Alman emperyalizmidir. Özellikle güncel mülteci »krizi«, Türkiye'nin AB etkisi altına sokulması için katalizatör olarak kullanılmaktadır.

Güncel mülteci »krizi«, emperyalist güçler ile işbirlikçi ülkeler arasındaki ilişkilerin çelişkisiz yürümediğini gösteren iyi bir örnek. Emperyalist güçler ve her işbirlikçi ülke arasında olduğu gibi, F. Almanya-Türkiye veya AB-Türkiye ilişkileri de, kimi zaman birbirleriyle çelişen çıkarlar üzerine kuruludur ve güç dengelerine göre şekillenmektedir. Bununla birlikte bu ilişkiler her defasında yeniden üretilmek ve biçimlendirilmek zorundadırlar. Emperyalist devletlerin Türkiye karşısındaki üstün iktisadî güçleri ilişkileri her zaman belirleyen bir faktör olsa da, Türkiye egemenleri toplumsal, siyasî, iktisadî veya bölgesel gelişmelere göre işbirlikçilik hukukun belirlenmesine katılabilmekte, avantaj durumuna göre kısa vadeli kazanımlar elde edebilmektedir.

Bunu açıklamak için AB ve Türkiye arasında mülteci »krizi« çerçevesinde yürütölen müzakerelere bakmak yeterli olacaktır: Türkiye'nin AB için, özellikle »enerji güvenliği politikaları« açısından taşıdığı jeostratejik önemini ilişkiler tartısına koyan AKP rejimi, gerek iç, gerekse de dış politikasına – özellikle Suriye'ye ve bilhassa Rojava'ya yönelik saldırganlığına – siyasî destek alabilmek, Avrupalı NATO üyelerinin ABD'ne AKP rejiminin istediği yönde baskı yapmalarını sağlamak için, ülke içindeki mülteci kitleleri ve son haftalarda bilinçli olarak Suriye-Türkiye sınırına yığıldığı Suriyelileri bir »şartlı rehin« olarak kullanmaktadır.

AKP rejimi bu »şartlı rehini« salt iç ve dış politikasına destek almak için değil, aynı zamanda Türkiye'deki sermaye fraksiyonlarının Avrupalı rakipleri karşısında avantajlı konum kazanabilmeleri ve daha da önemlisi, dış politikadaki fiyasko yüzünden Kuzey Afrika ve Ortado-

ğu'da kaybedilen pazarlar nedeniyle ortaya çıkan zararlarını AB ile ilişkilerin yenilenmesiyle kompanse edebilmek için de kullanmaktadır. Gerek Erdoğan'ın, gerekse de Yalçın Akdoğan gibi bakanların son haftalarda »mülteciler AB'nin de sorunudur« biçiminde açıklamalar yapmaları, AB'ne verilen »acele edin« sinyalleridir.

Ancak, ki burada AB'nin Türkiye stratejisinin temel dayanağı görülmektedir, her ne kadar AKP rejimi elindeki »şartlı rehin« ile AB'ne koşulları dikte edebilirmiş görüntüsü verse de, asıl sıkışan ve desteğe ihtiyacı olan kendisidir. AKP rejiminin tüm dış politik hedefleri fiyaskoyla sonuçlanmış, özellikle Suriye'de attığı her adım üç katı geri adımı zorlamış, en yakın müttefiki ABD'nin güvenini kaybetmiştir. Ülkeye sokulan sıcak sermaye akışı ekonomik istikrarsızlığı çözememiş, iktidarını ancak her geçen daha otoriter yöntemlerle koruyabilen bir hükümet görüntüsü ortaya çıkmıştır. AKP'nin şu an için korku ve şantajla ve muhafazakâr-milliyetçi söylem ve sadaka dağıtma kombinasyonu ile küçümsenemeyecek toplumsal tabana ve sağın en güçlü merkezi olarak önde gelen sermaye fraksiyonlarının desteğine sahip olması, kırılgan iktidar yapısı gerçeğini değiştirmemekte, Kürt sorunu temelinde krizleri yönetemeyen hükümet görüntüsünden kurtulamamakta ve Rusya ile arasındaki kriz nedeniyle emperyalist merkezlerde »gereksiz ihtilaf yaratan ülke« kaygılarına yol açmaktadır.

F. Alman emperyalizmi ve diğer emperyalist devletler AKP rejiminin içinde boğuştuğu çoklu kriz ortamının ve rejimin kendilerine ne denli muhtaç duruma düştüğünün çok iyi farkındalar. Elbette AB de çıkarlarını kollamak için AKP rejimine ihtiyaç duymaktadır. Bir kere kısa vadedeki amaçları Türkiye'yi AB'nin tampon ülkesi hâline getirmek ve ülkeyi bir »mülteciler hapishanesine« çevirmektir. 18-19 Şubat 2016'da yapılan AB Zirvesi'nin ve 17-18 Mart'ta yapılacak diğer zirvenin gündeminin gösterdiği gibi, AB AKP rejiminden »ev ödevlerini« yerine getirmesini beklemektedir. Rejime güvenmediği için de, F. Almanya-Türkiye içişleri bakanlıkları toplantısında Türkiye'nin Ege kıyılarında Alman polislerinin devriye gezmesi kararını dayatmıştır. AB böylelikle AKP'nin »şartlı rehinini«, yani mültecilerin AB'ne geçmelerine izin verebileceği tehdidini de boşa çıkartmaktadır.

Ama asıl stratejik yönelim, AB Yakınlaşma Süreci çerçevesinde yeni müzakere başlıklarının açılmasıdır. Çünkü açılan her yeni başlık, Yakınlaşma Süreci'nin karakterine uygun olarak, Türkiye'nin adım adım hükümlerlik haklarını AB'ne devretmesini getirecektir. O açıdan başlatılan üyelik müzakereleri AKP'ye verilen basit bir destek değil, daha çok AKP rejimini kontrol altına almak ve AB'nin etkinliğini yükseltmenin bir adımıdır. Avrupalı emperyalist devletler, AKP rejimini köşeye sıkıştırmıştır, çünkü emperyalizm için belirleyici olan AKP'nin geleceği değil, Türkiye'yi kendi çıkarları için nasıl kullanabileceğidir. AB'nin Türkiye stratejilerini dayandığı temel etmen, çıkarlarının kollanmasıdır – AKP'yle veya bir başkasıyla.

F. ALMAN EMPERYALİZMİNİN AFRİKA SEVDASI

2016/29

Hristiyan Demokrat Birlik Partisi CDU'nun genel başkan yardımcısı Armin Laschet, FAZ gazetesine yazdığı bir makalesinde, biraz da hayıflanarak, »Suriye'de Hristiyanları katleden cihatçı grupları »muhalifler« diyerek destekliyoruz, ama Mali'de aynı cihatçı grupları »terörist« diye kovalıyoruz. Bu saçmalığa bir son vermek lazım« diye yazıyordu. Laschet'i böylesi bir yorumda bulunmaya iten, kuşkusuz aynı zamanda Almanya Katolik Konseyi'nin üyesi olması ve Suriye'deki şiddetin Hristiyan dünyasında oluşturduğu tepkiydi. Laschet, »bu saçmalığı« eleştireyim derken, istemeden de olsa F. Alman emperyalizminin stratejilerini özetliyordu. Nitekim, bizzat Şansölye Merkel'in tartışmaya müdahalesinin ardından, Laschet ve benzeri kesimlerden gelen eleştiriler kesildi.

Suriye ve Ortadoğu'daki gelişmeler, AB sınırlarına dayanan mülteci kitleleri kamuoyunun tüm dikkatini üstlerine çektiklerinden, emperyalist güçlerin dünyanın diğer bölgelerindeki »aktiviteleri« gündeme pek gelmiyor. Halbuki her »aktivite« birbirleriyle doğrudan bağlantılıdır ve bu nedenle de, aynı zamanda emperyalist stratejilere ışık tuttuklarından, ayrı ayrı ele alınmalı ve irdelenmelidirler.

Emperyalist güçlerin özel ilgi gösterdikleri coğrafyalardan birisi, »bakır« pazarları, ucuz ve yedek işgücü »orduları« ve devasa hammadde kaynaklarıyla Afrika kıtasıdır. Yüzlerce yıl Avrupalı sömürgecilerin kanını emdikleri »Siyah kıta«, bugün F. Alman emperyalizminin özel ilgi alanı hâline gelmiştir. İştah kabartan Afrika pazarları, F. Alman emperyalizminin genel stratejik yönelimini, yani AB çatısı altında hareket etmeyi nasıl şekillendirdiğini gösteren iyi bir örnektir. F. Almanya'nın diğer AB üyelerine dayatarak kabul ettirdiği »Ortak Güvenlik ve Savunma Politikaları« (GSVP) öncelikli olarak Afrika'ya temel hedef alanı olarak görmektedir. Şimdiye kadar gerçekleştirilen 32 GSVP-operasyonunun 18'inin Afrika'da yürütülmüş olması, bunu kanıtlamaktadır.

AB'nin Afrika politikalarına yakından baktığımızda, bu politikaların dört ana başlıkta yoğunlaştıklarını tespit edebiliriz: Birincisi, »AB Komşuluk Politikası« uygulama alanında bulunan Afrika ülkelerinin

AB etki alanı içerisinde kontrol altına alınma çabalarıdır. İkincisi, birinci başlık çerçevesinde hammadde kaynakları ile ticaret ve nakliyat yollarının kontrol altında tutulması; üçüncüsü, emperyalist savaşlar ve kapitalist sömürünün yol açtığı ihtilafların tahammül ve kontrol edilebilir düzeyde tutulmaları ve nihâyetinde, dördüncüsü, göç ve mülteci yollarının askerî yöntemlerle Avrupa sınırlarına ulaşmalarını engellemektir. Bu başlıkları tek tek ele alalım:

»AB Komşuluk Politikası« ve Kuzey Afrika

Batı Avrupalı emperyalist devletlerin AB'ni, F. Alman emperyalizminin öncülüğünde iktisadî ve siyasî yapılanmaları hâline getirerek, ABD emperyalizminin yanında ve ona rekabet hâlinde dünyanın yeniden paylaşımını organize ettiklerini daha önceki yazılarımızda açıklamıştık. AB, bu paylaşımındaki hedeflerine ulaşabilmek için, olabildiğince genişlemek, yani yayılmak zorundadır. Tam da bu amaçla ve AB'nin çeperindeki ülkeleri AB'nin iç pazarına dönüştürecek, ama her türlü karar mekanizmalarından uzak tutacak biçimde »yakınlaştırmak« için, »AB Komşuluk Politikası« geliştirilmiştir.

Kuzey Afrika ülkeleri »Komşuluk Politikasının« en önemli hedefleri arasında yer almaktadırlar. Her ne kadar 2011'de Tunus'ta başlayarak, diğer ülkelere yayılan kalkışmalar, Batı Avrupalı emperyalist devletlerin planlarının uygulanmasını kısmen geciktirmiş olsa da, bugün »Akdeniz Diyalogu«, »Sivil toplum projeleri« gibi benzer programlar ve kredi ve hibe antlaşmalarıyla Kuzey Afrika ülkeleri – Mısır burada kısmen bir istisna oluşturmaktadır – AB'nin etki alanına sokulmuşlardır. NATO'nun »Akdeniz İşbirliği Programı« da bunu hızlandırmıştır.

AB, Akdeniz ve Kuzey Afrika'yı kapsayan politikalarını ABD emperyalizmi ile eşgüdümlü bir biçimde geliştirmekte ve etki alanını, Mali'de olduğu gibi, »komşunun komşusuna« genişletmeye çalışmaktadır. Bu yönelimi 2013 Ekim'inde »Güvenlik ve Savunma Politikası Raporunu« sunan AB dış ilişkiler sorumlusu Catherine Ashton şöyle açıklıyordu: »ABD'nin dikkatlerini Asya-Pasifik bölgesine yoğunlaştırması, jeostratejik gelişmelerin mantıkî sonucudur. Ancak bu, Avrupa'nın kendi güvenliği ve komşularının için daha fazla sorumluluk almak zorunda kalacağı anlamına da gelmektedir. (...) Birlik, güvenlik garantörü olarak komşuluk alanında – olanaklıysa partnerlerle birlikte, gerekli olduğunda tek başına – kararlı tavır koyma durumuna gelmek zorundadır, ki bu doğrudan müdahaleleri de içermektedir. Stratejik otonomi önce AB'nin komşuluk alanında maddeleşmek zorundadır.«

Aslında Ashton, AB'nin yıllardan beri uygulamakta olduğu pratiğe resmîyet kazandırıyordu. Gerek Libya'daki, gerekse de Mali'deki askerî operasyonlar »stratejik otonominin« nasıl »maddeleştirildiğini« gösteriyordu. Nitekim 13 Kasım 2015 Paris saldırılarından sonra Fransa'nın »AB Destek Maddesi« gereğince »anavatanı teröre karşı

korumada destek» talep etmesiyle, AB'nin doğrudan müdahale politikaları bugün Afrika'da F. Alman ordusunun desteğiyle daha da yoğunlaştırılmaktadır.

AB'nin enerji güvenliği ve hammadde piyasaları

Gerek AB Komisyonu'nun, gerekse de AB üyesi ülke hükümetlerinin son yıllarda kamuoyu ile paylaştıkları tüm strateji belgelerinin değişmez gerekçesi: hammadde kıtlığının AB için »güvenlik tehdidi« olmasıdır. Elbette bu »yeni« üretilen bir gerekçe değil: Lizbon Stratejisi çerçevesinde 2000'den bu yana ve daha önceleri, 1990'larda yürütülen NATO tartışmaları çerçevesinde bu »tehdide« hep dikkat çekilmiş ve »AB dış politikası« ile »güvenlik ve savunma politikalarının« bu »tehdide« göre şekillendirilmesi gerektiği vurgulanmaktaydı. İstisnasız tüm strateji belgelerinde, »petrol ve doğal gaz nakliyatının kesintiye uğratılması, enerji masraflarının büyük ölçüde artması, ticaret ve nakliyat yollarında engellerin ortaya çıkması« AB'nin çıkarları için »yaşamsal tehdit« anlamına geldiği ve »güvenlik ve savunma politikalarının« bu »tehdidi« bertaraf etmeye yönelik olmaları zorunluluğu belirtilmektedir.

Özellikle F. Alman emperyalizmi hammadde kaynaklarına engelsiz ulaşımın askerî araçlarla güvence altına alınmak istendiğini açıkça ifade etmektedir. F. Alman devletinin yüksek düzey temsilcileri, örneğin şu anki F. Cumhurbaşkanı ve azılı antikomünist Joachim Gauck hemen her uluslararası toplantıyı, »ulusal çıkarlarımızın, bilhassa hammaddelere bağımlı olan bir yüksek teknoloji ülkesi olarak ekonomik çıkarlarımızın sınırlar ötesinde silahlı kuvvetlerimizin desteğiyle koruma zorunluluğu, dış politikamızın değişmez kuralıdır« biçimindeki açıklamaları yapmak için kullanmaktadır.

Emperyalizm artık içinde bulunduğumuz 21. Yüzyıl'da hedeflerini gizleme gereğini dahi görmemektedir. Kamuoyuna açıklanan belgelerden, örneğin Afrika'nın neden F. Alman sermayesinin hedefinde olduğunu okuyabiliyoruz. AB Komisyonu 2014 Mayıs'ında F. Alman hükümetinin önerisini dikkate alarak »Kritik Hammadde Listesini« yeniledi. Yeni listede, aralarında Krom, Magnezit, Magnezyum, Silisyum, Berilyum, İndiyum, Kobalt ve »ender toprak« olarak adlandırılan toplam 20 madde yer alıyor.

Satın alma gücü açısından son derece yoksul olan Afrika kıtası, petrolden Urana, Kobalttan Platine ve Titana kadar F. Almanya ekonomisi için yaşamsal önem taşıyan hammaddeler açısından ise son derece zengin kaynaklara sahip. Bu nedenle Afrika'nın hammadde kaynakları üzerinde hayli sert rekabet çatışmaları yaşanıyor. Özellikle son yıllarda Çin Halk Cumhuriyeti'nin emperyalist ülkelerinkinden tamamen farklı bir işbirliği stratejisi izlemesi, bu rekabet çatışmasını daha da sertleştiriyor. F. Almanya bu rekabette daha iyi bir konuma gelebilmek için Fransa ile olan işbirliğini derinleştiriyor. Fransa, ABD'nin de

oluruyula ve F. Almanya'nın siyasî desteğiyle Libya ve Mali'de askerî müdahalelerde öncülük yaparken, F. Almanya hem Afrika'daki rejimlere iktisadî ve siyasî destek sağlıyor, hem de AB'nin diğer üye ülkelerine kendi çıkarına olan strateji programlarını dayatıyor. Örneğin AB'nin 2015 Aralık'ında »AB ve Afrika: Stratejik Partnerlik Yolunda« başlığı altında bir strateji belgesi kabul edildi. Buna göre, »barış ve güvenliği tesis etmek« kisvesi altında Afrika'daki despotik rejimlerin, »gerektiğinde AB askerî kriz müdahale güçlerinin yardımıyla« ayakta tutulmaları öngörülüyor.

F. Alman emperyalizmi bu stratejiyi 2003'den bu yana başarıyla uyguluyor, örneğin Afrika'nın en zengin hammadde kaynaklarına sahip olan Kongo'da: Başta F. Alman tekelleri olmak üzere bir dizi Avrupalı tekele maden işletme izni veren Joseph Kabila diktatörlüğü 2003'den bu yana doğrudan AB ordularınca korunuyor. Gerek 2006, gerekse de 2011 »seçimlerinde« AB askerlerinin koruması altında Kabila'nın iktidarına »seçim meşruiyeti« sağlandı. Dahası, AB Kabila diktatörlüğünün daha uzun süre ayakta kalabilmesi için, Kongo ordusunun »modernize edilmesini« öngören EUSEC RD Congo ve paramilitarize edilmiş polis teşkilatını oluşturmak amacıyla da EUPOL RD Congo adlı programları yürürlüğe soktu. Bu programlar bugüne kadar devam etmekte ve F. Alman hükümetinin »Ekonomik Kalkınma Yardımı Bütçesi« tarafından da desteklenmektedir. Kongo için devasa harcamalar yapılmakta, ama buna karşı Kongo »Demokratik Cumhuriyetinden« maden işletmeleri, silah ihracatı, hammadde ticareti vs. üzerinden büyük kârlar sağlanmaktadır. BM'in desteklediği »Africa Progress Report 2013« bu kârların, Batılı ülkelerin Kongo için harcadıkları paraların »en az üç katı« olarak Avrupa'ya geri döndüğünü tespit ediyor.

Savaş ve sömürü sonuçlarını uzakta tutma çabaları

Emperyalist devletlerin bu sömürü politikalarının Afrika'nın yoksul halkları üzerinde ne denli olumsuz etkide bulunduğunu ve bu politikaların nelere yol açtığını burada uzun uzun anlatmaya gerek yok. Her bilinçli devrimci, her komünist savaş ve sömürünün sonuçlarını çok iyi bilmektedir. Burada sadece anımsatma babında bu asalak ve çürümüş emperyalist-kapitalist dünya düzeninde emperyalist güçlerin kendi yol açtıkları ve dünya halkları için felaketten başka hiç bir anlam taşımayan sonuçlarını nasıl kendi coğrafyalarından uzak tutmaya çalıştıklarını bir iki örneklerle vermek istiyoruz.

F. Alman emperyalizminin bu noktada en fazla ustalaşmış ülke olduğunu vurgulayabiliriz. Bir örnek vermek gerekirse: F. Almanya, »Üçüncü Dünya ile dayanışma« amacıyla oluşturulan farklı toplumsal hareketlerin uzun yıllar F. Almanya'daki kamuoyunu etkilemesinin bir sonucu olarak, yoksul ülkelere »gelişme ve kalkınma yardımı« adı altında bütçeler oluşturmak zorunda kalmıştı. Elbette en başından itibaren bu »yardımlar« F. Alman sermayesinin lehine olan adımlar

için kullanıldı, ama 1990 sonrasında federal bütçede yer alan bu kalemler giderek »AB yardımları« biçimine dönüştürüldü ve doğru-
dan emperyalist müdahaleler için kullanılmaya başlandı. F. Almanya
AB'ne Lizbon Stratejisi temelinde bir »Avrupa Gelişme Fonu« kurul-
masını dayattı. Yüzde yirmisini F. Almanya'nın karşıladığı fon içerisin-
de 2004'de »African Peace Facility« oluşturuldu. Tam bir burjuva iki
yüzlülüğü: »barış« kavramı kullanılarak Afrika'daki egemen sınıflara
krediler açıldı! 2004 – 2014 yılları arasında »Afrika Birliği«nin askerî
operasyonları ve »Afrikalı Müdahale Güçleri«nin oluşturulması için
1,6 milyar Euro verildi. Tabii bu paralar Afrika'ya gitmeden Avrupalı
silah tekellerinin kasasına aktı; faizlerini ise hâlâ yoksul halklar ödü-
yor!

F. Alman emperyalizmi AB programları üzerinden Afrika ülkelerin-
de neoliberal politikaların uygulanmasını, açıkça söylemek gerekirse,
ABD'nden çok daha usta biçimde sağlayabilmektedir – hem de »yok-
sulluğa ve organize suçlara karşı, barış ve refah için mücadele« kisve-
si altında. AB »yardım« programlarının en önemli emaresi, »yardım«
alan ülkelerin uluslararası tahkim mahkemelerini, »serbest« ticaret
bölgelerini oluşturmayı, piyasalara girişi engelleyen veya zorlaştıran
ulusal yasaları kaldırmayı, »istihdam« piyasasını esnekleştirmeyi,
kamu teşekküllerini – özellikle madenleri – özelleştirmeyi, ürün ve
sermaye trafiği önündeki gümrük engellerini kaldırmayı vb. bir dizi
neoliberal dayatmayı antlaşmalarla kabul etmek zorunda bırakılma-
larıdır.

Bunun karşılığında ise diktatörlükler ve despot rejimler ayakta tu-
tultmakta, orduları ve paramiliter güçleri silahlandırılmakta, bunlara
»ayaklandırımları bastırma« yetenekleri verilmekte ve »Ortak Askerî
Manevralar« adı altında rejimlerin baskı aparatları güçlendirilmekte-
dir. Böylelikle dayatılan neoliberal politikaların yol açtığı toplumsal
ihtilafların direnişe dönüşmesi veya oluşan toplumsal huzursuzluğun
egemen iktidar ve mülkiyet ilişkilerini tehdit etmesi engellenmek is-
tenmektedir. Bu özellikle Avrupalı emperyalist devletlerin çıkarları-
nın etkileneceği bölgeler için geçerlidir.

Emperyalist sömürünün yol açtığı ihtilafların kontrol altında tu-
tulma çabalarının en iyi örneklerinden birisi, »korsanlıkla mücadele«
adı altında Somali sahillerinde yürütülen ATALANTA deniz operasyo-
nudur. 1980 sonrası uygulanan IMF programlarıyla yoksullaştırılan
Somali'nin 1990'lar sonunda »çözölmekte olan devlet« konumuna
gelmesi ve AB üyesi ülkelerin balıkçı filolarının Somali kıyılarındaki
balık kaynaklarını tüketmeleri sonucunda işsiz ve açsız kalan So-
malili balıkçıların korsanlığa başlamaları, bu bölgeden geçen petrol
tankerlerini tehdit etmesi sonucunda 2008'den itibaren AB savaş
gemileri bu bölgeye konuşlandırıldı. ATALANTA misyonunun temel
görevi uluslararası nakliyat yollarını korumak ve »korsan sorununun«
kontrol edilebilecek seviyede tutmaktır. Aynı şekilde F. Alman deniz
kuvvetlerinin 2004'den bu yana Batı Afrika kıyılarında yürüttükleri

operasyonlar da benzer hedefi güdüyor. »Fildişi sahillerinden Kongo'ya kadar« olan bölgede ve Doğu Afrika sahillerinde nakliyat yolları »güvence« altına alınıyor ve işbirlikçi despotik rejimler korunuyor. Korunmakta zorundalar, çünkü bunların temel görevi, uluslararası tekellerin ve sermayenin çıkarlarını tehdit edebilecek kalkışmaları engellemek ve ihtilafları AB'den uzak tutmaktır.

Göçü engelleme mekanizmaları

AB'nin Afrika politikalarının en önemli ayaklarından birisi, yoksulların Avrupa'ya göç etmelerini engellemek üzerine kurulmuştur. AB 2000 yılından bu yana mütemadiyen etrafına görünmez duvarlar örmekte, »sınır koruması« için FRONTEX programını genişletmekte ve AB sınırlarının ötesinde »göçü engelleme mekanizmaları« inşa etmektedir. Bu mekanizmalardan birisi, »dostane komşu ülkelere«, göçmen ve mülteci kitlelerinin henüz AB sınırlarına ulaşmadan engellenebilmeleri için gerekli olan askerî, siyasî ve maddî desteği sağlamaktır, ki en yakın örneği AB ve AKP rejimi arasında varılan »mülteci uzlaşısıdır«. Afrika ülkeleri için uygulamaya sokulmuş olan en önemli AB programları ise EUTM Mali, EUBAM Libya ve EUCAP Sahel Niger programlarıdır. Bunlarla bu bölgedeki rejimlerin askerî ve polis teşkilatların eğitilmekte ve gerekli teçhizat ve silahlarla donatılmaktadırlar.

Ancak son yıllarda alınan bu »tedbirler« de yeterli olamadığından, AB doğrudan müdahale etmek zorunda kalmıştır. Başta F. Almanya olmak üzere, çeşitli AB üyesi ülkelerin askerî birliklerinden oluşturulan deniz kuvvetleri ile Akdeniz ve Kuzeybatı Afrika sahillerinde operasyonlar yürütülmektedir. Örneğin AB Komisyonu 22 Haziran 2015 tarihinde başlattığı EUNAVFOR Med operasyonu, »batmakta olan mülteci teknelerine insani yardım« kisvesi altında mülteci teknesi avına çıkmaktadır. Operasyonun hedefi »tekneleri durdurmak, aramak, el koymak ve geri göndermek« olarak açıklanmış olsa da, »gerekli görüldüğünde teknelerin kullanılmaz hâle getirilmesi« ve »önleyici tedbir olarak teknelerin denize açılmadan imha edilmesi«, yani BM Güvenlik Konseyi kararı olmaksızın Libya gibi Kuzey Afrika ülkelerinin topraklarında askerî operasyonların gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

F. Alman emperyalizmi için bu politikaların bir başka hedefi de, F. Almanya'da geleneksel olarak yaygın olan savaş karşıtlığını değiştirmek ve yayılcı politikalara toplumsal rıza sağlayabilmektedir. Sağ popülist ve ırkçı siyasî formasyonların sokakta oluşturdukları baskı bu çerçevede kullanılmakta, yaygın burjuva basınında »illegal göç ile mücadele« teması işlenerek, kamuoyu görüşü bu yönde manipüle edilmektedir.

Kısacası, F. Alman emperyalizminin Afrika sevdası boşuna değildir: Batı Avrupalı emperyalist güçlerin en gerici ve en saldırgan öncüsü,

AB'nin Afrika politikaları üzerinden askerî-sınai kompleksi başta olmak üzere, tekellerine yeni pazarlar yaratmakta, militaristleşmeye gerekçeler hazırlamakta, öncü konumu güçlendirmekte ve uluslararası siyasetteki etkinliğini geliştirmeye çalışmaktadır. Ve bir kez daha: »Ölüm, Almanyalı bir ustadır« sözünü kanıtlamaktadır.

TERÖR - EMPERYALİZMİN MEŞUM EGEMENLİK ARACI

2016/30

George W. Bush 20 Eylül 2001 tarihinde ABD Kongresinde yaptığı konuşmada, »Teröre karşı savaşımız El Kaide ile başlıyor, ama onunla bitmeyecek. Bu savaş küresel erimi olan her terörist grup bulunana, durdurulana ve yok edilene dek devam edecektir« diyerek, emperyalizmin yeni »büyük anlatısını« ilân ediyordu. Bu »büyük anlatı« son 15 yılın tüm jeostratejik hedefli, uluslararası hukuka aykırı ve eski Ahit'in »iyi« ve »kötü« tanımları üzerine oturtulmuş müdahale savaşlarının (»Haçlı Seferinin«) temel gerekçesi oldu. Dahası, egemen sınıflar ve emperyalist güçler içeriğini stratejik hedeflerine göre keyfi bir biçimde belirledikleri »terör«, »terörizm« ve »terörist« tanımlarıyla, klasik askerî operasyonların yanı sıra gizli servislerin ve özel timlerin yürüttükleri, yargısız infazların, işkence merkezlerinin ve topyekun yok edilmelerin belirgin emareleri olduğu savaşları yaygınlaştırdılar.

»Teröre karşı savaş« yalanının bir diğer etkisi, hem demokratik kamuoyunda, hem de dünya çapındaki barış hareketleri ile ulusal kurtuluş hareketlerinde kısmî felce yol açması oldu. Çünkü bizzat emperyalist devletler ile dünyanın muhtelif yerlerindeki bölgesel egemen sınıfların lojistik, maddî, siyasî ve askerî destekle büyüttükleri ve kullandıkları »İslam Devleti«, »El Nusra Cephesi« veya »El Kaide« gibi sayısız terör örgütünün barbarlıkları ve sivillere yönelik vahşi eylemleri, »güvenlik« için her aracın »mubah« olduğu algısını yaygınlaştırdı. Hukukun eğilmesi ve burjuva medyasının bilinçli demagojisi ile skandalize edici haber politikasının hukuk dışı devlet tedbirlerini olağanlaştırması sonucunda, kamuoyu burjuva hukuk devleti anlayışı temelindeki polisiye ve yargılama tedbirleri yerine, yargısız infaza dayanan askerî ve gizli servis operasyonlarına »alıştırıldı«. Emperyalizmin yeni »büyük anlatısı« ve bu »alıştırma« özellikle emperyalist ülkelerdeki barış hareketlerinin büyük ölçüde paralize edilmelerine neden oldu.

Aynı zamanda emperyalist yayılcılığa, iç ve dış politikanın militaristleştirilmesine, sosyal ve demokratik hakların rafa kaldırılmasına toplumsal rıza sağlamaya ve böylelikle de işçi sınıfını kendi yaşam-

sal sınıf çıkarları için burjuvazinin sınıf tahakkümüne karşı vermesi gereken sınıf mücadelesinden uzaklaştırmaya yarayan bir egemenlik aracı hâline dönüştü.

Ankara, Brüksel, İstanbul ve Paris gibi merkezi kentlerde ve hemen her gün Ortadoğu'nun farklı bölgelerinde patlayan ölümcül bombalar, bu uğursuz sürecin güncelliğini gösterdikleri kadar, sürecin arka planını, neden ve sonuçlarını işçi sınıfının çıkarları açısından analiz etmenin, kamuoyu tartışmalarındaki kavram karmaşasını çözmeye çalışmanın ne denli gerekli olduğunu kanıtlamaktadır. Bu da işçi sınıfının bilinçli, devrimci güçlerine sınıfı ve toplumu aydınlatma, onlara, emperyalist yayılmacılık ve sömürüden bahsetmeden, terörden bahsedilemeyeceğini anımsatma görevini yüklemektedir. Görevi layığıyla yerine getirebilmek içinse, önce kavramlara gerçek anlamlarını yeniden vermek gerekmektedir.

Kavramları yerlerine oturtmak için...

Temel soruyla başlayalım: »Terör« nedir? Nesnel bakıldığında »terör«, belirli hedefler için eşyaların ve/veya – kendi yaşamı dahil – insan yaşamının yok edilmesine yol açacak şiddet araçlarını kullanan eylem metodu olarak tanımlanabilir. Terör kavramı çeşitli mücadele biçimleri ve araçları arasında bir farklılaştırma çabası olsa da, aynı zamanda normatif ve değerlendirci bir kavramdır, yani taraftır. Çünkü neyin »terör« olup olmadığı tarihsel ve kültürel geleneklere ve elbette toplumsal sınıfların çıkarlarına göre tanımlanır. Zaten bu nedenle de herkesin kabul edeceği genel ve bilimsel bir »terör« kavramı üzerinde anlaşmak, neredeyse olanaksızdır – çünkü belirleyici olan sınıf çıkarlarıdır. Bu açıdan bizim »terör« tanımlamak için hareket ettiğimiz temelin işçi sınıfının genel çıkarları olduğunun altını çizmemiz doğru olacaktır.

»Terör« kavramının, burjuva toplumlarının gündelik tartışma dilinde aşağılayıcı çağrışımları olduğundan, genellikle »karşıt« veya »düşman« olarak tanımlananların mücadele metotları ve araçlarını, böylelikle de karşıtların/düşmanların hedeflerini henüz tartışma aşamasında gayri meşru kılmak için kullanılmaktadır. Günümüzde »terör« kavramı egemen politikalara ve koşullara, bilhassa işgallere ve askerî operasyonlara, müdahalelere karşı mücadele edenleri aşağılayan ve »temizlenmesi/kökünün kurutulması« meşru olan »haşarat/insan dışı varlıklar« olarak gösteren emperyalist savaş propaganda-sının vazgeçilmez bir aracı hâline getirilmiştir.

»Terörizm« ise şiddet uygulayan eylem metotlarının »teröründen« daha fazlasıdır. Terörist pratiğin yanı sıra, şiddet eylemlerini gerçekleştiren yapıların personel ve maddî ağı, ideolojik üst yapıları, stratejik konseptleri ile kolektif ve bireysel motifler »terörizm« kavramı içerisindedirler. Ancak »terörizm« kavramı sadece devlet dışı unsurlar için geçerli değildir: »düzenli« savaşlardan farklı olarak, si-

vil halka ve yerleşim bölgelerine, askerî olmayan hedeflere yönelik, ordu ve istihbaratın »özel« birimlerinin ortaklaşa gerçekleştirdikleri şiddet de »terörizm« kavramı içinde yer almaktadır. Her ne kadar kavramsal olarak »düzenli« savaşlar ve devlet güçlerinin terörü arasında fark olsa ve bunların uygulanma metotları ve uygulayıcı birimleri farklı olsa da, sonuçta her ikisi de günümüz emperyalist savaşlarının birbirini tamamlayıcı unsurlarıdır.

Ancak eylem metotları tek başına »terör« ve »terörizm« kavramlarını işçi sınıfının çıkarları temelinde ele almak için yeterli olamamaktadırlar. Burada »terör« olarak nitelendirilen eylemlerin toplumsal içerikleri ve hedefleri açısından da bir farklılaştırmaya gitmek zorundayız. Genel ve tarihsel olarak devletlerin ve devlet dışı güçlerin uyguladıkları şiddetin veya »terörün« toplumsal içeriğine ve hedeflerine göre ilerici veya gerici hedeflere hizmet eden bir araç olduğunu söyleyebiliriz. Devlet şiddetinin gerici veya ilerici hedeflere hizmet etmesi konusunda tarihsel örnek olarak Fransız feodalizminin terörü ile Büyük Fransız Devrim sonrasının şiddet uygulamalarını veya Rus Çarının vahşi istibdadı ile Büyük Ekim Devrimi sonrasında Bolşeviklerin karşı devrime karşı uygulamak zorunda kaldıkları şiddeti gösterebiliriz.

Ama asıl sorun »aşağıdan«, yani ezilen ve sömürülenlerin uyguladıkları şiddeti tanımlamakta yatmaktadır. Yakın tarihe baktığımızda antikapitalist devrimci güçlerin, antiemperyalist ve sömürgecilik karşıtı özgürlük hareketlerinin, yüzbinlerce insanın yaşamına mal olan devlet terörüne karşı her defasında şiddete başvurmak zorunda kaldıklarını görebiliriz, ki bu şiddet her defasında ve doğal olarak egemen sınıflar ve emperyalist güçler tarafından »terör« olarak tanımlanmıştır.

İşçi sınıfının bilimsel dünya görüşü şiddetin bir araç olarak kullanılmasını a priori reddetmez. Lenin'in »Ne Yapmalı?« da açıkladığı gibi, şiddet sorunu işçilerin örgütlenmesi ve kitlelerin mobilize edilmesi için verilmesi zorunlu olan asıl mücadelenin bağımlı değişkeni, amaç için aracıdır. Ama asıl belirleyici toplumsal, siyasî, ekonomik kurtuluş için verilmesi gereken sabırlı sınıf mücadelesi olduğundan, bireysel-terörist aksiyonizmin, kontraprodüktif şiddet eylemlerinin Marksizm-Leninizm'de yeri yoktur. Çünkü bireysel ve sivillere yönelik her şiddet eylemi, her durumda ve her defasında gerici hedeflere hizmet eder, kapitalist devletin baskı ve şiddet araçlarını meşrulaştırıcı etkiye bulunur. Bu nedenle bireysel ve sivillere yönelik şiddet, işçi sınıfının çıkarları açısından reddedilmesi gereken terör eylemleridir.

Rasyonel ve hümanist bir güç olarak proletaryanın örgütlü sınıf hareketi, komünistler, şiddeti öncelikle toplumsal devrimin, işçi sınıfının ve böylelikle tüm insanlığın kurtuluşu amacıyla kullanılabilir bir araç olarak görürler. İşte bu toplumsal-tarihsel hedef, mücadele araçlarının seçiminde determine edici rol oynar – örneğin

Küba Devriminde gerillanın kitleler içinde kök salması gibi. Tam da bu nedenlerle devrimci şiddet ile kendilerini milliyetçilik, ırkçılık, mezhepçilik üzerinden meşrulaştırmaya çalışan sağcı örgütlerin şiddeti aynı şeyler değildir. Kurtuluş amacının aracı olarak devrimci şiddet, emperyalist güçlerin, kapitalist devletlerin ve faşist örgütlerin terörünün karşıtudur. Aynı zamanda İrlanda veya Kuzey İspanya'daki burjuva milliyetçiliğinin mücadele biçimlerinden de farklıdır. Sonuç itibarıyla devrimci şiddet burjuvazinin sınıf tahakkümünü yıkmaya ve sosyalist demokrasiyi kuracak olan işçi sınıfının iktidarını oluşturmaya hizmet eden araçlardan birisidir ve tam bu nedenle egemen sınıflarca »terör« olarak tanımlanmakta, sınıf mücadelesi de »terörizm« diye yaftalanmaktadır.

Terörün kaynakları

Terörün antik dönemden bugüne her zaman emperyal/emperyalist egemenlikle birlikte var olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Günümüzdeki temel kaynağı ise emperyalizme içkin saldırganlık ve kapitalizm koşullarında çözülmesi olanaksız krizlerdir. Terörizm her şeyden önce gerek kurban sayılarına göre niceliksel olarak, gerekse de uygulanan vahşete göre niteliksel olarak emperyalist devletlerin en önemli egemenlik aracıdır.

Egemen sınıflar baskı aygıtlarını ve yayılcılığını meşrulaştıran »terörün« işlevselliğinin çok iyi bilincindedirler. Nasıl Soğuk Savaş döneminde masif antikomünist propaganda silahlanma programlarının yürütülmesi ve nükleer cephanenin genişletilmesi için gerekçe olarak kullanıldıysa, bugün de »terör tehlikesi« neoliberal güvenlik rejimlerinin inşa edilmesi, militarizmin yaşamın her alanını esir alması ve emperyalist saldırı savaşları için gerekçe olarak kullanılmaktadır. Egemenlik aracı olarak »terörün« bu işlevselliği, »terör tehlikesine« gerektiğinde ajan-provokatörler üzerinden bizzat Batılı gizli servislerin operasyonlarıyla süreklilik kazandırılmasına yol açmaktadır. Aynı şekilde »terörle mücadele« adı altında yürütülen ve bilinçli olarak yerleşim bölgelerinin bombalanarak yerle bir edilmesi, sivil halkın yaralamalar ve öldürmeler ile infiale sürüklenmesi, işgaller, öldürülen direnişçilerin cesetlerinin parçalanması gibi çeşitli vahşi uygulamalardan oluşan askerî veya paramiliter güç operasyonları ile »intikam« duyguları deşilmekte, direnişçi güçlerin veya bunlara yakın duran kesimlerin bireysel ve sivillere yönelik şiddete yönelmeleri veya bunları onaylamaları da dolaylı olarak teşvik edilmektedir.

Bireysel terör ve sivillere yönelik şiddet eylemleri egemen sınıfların ve emperyalist güçlerin hem haklı direniş davalarını kriminalize etme ve böylelikle özgürlük, eşitlik, adalet taleplerinin haklılığını boşa çıkartmak, hem de askerî müdahalelere toplumsal rıza almak için yürüttükleri propagandaya malzeme sağlamakta, silahlanmayı, polis teşkilatlarının paramiliterleştirilmesini, devletlerin baskı aygıtlarının güçlendirilmesini ve sonucunda burjuva hukukunun dahi rafa

kaldırılmasını meşrulaştırıcı etkide bulunmaktadır. Örneğin DAİŞ'in Avrupa'da gerçekleştirdiği terör eylemleri, Batı Avrupa toplumlarında yaygın olan savaş karşıtı tutumu, »hurra yurtseverliğine« ve saldırgan savaş taraftarlığına dönüştürebilmektedir. Aynı şekilde TAK adlı örgütün Ankara'da gerçekleştirdiği terör eylemi, 7 Haziran süreciyle oluşan ve halkları yakınlaştıran gelişmeyi tersine döndürücü etkide bulunmuştur. Bu bağlamda bireysel ve sivillere yönelik terör eylemlerinin hem DAİŞ gibi sansasyonel eylemlerle kadro devşirmeye çalışan cihatçı terör örgütlerinin, hem de politikalarına gerekçe arayan egemen sınıfların işine gelmektedir. İki taraf da bu terörden beslenmektedir. İşte bu gerçekler bireysel ve sivillere yönelik şiddetin gerici hedeflere hizmet ettiğini kanıtlamaktadır.

Aslına bakılırsa ve »terörün belirli siyasî amaçlar için hukuksuz öldürme eylemi« olduğu tanımında kalırsak, en büyük terörün emperyalist güçlerin ve kapitalist devletlerin terörizmi olduğu sonucuna varırız. Yakın tarihe baktığımızda, ABD emperyalizminin 1990 sonrası geliştirdiği stratejilerin ve George W. Bush yönetiminin 2001'den itibaren yürürlüğe soktuğu »Patriot Act« veya »ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi« gibi yasalar ve belgeler ile, başta ABD olmak üzere tüm NATO devletleri ve bunlarla işbirliği içerisinde olan despotik bölge güçlerinin uygulamaları ve politikalarının hem bizzat bunların terörü olduğunu, hem de »karşı terör« olarak da nitelendirebileceğimiz devlet dışı unsurların terörünü teşvik ettiğini görebiliriz.

Emperyalist güçler stratejik hedeflerine ulaşmak için »teröre karşı savaş« kisvesi altında gerçekleştirdikleri askerî müdahaleler, işgal ve rejim değişiklikleriyle dünyanın çeşitli bölgelerini etki alanları içine alabildiler, ama ne asıl hedeflerine ulaştılar, ne de ilân ettikleri »istikrarı« sağlayabildiler. Tam tersine »yeryüzünün lanetlileri« yoksulluk, ezilme ve sömürden kurtulamazlarken, yıkılan rejimlerin devlet ve askeri aparatları da »kaybedenler kulübüne« katıldılar. Gerçi Afganistan, Irak ve Libya başta olmak üzere farklı ülkelerde işbaşına getirilen işbirlikçi hükümetler işbirlikçilere belirli avantajlar sağlayabildiler, ama aynı zamanda yeni sorunların da ortaya çıkmasına neden oldular. Yıkılan rejimlerin aparatları, Batının taşeron örgütlerine katılarak, bu örgütlerin (DAİŞ, El Kaide vs.) kendi »hesaplarına« çalışmaya başlamalarına neden oldular. Ve sonunda George W. Bush haklı çıktı: »teröre karşı savaş« sonu olmayan savaşa dönüştü.

Ancak yüzbinlerce askerin işgal gücü olarak konuşlandırılması, dünya çapında gözetleme, özel timlerin uyguladıkları terör, nokta vuruşlu bombardıman ve sistematik işkence istenilen sonucu verince, Obama yönetimi altında strateji değişimine gidildi. Aslında görüntü haricinde herhangi bir değişim olmadı: Değişen, uygulanan terörün teknolojikleştirilmesi, otomatikleştirilmesi, özelleştirilmesi ve uzaktan kumanda edilmesi oldu. Predatör veya Reaper gibi İHA'ların geliştirilmesi ve »Hellfire« roketleri ile donatılmaları, dünya çapında istihbarat, bilgi ve yönlendirme ağlarının oluşturulması, öldürülecek

»teröristler« listelerinin hazırlanması ve Blackwater gibi özel şirketlere »görev« verilmesi, strateji değişiminin temel unsurları oldu.

Strateji değişiminin en önemli başarısı, Edward Snowden'in veya Wikileaks belgelerinin ortaya çıkardığı gibi, »terörle savaş« metotlarının kamuoyundan gizlenmesi oldu. Medyada görünür olmayan, kamuoyu algısında da var olamayacağından, emperyalist güçlerin otomasyonla anonimize edilmiş, uzaktan kumandalı »yüksek teknoloji terörü« kamuoyu dikkatinden uzak, ama Bush döneminden çok daha şiddetli bir biçimde sürdürüldü ve hâlen sürdürülmektedir.

Terörün panzehri antikapitalist ve antiemperyalist mücadeledir

Haksızlık, eşitsizlik, adaletsizlik, yani kapitalist sömürü ve emperyalist yayılmacılık, terör ve bireysel şiddetin yeşerdiği topraklardır. Terör ve bireysel şiddet aynı zamanda toplumların dikkatini asıl meydan okumadan, yani toplumsal değişim zorunluluğundan çekme amacına hizmet etmektedir. Terör çirkin yüzü ile aktif katılımı zorunlu kılan ilerici değişimi ve sınıf mücadelesinin gerekliliğini gizlemeye yaramaktadır. Dikkat edilirse cihatçı terör örgütlerinin etkin olduğu coğrafyalarda ve kadrolarını devşirdikleri Kuzey Afrika ve Ortadoğu ülkelerinde vahşi kapitalist sömürü koşulları egemendir. İşte terör ve terörizm bir tarafta baskı ve sömürüye direnme enerjilerini çıkmaz sokağa kanalize etmekte, diğer tarafta da ezilen ve sömürülenlerin toplumsal, siyasî ve iktisadî yapıların değişmesi zorunluluğunu bilinçlerine çıkartmalarını engellemektedir.

»Teröre karşı savaş« terör ve vahşi şiddeti sonlandırmamış, aksine çoğaltmıştır. Aslında »teröre karşı savaş« egemen iktidar ve mülkiyet ilişkilerinin devamı, hammadde ve enerji kaynakları ile piyasalara ve nakliyat yollarına hakim olunması, sermaye lehine kâr ve zenginleşme olanaklarının artırılması ve bu politikalara karşı oluşabilecek direniş potansiyellerinin henüz yeşerme aşamasında kırılması için burjuvazinin dayattığı sınıf savaşının ifadesinden başka bir şey değildir. Sonuç itibarıyla savaş, üretici güçlerin yok edilip, ardından aynı üretim ve egemenlik koşulları altında daha kârlı üretim yapma metodudur – ve bu metot hep daha fazla terör doğurmaktadır.

O açıdan bilhassa ulusal kurtuluş hareketleri bu gerçekleri görmek, mücadelenin içeriği ve metotları arasındaki diyalektik birliği dikkate almakla yükümlüdürler. Aksi takdirde emperyalist güçlerin ve kapitalist devletlerin terörizminin tuzağına düşülecektir. Günümüz emperyalist-kapitalist dünya düzeninin gerçekliği, 21. Yüzyıl'da da terörün ve terörizmin en etkin panzehrinin antikapitalist ve antiemperyalist mücadele olduğunu göstermektedir. Çünkü aslolan devrimci çalışmanın, metotlarının ve içeriğinin sınıf mücadelesi ile bütünleştirilmesidir. Günümüzün tüm olumsuzluklarına, toplumsal güçlerin ve sınıf hareketinin tüm zayıflığına, asıl düşmanın tüm vah-

şetine ve askerî-siyasî-maddî üstünlüğüne rağmen bu olanaklıdır. Lenin'in »Ne yapmalı?«da yazdığı gibi, »Her kim ki bu olanağa olan inancını kaybettiye veya asla bu inanca sahip olamadıysa, onun için hiddetine ve devrimci enerjisine terörden başka bir çıkış yolu bulmak gerçekten zordur«.

İNCE ÇELİŞKİLER

ABD VE F. ALMAN EMPERYALİZMLERİNİN RUSYA VE ÇİN ÇELİŞKİLERİ ÜZERİNE

2016/32

2016 Mart'ında Pentagon'un Doğu Avrupa'ya 4.200 asker, 250 tank ve 1.700 araçtan oluşan bir tank tugayını konuşlandırma kararını alması, Avrupa'daki burjuva basınında tartışmalara yol açtı. ABD böylelikle Avrupa'da üçüncü tugayını konuşlandırmış ve nihâyetinde F. Almanya ve İtalya'dakilerle birlikte toplam 69 bin ABD askeri Avrupa'da görev yapıyor olacak. Pentagon aynı zamanda Avrupa'daki askeri harcamalarını dört katına çıkartarak, toplam 3,4 milyar Dolar'a yükseltme kararını aldı. Ayrıca NATO'nun »Response Force« adı verilen roket savunmasındaki asker sayısı 13 binden 40 bine çıkartılacak ve Polonya'da konuşlandırılmış olan çok uluslu kolordu teyakkuz hâline geçirilerek, Rusya sınırlarında nükleer silah kullanımı simülasyonunu yapacak.

Avrupa'daki, ama özellikle F. Almanya'daki burjuva basınıni heyecanlandıran bu haberler, Polonya ve Baltık ülkelerindeki gerici-milliyetçi hükümetleri sevindirirken, F. Alman sermaye kesimleri arasında kaygılı seslerin yükselmesine neden oluyor. Askerî açıdan Avrupa'daki güçler dengesinin NATO lehine olduğu, Stockholm'deki SIPRI enstitüsünün verilerine göre NATO'nun geçen yıl silahlanmaya 862 milyar Dolar harcadığı, ama Rusya ve müttefikleri olan Beyaz Rusya, Ermenistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan'ın toplam 70 milyar Dolar harcadıkları bir durumda, alınan bu kararların ABD ve NATO'nun Rusya'ya karşı bir savaş hazırlığı içinde oldukları kanısını güçlendirebilir. Mesele sahiden böyle mi?

ABD'nin Pasifik stratejisi temelinde aldığı ve 2020'ye kadar deniz kuvvetlerinin üçte ikisini Pasifik bölgesine konuşlandırma kararını ve Çin Halk Cumhuriyeti'ne yönelik »kuşatma operasyonunun« büyük bir hızla devam ettiğini de düşündüğümüzde, ABD ve NATO'nun dünyanın iki büyük ülkesine karşı açık bir saldırganlık politikasını izlediklerini tespit edebiliriz. Ancak bu saldırganlık politikasının, içerdiği tüm nükleer savaş tehdidine rağmen, kısa vadede Rusya ve Çin'e aynı anda yönelen bir savaşa dönüşme olasılığı pek güçlü değil.

Peki ama, ABD'nin bu adımları hangi anlama geliyor? Avrupalı emperyalist ülkeler, bilhassa F. Alman emperyalizmi ABD'nin adım-

larına neden rezervli tavır sergiliyorlar? ABD emperyalizmi ve F. Alman emperyalizminin öncülüğündeki AB'nin bunca örtüşen çıkarlara, dünyanın muhtelif bölgelerinde kimi zaman ortaklaşa, kimi zaman da karşılıklı destekle müdahale ve vekalet savaşları yürütmelerine rağmen bu emperyalist güçler arasında Rusya ve Çin konusunda hangi çelişkiler mevcut, bunların ardında ne yatıyor? Okumakta olduğunuz bu yazıda bu ince çelişkileri irdelemeye çalışacağız.

ABD devlet aklı, Rusya ve Çin

Gazetemizin daha önceki sayılarında yayımlanan yazılarımızda belirttiğimiz gibi, ABD emperyalizmi »Sovyetler Birliği benzeri stratejik rakip olabilme potansiyeline sahip güçleri engellemeyi ve bastırmayı« öngören ve »Wolfowitz Doktrini« adı altında tanınan politikayı devlet aklı hâline getirdi. 1990'lardan bu yana da mütemadiyen dış politikasını bu devlet aklına uygun bir biçimde geliştirmekte ve öncülüğünü yaptığı NATO'yu bu hedefler temelinde biçimlendirmeye çalışmaktadır.

Her ne kadar Rusya'yı »NATO üyesi ülkelerle çerçeveleme« planı, Rusya'nın 2008 Kafkasya Savaşını lehine sonuçlandırması ve güncel Ukrayna krizi çerçevesinde Kırım'ı Rusya Federasyonu topraklarına alması nedeniyle gerçekleştirilememiş olsa da, ABD bu planından vazgeçmiş değildir. Aynı şekilde Pasifik bölgesinde »serbest ticaret bölgesi antlaşmaları«, ortak güvenlik politikaları, Japonya'nın militarleştirilmesi, Vietnam gibi ülkelerle yakınlaşma vs. üzerinden Çin Halk Cumhuriyeti'ni kuşatma politikası tüm hızıyla devam etmektedir.

Ancak gerek Rusya, gerekse de Çin ABD emperyalizminin bu adımlarını sessizce seyretmemekte, askerî yetkinliklerini artırmakta, etki alanlarını genişletmeye çalışmakta ve gerek emperyalist güçlerin, gerekse de işbirlikçi ülkelerin aralarında olan çıkar çelişkilerini kendi lehlerine kullanmaya çalışmaktadırlar. Özellikle Çin ordusunun modernizasyonuna ve silahlanmaya devasa bütçeler ayırarak, ABD'nin »caydırıcılık« politikasının karşısına kendi caydırıcılık politikasını çıkartmakta, Hinterlandını – örneğin Güney Çin Denizinde dolgularla adalar yaratıp, hava ve deniz güvenlik alanları ilân ederek – güvence altına almaya çalışmaktadır. Aynı zamanda müthiş büyüklükteki Dolar rezervleri ve ABD devlet tahvillerini elinde tutması sayesinde, ABD'nin en büyük alacaklısı olması vesilesiyle, ekonomik »aslarını« kullanabileceğini göstermektedir.

Buna karşın Rusya, NATO'nun Doğu Avrupa'ya genişlemesini ve NATO ordularının Doğu Avrupa'ya konuşlandırılmasını »ülke güvenliğine yönelik tehdit unsuru« olarak görmesine ve üç tümen askeri Batı sınırında konuşlandırılmasına rağmen, ABD'nin aldığı son kararları akut savaş hazırlığı olarak algılamıyor. Rus hükümetinin bu yıl orduya ayrılan bütçenin »yüzde 5 azaltılması« ve silahlanma giderlerinde

»yüzde 10 tasarrufa gidilmesi« kararlarını bu çerçevede değerlendirmek gerekiyor. Bu açıdan Rusya'nın asıl savaş tehdidinin vekalet savaşlarının yürütüldüğü ihtilaf bölgelerinde arttığını düşündüğünü ve Avrupa'daki emperyalist devletlerin – henüz – Rusya ile sıcak savaşa girmekten çekindikleri değerlendirmesini yaptığını tahmin etmek zor değil.

Ama gene de bu durum, dünyayı kasıp kavuracak bir nükleer cehennem tehlikesinin azaldığı anlamına gelmiyor ne yazık ki. Risk değerlendirmesinde yapılabilecek hatalar, bu temelde alınabilecek yanlış kararlar ve atılabilecek irrasyonel adımlar, meşum sonuçlara yol açabilirler. Kaldı ki Doğu Avrupa'daki it dalaşı, Polonya ve Baltık ülkelerindeki gerici-milliyetçi rejimlerin kızıştırmasıyla sıcak savaşa dönüşme potansiyelini içinde barındırmaktadır hâlâ.

F. Alman sermayesinin kaygıları

Avrupa'nın en gerici ve en saldırgan emperyalist gücü olan F. Almanya, ABD emperyalizmi ile olan tüm ortaklığına rağmen, ABD'nin Rusya ve Çin politikalarının kendi sermaye çıkarlarına zarar verebileceği görüşünde. Bu görüşün hakim olmasının ardında F. Alman sermaye fraksiyonları arasında farklı çıkarlara dayanan değerlendirme farklılıklarının yattığı söylenebilir. Bu farklılıkları diğer AB ülkelerinde de görmek olanaklı.

Örneğin Rusya'nın önemli ekonomik partnerlerinden birisi olan İtalya'da, gene Mart ayında Dışişleri Bakanı AB'nin Rusya'ya yönelik olan yaptırımları »tartışmadan« uzatmasının yanlış olacağını açıkladı. Nisan başında ise Avusturya Cumhurbaşkanı Heinz Fischer Moskova'da yaptığı görüşmelerde, ülkesinin »yaptırımların sonlandırılması için çaba gösterdiğini« söylerken, Nisan sonunda Fransız parlamentosu yaptırımların kaldırılmasını talep eden bir kararı kabul etti. Yaptırımların sonlandırılmasına yönelik çağrılar çeşitli F. Alman tekel yöneticisinden de gelmekte. 2012'den bu yana Rusya'ya yönelik ihracat hacminin 38 milyar Euro'dan 22 milyar Euro'ya gerilemesi ve yaptırımların devam etmesi durumunda daha da gerileyecek olması, F. Alman sermayesinin bir kısmını ciddi biçimde tedirgin ediyor.

F. Alman sermayesinin ağırlıklı olarak Doğu Avrupa'ya ihracat yapan fraksiyonlarının öncülüğünde Nisan ayında düzenlenen »east forum Berlin« toplantısında yürütülen tartışmaların odağında »Lizbon'dan Wladiwostok'a kadar ortak iktisat alanı« fikri duruyordu. Toplantıda F. Alman Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Stephan Steinlein Federal Hükümetin »AB ve Avrasya Ekonomik Birliği arasında teknik standartlar, ticaret kuralları, sınırlar ötesi altyapı ve basitleştirilmiş mübadele işlemleri konusunda görüşmelerin yapılması için çaba gösterdiğini« açıkladı. Aynı şekilde »Alman-Rus Enternasyonal Diyalogları« toplantılarının finansörü olan Hamburg'daki Körber Vakfı da Mayıs başında yayınladığı bir açıklamada, »Avrupa-Rusya ilişkilerinin

bir yeni başlangıca ihtiyaç duyduğunu» vurguluyor ve »sadece iktisadî değil, güvenlik konularında da ortak çıkarlar ve somut işbirliği olanakları üzerine görüşülmesinin gerektiğini» belirtiyordu.

TNS Infratest enstitüsünün Şubat sonu-Mart başında yaptığı bir ankete göre, F. Alman toplumunun yüzde 89'u Fransa ve yüzde 81'i Rusya ile sıkı işbirliğinden yana olduğu, yüzde 69'unun Rusya'ya yönelik yaptırımların kaldırılmasını talep ettiği ve önümüzdeki yıllarda F. Almanya ve Rusya'nın yakınlaşmalarını yüzde 95'lik bir kesimin »önemli« veya »çok önemli« olarak değerlendirdiği ortaya çıktı.

Kamuoyundaki bu yaklaşımlar ve bazı F. Alman sermaye gruplarının talepleri, Federal Hükümet üzerinde belirli bir baskı oluşturuyor. Zaten bu nedenle 20 Nisan'da gerçekleştirilen »NATO-Rusya Konseyi« toplantısına F. Almanya öncülük etmişti. Gerçi NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg toplantı sonrasında taraflar arasında »derin ve devam eden farklılıklar« olduğunu vurguladı, ama başlatılan diyalogun devam edeceğini de söylemekten geri kalmadı.

Askerî-sınai kompleksin yaklaşımları

F. Alman emperyalizmi bu şekilde NATO ve Rusya arasındaki görüşmelerin devam etmesini sağlayarak, kendisine zaman kazandırdı. İşin ilginç olan yanı, F. Almanya'nın bunu tam da Litvanya'ya konuşlandırılacak olan bir NATO taburuna Alman askerlerinin katılımının kararlaştırılmak üzere olduğu bir anda yapıyor olmasıdır. Ki, bu da rafine bir planın parçası: çünkü NATO ve Rusya arasındaki ihtilafı şüphesiz derinleştirecek olan bu adıma karşı Rusya'nın göstereceği tepki, herhangi bir diyalogun olmadığı ortamdan ziyade kurumsallaştırılmış görüşmeler ortamında daha kolay kontrol altına alınabilecektir.

Rusya ile olan ilişkilerin »düzeltilmesini« talep eden sermaye fraksiyonlarının taleplerinin yanı sıra F. Alman emperyalizminin »düzen kurucu ve koruyucu dünya gücü seviyesine yükselmesi« hedefini takip eden F. Alman askerî-sınai kompleksi ise, ABD emperyalizmi ile aynı çizgide ve yaptırımların sertleştirilmesi taraftarı. Şansölye Merkel ile görüşen silah tekelleri burjuva basınının ekonomi sayfalarında yayımlanan haberlere göre, »İran veya Kuzey Kore'ye yönelik ambargolar ve yaptırımlar derecesinde uygulanacak AB yaptırımlarının Rusya'yı dize getirebileceği« görüşündeler. FAZ gazetesinde yer alan bir yorumda bu bağlamda, »Putin muhtemelen bu baskıya bir yıl dahi dayanamayacaktır. O yüzden çatışmacı bir çizgi izlenmeli ve Rusya yönetimi üzerindeki baskı dramatik bir biçimde artırılmalıdır« görüşü savunuldu.

Rusya'ya karşı çatışmacı bir çizgi izlenmesi gerektiğini savunan »Transatlantikçiler« ile tersini savunan sermaye kesimleri, söz konusu Çin Halk Cumhuriyeti olduğunda farklı düşünmüyorlar. Çin, gerek askerî-sınai kompleks, gerekse de ihracatçı tüm diğer sermaye fraksiyonları için devasa ve bakir bir piyasa olarak değerlendirilmekte,

F. Alman hükümetinin »iyi ekonomik ilişkileri« ve »işbirliği arayışı« desteklenmekte ve ABD'nin Çin'e yönelik »kuşatma politikasının«, Çin yönetiminin silahlanma ve teknolojik donanım konusunda kendi kaynaklarına yönelmesine yol açtığından, »Almanya'nın ihracat potansiyelini zayıflatabileceği« düşünülmektedir. Ama diğer yandan da ABD'nin Pasifik'e yoğunlaşmasının F. Almanya'ya Avrupa, Akdeniz, Orta Doğu ve Afrika'da »yeni sorumluluklar« yüklediğinden, ABD'nin Çin politikalarının F. Alman askerî-sınai kompleksi için uzun vadeli hedefler açısından »değerli bir fırsat« sunduğu da düşünülmektedir.

F. Alman dış politikasında belirleyici rol oynayan askerî-sınai kompleks silahlanmanın hızlandırılmasını ve »Almanya'nın yeni sorumlulukları üstlenebilecek yetiye kavuşturulmasını« hükümet politikası hâline getirebilmiş durumda. »Transatlantikçiler« bu çerçevede »Almanya'nın, Pasifik'e yönelen ABD'nin işini kolaylaştırmak için Avrupa çeperinden Kuzey Afrika'ya, Ortadoğu'dan Merkez Asya'ya kadar olan alanda daha fazla angajman göstermesini« savunuyorlar. Ve nihâyetinde F. Almanya'nın 2000'de 23 milyar Euro tutan yıllık silahlanma bütçesinin 2020'ye kadar yılda 39,3 milyar Euro'ya yükseltilmesini ve ek olarak 2030'a kadar 130 milyar Euro daha harcanmasını hükümete kabul ettirmiş durumdadırlar.

Yok aslında birbirlerinden farkları...

ABD ve F. Alman emperyalizmlerinin arasındaki çelişkilerin özünde emperyalizme içkin çelişkiler oldukları vurgulanmalıdır. Rusya ile olan ilişkilerdeki çıkar çelişkilerinin odağında ise AB'nin ve özellikle F. Almanya ekonomisinin Rusya'nın doğal gaz ihracatına bağımlılığı yatmaktadır. F. Almanya uzun vadede bu bağımlılıktan kurtulmayı planlasa da, hâlihazırda yıllık doğal gaz ihtiyacının yüzde 39'unu Rusya'dan karşılamak zorundadır. Bulgaristan, Finlandiya, Polonya ve Slovakya'nın yıllık ihtiyaçlarının yüzde yüzünü, kimi AB üyesi ülkenin de yüzde 54 ile yüzde 70'ini Rusya'dan karşıladıkları düşünülürse, kaya gazı üretimiyle büyük ölçüde enerji ithalatından bağımsızlaşan ABD'nin Rusya'ya karşı neden AB'den daha çatışmacı bir siyaset izlediği anlaşılabilir. Kaldı ki Rusya ile girilecek olası bir sıcak savaşta ilk önce yerle bir olacak coğrafya Avrupa'dır.

Ancak unutulmaması gereken bir gerçek daha var: ABD emperyalizmi mutlak hegemon konumunda değildir artık. Aksine ekonomik üstünlüğünün yanı sıra, askerî üstünlüğünü de kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır. ABD özellikle Çin'e, Japonya'ya ve F. Almanya'ya masif bir biçimde borçlanmış. Cari açığı devasa büyümüş, ürün, hizmet ve sermaye ithalatına olan gereksinimi giderek artmaktadır. Gerçi hâlâ iletişim ve nakliyat yolları ile malî piyasaların kontrolünü elinde tutmaktadır ve devasa askerî gücü ile koşullarını dikte edebilmektedir, ancak emperyalist rakipleri, özellikle F. Alman emperyalizmi karşısındaki uzun vadeli trendler inişte olduğuna işaret etmektedir. Bilhassa bu durum ve piyasalar, hammadde ve enerji kaynakları ile etki alan-

ları üzerindeki kontrolünü ve kâr maksimizasyon olanaklarını yitirme korkusu ABD emperyalizmini daha da saldırganlaştırmaktadır.

Dünyanın yeniden paylaşımı üzerine verilen kavgaların asıl arka planı budur. ABD emperyalizmi üstünlüğünü korumaya çalışırken, F. Alman emperyalizmi dünyanın talan edilmesinden daha fazla pay kapmaya, piyasaları, hammadde ve enerji kaynaklarını daha fazla kontrolü altına almaya ve etki alanlarını genişletmeye çalışmaktadır. F. Alman emperyalizmi, ABD'ye karşı olan adımlarını Fransız emperyalizmi ile birlikte ve AB çatısı altında atmakta, ama aynı zamanda da ABD ile birlikte dünyanın diğer bölgelerine yönelik politikaları şekillendirmektedir. İkinci Dünya Paylaşım Savaşı sonrasında ABD emperyalizminin yardımıyla ayakta kalan ve ABD gölgesi altında bugüne kadar güçlenen F. Alman emperyalizmi, şimdi »eşit göz hizasında« düzen kurucu dünya gücü olabilmeyi hedeflemektedir.

F. Alman tekelci sermayesinin iki çatı fraksiyonu, »Avrupacılar« ve »Transatlantikçiler« bu hedefe ulaşmak için, Rusya ve Çin politikalarında görüldüğü gibi, iki farklı strateji izlemektedirler. Ancak aynı hedef için farklı stratejiler izlemek, bu stratejilerin birbirlerinin karşılımları olacakları anlamına gelmemektedir. Tam aksine, iki strateji de birbirini tamamlamakta, F. Alman tekelci sermayesi ile finans oligarşisinin çıkarlarına hizmet etmektedir.

Öyle ya da böyle, ister ABD emperyalizmi olsun, isterse her iki çatı fraksiyonuyla F. Alman emperyalizmi olsun, dünyanın yeniden paylaşımı, kâr maksimizasyonu, piyasaların ve kaynakların kontrol edilmesi barışçıl yollardan gerçekleştirilemeyecektir. Emperyalist-kapitalist dünya düzeni var olduğu müddetçe, savaş tehlikesi var olmaya devam edecektir. Emperyalistler arasındaki çıkar çelişkileri, dünya çapındaki bir nükleer cehennem engelleyecek bir ayrım yaratmaz. Aksine, her ülkede işçi sınıfının iktidarı için verilecek mücadele her türlü emperyalist güce karşı verilebilecek en etkin mücadele olacaktır. Emperyalistler arasındaki çelişkileri öğrenmek, düşmanı daha iyi tanımanın, böylece aslî görevlerimizin farkına varmanın yolunu gösterir: Asıl düşmanın kendi ülkelerimizdeki burjuva egemenliği olduğunu görüp, işçi sınıfının iktidarı için savaşım vermenin yolunu. Bu, antiemperyalist mücadelenin olmazsa olmaz koşuludur!

»15 TEMMUZ« VE AVRUPA

DARBE GİRİŞİMİ VE SONRASINA AVRUPALI EMPERYALİST GÜÇLERİN YAKLAŞIMI

2016/34

Eylül 2016 itibariyle azalmış olsa da, son aylarda Avrupa'daki burjuva medyası neredeyse her gün Türkiye ile yatıp kalkıyor, manşetlerinde sürekli Türkiye ile ilgili haberler yer alıyor, hatta kimi günler iki veya üç haber aynı anda sayfalarda ve ekranlarda yer buluyordu. Görünüşte burjuva medyasının AKP rejimini ve bilhassa Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı hedef tahtasına oturtuyordu. Özellikle F. Almanya'daki burjuva medyası Türkiye'deki gelişmelere son derece sert eleştirilerle yaklaşıyor, ama aynı zamanda da Türkiye'nin oynadığı »anahtar role« dikkat çekiyordu. Siyaset arenasında da benzer bir durum söz konusu. Bugün dahi Avrupa'nın çeşitli ülkelerinin yöneticileri AKP hükümetini eleştiriyor, uygulamalarının »demokrasiye zarar verdiğini« söylüyor, Erdoğan'ın »diktatörleştiğine« dikkat çekiyorlar.

Örneğin BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'nin 33. Eylül ayı İnsan Hakları Oturumlarında söz alan Fransa ve İsviçre temsilcileri AKP rejimini sert bir dille eleştirdiler. Olağanüstü hâl uygulamalarının hâlen devam ettiği Fransa'nın temsilcisi, Türkiye'nin »bireysel ve basın özgürlüğünü askıya aldığı« vurgulayarak, Türk hükümetine »temel özgürlükleri« koruma çağrısı yaparken, »endişeli« olduğunu belirten İsviçre hükümeti temsilcisi, Türkiye'yi »temel insan haklarını esas alarak hareket etmeye ve aynı zamanda bağımsız yargıyı esas almaya« davet ediyordu. Aynı günlerde Erdoğan'ın bir resmini ve ateşlenmiş rokete benzetilmiş minareleri başlığına taşıyan F. Alman »Der Spiegel« dergisi, Erdoğan'ın »diktatör« olarak nitelendirerek »bir ülke özgürlüğünü kaybediyor« başlığını atıyordu.

15 Temmuz'daki darbe girişimini ve sonrasını Erdoğan'ı ve AKP rejimini eleştirerek ele alan burjuva medyası ve siyasetçilerin bu tavrı Avrupa toplumlarında da karşılık buluyor, kamuoyunda yaygın bir Türkiye karşıtlığı ortaya çıkıyor. Aynı şekilde Avrupa toplumsal ve siyasî solu içerisinde de Türkiye konusunda belirli bir şaşkınlık ve kafa karışıklığı mevcut. Bilhassa reformist sol, aynı burjuva medyası gibi, Avrupa'nın »despotik bir devlet başkanı karşısında çaresiz kaldığı« yanılgısına düşüyor. Yapılan kimi sol yorumlarda, AB'nin »otoriterleşen Türkiye'ye daha fazla baskı uygulaması gerektiği« veya »Er-

doğan'a Almanya'ya giriş izni verilmesin» türünden pozisyonlar yer alıyor. Erdoğan'ın Avrupalı hükümetlere yönelik sözleri ve tersinden Avrupalı politikacıların Erdoğan karşıtı söylemleri temel alınırsa, bu pozisyonlara hak vermemek elde değil.

Ama, Avrupa ve Türkiye arasındaki ilişkiler sahiden de »kopacak derecede« kötü mü? Kimilerinin belirttiği gibi, AB'nin patroniçesi Merkel ile Erdoğan arasında bir »düello« mu söz konusu? Avrupalı emperyalist güçler neden böyle davranıyor ve sahiden var olan eleştiri görüngüsünün ardında neler yatıyor? Darbe girişimi ve sonrası emperyalist merkezlerde nasıl ele alınıyor? Bu ve benzeri soruların yanıtlarını bulabilmek için, güncel durumu F. Almanya-Türkiye ilişkileri özelinde bir irdeleyelim.

Türkiye'nin vazgeçilmez önemi

Erdoğan'a karşı sert bir söylem tutturan, hatta hakaret derecesinde sert eleştiriler yönelten aynı burjuva medyası, Türkiye'nin mülteci »krizinde« oynadığı rolü ve jeopolitik anahtar pozisyonunu öve öve bitiremiyor. Aynı şekilde Federal Hükümet de Türkiye'nin »mülteci krizinin aşılmasında verdiği hizmetin büyüklüğünden« bahsediyor, F. İçişleri Bakanı »insan hakları konusunda tüm dünya için hakim olamayız« diyerek, Avrupa'nın Türkiye'ye »son derece muhtaç olduğunu« vurguluyor. Federal Cumhurbaşkanı Gauck ise, »Türkiye'nin milyonlarca mülteciyi ülkeye soktuğunu unutmamalıyız« diyerek hükümetin yaklaşımlarına destek çıkıyor.

Türkiye'nin kabul ettiği Suriyeli (ve diğer ülkelerden gelen) mültecilerin Türkiye tarafından »mülteci« statüsünde görülmedikleri ve Cenevre Mülteci Konvansiyonu ile Ek Protokolün tanıdığı temel haklardan mahrum bırakıldıkları, büyük bir bölümünün Türkiye'nin farklı kentlerinde herhangi bir destek olmaksızın yaşamak zorunda kaldıkları, sağlık ve eğitim gibi temel hizmetlere ulaşamadıkları Federal Hükümet tarafından gayet iyi bilinmesine rağmen, hâlâ Türkiye'nin »mültecilere insanî ve insan haklarına uygun davrandığı« iddia ediliyor. Aslına bakılırsa bu siyasî bir naiflik göstergesi değil. Tam tersine, bu yaklaşım »dünya piyasalarına, hammadde ve enerji kaynaklarına engelsiz ulaşım« talep eden yeni düzen kurucunun stratejik önceliklerinin bir ifadesidir. Çünkü Türkiye'nin F. Alman emperyalizmi için vazgeçilmez önemi bulunmaktadır.

Emperyalizm açısından Türkiye'nin jeopolitik anahtar pozisyonunu anlayabilmek için dünya haritasına kısaca bakmak yeterli olacaktır: Türkiye, Karadeniz ve Akdeniz arasında, Kafkasların, Ortadoğu'nun ve Merkez Asya'nın piyasalarına, hammadde ve enerji kaynaklarına geçişi sağlayan yegane köprü konumundadır. Rusya deniz kuvvetlerinin Akdeniz'e geçmesi için gereksinim duyduğu Boğazların sahibidir. Dünyanın en önemli enerji transfer merkezlerinden birisi olarak, AB'ni Rus doğal gazından bağımsızlaştıracak »enerji çeşit-

liliğini» olanaklı kılabilecek ve modernize edilmiş savaş aygıtıyla Ortadoğu'nun »yeniden düzenlenmesinin« jandarmalığını yapabilecek bir NATO ülkesi. Özellikle F. Alman silah tekellerinin yardımıyla semizlemiş olan Türk askerî-sınai kompleksi, F. Alman Silah İhracat Yönetmeliğinin etki alanında olmaması nedeniyle, yönetmeliğin kısıtlamalarını aşmak isteyen silah tekellerinin en önemli yardımcısı. F. Alman ürünleri için ucuz üretim mevkii olan Türkiye, aynı zamanda genç nüfusuyla yüksek kâr vaat eden bir pazar. Ve Avrupa'yı »mülteci akınlarından« koruyan bir tampon bölge.

Kısacası Türkiye, ABD'nin yanında ve onunla rekabette dünya çapında »düzen kurucu güç« olmak ve dünya piyasalarına, enerji ve hammadde kaynaklarına engelsiz ulaşmak isteyen F. Alman emperyalizmi için, salt »silah kardeş« olmaktan çok daha fazla stratejik öneme sahip. O açıdan ne Federal Parlamento'nun kabul ettiği »Ermeni Soykırımı Tasarısı«, ne burjuva medyasının ve hükümet politikacılarının Erdoğan'ı eleştirmesi, ne de Erdoğan'ın, »Almanya Türkiye'nin başarılarını kısıtanıyor, onun için teröristleri destekliyor« suçlaması, F. Almanya-Türkiye ilişkilerini belirleyen etmenler değildir. Gerek İncirlik Üssü'ne Alman Tornadoları ve havadan yakıt ikmal uçaklarının kalıcı biçimde konuşlanmasını sağlayacak hava üssü inşaatı, gerek Şansölye Merkel'in Suriye politikasında Erdoğan'ın »güvenli bölge« talebini desteklemesi ve TSK'nin Suriye operasyonunu »selamlaması«, gerekse de Ege'de ortak askerî operasyonlar düzenlenmesi, ilişkilerdeki »limoniliğin« asıl nedenlerinin başka şeyler olduğunu gösteriyor.

Emperyalist güçler ve işbirlikçi hükümetler arasındaki her işbirliğinde olduğu gibi, Avrupalı emperyalist güçler ile AKP rejimi arasındaki işbirliği de çıkarlarının farklılaşabileceği belirli kurallar çerçevesinde yürümektedir. Duruma göre işbirlikçi ülke hükümetinin ilişkilerin yönünü ve kriz dönemlerinde de hızını tayin edebilmesi, bu kuralların doğasında vardır. Kimi zaman farklılaşan, hatta birbirinin zıddı olabilen çıkarların söz konusu olması, emperyalist güçler ile işbirlikçiler arasında uzun vadeli ortaklaşmayı engellemez. Karşılıklı olan bağımlılıklar devam eder.

F. Almanya-Türkiye ilişkilerine bakıldığında, F. Almanya mülteci sorunu karşısında Türkiye'den daha avantajlı durumda. Kaldı ki mülteci sorunu, AB'nin sınır rejiminin militaristleştirilmesi ve Avrupalı emperyalist orduların yurtdışı görevlerine gönderilmesinin meşrulaştırılması için bir araç olarak kullanılmaktadır. Gerek Türkiye'nin AB'ne Yakınlaştırılma Süreci, gerekse de mülteci sorunu ile ilgili olarak AB ve Türkiye arasında varılan uzlaşısı sonuç itibarıyla, başta F. Alman emperyalizmi olmak üzere, Avrupalı emperyalist güçlerin stratejik çıkarlarının korunmasının birer aracıcılarıdır. F. Almanya için Türkiye'nin AB'ne Yakınlaşma Süreci içinde tutulması, Türkiye'nin F. Alman emperyalizminin etki alanı içinde tutulması için bir zorunluluktur. Diğer taraftan AKP rejimi açısından da AB ve özellikle F. Almanya'nın yanın-

da durmak, yaşamsal bir zorunluluk hâline gelmiştir – çünkü Türkiye ekonomisinin bel direği hâline gelen Gümrük Birliği ve AB desteği olmaksızın, Türkiye ekonomisinin ayakta kalması olanaksız olacaktır. Salt iktisadî veriler, Türkiye'nin F. Alman emperyalizminin yanında durması zorunluluğunu kanıtlamaktadır: 2015 verilerine göre F. Almanya toplam 13,2 milyar Dolarlık ihracat hacmi ile Türkiye'nin bir numaralı ihracat pazarıdır.

Asıl çelişkiler

Tüm bunlara rağmen geleneksel »silah kardeşleri« arasında ihtilaflar ve çıkar farklılıkları söz konusudur. Aynı Obama yönetimi gibi, F. Alman emperyalizmi de »Erdoğan'sız bir AKP« istemektedir. Erdoğan'ın mutlak boyunduruk altına girmekte tereddüt etmesi ve hükümlanlık haklarını AB'ne devretmeyi reddetmesi, F. Alman emperyalizminin »Erdoğan karşıtlığının« temel nedenidir. 15 Temmuz darbe girişiminden sonra »seçilmiş hükümete« sahip çıkan açıklamaların bu kadar geç yapılmış olması, Erdoğan'a ve AKP rejimine verilen »sınırını bil« mesajlarıdır. Aynı şekilde darbe girişiminin baş tetikçisi olduğu ortaya çıkan Gülen hareketi konusunda gerek F. Almanya'nın, gerekse de ABD'nin gösterdiği tavırlar, emperyalist güçlerin bu faşizan-tetikçi örgütü hâlâ yedek güç olarak gördüklerinin ve zamanı geldiğinde tekrar kullanmaktan imtina etmeyeceklerini kanıtlamaktadır. Darbe girişiminin ardından AKP rejiminin eski koalisyon ortağına yönelik operasyonları bu nedenle Avrupalı emperyalist güçlerce eleştirilmektedir.

Aslına bakılırsa, gerek ABD emperyalizmi, gerekse de Avrupalı emperyalist güçler bir taşla bir kaç »kuş vurmuşlardır«: darbe girişimi sonrasında hem Erdoğan ve başında bulunduğu AKP rejimi, hem Ergenekoncu Kemalist cephe, hem de Gülen hareketi esir alınmıştır. Ne Obama yönetimi, ne de Gülen hareketinin en yaygın örgütlenme ağına sahip olduğu F. Almanya hükümeti bu hareketi dağıtmak istememektedirler. Özellikle F. Alman emperyalizmi, F. Almanya'da yüzlerce örgüte sahip olan Gülen hareketine karşı herhangi bir hukuksal girişimde bulunmamaktadır, ancak bu şekilde de örgüt üzerinde olan kontrolünü artırmıştır. Aynı şekilde ABD de Fetullah Gülen'i Türkiye'ye teslim etmeyerek, elinde bir şartlı rehin olarak tutmaktadır: hem AKP rejimine, hem de bizzat Gülen hareketinin kendisine karşı.

Emperyalist güçlerin »Erdoğan'sız bir AKP« istemelerinin ardından yatan bir diğer neden de, AKP rejiminin dış politikadaki maceracı tutumu ve realiteleri tahlil etmedeki hataları sonucu »güvenilmez bir partner« hâline gelmesidir. »Stratejik derinlik« ile başlayan AKP dış politikası, fiyasko ve izolasyon ile sonuçlanmıştır. Avrupa'nın boğuştuğu krizleri ve ABD'nin »Pasifik Stratejisi« çerçevesinde askerî potansiyelini Ortadoğu'dan ortadan çekmesini bölgesel hegemonya sağlamak için gören AKP rejimi ciddi bir yanılgıya düşmüştür. Erdoğan Türkiye'si gerek Ortadoğu'da İsrail, Hamas, FKÖ, ABD ve AB için,

gerekse de Rusya, İran ve Kafkas ülkeleri için »güvenilmez« kategorisine girmiştir. Aynı şekilde Irak ve Suriye'deki çözülme emarelerini »genişleme umuduyla« değerlendiren AKP rejimi, bunu Sünni yayında öncü güç olabilme hayalleriyle bağlantılı kılmıştı. AKP bu noktada da yanılmıştır. Bu yanılgılar temelinde geliştirilen dış politika da sonucunda emperyalist stratejileri zedeleyen, hatta bu stratejilere ters düşen bir çizgiye girmiştir. Nihayetinde bunun sorumlusu olarak Erdoğan görülmektedir.

Avrupa'daki burjuva medyasında yer alan yorumlara baktığımızda, Avrupalı emperyalist güçlerin hâlâ Erdoğan'ı ehlileştirilmesi gereken bir unsur olarak değerlendirdikleri sonucuna varabiliriz. Darbe girişimine verilen geç yanıt ve 15 Temmuz sonrası sürece yönelik sert eleştiriler bunu kanıtlamaktadır. Erdoğan'ın ve AKP rejiminin darbe girişimi ile ağır bir yara alması ve OHAL'e, tek başına hükümet olmaya, yabancı sermayenin sıcak para akışıyla desteğine rağmen ciddî bir meşruiyet krizi içerisine girmesi, Avrupalı emperyalist güçler tarafından yeni koşulların dikte edilmesi için bir fırsat olarak algılanmaktadır. Buna direnmeye çalışan Erdoğan ve AKP rejimi her geçen gün emperyalizme olan bağımlılığın ne derece derin olduğu görmekte ve batağa daha çok sağlanmaktadır.

Stratejik partnerliklerin yeniden düzenlenmesi

Erdoğan ve AKP rejimi darbe girişimi sonrasında kendisini dayatan stratejik partnerliklerin yeniden düzenlenme sürecinde güçlü kalmaya yönelik hamleler yapmaktadır. Erdoğan'ın başkanlık sistemi projesini – şimdilik – rafa kaldırması, iktidarı, doğrudan veya dolaylı olarak diğer burjuva partileri olan CHP ve MHP ile paylaşmaya yanaşması, hem geniş bir parlamenter desteğe sahip hükümet oluşturularak, yeniden düzenlenme sürecine güçlü bir »temsiliyet« ile girmeyi sağlama, hem de, salt basit bir personel değişiminden ibaret olmayan »devletin yeniden yapılandırılması« sürecini gerçekleştirme çabalarıdır. Ve aynı zamanda dış politikadaki izolasyonu kırma denemesidir.

Erdoğan ve AKP rejiminin bu hesabı istenilen sonucu verebilir, çünkü stratejik partnerliklerin yenilenmesi hem emperyalist güçlerin, hem de Türkiye'deki işbirlikçi oligarşinin işine gelmektedir. Ayrıca yapılan teklif emperyalist güçler için hayli çekicidir: Kürt karşıtlığı ve milliyetçi mutabakat temelinde diğer burjuva partilerinin desteği alınarak iç politik meşruiyet konsolide edilebilecek, yabancı sermaye akışına açıklık sürdürülecek, neoliberal iktisat politikaları tüm hızıyla devam edecek ve toplumsal direnişe aman verilmeyecek. Böylelikle otoriter yönetimle gerekli olan »istikrarı« sağlayan, paramilitarize edilmiş güvenlik güçleriyle hem kendi halklarına, hem de gerektiğinde komşu ülkelere karşı askerî şiddet kullanmaktan çekinmeyen bir rejim inşa edilmiş olacak. Emperyalist güçlerin stratejik partneri ve vurucu gücü olmaya, ulusal ve uluslararası tekellerin çıkarlarını korumaya ve Ortadoğu'nun yeniden düzenlenmesinin bekçiliğini

yapmaya hazır bir rejim oluşturulacak. Jeostratejik, jeopolitik ve jeo-ekonomik önemi ölçülemez değerde olan bir ülkeyi yöneten böylesi bir işbirlikçi rejim, emperyalist güçlerin vazgeçemeyeceği bir partner hâline gelebilir. Türkiye'deki işbirlikçi oligarşinin hesabı bu varsayımlar üzerine kuruludur.

Görüldüğü kadarıyla F. Alman emperyalizmi bu varsayımların gerçekçi olduğundan hareket etmektedir. Bu nedenle Türkiye'deki askerî-sınai kompleksin geliştirilmesine hız verilmektedir. Bunu bir kaç örnekle kanıtlayabiliriz: Airbus tekeli TUSAŞ ile askerî uçak ve Roketsan ile roket üretimine devam ederken, Rheinmetall tekeli Makina Kimya Endüstrisi kurumuna silah mermileri üretirme kararını aldı ve Ethem Sancak'ın sahibi olduğu BMC şirketi ile zırhlı araç üretimi üzerine anlaştı. MTU Friedrichshafen tekeli Türkiye'de üretilen »Altay« tankının dizel motorunu gönderiyor, Rheinmetall ise 120 mm'lik top borusunu. Bununla birlikte F. Hükümet AKP rejimine çeşitli konularda siyasî destek çıkıyor: örneğin F. Parlamento'nun aldığı »Ermeni Soykırım Kararı« açıkça izafileştirildi ve Avusturya gibi bazı AB ülkelerinin muhalefetine rağmen Türkiye ile olan »ticarî, siyasî ve kültürel ilişkilerin derinleştirilmesi« gerektiğini savunuyor.

Ancak tüm bu destekler, F. Alman emperyalizminin aynı ABD emperyalizmi gibi, Erdoğan'ı ve AKP rejimini mengenesi altına aldığını ve baskısını artırdığını gizleyemiyor. Emperyalizm için çekici bir teklif hazırlayan rejim, dış politik izolasyondan kurtulmayı ve stratejik partnerlikleri yenilemeye çalışırken, hem emperyalizme daha da bağımlı hâle geliyor, hem de değirmende ufalanan buğday taneleri misali ABD emperyalizmi ve Avrupalı emperyalist güçler arasındaki çıkar çelişkilerinin arasına sıkışıyor. Ağır darbeler alan ve içeriden büyük hasar gören işbirlikçi oligarşi yaralarını sarmaya çalışırken, daha fazla açık veriyor ve aynı zamanda da içeride devlet terörünü artırarak, dışarıda ise militarist çılgınlığa yönelerek tüm bölgeyi tehlikeye sokuyor.

Bu gelişmeler ışığında Erdoğan'ı eleştirdikleri için hâlâ Avrupalı emperyalistlere güvenen liberal kesimler ise fena yanılıyorlar. Avrupa'daki burjuva medyasının ve Avrupalı hükümetlerin Erdoğan karşıtlığı, Türkiye ve Kürdistan'daki emekçilerin, ezilen ve sömürülenlerin lehine olan bir karşıtlık değildir. Geçerliliğini koruyan tek gerçek, emperyalist stratejilerin ve işbirlikçi oligarşik diktanın ancak devrimci, demokratik ve sosyalist bir alternatifi oluşturulması, güçlendirilmesi ve yığınları sarması ile geri püskürtülebileceği gerçeğidir. Bunun içinse Türkiye işçi sınıfının devrimci güçlerinin oluşturacağı Devrimci Cephe ile Kürdistan Özgürlük Hareketinin ortak çıkarlar temelinde ortak mücadeleyi örmesi bir zorunluluktur.

BREXİT SONRASI AB'NİN GELECEĞİ ÜZERİNE

2016/35

Britanya halkları sağ popülist ve ırkçı söylemlerin zirve yaptığı bir tartışma sürecinden sonra AB üyeliğinden çıkılması lehine oy kullandılar. Burjuva medyası bu sonucu »milliyetçiliğin« bir zaferi olarak eleştirdi. Avrupa'nın reformist solu ise, çoktan neoliberal cephenin parçası olan sosyaldemokrasi ile aynı çizgide, Britanya'nın AB'nden çıkmasının »sosyal Avrupa« mücadelesini zayıflatacağını iddia ediyor. Hatta burjuvazinin demagojik söylemi olan »Britanya'nın ayrılması İslam düşmanı, ırkçı, milliyetçi ve aşılımış olan ulus devletçi yaklaşımların sonucudur« safsatasını tekrarlıyor.

Kuşkusuz »Brexite-Kampanyasının« taşıyıcısı olan siyasî formasyonların bir kesimi ırkçı, milliyetçi ve sağ popülist partilerdi. Avrupa'daki reformist solun perspektifsizliği, AB kurumlarının verdiği rahatlık içinde mücadeleyi parlamentarizmle sınırlandırması ve AB elitizminin savunuculuğunu yapması, Avrupa'nın diğer ülkelerinde olduğu gibi, Britanya'da da işçi sınıfının ve emekçi halkların küçümsememeyecek kesimlerinin ırkçı ve milliyetçi propagandanın etkisi altına girmelerine neden oldu. Ancak bu gerçek, AB'nden çıkılması için oy kullanan 17,4 milyon Britanyalının tümünün ırkçı ve milliyetçi olduğu anlamına gelmiyor. Tam aksine: bu suçlamalar AB üyeliği sorununun Britanya'da her zaman sermaye ve emekçi halkları karşı karşıya getirdiğini ve Britanya Komünist Partisi (CPB) başta olmak üzere, sol ve devrimci güçlerin de »emperyalist AB projesine Hayır!« dediklerini gösteriyor.

Nitekim CPB referandum sonrası yaptığı açıklamasında, sonucun »Britanya halkları için bir zafer« anlamına geldiğini ve »Britanya'nın egemen kapitalist sınıfına, emrindeki politikacılara ve AB, ABD, IMF ve NATO'daki emperyalist müttefiklerine indirilen önemli bir darbe« olduğunu vurguladı. Britanyalı komünistler, referandum sonuçlarının »tüm AB-IMF-NATO-Yayı için bir yenilgi hâline getirilmesi mücadelesine devam edeceklerini« söylüyorlar. Britanya komünistleri ve solunun »Hayır«ının, ırkçı ve milliyetçi güçlerin »Hayır«ının tam karşılığı, enternasyonalist dayanışma ve sosyal talepleri ile sermayenin Avrupa'sının alternatifi olduğunu görmemiz gerekiyor.

Lenin'in güncelliği

Ancak böylesi bir alternatif için mücadelenin kolay olmayacağı çok açık: Galler ve İngiltere'de seçmen çoğunluğu AB'ne »Hayır« derken, Kuzey İrlanda ve İskoçya'da AB'nde kalınması taraftarları çoğunluktaydı. Şimdi ise gerek İskoçya'da, gerekse de Kuzey İrlanda'da referandum sonuçlarının tersine çevrilmesi için girişimler başlatıldı. Referandumun genel olarak Britanya devleti için, bilhassa toprak bütünlüğü açısından önemli etkileri olacağından şüphe yok.

ABD emperyalizminin en önemli müttefiki olan emperyalist Britanya devletinin toprak bütünlüğünün çözülmesine zlmeye elbette hiç bir neden yok. Kuzey İrlanda ve İskoçya'nın bağımsızlıklarına kavuşması bu ülkedeki emekçi halkların ve işçi sınıfının çıkarına, Britanya'daki egemen sermaye sınıfının ise aleyhine olacaktır. Ama bu bağımsızlık çabaları salt Britanya'nın AB'nde kalması için bir silaha dnştrlrlerse, o zaman bağımsızlıkların halkların lehine olacak sonuçları tersine çevrilecektir.

Çünkü AB halkların değil, emperyalist devletlerin kendi aralarındaki gerilimleri Avrupa çatısı altında koordineyle hafifletmek, ortak çıkarlarını savunmak ve başta ABD emperyalizmi olmak üzere, diğer devletlerle olan rekabetlerini kendi lehlerine çevirmek için oluşturdukları bir ittifak, iktisadî ve siyasî bir yapıdır. AB anayasası ye devletlere kapitalizmi, militarizmi ve yayılmacılığı zorunlu kılan yegane anayasadır. AB, günümüzde patronajı altına girdiği F. Alman emperyalizminin en önemli tahakküm aracı, dünya gücü olma hedefinin güçlü bir manivelası hâline gelmiştir.

AB, halklar arası dostluğun, dayanışmanın ve »insan haklarının« korunduğu bir birlik değil, yayılmacı-militarist-saldırgan dış politikasını NATO savaş politikalarıyla eş güdümlü hâle getirmiş, ye devletlerin her türlü hükümranlık haklarını rafa kaldıran, ye devletlere ve çeperindeki komşu ülkelere neoliberal iktisat politikalarını, kapitalist ekonomiyi ve silahlanmayı dikte eden, dünya çapında emek, doğa ve hammadde sömürüsünü katmerleştirmeyi hedefleyen bir emperyalist yapıdır. Bu açıdan Britanya işçi sınıfı ve halkları için AB yeliğinden çıkmak, AB'nde kalmaktan daha kötü sonuçlar doğurmaz. Aksine, sınıf mücadelesini yükseltmenin yeni olanaklarını yaratabilir.

Bu noktada, günümüzü anlayabilmek için Lenin'e başvurmak yanlış olmayacaktır. Lenin 1915 Ağustos'unda, tam Birinci Dünya Paylaşım Savaşının ateşlerinin ortasında günümüz gelişmelerine ışık tutan bir makale kaleme almıştı. Lenin »Avrupa Birleşik Devletleri şıarı üzerine« başlıklı yazısında emperyalist ekonomilerin eşitsiz gelişim yasallığı nedeniyle, »Avrupa Birleşik Devletleri« biçimindeki yapıların – aynı AB gibi –, en güçlü emperyalizmin boyunduruğu altında olmaktan başka türlü var olamayacağına dikkat çekiyor ve böylesi bir birliği »gerici veya olanaksız« olarak karakterize ediyordu. F. Alman emperyalizminin güdümündeki günümüz Avrupa'sı Lenin'in bu

tespitini doğruluyor. Bu açıdan Brexit-Referandumunun, bu analizin doğruluğunun tarihsel bir ifadesi olarak Lenin'in ne denli güncel olduğunu kanıtladığını vurgulayabiliriz.

Brexit ve reformist illüzyonlar

Gerek AB'nin diğer üye ülkelerinde, gerekse de Britanya'da bilhassa emekçi kitleler, AB'nin çalışma ve yaşam koşullarını kötüleştiren, sosyal kazanımların zorla geri alınmasını kolaylaştıran ve meşruiyeti şüpheli komisyonlar ve kurumlar üzerinden ulusal parlamentoları işlevsizleştirerek, »demokrasinin« içini oyan bir yapı olduğunu görüyorlar. Seçimlere katılmakla hiç bir şeyin değişmediği, »yukarıdakilerin« istediklerini yaptıkları, yolsuzluklarla zenginleştikleri, »halktan uzaklaştıkları« kanısı yaygınlaşıyor, ki bu kanı yanlış değildir.

Böylesi bir durumda, sosyal ve toplumsal, iktisadî ve siyasî tüm sorunların nedenlerini göçmenlerin ve mültecilerin varlığına dayandıran ve kurumsallaşmış ayrımcılığın, yaygınlaşan refah şovenizminin ve hükümetlerce teşvik edilen ırkçı yaklaşımların zehirlediği toplumsal atmosferi kullanan ırkçı, milliyetçi ve faşist grup ve partiler sadece Britanya'da değil, tüm Avrupa'da giderek daha fazla mevzii kazanıyorlar. Milliyetçi ve faşist demagoji, emekçi kesimlerin haklı tepkilerini göçmenlere ve mültecilere kanalize ederek, sorunların asıl sorumlularının ve sisteme içkin yapısal krizlerin üstünü örtüyor, sınıf mücadelesini zayıflatıyor ve asosyal-antidemokratik politika ve uygulamalara yönelebilecek toplumsal direnç mekanizmalarını kırıyor.

Brexit kampanyasında ve Avrupa'daki diğer ülkelerde görüldüğü gibi, işçi sınıfının, emekçi ve yoksul kitlelerin ekonomik ve sosyal durumlarının kötüleşmesinin artacağına dair sınıfsal hassasiyet ve içgüdülerinin yarattığı tepkinin, asıl düşmana değil de, göçmenlere ve mültecilere yönelmesinin temel sorumlusu Avrupa reformist soludur. Reformist illüzyonlar peşinde koşan ve özünde sosyal demokratlaşmış, yani salt kapitalizmin sivriliklerini törpüleyebileceğini, AB'nin saldırgan ve gerici emperyalist niteliğini parlamenter yoldan »ilerici ve sosyal« biçimde dönüştürebileceğine inanan sol partiler, bu politikalarıyla Lenin'in »gerici veya olanaksız« olarak karakterize ettiği bir birliği gerçekleştirmeye çalışmakta, sermayenin Avrupa'sını her gün yeniden üreterek, ezilen ve sömürülen kesimlerden uzaklaşmakta ve kitleleri ırkçı, milliyetçi, faşist demagojinin kucağına itmektedirler.

Brexit, AB'nin nihaî ve parçalanamaz bir yapı olmadığını kanıtlamıştır. Reformizmin inandığının aksine, AB »ebedi« bir yapı değildir. Sermayenin ihtiyaçları gerektirdiğinde değişebilir, küçültülebilir, hatta feshedilebilir. Nitekim F. Alman emperyalizmi Brexit'e hemen reaksiyon göstermiş ve bir zamanlar rafa kaldırdığı »Çekirdek Avrupa« veya »Farklı Hızların Avrupa'sı« dosyalarını tartışmaya sokmuş-

tur. F. Alman Dışışleri Bakanı Steinmeier, AB'nin kurucu ölkelerindeki meslektaşlarını davet ederek ve bu şekilde diğeri 21 AB üyesi ölkeyi ekarte ederek, atılacak adımları görüşmüştür. Sonuç itibariyle AB öyle ya da böyle değişmektedir, değişecektir, ama bu değişimde belirleyici olan sermaye çıkarları ve emperyalist stratejilerdir. Bugünkü yapısıyla AB, reformist solun hayal ettiğı gibi, »aşağıdan yukarıya, sosyal Avrupa'ya« dönüştürülemez. Bu, etobur bir aslanı zorla vejertaryen yapmaya çalışmak kadar anlamsız ve beyhude bir çabadır.

Reformist solun burjuvazinin tuzağına düştüğü bir diğeri nokta da, AB sayesinde »ulus devletin aşıldığı« efsanesidir. Ulus devletlerin »aşıldığı« iddiası, sermaye temsilcilerinin halkların oylarıyla oluşturdıkları ulusal parlamentoların hükümranlıklarını sermaye lobicilerinden oluşan »komisyonlara« aktararak, parlamenter kontrol mekanizmalarının aşılması olduğu gerçeğinin üstünü örtmektedir. AB'ne üye devletlerin, böylelikle bu ölkelerde yaşayan halkların yaşamsal çıkarları üzerine belirleyici karar verme yetkilerinin ulusal parlamentolardan alınıp, AB, NATO, IMF veya uluslararası finans piyasaları gibi yapılara teslim edilmesi, ulus devletin aşıldığıının değil, halkların oylarıyla belirleyici olma haklarının aşılması olduğunun ifadesidir.

Asıl sorun, şimdiki hâliyle burjuvazinin sınıf tahakkümünün bir aracı olan ulus devletin »aşılmasında« değil, AB üyesi devletlerin ve AB'nin kapitalist eşitsizlik ve rekabet ilişkileri üzerine kurulu olan temelleridir. Kaldı ki uluslar (en ilerici anlamında eşit milliyetlerden oluşsa da) ve ulus devletler kişilerin, parti veya grupların öznel istemlerinden bağımsız var olan olgulardır. Bu açıdan Brexit aynı zamanda ulus devletlerin emperyalizme ve kapitalizme karşı verilmesi gereken mücadelenin arenası, muhabere alanı olduklarını kanıtlamaktadır. Her kapitalist ulus devlette olduğu gibi, Britanya'da da tarih sınıf mücadeleleri ile yazılmaktadır. Britanya'nın ilerici mi, yoksa gerici bir gelişme yolu izleyeceğini bundan sonraki sınıf mücadeleleri ve güçler dengesi belirleyecektir. AB'nden çıkma kararının, sınıf mücadelesi için yeni olanaklar yaratma potansiyelini taşıması ötesinde bir etkisi olmayacaktır.

Brexit ve AB'nin geleceğı

Burjuva medyasının ve reformist solun iddia ettiğı gibi, Brexit sonucunda Britanya'nın iflas etmesi ve »siyasî ve kurumsal bir depreme« yol açacak olması söz konusu değildir. Bir kere Britanya emperyalist devlet olarak varlığını sürdürecektir, toprak bütünlüğü bozulsa dahi, kapitalizm gerçeğinden kopmayacaktır. Nasıl AB üyesi olmayan emperyalist devletler varlıklarını sürdürmeye devam ediyorlarsa, Britanya açısından da bu gerçek değişmeyecektir. Kaldı ki, şimdiden Britanya ve AB arasında engelsiz ürün, hizmetler ve sermaye trafiğinin sürdürülebilir kılınması için gerekli adımlar atıldı bile. En az iki, en fazla 15 yıl sürecek olan ayrılma süreci bunun için kullanılacaktır. Zaten Euro Bölgesinde olmayan Britanya kapitalist ekonomilerin yaşam damarlarını iki yönlü açık tutmaya devam edecektir.

Diğer yandan Brexit özellikle F. Alman emperyalizminin küresel stratejileri açısından önem kazanıyor. Bir tarafta Brexit tartışılır, AB'nin dağılma sürecine girdiği görüşleri ileri sürülürken, diğer tarafta da Britanya haricindeki AB üyesi devletler neredeyse kamuoyunun dikkatinden uzak yeni strateji belgeleri geliştiriyor ve karar altına alıyorlar. Örneğin 2003 yılında kabul edilen »Avrupa Güvenlik Stratejisi« (ESS) yerine geçen »Ortak vizyon, ortak eylem – Daha güçlü Avrupa« başlığı altında »AB Küresel Stratejisi« (EUGS) kabul edildi. Bu strateji belgesi AB'nin dış, güvenlik ve savunma politikalarının militaristleştirilmesine yeni bir ivme katacak. F. Alman emperyalizminin uzun zamandır savunduğu bu militarist çizgi, daha önceleri Britanya'nın muhalefeti nedeniyle tartışılmıyordu bile – Brexit ile bu engel artık aşılmış durumda.

Zaten F. Alman emperyalizmi Brexit kararının alınmasının hemen ardından, »AB'nin dünya çapında daha güçlü rol oynayabilecek derecede kendisini konsolide edene deki Almanya'nın elinden geleni yapacağını ve öncü rolünün gereğini yerine getireceğini« (F. Dışişleri Bakanı F. W. Steinmeier) açıklamış ve böylelikle Britanya'nın AB'nden ayrılmasının AB'nin geleceğini etkilemesini F. Almanya'nın her halükârda engelleyeceği sinyalini vermişti. Bugünlerde »AB Küresel Stratejisini« değerlendiren burjuva medyasındaki AB uzmanları dahi, F. Almanya'nın »ipleri elinden bırakmamaya kararlı olduğunu« vurgulamaktalar.

Yeni strateji belgesi Britanya'nın AB'nden ayrılması ile birlikte, »AB'nin içeride ve dışarıda ciddî bir kriz yaşadığını« kabul ediyor, ama aynı zamanda da bu »krizi« AB'nin »geleceğin en güçlü küresel aktörlerden birisi olabilme fırsatını içerdiğini« vurguluyor. Bunun içine, »ortak, kapsamlı ve bütünsel bir AB Küresel Stratejisinin zorunlu olduğu« belirtiliyor. Bunu F. Alman emperyalizminin diğer AB üyesi ülkelere yönelik bir dayatma olarak okumak da mümkün. Aynı şekilde strateji belgesinde Rusya'nın artık bir »stratejik karşıt« olarak tanımlanıyor olması da dikkat çekiyor. Belgede »AB'nin güçlendireceğimiz, Doğu'daki üyelerimizin ve komşularımızın savunma yetilerini yükselteceğimiz ve komşularımızın AB ile olan ilişkilerini özgürce belirleme haklarını savunacağız« denilerek, Rusya'ya karşı çok açık bir tehdit potansiyeli oluşturuluyor. Belge bu çerçevede AB'nin »stratejik iletişim olanaklarını iyileştirerek çeşitli alanlarda kamuoyu diplomasisine ağırlık verileceği« vurgulanıyor, ki bu Rusya'ya karşı geliştirilecek olan ihtilaf politikaları için AB kamuoyunda propagandanın yoğunlaşacağına işaret ediyor.

Brexit'in bir sonucu da, AB'nin, tam F. Alman emperyalizminin çıkarları doğrultusunda, özerk savaş yürütebilme yetisini kazanmasının önünü açmış olması. Belge, Lizbon Stratejisinden ileri giderek, »üye devletler dışsal krizlere reaksiyon gösterebilmek ve Avrupa'nın güvenliğini sağlayabilmek için askerî yetilerin gerekli gördüğü kara, hava, uzay ve deniz alanlarında tüm önemli teçhizatla kendilerini do-

natmalıdır» diyerek, savunma giderlerinin artırılmasını zorunlu kılıyor. Bu çerçevede de »Avrupa savunma sanayinin Avrupa'nın stratejik özerkliği ve inandırıcı güvenlik ve savunma politikası için vazgeçilmez önemi« vurgulanıyor.

Görüldüğü kadarıyla F. Almanya ve Fransa militaristleştirme çalışmalarını Britanya'da AB'nden çıkış kararı verilmeden çok daha önce başlatmışlar ve hesaplarını da Brexit üzerine kurmuşlar, çünkü gerek »AB Küresel Stratejisi« belgesi, gerek F. Alman ve Fransa Dışişleri Bakanlarının »Güvensiz bir dünyada güçlü bir Avrupa« adlı siyaset önerileri, gerekse de F. Almanya'nın »Federal Ordu için Beyaz Kitap« adlı yönergesi Britanya'sız bir AB kurgusundan hareket ediyorlar. Federal Savunma Bakanı von der Leyen'in bu bağlamda söylediği bir söz de ifşa edici: »Artık önceden olanaksız olan işbirlikleri ve planlamalar olanaklı oldu. Britanya'ya uzun süre müsamaha göstermek zorunda kaldık. Şimdi Avrupa'nın güvenlik politikalarını daha da hızlandırabiliriz«.

F. Almanya ve Fransa, Avrupa kamuoyunda yaygın olan TTIP karşıtlığından da pek etkilenmiyorlar. TTIP gerçekleştirilemese bile, aynı onun kadar etkisi olan ve Kanada ile yapılacak olana serbest ticaret antlaşması (CETA) için koşullar yaratılmış durumda. F. Alman hükümetinin ortağı olan SPD ve Fransız sosyalistleri CETA'dan yana tavır alarak, bu antlaşmanın önünü açtılar. ABD'li tekellerin de Kanada ile olan ilişkileri üzerinden CETA'dan faydalanacakları düşünülürse, TTIP'in gerçekleşmemesinden ABD emperyalizminin olumsuz etkilenmeyeceği de söylenebilir. Bu, ABD'nin AB konusunda değişen çizgisi ile de uyumlu: ABD daha önceleri AB'nin özerk savaş yürütme yetisini kazanmasına karşı çıkarken, şimdi »savaş giderlerinin paylaşımının kolaylaştırılması« gerekçesiyle silahlanma adımlarını destekliyor. Hatta, AB'nin özerk savaş yetisini kazanmasının, NATO operasyonları için ek destek olacağını savunuluyor.

O açıdan, Brexit'in sonuçlarının salt Avrupa ile sınırlı kalmayacağını, emperyalist güçler arasında – tüm yapısal çelişkilerine rağmen – stratejik çıkar örtüşmelerini öne çıkardığı tespitini yapmak olanaklıdır. Avrupalı emperyalist güçler ve ABD, AB'nin bir »Avrupa Birleşik Devletleri« statüsüne dönüşmesini zaten hiç ön görmemişlerdi. AB en başından emperyalist çıkarların savunucusu bir çatı olarak kurgulanmıştı ve Britanya'nın AB'nden çıkması, bu temel amacın değişmesine neden olmayacaktır. Sonuç itibariyle AB'nin geleceğinin başta F. Alman emperyalizmi olmak üzere, Çekirdek Avrupa güçleri tarafından belirleneceğini ve emperyalist stratejilerin uygulanmasını olanaklı kıldığı müddetçe de AB'nin yıkılmayacağını söyleyebiliriz. AB gibi emperyalist yapıları yıkabilecek olan yegane alternatif, ancak ve ancak devrimci yoldan yaratılabilir. Ve bu alternatifin hedefi sosyalizmdir. Emperyalizm, tüm gücüne rağmen proleter devrimin arifesi, kapitalist toplumların batmakta olan güneşidir. İnsanlığın geleceği, hiç kuşkusuz proletaryanın »Güneşli Dünyası«ndadır.

ABD SEÇİMLERİ: BREXİT'İN ARDINDAN İKİNCİ DARBE Mİ?

2016/36

Tüm öngörüler yanlış çıktı. Bu satırların yazarı da beklentisinde yanıldı. Anketler Hillary Clinton'un kazanacağını öngörüyordu ve »şeytanlaştırılmış« Donald Trump'ın şansı olmadığını iddia ediyorlardı. Ancak, nasıl Brexit kararı konusunda öngörülenin tersi olduysa, ABD başkanlık seçimlerinde de Clinton yerine Trump seçildi. Seçimin hemen sonrasında ise gene bazı iddialar ileri sürülmekte: »kızgın beyaz işçi sınıfı faşizmi seçti«; »eğitimsiz kesimler ABD'nin ve dolayısıyla dünyanın geleceğini tehlikeye attılar«; »dünya şokta«, »ABD'ne artık güvenilemeyecek« vs. Bu iddiaların ve tespitlerin de yanlış olduklarını söylemek mümkün. En başta, »kızgın beyaz işçi sınıfının faşizmi seçmiş« olduğu iddiasının, 1933 Almanya'sı için ileri sürülenlerde olduğu gibi, bir efsaneden ibaret olduğunu vurgulamak gerekiyor. Faşizm her zaman güçlü olanlara karşı çıkmak yerine, kriz dönemlerinde daha yoksul olanlara tekme atan küçük burjuva orta katmanlar tarafından taşınır. Yoksullaşma korkuları, refah şovenizmi ve toplumsal bölünmedir, küçük burjuva orta katmanları ırkçılaştıran, faşistleştiren ve ayrımcı söylemlerin peşinden gitmesini sağlayan. ABD başkanlık seçimleri sonuçları Trump'ın en fazla oyu gelir düzeyi ortalamanın üzerinde olan kesimlerden aldığını gösteriyor. Yoksullar, düşük gelirliilerden değil. Bu gerçek, işçi sınıfının »faşizmi seçtiği« iddiasını baştan çürütüyor.

Trump bilhassa Wisconsin, Michigan, Pennsylvania ve Ohio gibi alt yapı yatırımlarının azaldığı, ücretler üzerindeki baskının arttığı, merkezi hükümete güvenin azaldığı ve fabrikalardaki iyi gelirli çekirdek kadronun kredilerini ödeyememe ve yoksullaşma korkusunu yaygın olarak yaşadıkları eyaletlerdeki işçi ve hizmetlilerin oylarını topladı. Sekiz yıl önce Barack Obama'yı seçen kesimler, bu sefer Clinton'a değil Trump'a oy verdiler. Aynı sekiz yıl önce olduğu gibi, oylarını değişim istemi ile kullandılar. Her ne kadar Trump kitlelerin güvenine yeterince sahip olmasa da, statükoyu ve nefret uyandıran iktidar güçlerini temsil eden Clinton'a tercih edildi. Kitleler, bilhassa beyaz ABD'liler işsizliğin azaldığını ve sağlık sigortası reformunun yapılabildiğini görüyorlar, ama bunların düşük ücretli işlerin yaygınlaştırılması ve sağlık sigortası primlerinin pahalılaştırılarak, sırt-

larına yüklenmesi pahasına yapıldığına inanıyorlar. Sağlık sigortası primlerinin rekor seviyelere ulaşması, üniversite harçları ve konut kredilerinin yükünün olağanüstü ağırlaşması, ABD işçi sınıfının ortalama 50 – 100 bin Dolar gelire sahip olan kesimlerinde ciddi travmalara yol açtı. Statükonun temsilcisi olarak gördükleri Clinton'un giderek inandırıcılığı yitirmesi, Bernie Sanders'in mobilize ettiği sola yatkın seçmenlerin baskısıyla seçim propagandasına »sosyal içerik« katmasının güven kazandırmaması ve Trump'ın »Amerika'yı yeniden güçlü yapalım« sloganına etkin bir karşılık verememesi, zamanında Obama'ya oy veren seçmenlerin önemli bir bölümünü kaybetmesine neden oldu. Sonuçta Trump merkezî hükümetin politikalarından rahatsız olan, ama şimdiye kadar oy kullanmayarak protestolarını ifade eden kesimleri de mobilize etti ve Britanya'da Brexit lehine oy verenler veya F. Almanya'da sağ popülist partilere seçenler gibi, egemen bloka »tokat« atma fırsatını görenlerin oylarını da kazanabildi.

Trump'ı seçen kesimlerin, özellikle işçi sınıfının çeşitli katmanlarının kendilerine zarar vermiş oldukları çok açık. Ancak, Trump'ın seçim kampanyasında yaptığı konuşmalardan farklı davranacağını, Kongre ve Senato'daki çoğunluğu arkasına alarak bilhassa altyapı yatırımları artırarak yurtiçi konjonktür motoruna ivme kazandırması ve çoğunluğun reddettiği KHK'ları geçersiz kılması ile kendisini seçenlerin gönlünü hoş tutacağı şimdiden söylenebilir. Bununla birlikte özellikle uluslararası siyaset arenasında seçeceği rotanın belirsizliğinin, NATO müttefikleri arasında ve bilhassa AB'nin emperyalist güçlerinde kaygıları arttıracaklarını da görmek gerekiyor. O açıdan Trump'ın beklentilerin tersine ABD başkanı seçilmesinin, Brexit'ten sonra AB'nin emperyalist heveslerine vurulan ikinci bir darbe anlamına geldiğini vurgulamak yanlış olmayacak. Öyle ya da böyle; henüz Trump'ın başkanlığı altındaki ABD'nin nasıl bir dış politika izleyeceğini zaman gösterecek.

Peki ama, Trump'ın seçilemeyeceğini öngören anketlerin böylesine iddialı olmasının ardında yatan neden neydi? Neden ABD egemen bloğu, Cumhuriyetçi Trump yerine, Demokrat Partili Hillary Clinton'ı önceliyordu? ABD sermaye fraksiyonları ve bunların temsilcileri olan iki siyasî parti içerisinde başlayan değişim sürecinin arka planında ne yatıyor? Dış politikada ABD emperyalizminin – Rusya'ya karşı olduğu gibi – geleneksel yaklaşımlarını reddederek ABD'lilerin sempatisini toplayan Trump'ın başkanlığı bu arka plan açısından hangi anlamı taşıyor? Bu soruların yanıtları, her ne kadar hepsi bu yazıda yanıtlanamasa da, antiemperyalist mücadele açısından değerli ipuçları verecektir.

»Liberal müdahaleciler« - Neocon ortaklığı

ABD emperyalizminin en gerici ve en saldırgan kesimi olan Neoconlar, H. Clinton'ı »birleştirici« olarak gören bir strateji değişikliğine gittiler. Bunu, »Center for a New American Security«(Yeni Ame-

rikan Güvenliği Merkezi) adlı düşünce kuruluşunun yayınladığı bir rapordan (»Extending American Power«) okumak olanaklı. Raporun en önemli özelliği, Demokrat Parti içerisinde militarist ve müdahaleci çizgiyi savunan »liberal müdahaleciler« ile Cumhuriyetçi Partinin şahinleri olan Neoconlar tarafından ortaklaşa kaleme alınmış olmasıdır.

İki kanadın böylesine yakınlaşmasını sağlayan en önemli nedenin, Barack Obama'nın zikzaklı dış politikası olduğunu söylemek mümkün. Gerçi Obama Afganistan ve Irak'ta askerî angajmanı devam ettirerek sorunların derinleşmesinin, Doğu Afrika, Pakistan ve Yemen'de İHA saldırıları ile binlerce sivilin öldürülmesinin ve Rusya ve Çin'e yönelik provokasyonlarla savaş tehdidinin artmasının baş sorumlusu. Ancak, gene de başında bulunduğu hükümet içerisindeki militarist kesimin etkisini azaltan bir başkan oldu. Örneğin Libya ve Suriye'de ABD ordusunun kara müdahalesini engelledi, İran ile nükleer uzlaşının önünü açtı ve Ukrayna'daki karşı devrimci faşist güçlere ağır silahların verilmesini reddetti. Dış politikada bir çok kararı, kendisine yakın olan danışmanlarından oluşan küçük bir ekiple alarak, zamanın Dışişleri Bakanı olan H. Clinton'u ve ekibini önemli ölçüde dışladı, H. Clinton'un daha tehditkâr ve daha saldırgan çizgisini engelledi.

Obama'nın dışlayıcı yönetiminin yol açtığı hayal kırıklığı ve ABD hükümeti içerisinde azalan etkinlikleri, »liberal müdahalecileri« Neoconlara yakınlaştırmaktaydı. Diğer taraftan Trump'ın adaylığı, Neoconların »liberal müdahalecilere« yakınlaşmalarını tetikledi. Çünkü, her ne kadar H. Clinton ve Trump arasında ABD emperyalizminin öncülüğü konusunda pek fark olmasa da, korkuyu ve nefreti körükleyen Trump'ın dış politikada öngörülemez, kontrol edilemez ve güvenilemez bir siyasetçi olduğu kanısı Neoconlar arasında egemen görüş hâline geldi. H. Clinton'a ise, Dışişleri Bakanı olarak izlediği çizgi nedeniyle daha çok güven duymaya başladılar.

Dünyanın ABD hegemonyası altında biçimlendirilmesini, ABD sermayesine yarayan serbest ticaret bölgeleri kurulmasını ve ABD karşıtı olan veya olma potansiyeli taşıyan tüm güçlerin yok edilmesini aynı şekilde savunan Neoconlar ve »liberal müdahaleciler« arasındaki farklılıkları göstermek pek kolay değil. Çünkü iki taraf da hedeflerini gerçekleştirmek için militarist saldırganlığı öncelemektedirler. Aralarındaki en önemli fark BM ve NATO gibi kurumların değerlendirilmesinde yatıyor. »Liberal müdahaleciler«, ABD'nin müdahale savaşlarına belirli bir meşruiyet kazandırabilmek amacıyla, planlarını geliştirmeyi ve uygulamayı olanaklı olduğunca BM ve NATO ile işbirliğinde gerçekleştirmek isterlerken, Neoconlar ABD'nin askerî gücünün yeterince meşruiyet sağladığını ve ABD'nin zorunlu olmadıkça BM gibi uluslararası kurumlarla işbirliğinde hareket etmesinin gerekli olmadığını savunuyorlar.

İşin ilginç tarafı, Neoconlar ile »liberal müdahaleciler« arasındaki bu ufak farkın dahi silikleşiyor olmasıdır. Neoconların önemli isim-

lerinden, »Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi« PNAC'in mimarlarından, Cumhuriyetçi başkan adayları John McCain ve Mitt Romney'in baş danışmanı olan Robert Kagan gibi Neoconlar artık kendilerine »liberal müdahaleci« denmesinden bile rahatsız olmuyorlar. »Liberal« tanımının, »Yeni Muhafazakâr« olarak Türkçeye çevrilebilecek Neocon tanımlamasından daha az »sorun« çıkartıyor olması işlerine gelen ABD şahinleri, Demokrat Partili akıldaşları ile birlikte H. Clinton'un öncü rolünü kabul ederek, güçlü bir koalisyon oluşturdular.

Küresel strateji raporu: »Extending American Power«

»Liberal müdahaleciler« ve Neoconların birlikte kaleme aldıkları yaklaşık yirmi sayfalık belge, ABD devlet aklına dayanan ve serbest ticaret antlaşmalarından sayısız askerî müdahaleye kadar çok çeşitli militarist ve neoliberal önerilerle dolu olan bir küresel strateji raporu. Dünyanın, ABD'nin öncü rolünün zayıfladığı bir dönemde »daha kaotik ve daha tehlikeli bir yere« dönüştüğü iddia edilen raporda, »muzaffer dünya düzeninin« Rusya, Çin, terörist örgütler, siber suçlar ve iktisadî değişimler tarafından tehdit edildiğini öne sürüyor ve bu »tehditlere« karşı ABD'nin »askerî gücünü daha etkin kullanmasını« talep ediyor.

Ancak raporda bu taleplere değinilmeden önce, ABD hegemonyasının korunmasına yönelik dört »temel ilke« sıralanıyor, ki bunlar farklı sermaye kesimleri arasındaki çelişkilerin – şimdilik – üstünün örtüldüğüne işaret ediyor. Bu »temel ilkeler« şöyle:

»1.) Amerikan gücünün ve uluslararası düzen için en büyük tehditlerin bulunduğu ve, ya yeni yaklaşımların, ya da önceden denenmiş eski yaklaşımların daha tutarlı bir biçimde uygulanması gereken bölgeler olan Asya, Avrupa ve genişletilmiş Ortadoğu'daki ABD yönetim yetisinin geliştirilmesi gerekmektedir.

2.) Bunun için en ivedi adımlardan bir tanesi ulusal güvenlik ve savunma giderlerinin belirgin bir şekilde yükseltilmesi ve Budget Control Act'in [Bütçe Kontrol Yasasının] bütçeyi içine soktuğu deli gömleğinden kurtarılmasıdır. Bununla bağlantılı ikinci ivedi adım, Washington'un elinde olan, ama yeterince kullanmadığı askerî, iktisadî ve diplomatik gücü kullanmak için gerekli olan siyaset önerileri yapmaktır.

3.) ABD'nin iktisadî buhranı ardında bırakmasının bir sonucu olarak askerî, iktisadî ve diplomatik yetenekler için ayrılan bütçelerin olanaklı olduğunca belirgin bir biçimde artırılmasıdır.

4.) Böylelikle bir sonraki Başkanın önünde duran sorun, Birleşik Devletlerin uluslararası öncülüğü daha aktif üstlenmesi için yeterli bütçenin olup olmadığı değil, Amerikan hükümetinin bu iradeye sahip olup olmayacağıdır. Ve eğer önderlik için bu güce ve iradeye sahipse, o zaman asıl belirleyici olan soru, makul emelleri ve gerekli

sınırları yansıtan bir biçimde [bu önderliğin] gereğinin nasıl yerine getirileceği sorusudur.«

Raporda yer alan bu »temel ilkeler« bariz bir biçimde ABD egemen bloğunun şimdiye kadar olduğundan daha saldırgan bir politika izlemeyi planladığını gösteriyor. Egemen bloğun iki ana akımı da eski argümanlara geri dönüyorlar: »denenmiş eski yaklaşımlar«, bildiğimiz kanlı savaş politikalarından başka bir şey değil. »Denenmiş eski yaklaşımların« şimdiye kadarki başarısızlıklarının nedeni olarak ise, bunların »daha tutarlı uygulanmaması« gösteriliyor. Diğer taraftan, yılda 600 milyar Dolarlık silahlanma bütçesiyle zaten dünya çapında silahlanmaya en fazla para harcayan ülke olan ABD'nin, elbette silah tekellerinin lehine, daha fazla para harcaması »temel ilke« hâline getirilmek isteniyor. Silahlanma bütçelerinin artırılması için yapılan öneriler de »eski«: sosyal giderlerde önemli ölçüde kısıtlamalar yapmak. Kısacası »temel ilkeler« tüm ABD sermaye fraksiyonlarının çıkarlarından başka bir şeyi »korumaya« yönelik değil.

Peki, bu »temel ilkelerin« ve sıralanan taleplerin küresel etkileri ne olacak, özellikle Ortadoğu'da? Raporda altı kalınca çizilerek, »İslam Devletine karşı yürütülen uluslararası çabalar belirgin bir biçimde artırılmalıdır. ABD, İslam Devletini kaçıdığı her yerden uzaklaştırma hedefi için gerekli adımları atmaya hazırlıklı olmalıdır« deniyor. Bunu, İslam Devletine karşı yürütülen sözde savaşın sadece Suriye ve Irak ile sınırlı tutulmayacağı biçiminde okumak mümkün. Obama yönetiminin hâlihazırda Libya'da (özellikle Sirte'de) yürüttüğü askerî operasyonları, H. Clinton'un henüz bakanlığı döneminde ifade ettiği »Libya planları« ile birlikte düşününce, ABD'nin Kuzey Afrika'yı da Suriyelileştirmek istediği sonucuna varılabilir.

H. Clinton'un Suriye'ye yönelik yaklaşımları Obama yönetimininkinden farklıydı. H. Clinton Suriye iç savaşının başlangıcından itibaren Esad rejiminin »eldeki her araçla« alaşağı edilmesini savunuyordu. O açıdan başkan seçilmesi durumunda ABD'nin Suriye politikalarında değişiklik olması, hatta ABD ordusuna kara harekâtı başlatma emrini vermesi küçük bir olasılık değildi. Neoconlarla »liberal müdahalecilerin« ortaklaşa kaleme aldıkları rapor Rusya ve İran'ın etkisiyle Suriye'deki »askerî balansın Esad rejimi lehine değiştiğini« kabul ediyor, ama maceraperest taleplerden de geri kalmıyor. Rapor, ABD'nin askerî gücünü »uçuşa yasak bölgelerin oluşturulması için kullanmasını« talep ediyor.

Aynı şekilde H. Clinton'un başkanlığı altında ABD'nin İran politikasında da değişimlerin olması bekleniyordu. H. Clinton'un İran ile varılan nükleer uzlaşuya güvenmediğine değinen rapor, yeni ABD yönetimine şu önerilerde bulunuyor: »Birincisi, Tahran'ın nükleer uzlaşısı nedeniyle Washington'un İran hükümetine yönelik yaklaşımlarında bir değişiklik olmayacağını anlaması sağlanmalıdır. İkincisi, ilân edilen politika, Washington'un İran'a ne bugün, nede hiç bir zaman

nükleer silah devleti olmasına izin vermeyeceğinin altı çizilmelidir. Üçüncüsü, ABD, askerî, iktisadî ve diplomatik araçlarla İran'ın Orta-doğu'daki hegemonik arzularını kösteklemeyi hedefleyen bir strateji izlemelidir». İran Körfezinin ABD'nin »güvenliği« için yaşamsal önem taşıdığını vurgulayan rapor, İran Körfezinde ve Hürmüz Boğazında »yeterli sayıda ABD birliklerinin konuşlandırılması zorunluluğunu« belirtiyor. H. Clinton'un internet sayfasında aynı yaklaşımları, aynı kelimelerle okumak mümkün. H. Clinton bölgedeki enerji taşıyıcıları nakliyatının ABD'nin kontrolü altında olmasını savunduğundan, H. Clinton seçilseydi, bölgedeki ABD askerî varlığını artırmaya yönelik bir politika izleyeceği kesindi.

Diğer taraftan H. Clinton yönetimi altında AB ve NATO üyesi ülkelerin – özellikle Rusya'ya karşı – daha saldırgan bir pozisyona itilmelerinin planlandığını da söylemek gerekiyor. Gerek H. Clinton, gerekse destekçileri yaptıkları değerlendirmelerde, »Rusya'nın başkan Putin'in yönetimi altında aldığı tehlikeli yolda, ABD'nin 21. Yüzyıl'da karşı karşıya olacağı jeopolitik tehditlerin en büyüğü hâline geldiği« vurgulanıyor. Bu »tehdide« karşı yapılan »güvenlik önerileri« ise, »Rusya cephesinde bulunan NATO müttefiklerinin savunma yetilerinin daha fazla güçlendirilmesi« ve »Rusya'dan çekinmeden, sürekli olarak bölgede konuşlandırılmış NATO birliklerinin geniş hacimli antrenman ve manevra faaliyetlerinin artırılması« olarak sıralanıyor. Bu da, Avrupa'nın, bilhassa Doğu Avrupa ülkelerinin şimdiye kadar olduğundan daha fazla militaristleştirilmeleri anlamına geliyor.

Sonuç yerine

Daha önce belirttiğimiz gibi, ABD emperyalizminin dünya çapındaki hegemonyasını ayakta tutma hedefi, tüm ABD sermaye fraksiyonlarını ve bunların temsilcisi olan iki siyasî partiyi birleştiren bir hedeftir. Aralarındaki temel sorun, bu hedefe hangi yollardan ulaşılabileceğiydi. Kısa bir zaman öncesine kadar Demokratlar, askerî şiddetin uygulanması konusunda Cumhuriyetçiler kadar kararlı bir duruş sergilemiyorlardı. Gerek H. Clinton, gerekse yakınına aldığı ve muhtemelen hükümetinde karar verici pozisyonlara getirilecek olan danışmanları, diğer Demokratlar kadar kararsız değillerdi ve bunu her fırsatta dile getiriyorlardı. Bu nedenle de Neoconlar ile »liberal müdahaleciler« yakınlaştılar. Ancak bu yakınlaşmaları, seçmen iradesinin oluşturduğu duvara tosladı.

Gerek Sanders'in, gerekse de Trump'ın seçim kampanyaları, ABD egemen bloğunun halk desteğinden yoksun olduğunu gösterdi. Tarihte defalarca kanıtlandığı gibi, toplumsal hoşnutsuzluk iradeye dönüştüğü anda, egemen sınıfların her istediklerini yapmalarını engelleyebilecek setlerin ortaya çıkabileceğini bir kez daha görmüş olduk. Egemen bloktaki yeni ittifakın bu duruma nasıl bir reaksiyon göstereceğini ise, kısa süre içerisinde görebileceğiz. O zaman değerlendirmelerimizi devam ettirebiliriz.

ABD SEÇİMLERİ: TRUMP VE EMPERYALİST-KAPİTALİST DÜNYA DÜZENİ

2016/37

Tüm beklentilere rağmen Donald Trump'ın ABD Başkanlık Seçimlerini kazanması dünya çapında şaşkınlık yaratmaya ve kafa karıştırmaya devam ediyor. Yapılan analizlerde öne çıkan »ABD içe yönelecek, Avrupa daha fazla sorumluluk alacak« görüşü, gerek burjuva medyasında, gerekse de sol-muhalif çevrelerde ağırlık kazanıyor. Trump'ın seçim kampanyasında ve seçildikten sonra söylediklerine, yaptıklarına ve en önemlisi hükümeti için oluşturmakta olduğu ekibine baktığımızda, ABD politikalarında ve uluslararası ilişkilerde bir çok şeyin farklı yürüyeceği sonucuna varabiliriz. Ama farklı olması, »daha iyi« olacağı anlamına gelmiyor elbette.

Görüldüğü kadarıyla Trump'ın uygulayacağı askerî ve dış politikalar, ABD'nden ziyade Avrupa'daki emperyalist ülkelerin egemen blokları içerisinde strateji tartışmalarına yol açıyor. Brexit kararıyla Britanya halklarının AB'nden ayrılma kararını fırsat bilen ve AB'nin F. Alman emperyalizminin patronajı altında »süper güç« olma hevesini güden »Avrupacılar« ile ABD'nin öncülüğünde yola devam etmek isteyen »Transatlantikçiler« arasındaki çelişkiler derinleşecek. Böylelikle, salt NATO içerisinde değil, AB içerisinde de derin bir çatlağın gün yüzüne çıktığını söyleyebiliriz.

Trump'ın seçim kampanyasında kullandığı »Önce Amerika« (»America First«) söylemi, 2017'den itibaren ABD'nin iç politikaya ve ekonomiye öncelik tanıyacağına işaret ediyor. Bu önceliği ABD egemen bloğunun toplumsal rızayı ve iç politik meşruiyeti yeniden üretebilmesinin bir zorunluluğu olarak görebiliriz. Tekelci burjuvazi, sınıf iktidarının sürekliliğini sağlayabilmek için parlamenter sisteme, meşruiyet görüngüsüne ve toplumsal rızaya gereksinim duyuyor hâlâ. Bu öncelik aynı zamanda 1980'lerden bu yana hakim olan neo-liberal dönüşüm politikalarının tılsımını kaybetmesinin ve toplumsal rızanın yeniden üretilmesinde yetersiz kalmasının da bir sonucu aslında. ABD'nin, Trump yönetimi altında TTIP gibi »serbest ticaret antlaşmalarını« reddeden, Rusya ile gerilimleri azaltmak isteyen, ama Çin'e karşı ekonomik savaş planlayan bir çizgiye gelmesi bu öncelikle birleşince, ihracat modeli ile güçlenen F. Alman emperyalizmini yeni arayışlara zorluyor.

»Süper güç« olma stratejileri ve sınırları

AB Komisyonundan ve AB'nin hakim gücü F. Almanya'dan gelen sinyaller, AB'nin Brexit ve ABD Başkanlık Seçimleri sonrasında ABD'nin yanında ve ABD ile rekabet hâlinde bir dünya gücü olma stratejisine ağırlık verdiğini, aynı zamanda da »yanında-karşısında« ikilemi içinde olduğunu gösteriyor. 2000'de karar altına alınan Lizbon Stratejisiyle »süper güç« olma hedefine oturtulan AB politikaları hâlihazırda iki temel unsur üzerine kurulu: Birincisi, AB'nin Hinterlandı olarak görülen ve AB'ne komşu olan ülkelere yayılma ve bu ülkeleri AB ekonomik bölgesi ile bütünleştirme hedefi. İkincisi ise, böyle oluşturulan etkinlik alanını güçlendirilmiş askerî yeteneklerle »koruma« altına alma ve genişletme hedefi.

AB'nin birinci hedefine büyük ölçüde ulaştığını söylemek olanaklı. Ancak ikinci hedefine ulaşması – şu an için – hayli zor görünüyor. AB'nin Doğu Avrupa'ya genişlemesi ve tüm AB üyesi devletlere silahlanma zorunluluğunun getirilmesi, kuşkusuz masif bir militaristleşme sürecine yol açtı. Aynı şekilde Britanya'nın AB üyeliğinden ayrılma kararı da, bugüne kadar bilhassa Britanya tarafından engellenen »AB ordusu« oluşturma planlarına ivme katacaktır. Ve Trump'ın deklare ettiği dış politika planlarının AB'nin militaristleşme sürecinin hızlandırılmasına neden olacağı beklenmelidir.

Zaten F. Almanya'nın burjuva ana akım medyasında yer alan yorumlara ve hükümete yakın enstitülerin »önerilerine« bakıldığında, »süper güç« olma stratejisinin ideolojik temellerinin güçlendirilmeye çalışıldığı görülebilir. Örneğin F. Alman hükümetinin en etkin düşünce kuruluşu olan »Bilim ve Siyaset Vakfı – SWP« kısa bir süre önce yayımladığı analizde, »Trump'ın seçilmesi liberalizmin ve dolayısıyla Batı'nın normatif değerlerinin yenilgisi anlamına gelmektedir ve Putin, Erdoğan ve Orban gibi, liberal olmayan demokrasilerin taraftarı otokratların güçlenmesine yol açacaktır« diyerek, bu gelişmenin AB ülkelerinin dış politikalarını etkileyeceği tespitinde bulunmaktadır. Analizde, Trump'ın »ABD'nin açık, serbest mübadele ve serbest dış politik yönelime dayanan dünya düzeninin liberal hegemonu olma rolünden uzaklaşma yatkınlığında olduğu« öngörüsüyle, AB'nin »kendi güvenlik politikası yetilerini güçlendirmesini« ve »kendi stratejik çıkarlarını tanımlayarak, ortak dış politik önceliklerini belirlemesini« öneriyor. Hemen peşinden de, »hoşumuza gitse de, gitmese de, Almanya çok daha aktif olmak zorundadır« denilerek, F. Alman emperyalizminin belirleyici olma istemi vurgulanıyor. F. Alman devleti de, 2017'de yapılacak olan Federal Parlamento seçimlerinde yasamanın »sorunsuz« olarak göreve devam etmesini sağlamak, »devamlılık ve istikrar« kararlılığının altını çizmek için, şahin dış politikacı Franz-Walter Steinmeier'i (SPD) Federal Cumhurbaşkanı adayı yapıyor.

Her ne kadar burjuva ana akım medyasında »Almanya artık daha bağımsız olacak« methiyeleri dizilse de, »ABD ile eşit göz hizasında«

heveslerinin gerçekleşmesi pek kolay olmayacak. Bir kere AB'nin silahlanma yarışında, 600 milyar Dolar ile tüm NATO üyelerinin toplamından daha fazla silahlanma gideri olan ABD'ni »yakalaması« uzak bir olasılık. Gerek askerî yeterliliği, gerekse de işgal ve sıcak savaş deneyimleri konusunda ABD'nin çok gerisinde kalan AB'nin henüz ortak bir ordusu dahi yok. Kaldı ki Britanya ile Doğu Avrupa'daki AB üyesi devletlerin ortak ordu itirazı önemli bir engel teşkil ediyor. Bilhassa, başta Polonya ve Macaristan olmak üzere, Doğu Avrupa ülkelerindeki egemen sınıfların Rusya karşıtlığı ve geleneksel olarak »Alman hegemonyasından« kaygı duymaları, bu ülkeleri askerî koruma kalkanı açısından Berlin'den ziyade daha çok Washington'a bağlıyor.

Emperyalist ilişkiler gerçeği

F. Alman emperyalizminin düzen kurucu dünya gücü seviyesine yükselmekte kararlı olduğu söylenebilir. Ancak kararlı olmak yeterli değildir, çünkü belirleyici olan maddî koşullardır. Muhakkak ki Trump gibi ırkçı bir politikacının başkan seçilmesi, ABD emperyalizminin iç politik zayıflığının bir göstergesidir, ama bu emperyalist-kapitalist dünya düzenindeki ilişkilerin değişeceği anlamına gelmemektedir.

Emperyalist ilişkiler gerçeğini görebilmek için önce emperyalizmden ne anladığımızı tekrarlamak yararlı olacak: Komünistler, Lenin'e dayanarak, emperyalizmin tekellerin egemenliğindeki kapitalizmin ve üretim ilişkilerinin üst seviyesi olduğunu söylerler. Yani emperyalizm, her ne kadar emperyalist devletlerden bahsetsek de, bir devletin veya bir ulusun »özelliği« değildir. Emperyalist sistemden bahsederken, kapitalizmin bu üst seviyesinden bahsediyoruz, ancak ABD emperyalizminden veya emperyalist devletlerin oluşturduğu bütünün öncü gücünden bahsederken, emperyalist devletler arasındaki farklılıkları vurguluyoruz. Bir sınıflandırma yapacak olursak, emperyalist-kapitalist dünya düzeninin kabaca küçük ve büyük, saldırgan ve daha az saldırgan, hegemonik ve işbirlikçi emperyalist güçlerden, hatta İsveç gibi, uluslararası ihtilafların ve emperyalist stratejilerin gölgesinde, deyim yerindeyse »suya sabuna dokunmadan« varlığını sürdüren emperyalist refah devletlerinden oluştuğunu söyleyebiliriz.

Aynı zamanda emperyalist-kapitalist dünya düzeninin bağımlılık ve işbirliği ilişkilerindeki farklılıkları da dikkate almak zorundayız. Örneğin Türkiye, tekelci burjuvazinin hakimiyeti altındaki ve emperyalizme bağımlı bir kapitalist ülkedir. Türkiye tekelci burjuvazisinin emperyalizmle olan bağımlılık ve işbirliği ilişkisi, basit bir »sömüren-sömürülen« ilişkisi değildir. Türkiye tekelci burjuvazisi aynı zamanda kendi emperyalist hedeflerini takip etmektedir. Aynı ilişki düzeyi ABD ve F. Almanya arasında da söz konusudur.

O açıdan emperyalist ilişkileri irdelediğimizde, tek tek emperyalist devletlerin emperyalist-kapitalist dünya düzeninde ve bu dü-

zenin öncü gücü karşısında hangi konumda durduklarına bakmamız gerekmektedir. Böylelikle, tüm çelişkilerine rağmen ABD emperyalizmi ile sıkı bağlantıda ve işbirliğinde olan devletler ile Rusya ve İran gibi emperyalist tehdit altında tutulan kapitalist devletler arasındaki farklılıkları görebilir, Rusya ve İran'ın neden emperyalizm karşıtı pozisyona zorlandıklarını daha rahat anlayabiliriz.

ABD 1989-1990 karşı devriminden bu yana emperyalist-kapitalist dünya düzeninin tartışmasız hakimî durumundadır. Ancak bu düzen ve bu hakimiyet kırılganlaşmıştır. ABD'nin ekonomik hakimiyeti zayıflamakta, dünya iktisatının merkezi Doğu Asya'ya kaymaktadır. 1945-1990 arasında Batı Avrupa ülkelerinin ve Japonya'nın ABD'ne yetişmesi olarak kendini ifade eden zayıflama süreci, 1990'lardan sonra ABD'nin ekonomik gücünü daha hızlı kaybettiren bir ivme kazanmıştır.

F. Alman emperyalizminin bu sürecin kazananlarından olduğunu söyleyebiliriz. Bununla birlikte F. Alman emperyalizmi, emperyalist-kapitalist dünya düzeninin egemenlik sisteminin en önemli parçalarından birisi hâline gelmiştir, ama aynı zamanda da ABD emperyalizminin egemenliği altındadır. F. Almanya'nın emperyalist-kapitalist dünya düzeni içerisindeki rolü hâlâ ABD emperyalizmince belirlenmektedir.

Bu tespitimizi açıklamak için kısa bir tarihsel bakışta bulunalım: F. Alman tekелci burjuvazisi ve İkinci Dünya Paylaşım Savaşı sonrası kurulan Batı Almanya (AFC) varlıklarını ABD'ne borçludurlar. Dünya sosyalist sistemine karşı başlatılan Soğuk Savaşın bir gereği olarak Batı Almanya'daki eski mülkiyet ilişkilerinin yeniden kurulmasına izin verilmiştir. F. Almanya eyaletleri, devlet aparatı, gizli servisleri, basını ve merkez bankasıyla ABD ve Britanya'nın eseridir.

Aynı şekilde AB ve öncülleri de Soğuk Savaşın sonucudurlar. ABD 1945 sonrasında Batı Avrupa'daki devletlerin ortak bir çatı altında toplanmaları siyasetini geliştirmiştir. Bu siyasetin üç temel hedefi söz konusuydu: Birincisi, Sovyetler Birliği'nin etki ve hareket alanını daraltmak, ikincisi, Fransa ve diğer kapitalist ülkeleri yanında tutmak ve nihâyetinde de üçüncüsü, Almanya'yı kontrol altına almak. Yani, AT, AET ve AB sonucunda ABD emperyalizminin projeleridirler. Aynı şekilde var oluşuna izin verilen F. Alman tekелci burjuvazisi de çıkarlarını ortak bir Avrupa çatısı altında daha rahat koruyabileceği ve eski gücüne ancak yanına alacağı Avrupalı bir müttefikle tekrar kavuşabileceği kanısına vararak, bu projeyi desteklemiştir. Bugün AB emperyalist devletlerin ekonomik ve siyasî çatısı hâline gelmiştir. Hatta, iktisadî gücüne bakıldığında, dünyanın en önemli ekonomik mevkilerindendir. Ama ABD'nin rakibi olamamaktadır, çünkü devletler üstü bir kurumlar konglomerasından ibarettir. AB bu yapısı ile ABD emperyalizminin öncü rolünü geriye püskürtebilecek derecede güçlü bir emperyalist rakibin ortaya çıkmasını bizzat engellemektedir ve

NATO'nun yanı sıra, ABD hegemonyasını güvence altına alan ikinci devletler ittifakıdır. Kaldı ki F. Alman emperyalizmi, egemen blok içerisinde söz konusu olan tüm çelişkilere rağmen, tüm silahlanma ve savaş projelerinde ABD ile eşgüdümlü hareket etmektedir.

F. Almanya'da Trump'a karşı yükseltelen itirazların arka planında, Trump'ın dış politika önceliklerini değiştirmesinden kaynaklanan hayal kırıklığı yatmaktadır. ABD'nin önceliğini değiştirmesi, F. Alman emperyalizminin uzun vadeli hedeflerini zora sokmaktadır. Sonuç itibarıyla F. Almanya'nın dayattığı »süper güç« stratejisi, ABD emperyalizminin çizdiği sınırlara toslamıştır. O açıdan F. Almanya'nın uzun bir süre ABD'nden bağımsız bir emperyalist politika izleme olanağına kavuşmaktan uzak olacağı sonucunu çıkartabiliriz. F. Alman tekelci burjuvazisi de bunun farkındadır, ama buna rağmen »bağımsızlaşmanın« koşullarını yaratmak için çabalarına devam edecektir. Nihâyetinde Trump'ın seçilmesi, F. Alman emperyalizminin ABD'nin »yanında ve karşısında« konumlanma ikilemini kökleştirmiştir. AB'nin hakim gücünün hoşnutsuzluğunun temel nedeni budur.

Gelişmelerin Türkiye'ye etkisi

Emperyalist-kapitalist dünya düzenine bu denli entegre edilmiş Türkiye'nin bu gelişmelerden doğrudan ve olumsuz etkilenmesi doğal bir sonuçtur. Türkiye tekelci burjuvazisinin emperyalist hedefleri, Suriye ve Irak'taki savaşın gidişatınca geri püskürtülmüştür. AKP rejimi, DAİŞ'e karşı yürütülen operasyonlara katılmak için ısrar etmektedir, ancak bu ısrarlar, »en iyi savunma saldırıdır« anlayışının bir ifadesidir. Çünkü ABD emperyalizminin bölgesel stratejileriyle, AKP rejiminin hedefleri çelişmektedir. Dahası, AKP rejimi ABD için bir güvensizlik faktörü hâline gelmiştir.

TSK'nin sözde ÖSO güçleriyle Suriye topraklarına girmiş olması, yanıltıcı olmamalıdır. Bu operasyon her ne kadar ABD'nin izni ile gerçekleştirilmiş olsa da, AKP rejimine tanınan bir geçici formül olarak görülmelidir. Nitekim ABD, TSK'nin DAİŞ'e karşı operasyonlara katılımını engellemekte ve Türkiye'nin Suriye topraklarında daha fazla ilerlemesine onay vermemektedir. TSK'nin, ABD'nin »müttefik« olarak gördüğü YPG ve Demokratik Suriye Güçlerini bombalaması ve AKP rejiminin Rusya'ya yakınlaşma çabaları, emperyalist güçlerin çıkarlarını tehdit etmektedir.

Türkiye tekelci burjuvazisinin yayılcılık planlarının boşa çıkması, AKP rejiminin Türkiye sınırları içerisinde savaş ve sömürge pratiklerini yoğunlaştırmasına neden olmuştur. Kürt Özgürlük Hareketine ve Kuzey Kürdistan'a yönelik politikalar bunu kanıtlamaktadır. Kirli savaşın şiddeti ve »bölünme« demagojisi, Türkiye'deki milliyetler sorununun sınıfsal karakterinin görünmesini engellemektedir. Buna da bu bağlamda kısaca değinmekte yarar var.

Kuzey Kürdistan, Türkiye tekelci burjuvazisi için ucuz iş gücü, doğal kaynaklar – bilhassa su – ve bölgesel hegemonya stratejileri açı-

sından yaşamsal önem taşımaktadır. Kuzey Kürdistan, bölgeye açılan kapı ve ticaret yolları ile boru hatları coğrafyası olarak askerî stratejilerin içeriğini belirlemektedir. Kürdistan'ın kontrolünün kaybedilmesi, iş gücü, piyasalar, ticaret yolları, kaynaklar, yani üretici güçler ve birikim araçları üzerindeki kontrolün kaybedilmesi ve sonucunda tekelci burjuvazinin zayıflaması anlamına gelmektedir. (Errol Babacan, 2016) Aynı şekilde Kürt halkının özerklik talepleri, varoluşları ülkenin iktisadî gücüyle doğrudan bağlantılı olan küçük burjuva katmanlar açısından da bir tehdit oluşturmaları ve diğer taraftan Türkiye işçi sınıfı içerisindeki emek rekabetinin etnik hiyerarşi ile belirlenmesi nedeniyle, rejimin kirli savaş ve sömürge pratikleri toplumsal rıza sağlayabilmektedir. AKP'nin, fiili koalisyon ortağı MHP ve Kemalist-milliyetçi CHP'li kesimler ile ortaklaşmasının temel nedeni de burada yatmaktadır. Üstüne üstlük milliyetler sorununun sınıfsal karakterinin dikkate alınmaması, ortak çıkarlar temelinde ortak mücadelenin örülmesini engellemekte, oluşturulmakta olan faşizan tandanslı diktatörlüğe karşı geniş toplumsal ittifakları olanaksızlaştırmaktadır.

Ancak emperyalizme içkin olan çelişkiler, ABD'nin önceliklerinin değişmesi, bununla beraber bölgede Kürdistanî güçlerin önem kazanması, iç politikada parlamenter alanın daraltılması nedeniyle Kürt Özgürlük Hareketinin silahlı mücadeleye ağırlık vermesi ve AKP rejiminin dış politik fiyaskosunun yarattığı güvensizlik, oluşmuş olan AKP-MHP-CHP savaş ittifakının sürdürülebilirliğini zora sokmaktadır. CHP içinde başlayan ayrışmalar, CHP'nin bugüne kadar başarıyla oynadığı »toplumsal ittifakları engelleme« rolünü zorlaştırırken, ekonomik gelişmeler tekelci burjuvazinin toplumsal rızayı yeniden üretme olanaklarını zayıflatmaktadır. Rejim her ne kadar karanlık kaynaklardan sağladığı yabancı sermaye girişiyle cari açığın yol açtığı tahribatı hafifletse de, buhran tehlikesi her gün daha da artmaktadır.

Elbette olası bir buhran rejimin yıkılması anlamına gelmeyecektir, ama artan toplumsal hoşnutsuzluk ve sermaye kesimleri arasındaki çelişkilerin derinleşmesi, savaş ittifakını çözülmeye itebilir. Gerçi rejim kendisini bir işgal savaşıyla kurtarmaya kalkışabilir, ancak böylesi bir durum emperyalizmin somut maddî ve stratejik çıkarlarını daha da tehlikeye sokacağından, rejime bu fırsat tanınmayacaktır. Çünkü Türkiye gibi bir NATO üyesinin, ABD'ne ve NATO'ya rağmen Rusya ve İran'a yarayacak derecede ve kendi toprak bütünlüğünü tehlikeye sokacak bir yola girmesi, olanaklı değildir.

Buradan, ABD veya NATO »Türkiye'yi kurtarır« sonucu çıkartılamaz elbette. Türkiye ve Kürdistan'ın kurtuluşu ancak iç dinamiklerin eseri olacaktır. Bunun yolu ise, Türkiye işçi sınıfının devrimci güçleri ile Kürt Özgürlük Hareketinin tekelci burjuvaziye karşı ortak mücadelesinden geçmektedir. Bu ortak mücadelenin karakteri ise doğal olarak antiemperyalisttir, çünkü kendi ülkesindeki tekelci burjuvaziye karşı verilen siyasî iktidar mücadelesi, her zaman ve her yerde emperyalist-kapitalist sisteme ve öncü gücü ABD emperyalizme karşı verilen mücadele ile eş anlamlıdır.

2017: »DEMOKRATÖRLÜK« DÖNEMİNİN BAŞLANGICI MI?

2017/38

Dünyanın kan denizine döndüğü 2016 yılı bittiğinde, yeni yılda dünyanın değişebileceği umuduna kapılanlar, henüz 2017'nin ilk saatlerinde İstanbul'da gerçekleştirilen cihatçı katliamla hayal kırıklığına uğradılar. Emperyalist-kapitalist dünya düzeninin vahşi gerçekleri, dünyanın takvim sayfalarının yırtılmasıyla değil, ancak ve ancak ezilen ve sömürülen sınıfların ortak mücadelesiyle değiştirilebileceğini bir kez daha kanlı bir biçimde kanıtladı. Maalesef milliyetçiliğin ve mezhepçiliğin yaydığı vebalı nefesin zehirlediği geniş emekçi kitleler – aynı zamanda ezilen ve sömürülen sınıfları temsil etme iddiasında bulunan kimi kesimler de, bunu hâlâ göremiyorlar. Nitekim sosyal medyada yer alan yılgınlık ve korku dolu mesajlar buna işaret ediyor.

Ancak şiddeti artarak süren emperyalist yayılcılığın ve kapitalist sömürünün esir aldığı dünya hızlı bir şekilde değişiyor. Zaten değişmeyen tek gerçek değişimin bizzat kendisi değil midir? Velhasıl, değişen dünya ezilen ve sömürülen sınıfların yaşam ve çalışma koşullarını da değiştiriyor, özellikle baskıyı, savaşların sonuçlarını ve sömürüyü katmerleştiriyor. Bu değişim, bilhassa Avrupalı emperyalist ülkelerin emekçi halk kitlelerini derinden etkiliyor, kapitalizmin kronik krizlerini tetikliyor ve şimdiye kadar kendilerini imtiyazlı coğrafyanın koruyucu (!) şemsiyesi altında zanneden kitleleri güvensizliğe itiyor.

Görüldüğü kadarıyla kapitalizmin merkezi ülkeleri emperyalist-kapitalist dünya düzeninin doğrudan yol açtığı meydan okumaların baskısını daha fazla hissedecekler: sermaye birikim fazlalığı krizi, dünya konjonktüründeki zayıflamalar, ekolojik felaketlerin sonuçları, dünya çapında göçmen ve mülteci »krizleri«, artan askerî ihtilaflar ve sonucunda terörist saldırılar, imtiyazlı coğrafyanın halkları arasında korku ve güvensizliği artırarak refah şovenizminin yaygınlaşmasına, ırkçı-faşist partilerin taraftar kazanmasına ve otoriter yönetim tandansının destek bulmasına neden oluyor.

Gerek ABD'nde, gerekse de Avrupa'da siyasî tercihler ve siyasî parti taraftarlığı alanlarında belirgin bir kütlesey kayış yaşanıyor: bir zamanlar kütlesey tabana sahip olan geleneksel burjuva partileri bü-

yük üye kayıpları yaşarlarken, ırkçı-faşist partiler daha fazla taraftar kazanıyor, burjuva partilerinin üye kaybını durdurmak için ırkçı ve sağ popülist söylemi üstlenmeleri, bu süreci hızlandırıyor. ABD’nde Donald Trump’un başkanlık seçimini kazanması, Avusturya cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ırkçı-faşist aday Norbert Hofer’in yüzde 48 oranında oy alması, Britanya halklarının »Brexit« kararına onay vermesi, F. Almanya’nın çeşitli eyaletlerinde ırkçı AfD’nin iki haneli oy oranları toplaması ve 2017 Eylül’ünde yapılacak olan Federal Parlamento seçimlerinde barajı kolaylık aşma olasılığı ile Fransa, Hollanda ve İtalya’da ırkçı-faşist partilerin siyasî gündemi belirleyecek güce erişmiş olmaları, bu görüngüyü güçlendiriyor.

Refah toplumundan, korku toplumuna

Kimi sol-liberal yorumcunun »tarihsel dönüm noktası« olarak nitelendirdiği bu görüngünün, yani kapitalizmin merkez ülkelerinde milliyetçiliğin, ırkçılığın, refah şovenizminin ve sağ popülizmin güçlenmesinin ardında reel ekonomik, sosyal ve kültürel yoksunluk korkuları yatmaktadır. Bu korkuların yaygınlaştığı toplumların refah coğrafyasında olmaları, ilk bakışta şaşırtabilir. Ne de olsa ırkçı-faşist hareketler ve sağ popülist partiler özellikle refah düzeyi yüksek olan ABD, Avusturya, Britanya, Danimarka, F. Almanya, Fransa, Hollanda ve İsviçre’de güçlenmektedirler. Bu ülkeler kriz ülkeleri olmamakla birlikte, emperyalist-kapitalist dünya düzeninin de taşıyıcı ülkeleridirler. Diğer taraftan yapılan araştırmalar, bu ülkelerde yaşayan insanların büyük bir çoğunluğunun kişisel ekonomik durumlarını iyi ve yaşam kalitelerini yüksek olarak değerlendirdiklerini gösteriyor.

Peki, o hâlde neden bizzat bu ülkelerde yukarıda belirttiğimiz süreçlere tanık oluyoruz? Elbette 2008 iktisadî ve mali krizinin yol açtığı devasa yıkımların ve siyasî kırımların etkileri refah coğrafyasında da hissedildi. Ama bu süreçler en büyük yıkımların gerçekleştiği ülkelerde değil, zengin ülkelerde görülüyor. Demek ki ekonomik krizler, refah coğrafyasında ırkçı-faşist hareketlerin gelişmelerini sağlayan temel neden değil. O hâlde asıl neden nedir?

Bir kere emperyalist ülkelerin toplumlarında onlarca yıldan beri büyük bir yabancı düşmanı, antisemitik ve İslam karşıtı potansiyelin var olduğu biliniyor. Bilimsel araştırmalar, bu potansiyelin sadece ırkçı-faşist gruplar içerisinde değil, aynı zamanda farklı hacimlerde tüm toplumsal katmanlar arasında var olduğunu gösteriyor. Kapitalizmin merkez ülkelerinde 40 yıla yakın bir zamandır devam eden neoliberal dönüşüm, sadece toplumsal bölünme ve parçalanmaları derinleştirmekle kalmıyor, aynı zamanda işçi sınıfının üretkenliği düşük olan kesimlerini üretim sürecinin, böylelikle de iktisadî, siyasî, sosyal ve kültürel yaşamın dışına itiyor. Küçümsenemeyecek bir toplumsal külte, geriye dönüş yolları kapalı biçimde dışındalanıyor (Exklusion). Bilhassa küçük burjuva katmanların alt-orta gelir grubundaki kesimleri, her ne kadar bu dışındalanmaya maruz kalmasalar da, sürekli

içinden kurtulamayacakları bir yoksullaşma girdabına itilme korkusuyla yaşıyorlar. Bu korkuları, Euro bölgesinin içinde bulunduğu kriz, temsili burjuva demokrasisinin içinin oyularak daha yetersiz kalışı, yönetici siyasî elitlerin ve bilhassa ulus devlet üstü kurum olarak AB Komisyonunun aldıkları kararları etkileyememenin yol açtığı hayal kırıklığını derinleştiriyor. Emperyalist yayılmacılığın ürünü olan müdahale savaşlarının, işgallerin ve vekalet savaşlarının yürütüldüğü coğrafyalarda »Batı«ya karşı yükselen itiraz ve cihatçı terör ile Arap dünyasında devam eden kalkışmalar-karşı devrimler süreci, »Batı'nın üstünlüğünün sekteye uğradığı« hissini yaygınlaştırıyor. Emperyalist-kapitalist dünya düzeninin doğrudan sonucu olarak 65 milyona yakın insanın mülteciliğe itilmesi ve Akdeniz'in »mülteci mezarlığı« hâline gelmesi, kimseyi rahatsız etmezken, Avrupa'ya ulaşabilen mülteciler »sosyal rakip« ve kültürel tehdit olarak algılanıyorlar.

Sonuç itibariyle sınaî üretiminin gerilemesi ve teknolojik ilerleme sonucunda sermayenin ücretli emek gereksiniminin farklılaşması, çalışma koşullarının ağırlaşması, üretkenliğin artmasına rağmen reel ücretlerin ve satın alma gücünün gerilemesi; ulus devletin öneminin azaldığı hissi, göçmen ve mülteci sayısının artması, »kendi kapımızın önünde« yaşamı tehdit eden terör saldırılarının çoğalması, yabancılaşma hissini ve korkuları derinleştiriyor. Böylesi bir ortamda açık ve kozmopolit toplumları reddeden, güçlü ve otoriter ulus devlet savunusu yapan İslam karşıtı ırkçı-faşist hareketler, korkak küçük burjuva katmanlar için »cankurtaran simidi« hayaline dönüşüyorlar.

Sağ popülist hareketler bunun yanı sıra belirli bir sermaye fraksiyonunun, yani genellikle hisse çoğunluğu bir ailenin elinde olan küçük ve orta ölçekli şirketlere sahip sermaye kesimleri için bir araç hâline gelmişlerdir. Bu hareket ve partilerin savundukları ulusal pazar temelli ekonomi politikaları, çelişiyor görünseler de, uluslararası tekellerin belirlediği temel politikalara eklemelenme ve parlamenter burjuva demokrasisinin »olanaklarıyla« siyasî iktidara (küçük) ortak olma amacının bir ifadesidir. Aynı zamanda ırkçılığı ve milliyetçiliği körükleyerek, emekçilerin dikkatini sorunların temel nedenlerinin üzerinden çekme, emperyalist yağmadan pay alma umudunu yayma ve kapitalist sömürüye toplumsal rıza kazandırma işlevini de görmektedirler.

Main Street, Wall Street'e karşı mı?

Konuyu, Trump'ın seçilmesinin ardından ekonomi politik stratejisi ve dış politikasında değişim eşliğinde olan ABD örneğinde irdeleyelim.

Emperyalizmin »küreselleşme« adı altında yerkürenin bütününe yayılma çabası, başta Wall Street olmak üzere, uluslararası mali piyasalarda faaliyet gösteren mali sermayeye devasa kârlar kazandırdı. »Küreselleşme« süreci uluslararası mali sermaye için, üretimi en kârlı

görülen düşük ücret ülkelerine kaydırmayı sağlayarak, bugüne kadar görülmemiş sermaye birikim olanaklarını yaratı. Ancak bu gelişme, başta Asya ülkeleri olmak üzere, dünyanın muhtelif bölgelerindeki düşük ücret ve düşük üretim giderlerinin sağlandığı ülkelerle rekabet edemeyen ABD sınıflı sermayesinin aleyhine oldu. Sonucunda, bir zamanların otomotiv devlerinin fabrikaları ile dolu olan Detroit'te olduğu gibi, »Main Street« olarak adlandırılan ABD sanayi mevkilerinde yıkıcı bir deendüstriyalizasyon ve akabinde yığınsal yoksullaşma süreçleri derinleşti. Bu süreçler bilhassa ABD işçi sınıfının orta ve üst gelir grubundaki kesimleri ile küçük burjuva katmaları derinden etkiledi. Önceleri tek gelirle bütün ailenin yaşam giderleri finanse edilebilirken, bugün iki kişinin tam gün çalışması dahi bu giderleri karşılamaya yetmemekte. Milyonlarca ABD'li işlerini, evlerini, geleceklerini kaybetti. Güncel veriler sosyal felaketin boyutunu açıklamaya yetiyor: bugün 44 milyon ABD vatandaşı devletin dağıttığı gıda karneleriyle açlık sınırında yaşıyor.

Reel gelir kayıpları ve yoksullaşma hızla yayılırken, tekelci ABD burjuvazisi zenginliğine zenginlik katıyor ve Reagan döneminde başlatılarak, bugüne kadar devam eden vergi oranlarını indirme politikaları sayesinde, bir vergi cennetinin nimetlerinden faydalıyor. Ancak bu politikalar devlet gelirlerinin azalmasına ve devlet borçlarının katlanarak artmasına da yol açtı: ABD'nin bugünkü kamu borçları toplamda 20 trilyon Dolar'a ulaşmış durumda. Dış ticaret açığı 740 milyar Dolar'ı bulan ABD – ki açığın yarısı (365 milyar Dolar) Çin ticaretinden kaynaklanıyor – bu gidişatı Dolar basmaya devam ederek durduramayacak bir noktaya geldi. ABD emperyalizmi, dünya çapındaki hegemonyasını kendi hakimiyeti altındaki ittifaklarla koruma ve olası stratejik rakiplerini dizginleme hedefiyle geliştirilen »Wolfowitz Doktrini« sürdürme olanaklarının zayıfladığı gerçeğiyle karşı karşıya. Ve tekelci ABD burjuvazisi tam da bu nedenle emperyalist-kapitalist dünya düzeninin oyun kurallarını değiştirmek istiyor, ki Trump'ın önemi bu noktada öne çıkıyor.

Şimdiye kadar yapılan açıklamalardan yeni ABD yönetiminin dış ticaret açığını azaltmayı ve yurt içi konjonktürü genişletmeyi hedefleyen bir modeli uygulamaya sokmak istediğini okuyabiliriz. Bunun için kapsamlı bir altyapı programı, düzensizleştirmelerin hızlandırılması, enerji masraflarının azaltılması, hâlen 622 milyar Dolar'ı bulan silahlanma bütçesinin artırılması ve gelir vergisi oranlarının azami ölçüde azaltılması planlanıyor (benzeri bir vergi reformunu Britanya başbakanı Theresa May de açıklamıştı). »Önce Amerika« (»America first«) sloganı altında vergi indirimleri ve militarizmle donatılmış, korumacı bir yeniden sanayileşme konsepti uygulamaya sokulmak üzere. Trump, kapitalizmin birincil propaganda söylemi olan »serbest ticaret« tanımını radikal bir merkantilist yaklaşımla ele alıyor. Yani ABD üretici güçlerini teşvik ederek, ABD emperyalizminin taşıyıcısı olan federal devletin siyasî ve askerî gücünü genişletmeyi amaçlıyor.

Yeni ABD yönetiminin bu yönelimini NAFTA, TPP ve TTIP gibi serbest ticaret bölgeleri antlaşmalarına yönelik eleştirilerinden ve ikili antlaşmaları favorize etmesinden de okumak mümkün. Trump'ın ABD'li tekellerin yurt içinde üretime ağırlık vermelerine yönelik dayatması, ilân edilen vergi ve gümrük yasaları değişikliği planları ve Çin ile Meksika'ya yönelik tehditleri, sadece ABD'li tekellerin değil, ABD'nde üretim yapan diğer uluslararası tekellerin de ucuz işgücü mevkilerine kaçışlarını durduracak gibi gözüküyor. Aslına bakılırsa, Çin ve Meksika'ya yönelik tehditler, özünde F. Alman emperyalizmi için de geçerli. Her ne kadar ABD mali sermayesinin tekil çıkarları emperyalist-kapitalist dünya düzeninin oyun kurallarının değiştirilmesini zorlaştırsa da, atılması beklenen yeni adımların şimdiden F. Almanya'nın aleyhine olacağını gözüküyor. ABD'nde faaliyet gösteren F. Alman otomotiv devletine verilen milyarlık cezalar, gidişatin habercisi. F. Alman Şansölyesi Merkel'in açık Trump karşıtlığı boşuna değil.

ABD emperyalizminin bu yeni korumacı politikasının şiddetli sonuçları sadece kapitalizmin merkez ülkelerinde değil, aynı zamanda – muhtemelen daha şiddetli olarak – eşik ülkeleri olarak adlandırılan ülkelerde de hissedilecek. Örneğin ABD'nin Çin ile olan ticaret açığını azaltması, Çin açısından büyük sorunlara yol açacak. Gerçi ÇKP neoliberal dönemin sürdürülebilirliğinin olanaksızlığını önceden görerek, stratejik kararlar almış ve Avrasya piyasalarına yönelme, devasa alt-yapı programlarına başlama, yurt içi tüketimini artırma önlemleri ve »Yeni İpek Yolu Projesine« yatırımlar yapma gibi önemli adımlar attı, ancak Çin, en büyük pazarı olan ABD'nin kaybedilmesinin sonuçlarıyla başa çıkabilecek güçte değil. ABD pazarını kaybetmek, Çin için ekonomik ve sosyal felaket anlamını taşıyor. Bu da doğrudan F. Alman emperyalizmi için büyük bir tehdit anlamına geliyor – F. Almanya'nın Çin'e yaptığı 70 milyar Euro'yu aşan ihracat, bu tehdidin büyüklüğünü göstermeye yetiyor.

Tekelci burjuvazinin yanıtı: bizzat sahaya inmek

Ancak Trump yönetiminin uygulamak istediği ulusal sanayi programı, kısmî alanlarda satın alma gücünün ortalamada artmasına yol açsa da, ABD'nin temel sosyal sorunlarını çözebilmek için yeterli olamayacak. Bir kere refah coğrafyalarının zenginliğinin, dünyanın geri kalanının yoksulluğu üzerine kurulu olduğunu biliyoruz. Emperyalist sömürü, kapitalizmin merkez ülkelerindeki görece refahın temelini oluşturuyor. Ama kitlesel tüketim maddelerinin ucuz işgücü mevkilerindeki üretiminin durdurulup, yeniden ABD'nde – ABD'ndeki üretim masrafları temelinde – üretilmeleri, tamamıyla Uzak Asya'nın kölelik koşullarının hakim olduğu bölgelerindeki üretime dayalı olan tüm branşları altüst edecek. Üretim masraflarının artması, kısmî satın alma gücünün artışıyla bağlantılı olarak fiyatların artmasına, yani enflasyonun yükselmesine neden olacak. Buna karşı, ABD'ndeki sendikal hareketin güçsüzlüğü göz önünde tutulursa, enflasyonu karşılayacak reel ücret artışı kazanımları pek olanaklı olamayacak, ki bu da

yoksullaşmayı artırarak, zaten yüksek olan toplumsal huzursuzluğu artıracak. İşçi sınıfının partisinin olmadığı veya zayıf kaldığı tüm ülkelerde olduğu gibi, ABD’nde de bu huzursuzluk kitlelerin hiddetini oy biçiminde milliyetçi-ırkçı-faşist hareketlere kanalize edecek.

Son yıllarda – Obama’nın seçilmesiyle belirli bir gerileme süreci yaşamış olsalar da – ABD sosyal hareketlerinde ırkçılık karşıtı ve sosyal adalet hedefiyle değişim isteyen kıpırdanmalar görülmekte. »Occupy Wall Street«, »Black Lives Matter« gibi farklı toplumsal alanlarda itirazların yükseldiğine tanık oluyoruz. Aynı şekilde kendisini »demokratik sosyalist« olarak tanımlayan sol-liberal Bernie Sanders’in ABD Başkanlık Seçimleri aday adaylığı sürecinde mobilize ettiği kitleler de küçümsenemeyecek bir toplumsal muhalefet potansiyelinin varlığına işaret ediyor. Ve bu potansiyel, henüz bir sistem karşıtı pozisyonda olmasa bile, ABD burjuvazisini son derece rahatsız ediyor.

Gerek böylesi bir potansiyelin kitlesel biçime dönmesini engellemek, gerek ABD emperyalizminin dünya çapındaki hegemonyasını korumak ve gerekse de emperyalist-kapitalist dünya düzeninin bizzat yol açtığı meydan okumalara yanıt vermek için, tekelci burjuvazinin kendisi sahaya iniyor. Burjuvazinin diktatörlüğünden başka bir şey olmayan parlamenter burjuva demokrasisi, tekelci burjuvazinin kendisini şimdiye kadar olduğu gibi, siyasî partiler ve bunların oluşturduğu iktidarlara temsil ettirmek yerine, siyasî iktidarı kendi eline alarak biçim değiştiriyor. Trump hükümetine atanan isimlere baktığımızda, siyasî iktidarın karar mekanizmalarında tekelci burjuvazinin belirli bir fraksiyonunun oturduğunu görmekteyiz. Trump, anayasaya aykırı olmasına rağmen, damadını kendisine en yakın olan danışmanlık koltuğuna oturtmaktan geri kalmıyor, CNN gibi büyük medya tekellerinin olanaklarını ellerinden alıyor. Böylelikle, devletin geleneksel kurumları ortadan kaldırılmadan ve faşizme (henüz?) gerek duyulmadan parlamenter demokrasi-diktatörlük karışımı bir »Demokratörlük« oluşturuluyor. Elbette daha önce de milyonerlerin de yer aldığı ABD hükümetleri olmuştur, ancak bu sefer siyasî elitleri ve devlet bürokrasisini »hizmetçi« statüsüne indirgeyen bir sermaye fraksiyonu iktidarı ilk kez bizzat kendi eline geçiriyor.

ABD’ndeki bu gelişme, Avrupa’da burjuva demokrasilerinin içinin oyulması, Polonya veya Macaristan gibi ülkelerde parlamento-ların izafileştirilmesi ve Türkiye’de başkanlık rejiminin dayatılması, 2017’nin tam anlamıyla »demokratörlük« döneminin başlangıcı olacağını gösteriyor. Ama 2017 aynı zamanda insanlık tarihinde ilk kez ezilen ve sömürülenlerin sınıf iktidarının kurulabileceğini kanıtlayan Büyük Ekim Devriminin 100. Yıldönümü. Büyük Ekim Devrimi, işçi sınıfının iktidarının, yani proletaryanın diktatörlüğünün oluşturulmasıyla en geniş demokrasinin olanaklı olduğunu kanıtlamıştı. Karşı devrimin yarattığı tüm kafa karışıklıklarına, yılgınlığa ve yıkıma rağmen, bu gerçek değişmiyor. Ve bu gerçek de emperyalizme, kapi-

talist sömürüye, burjuvazinin sınıf tahakkümünün her biçimine karşı verilmesi gereken mücadelenin, enternasyonalist proletaryanın sınıf tahakkümü, yani işçi sınıfının iktidarı hedeflenmeden güdük ve başarısız kalacağını gösteriyor.

AB STRATEJİLERİNİN EKONOMİK-POLİTİK ARKA PLANI ÜZERİNE

2017/39

Donald Trump'ın ABD başkanı seçilmesi ve görevi devralmasının ardından, »vaatlerini« yerine getirdiğini kanıtlamak için televizyon kameraları önünde şaşaa ile imzaladığı Kanun Hükmünde Kararnameler, içeriklerinden bağımsız kıta Avrupası'nın başkentlerinde »korkulan oluyor« algısının yaygınlaşmasına yol açıyor. Avrupa'daki burjuva medyası – ki gerek ABD ile işbirliğinin derinleştirilmesini isteyen Transatlantikçileri, gerekse de AB'nin ABD'ne rağmen dünya gücü olmasını hedefleyen Avrupalıları destekleyenler olsun – hemen her fırsatta Trump yönetiminin »ırkçılığını ve milliyetçi egoizmini« öne çıkaran haber ve yorumlar yayınıyor, AB elitleri, bilhassa F. Alman emperyalizminin siyasî temsilcileri Trump'ın serbest ticarete, uluslararası işbirliğine ve Transatlantik ortaklığa »ne denli zarar verdiğini« tekrarlamaktan usanmıyorlar.

Hiç kuşkusuz Trump'ın seçimi kazanması, ABD'nde uzun zamandır devam eden sağcılaşma trendinin hızlandığının bir göstergesi. Aslına bakılırsa Trump, Bush ve Obama dönemlerindeki saldırganlığın takipçisi. ABD emperyalizmi her zaman olduğu gibi, Atlantik ve Pasifik ötesini boyunduruk altına almayı ve savaş kışkırtıcılığını hedefleyen bir politikayı Trump yönetimi altında da devam ettirecek. Aradaki iki temel fark ise, tekelci burjuvazinin bizzat siyaset sahnesinde yer alması ve saldırgan politika hedefinin bugüne kadar asıl rakip olarak görülen Rusya'dan, uzun vadeli stratejik rakip Çin Halk Cumhuriyeti'ne yöneltilmesidir. Ve görüldüğü kadarıyla ABD tekelci burjuvazisi içinde henüz bu strateji konusunda tam bir birlik sağlanabilmiş değil. Sermaye kesimleri arasında Trump'un söylemlerine gösterilen çelişkili tepkiler buna işaret ediyor.

Trump'ın »Önce Amerika« (»America first«) söylemi ise basit bir demagoji değil. Tam aksine, bu söylemi ABD'nin yakın komşularına ve müttefiklerine, yani Meksika'ya, Latin Amerika'nın bütününe, Japonya'ya ve bilhassa AB ile AB'nin patronu F. Alman emperyalizmine yönelik bir meydan okuma olarak görmek gerekiyor. Şüphesiz Trump'ın çelişkili tavırları ve burjuva medyasını karşısına alan çıkışları, kafa karıştırmaya yetiyor. Ancak, dikkatlerin yöneldiği »çelişkili başkan«

resminin arkasında emperyalist mekanizma harıl harıl çalışıyor. Ayrıca şu da unutulmamalı: Ronald Reagan başkan olduğunda aynı Trump gibi çelişkili açıklamalarla dikkat çekmiş, ama neoliberal dönüşümün ve emperyalist saldırganlığın büyük ivme kazandığı bir döneme imza atmıştı. Sonuç itibarıyla, Trump'un yönetim biçimi ABD tekelci burjuvazisinin hâlen yeni strateji arayışı içerisinde olduğuna işaret etmektedir. Ve bu da ezilen ve sömürülen sınıflar açısından dünya çapında hiç te iyiye delalet değildir.

AB Trump'un »Önce Amerika« söylemi hayli ciddiye alıyor. Bu nedenle Transatlantik ittifak içerisindeki konumunu güçlendirmeye çalışıyor. Britanya'nın AB üyeliğinden çıkışını da bir fırsata çevirmeye çalışıyor. Özellikle AB'nin lokomotifi olan F. Alman emperyalizmi, AB'ne ve egemen siyasete karşı gelişmekte olan tepkileri iktidar ilişkilerine zarar vermeyecek olan bir çizgiye kanalizetmeye çalışıyor. Bu açıdan Ajanda 2010 gibi sosyal yıkım politikalarının mimarlarından ve AB'nin daha da militaristleştirilmesini savunanlardan birisi olan SPD'li Frank-Walter Steinmeier'in F. Cumhurbaşkanı seçilmesi ve gene AB düzeyinde neoliberal dönüşüm, TTIP ve CETA gibi serbest ticaret antlaşmalarının ve militarist saldırganlık politikalarının savunucusu eski AP başkanı Martin Schulz'un SPD şansölye adaylığına getirilmesi bir tesadüf değil. SPD'nin başkanı da olması beklenen Schulz, Avrupa sosyaldemokrasisini AB projesine bağlayan en önemli isimlerden. F. Alman sosyaldemokrasisinin şu an en güçlü AB yanlısı parti olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. F. Alman tekelci burjuvazisi için, nasıl Gerhard Schröder başkanlığındaki SPD-Yeşiller hükümeti büyük »hizmetler« verdiyse, Schulz başkanlığı altındaki SPD'nin de, muhafazakâr CDU/CSU partilerinin yerine getiremeyecekleri »başarılar« imza atması olanaklı gözüküyor. Çünkü SPD, milliyetçi yanları her zaman ağır basan F. Alman muhafazakârlarından daha inandırıcı biçimde AB projesinin savunabilecek konumda. Ancak SPD'yi F. Alman tekelci burjuvazisi için asıl çekici kılan yanı ise, SPD'nin hâlen F. Alman işçi sınıfının küçümsenemeyecek kesimi üzerinde etkin olmasıdır. O açıdan, 2017 Federal Parlamento seçimlerinde güçlenen bir SPD'nin yeniden iktidara ortak edilmesine kesin gözüyle bakabiliriz.

AB'nin ekonomik durumu

AB'nin ciddî bir kriz içerisinde olduğunu sadece sosyalistler ve komünistler değil, bizzat AB elitleri ifade etmekte. F. Alman tekelci burjuvazisinin bir neoliberal egemenlik projesi hâline gelen AB, hem dünya ekonomik krizinin önemli bir parçası, hem de çözümsüzlüğün bir parçası olmuş durumda. Aslında AB, tüm engellerin kaldırılmış olduğu bir iç pazarın kurumsal güvencesi olarak, hem emperyalist-kapitalist dünya düzeni içerisinde ABD emperyalizminin küçük ortağı olarak yer almakta, hem de ABD emperyalizmine rakip olarak büyümeye çalışmaktadır. O açıdan AB'nin ekonomik ve politik olarak son derece çelişkili bir yapı olduğunu tespit edebiliriz.

Tüm engellerin kaldırılmış olduğu bir iç pazarın ve tek bir para birimi temelinde düzensizleştirilmiş bir malî piyasanın bir ulus devlete ve tek tip vergi sistemine gereksinim duymasına rağmen, AB ile farklı vergi sistemlerine sahip ve birbirleriyle rekabet hâlinde olan ulus devletleri aynı çatı altında toplayan bir ulus devlet üstü yapı oluşturuldu. Gümrük, düzenleme ve para birimleri sınırları olmadığından, sermaye en yüksek kârların yapılacağı mevkilere akmakta ve gücünün daha güçlü, zayıfın ise daha zayıfladığı bir rekabet yasası AB çatısı altında tüm yıkıcılığını ortaya çıkartmaktadır. Sermaye birikim özgürlüğü ile sermayenin istenildiği gibi en kârlı coğrafyalara transfer edilmesinin serbestliği, aynı ürün ve iş gücünün serbest dolaşımı gibi, AB'nin temel şartlarından. Yani serbest sermaye trafiği ilkesi, ulus devlet üstü bir yapı olan AB'nin hukuksal temellerinden birisini oluşturmaktadır ve bu biçimiyle AB dünya çapında yegane örnektir.

AB içerisindeki egemenlik, AB Komisyonu, Avrupa Yüksek Mahkemesi ve Avrupa Merkez Bankası aracılığıyla en güçlü AB üyesi devletlerin elindedir. Ulus devletler ve bu ülkelerdeki tekelci burjuvazi bu kurumlar içerisinde ve aracılığıyla çıkar mücadelelerini sürdürmektedirler. AB'nin seçmen oyu ile oluşturulan tek kurumu olan Avrupa Parlamentosu ise, kâğıttan kaplan misali, ulusal parlamentolardan çok daha güçsüz durumdadır. Egemenliği ellerinde tutan güçlü devletler, özellikle F. Almanya, kriz dönemlerinde AB kurumlarını istedikleri gibi kullanmakta, biçimlendirmekte ve zayıf AB üyesi ülkeleri boyundurukları altına almak için yönlendirmektedirler. AB kurumları için söz konusu olan durum, ortak para birimi Euro ile daha da güçlendirilmektedir.

Euro başlangıçta AB'nin zengin Kuzeyi (Avusturya, F. Almanya, Belölx ülkeleri, Finlandiya, Fransa) ile yoksul Güneyi (İspanya, İtalya, Portekiz, Yunanistan) arasında bir nevi mübadele antlaşması gibi kurgulanmıştı. Zengin Kuzey böylelikle engelsiz bir iç piyasaya kavuşurken, yoksul Güneyin de uygun kredi koşulları olan ve güçlü bir para birimine sahip olacağı öngörülmekteydi. Ancak 2007 malî krizi ve hâlen devam etmekte olan dünya ekonomik krizi bu sistemi parçaladı ve AB'ni temellerinden sarstı. Yoksul Güney şimdi çok daha kötü bir durumda. Ülke piyasalarını Kuzeyin güçlü ekonomilerine karşı, örneğin devalüasyonla koruma şansları artık yok. Üstüne üstlük F. Almanya'nın dayatmasıyla imzalanan Maastricht Antlaşması'nın malî piyasalar kuralları, Güneydeki AB üyesi devletlerin elini kolunu bağlıyor. Hiç bir şekilde sermaye kaçışını engelleyemiyorlar. Türkiye gibi bir kronik kriz ülkesi dahi güneydeki AB devletlerinden daha fazla olanaklara sahip.

Burada ilginç olan soru şu: İspanya, İtalya, Portekiz ve Yunanistan tekelci burjuvazileri neden hâlâ Euro Bölgesinde kalmakta ısrar ediyorlar? İşin garibi, bu ülkelerde kriz muhalefetinden doğan Syriza, Podemos, 5 Yıldız Hareketi gibi reformist parti ve hareketler dahi neden hâlâ Euro savunusu yapıyorlar? Bu durumu iki nokta ile açıklayabi-

liriz: Birincisi, bu ülkelerin tekелci burjuvazilerinin ve siyasî temsilcilerinin ABD ve AB tekellerinin stratejilerine olan bağımlılıklarıdır. İkincisi ise, Kuzeydeki zengin rakiplere girişilecek olan bir ihtilafın büyük riskler taşımasıdır. Bir kere böylesi bir ihtilafa girmek için, bugüne kadar savunulan ekonomi politikalarında radikal bir değişim gerçekleştirilmek zorundadır. Yani sermaye, ürün ve iş gücü trafiğine karşı sınır uygulamaları gerekmektedir. Euro Bölgesinden çıkmak veya daha da kötüsü atılmak, bu ülkeleri şimdi içinde bulundukları krizden çok daha derin buhrana sokacağından ve bunun karşısında ortaya çıkacak toplumsal tepkiyi kontrol altına alabilecek bir hükümet olasılığı olmadığından, hiç kimse bu adımı atmaya cesaret edemiyor. Krizin faturasını zaten halklara ödettiklerinden, bu ülkelerdeki tekелci burjuvazi için Euro Bölgesinde kalmaktan başka bir alternatif gözükmüyor.

Britanya, Brexit kararıyla bu açıdan bir istisnayı oluşturuyor. Zaten Euro Bölgesi üyesi olmayan Britanya'nın tekелci burjuvazisi, bilhassa malî oligarşi için AB üyesi olmanın bir çekiciliği kalmamıştı. Londra'nın AB'nin finans merkezi olarak elinde tuttuğu bazı avantajlar, AB üyeliğinden çıkıldığında ortaya çıkacak fırsatlar karşısında çok hafif kalmaktadır. Birleşik Krallık şimdi kendi iç pazarını daha kolay kontrol altına alabilecek, ama aynı zamanda AB'nden ayrılma sürecini de, AB ve Britanya sermayelerinin lehine olan ürün ve sermaye ticareti antlaşmalarını imzalamak için kullanacak.

AB'nin bir geleceği var mı?

Emperyalist bir ittifak ve serbest ticaret bölgesi vasfıyla üye devletlerin işçi sınıfları üzerinde güçlü bir baskı aracı olan AB'nin orta vadede farklı AB ülkelerindeki burjuvazilerin kendi aralarında olan çıkar çelişkileri nedeniyle uzun bir ömrü kalmadığını varsayabiliriz. AB en azından şimdiki üye bileşimiyle son demlerini yaşamaktadır. AB'nin en önemli özelliği ve aynı zamanda en önemli işlevi, büyük tekellerin AB içinde ve dışında, sermaye ve ürün trafiği serbestliği aracılığıyla, çıkarlarını korumaktır. TTIP ve en son Kanada ile üzerinde anlaşılan CETA gibi serbest ticaret antlaşmalarının kuralları öz itibarıyla çoktan AB'nin temel şartları arasındadırlar.

AB'nin, bilhassa Euro bölgesinin krizinin derinleşmesi, krizden en fazla etkilenen AB üyesi ülkelerin AB'nde kalma dirençlerini zayıflatması kuvvetle olasıdır. Kaldı ki, güçlü AB ülkeleri arasında uzun zamandır »Çekirdek Avrupa« ve »farklı hızlardaki AB üyelikleri« konseptleri tartışılmaktadır. Bu tartışmalar ise, Güneyin zayıf AB ülkelerinin kamuoyunda tepkiyle karşılanmakta, AB karşıtı hareketlerin güçlenmesine neden olmaktadır. Özellikle Doğu Avrupa'daki AB üyesi ülkeler, ulusal çıkarlarının Brüksel'den ziyade Washington ile güçlendirilmiş bir ittifak sayesinde »daha kolay savunulabileceğini« açıkça ifade etmektedirler. Polonya ve Macaristan gibi ülkeler AB'nin F. Almanyası'nın bir egemenlik aracına dönüşmüş olmasına itiraz et-

mektedirler, ki tüm bu gelişmeler Kuzey ve Güney Avrupa arasındaki kalıcı partnerliği güçleştirmektedirler.

F. Alman tekkelci sermayesi gerek Euro'dan, gerekse de Euro krizinden devasa kârlar elde etmiş, Avrupa iç pazarını farklı ülkelerdeki rakiplerini ya küçültmek, ya da hepten yok etmek için kullanmıştır. Aynı şekilde Euro krizi F. Alman sermayesi için büyük bir kredi avantajı sağlamaktadır. F. Almanya'daki bir tekelin aldığı kredi için yüzde 1 düzeyinde faiz ödemesi, buna karşın örneğin bir İtalyan tekelinin krediler için yüzde 3 faiz ödemeye zorlanması, son derece ciddi bir rekabet avantajı anlamına gelmektedir. Bununla beraber düşük Euro kuru, F. Alman sermayesine Euro bölgesi dışındaki piyasalarda daha kolay hakimiyet kurma olanağını sağlamaktadır.

F. Alman ekonomisinin daha da güçlenmesi için sayısız fırsatlar yaratan AB çatısı, aynı zamanda F. Almanya işçi sınıfını boyunduruk altına almayı da kolaylaştırmaktadır. F. Almanya işçi sınıfının başarılı bir şekilde bir kaç parçaya bölündüğünü ve sınıf içi dayanışmanın neredeyse tamamen törpülendiğini söyleyebiliriz. Özellikle ihracat sanayinde çalıştırılan çekirdek kadrolar, reel ücretlerdeki düşüşe rağmen, primler ve özel kâr payı ödemeleriyle tekellerin müttefikleri hâline getirilmişler, sayıları milyonları bulan vasıfsız ve düşük ücretli işçilerin üretim sürecinden mütemadiyen dışlanmaları ile sadece çekirdek kadrolardan ye aidatı alabilen sendikal hareketi ehileştirmişlerdir. Dünyanın en büyük sendikalarından birisi olan IG Metall sendikası bugün «ulusal rekabet yetisinin korunmasını» sendikal hedef hâline getirmiş, uluslararası sendikal hareket içerisinde sarı sendikacılıktan başka bir şey olmayan «sosyal partnerliğin» en güçlü savunucusu olmuş, emek hareketinin enternasyonalizminden vazgeçmiştir. Böylelikle ve dağıtılan «kırıntılarla» işçi sınıfının ve F. Almanya toplumunun önemli bir kesimi AB'ni kendi bahçesine dönüştüren F. Alman emperyalizminin saldırgan politikalarının ve emperyalist sömürünün gönüllü destekçiliğine ikna edilmişlerdir. «Almanya'nın çıkarları için AB alternatifsizdir» görüşü, bugün F. Almanya'daki hegemonik görüştür ve bizzat sendikal hareket tarafından savunulmaktadır.

AB ve sınıf mücadelesi

Avrupa reformist solu, AB'nin «fiili gerçek» olması nedeniyle, reddedilmemesi ve Avrupa'nın «her köşesinde eşit sosyal standartlar, eşit gelişme koşulları ve barışçıl bir politika gerçekleştirebilmek için», AB'nin «soldan dönüştürülmesi» gerektiğini savunmaktadır. Komünistler açısından bu savunu gerçekçi olmadığı kadar, antiemperyalist mücadele için de o denli yanlış bir konumlanıştır. Çünkü AB bir kere, gerçek devletlerin aksine «ulusal» sınıf ilişkilerinin bir ifadesi değildir. Sınıf mücadelesinin siyaseten gerçekleştiği alanlar hâlâ ulus devletlerdir ve ulus devletler muhtemelen uzun bir süre sınıf mücadelesinin alanları olmaya devam edeceklerdir. Nihayetinde sınıf mücadelesi yerel ve ulusal düzeyde yürütülmektedir. Ne işçi sı-

nıfı, ne de farklı Ab ülkelerindeki sınıf partilerinin sınıf mücadelesini AB düzeyinde yürütebilme şansları bulunmamaktadır. Farklı AB üyesi ülkelerin işçi sınıfları AB düzeyinde örgütlü olmadıkları gibi, AB ülkelerinin örgütlü bir tekelci burjuvazisi de yek vücut AB düzeyinde bulunmamaktadır.

Bu nedenle AB'ne karşı mücadele hem sınıf savaşımının, hem de antiemperyalist mücadelenin bir gereğidir. Ancak bu mücadelenin biçimi AB üyesi ülkelerin ve AB üyesi olmayan, örneğin Türkiye gibi ülkelerin sınıf partileri açısından farklıdır. Türkiye'nin AB'ne üye olması, Türkiye işçi sınıfının ve halklarının ezici çoğunluğunun çıkarlarına aykırı olduğundan, tümenden reddedilmelidir. Ancak bu durum kendisini örneğin F. Almanya işçi sınıfı ve Alman Komünist Partisi (DKP) açısından farklı ifade etmektedir. F. Almanya'nın AB'nden çıkmasının şu an için maddi temelleri bulunmamaktadır. Aynı şekilde AB'nin dağılmasına yol açacak derin bir kriz henüz söz konusu değildir. Üye bileşiminin değişimi, küçülmesi veya »Çekirdek Avrupa« konseptine geçilmesi daha olasıdır. Ancak bu Euro bölgesi için aynı şekilde geçerli değildir. Euro bölgesindeki kriz derinleşmekte, eşitsiz gelişim ağırlaşarak, Güneydeki AB üyesi devletlerin ekonomileri küçülmekte ve sınıf çelişkileri sertleşmektedir. Euro bölgesindeki ülkelere zayıf olanların borçlarını ödeyemeyecek derecede iflası her an söz konusu olabilir. Bu durumda da, başta F. Almanya olmak üzere, güçlü devletler kendiliğinden bir küçülmeye ve Euro bölgesini bölmeye gidebilirler.

O nedenle DKP içerisinde Euro'nun feshinin ve uzun vadede AB'nin dağılmasının nasıl biçimlenmesi gerektiği konusunda bir tartışma yürütülmektedir. DKP'deki hakim görüş, orta vadede borçların silinmesi talebinin gündemde tutulmasını savunmaktadır. Bu çerçevede Avrupa reformist solu içerisinde de tartışılan »Eurexit« kampanyasına dikkat çekilmekte ve Euro'nun 1999'da AB üyesi ülkelerin merkez bankalarını birbirine bağlayan Avrupa Para Birimi Sistemine (EWS) geri dönülmesi talepleri gerçekçi bir ön adım olarak görülmektedir. Sonuç itibarıyla AB üyesi ülkelereki sınıf hareketleri ve sınıf partileri salt kendi »ulusal« çıkarlarını ön plana çıkarmadan, AB düzeyinde bir çözüm bulma zorunluluğu karşısındadırlar.

Türkiyeli komünistlerin pozisyonu ise, reel durum nedeniyle, daha açık olmak zorundadır. Emperyalizme karşı etkin mücadele verebilmek, burjuvazinin sınıf tahakkümünü sonlandırmanın yolunu açmak için AB'ne de, AB ile olan Gümrük Birliğine de hayır!

TARİHSEL RÖVANŞ HAZIRLIĞI MI?

F. ALMAN EMPERYALİZMİNİN VURUCU GÜCÜ FEDERAL ORDUNUN DÖNÜŞÜMÜ ÜZERİNE

2017/42

Federal Savunma Bakanı Ursula von der Leyen son haftalarda kamuoyunun gündemine oturan Federal Ordudaki Neonaziler skandalı nedeniyle hayli müşkül duruma düşüyor. Bir F. Alman subayının mülteci kılığına girip, terör eylemleri planladığını ortaya çıkmasının ardından, F. Ordu içerisinde Neonazi networklerinin olabileceği de duyulunca, skandal patlak vermişti. F. Orduda, askerî binaların duvarlarındaki militarist resimlerden, faşist Wehrmacht'ın şiddet içeren ritüellerine kadar Alman faşizminin meşum askerî geleneklerinin sürdürülüyor olması kamuoyunda şaşkınlıkla karşılandı. Öyle ya, kamuoyuna yıllarca F. Alman ordusunun bir »parlamento ordusu« olarak, demokratik kontrol altında olduğu söyleniyordu.

Sahiden de F. Ordunun personel politikalarına bakıldığında, zorunlu askerlik uygulaması kaldırıldığından beri gönüllü göreve yazılanlar arasında aşırı sağcıların, ırkçıların ve Neonazilerin sayısında büyük bir artış görülüyor. F. Ordunun dünyanın her bölgesinde müdahale savaşlarını yürütme yeteneğini kazanması sağlanırken, askeriye'nin »yeni görevlerini« layığıyla yerine getirecek personele sahip olmak istenmesi, militarist mantık açısından son derece normal. Normal olmayan, toplumsal ve siyasî solun dahi, F. Ordunun dünya gücü olmayı hedefleyen ve Avrupa'nın en saldırgan emperyalist gücü olan bir devletin ordusunun olduğu gerçeğinin unutulmasıdır.

Alman faşizminin ritüellerini »gelenek« diye sürdüren bir ordunun Neonaziler için çekicilik kazandığını görmek istemeyen burjuva toplumu, üstü kapatılmaya çalışılan Neonazi skandalıyla uğraşadururken, F. Savunma Bakanlığında F. Ordunun öngörülen görevler için dönüşümünün planları peş peşe uygulamaya sokuluyor. Daha altı yıl önce alınmış olan »Yönelim Kararları« yenileniyor, militarizmin toplumsal yaşamın her alanına etkide bulunmasının yolları aranıyor. Yani, F. Ordunun bir nevi »dönüşümünün dönüşümüne« tanık oluyoruz diyebiliriz, ki buradan F. Alman emperyalizminin daha da saldırganlaşacağı sonucunu çıkarabiliriz.

Beyaz Kitap'tan al haberi...

Aslına bakılırsa, F. Alman emperyalizminin ordusunu vurucu güç hâline getirme planlarını son dönemlerin strateji belgelerinde okumak olanaklıydı. Örneğin 2016'da yayımlanan »Beyaz Kitap – Güvenlik Politikaları ve Federal Ordunun Geleceği Üzerine« başlıklı strateji belgesi, bu konuda hayli ipucu vermekte. Beyaz Kitaba üstünkörü bir bakış, girilen yolun nereye doğru yön aldığını açıkça görmeye yetiyor.

Strateji belgesi, F. Almanya'nın »güvenlik ufkunun küresel« olduğunu vurgulayarak, F. Ordunun dünyanın – hatta »siber ve bilişim dünyası ile uzayın – her noktasında göreve (!) gönderilmesinin gerekçesini sunuyor. Başka ülkelerle oluşturulacak koalisyonlarla hareket geçildiğinde, BM kararının gerekli olmayacağı belirtilerek, herhangi bir parlamenter kontrol altında olmayan »Federal Güvenlik Konseyi'nin« alacağı kararlarla uluslararası hukukun açıkça çiğnenmesi öneriliyor.

»Güvenlik ufkunu« küreselleştirerek, tüm dünyaya yayılma amacını, yani kapitalizmin yasallığını, gerekçelendirmek için yüz yıldır kullanılan bir düşman resmi, daha doğrusu Soğuk Savaş metotları yeniden ısıtılıyor. Örneğin belgenin 31. sayfasında Rusya'nın »Avrupa barış düzenini sorgulaması« ve »Batı ile sıkı partnerliği« reddetmesi nedeniyle stratejik rekabete kalkıştığı ve bu gelişmeye »AB ve NATO'nun bir bütün olarak yanıt vermesi gerektiği« iddia ediliyor. »Terörizme karşı savaş« demagojisiyle birlikte kullanılan bu düşman resmi, F. Ordunun nükleer silahları da içerecek şekilde silahlandırılmasını ve bunun gereği olarak da AB ve NATO çatısı altında »daha kararlı« (siz bunu daha saldırgan olarak okuyun) adımlar atılması zorunlu görülüyor.

Kullanılan bir diğer enstrüman silah ihracatıdır, ki bu konuda – özellikle askerî-sınai komplekslerin ortaklığı konusunda – F. Alman emperyalizminin en sıkı işbirlikçilerinden birisinin Türkiye olduğu da unutulmamalıdır. Strateji belgesi, ihracatın sadece silah satışıyla kısıtlı kalmaması gerektiğine vurgu yapıyor. Örneğin 52. sayfada »cesaretli yaklaşım« olarak, bilhassa merkezi ihtilaf bölgelerindeki partnerlerine »askerî araç ve gereç ile askerî eğitim ihracatının yapılmasının zorunluluğundan« bahsediliyor. Bunun en yakın örneklerinden birisi Güney Kürdistan'da Barzani güçlerinin silahlandırılması ve F. Alman subaylarınca eğitilmeleridir.

Belge aynı şekilde AB kurumlarının »sivil-askerî işbirliği« alanında NATO ve kurulacak AB askerî gücü ile daha sıkı işbirliğine girmelerinin ve AB üyesi ülkelerin silahlanma bütçelerinin artırılmasının, »F. Alman güvenlik politikasının önceliği« olduğunu vurguluyor. Bunun yanı sıra F. Ordunun kalifiyeli personel açığının sürdürülebilir bir biçimde kapatılması için, »okullar ve üniversiteler ile daha sıkı işbirliğine girileceği« belirtiliyor ve askerî »araştırma ve geliştirme programları« konusunda üniversiteler ile yürütülen işbirliğinin derinleştirileceğine değiniliyor.

Ve nitekim, zamanında Alman faşizminin yaptığı gibi, »vatan cephesi« oluşturuluyor. Belge bu çerçevede F. Ordunun yurt içinde görev (!) yapmasını sağlamak için ABD'ndekine benzer bir »Yurt Koruması« nitelemesini kullanarak, »yurt içi direnç yapılanmalarını güçlendirmek ve lojistik ağını korumak için F. Ordu mensuplarının kamusal alanın kurumları ile bağlantılı hâle getirilmeleri planlanıyor.

Göröldüğü gibi strateji belgesine üstönkörü bir bakış dahi, »demokrasî«, »demokratik kontrol« ve »parlamento ordusu« göröntüsünün ardında müthiş bir savaş mekanizmasının inşa edildiğini görmeye yetiyor. Peki, bu adımların ardında ne yatıyor? Kimilerinin dediğı gibi, F. Almanya kaybettiğı iki dünya savaşının tarihsel rövanşını mı almaya çalışıyor? Yoksa Alman faşizminin askerî şiddetiyle gerçekleştiremediğini ekonomik gücü ve dayatmalarıyla gerçekleştiren bu emperyalist gücün uluslararası düzene yönelik değerlendirmeleri mi farklılaştı?

Değişen koşullar ve yeni rakipler

Bu soruların yanıtlarını, F. Savunma Bakanlığının yaptığı bazı açıklamaların satır aralarını okuyarak bulmak olanaklı. Örneğın geçen Mart ayında bir bakanlık temsilcisi yaptığı biri sunumda, 2001 yılında karar altına alınan yönelimin 2032'e kadar »revize edilmesi gerektiğini« belirtmişti. Temsilci, son yıllarda »uluslararası siyasî çerçeve koşullarının esaslı bir şekilde değiştiğini« vurgulayarak, 2011'de F. Ordunun görevinin »ihtilaf ve kriz önleyiciliğı« olduğunu, ama günümüzde ve yakın gelecekte »yüksek caydırıcılıkla ölke ve ittifak savunması olacağını« söylüyordu.

Bakanlık temsilcisinin söylediklerinin arka planını görebilmek için, F. Almanya'nın 2001'deki ve bugünkü değerlendirmelerine bakmak gerekiyor. Altı yıl önce F. Ordunun katıldığı yurt dışı müdahalelerine, başka devletlerin ciddi karşı koyuşuyla karşılaşılmayacağına kesin gözüyle bakılıyor ve bu konuda tedbir alınmasına öncelik tanınıyordu. Geriye dönüp baktığımıza, sahiden de emperyalist güçlerin dünya çapında istedikleri gibi at koşturduklarını, ama kapitalizmin merkez ölkelerine yönelik bazı terör eylemlerinin haricinde, güçlü bir askerî mukavemetle karşılaşmadıklarını görebiliriz.

Güncel değerlendirmeyi ise gene Beyaz Kitap'ta okuyabiliyoruz. F. Alman emperyalizmi uluslararası sistemin hızla »siyasî, iktisadî ve askerî açıdan çok kutuplu bir düzene« dönüştüğü değerlendirmesini yapıyor. Bu değerlendirmenin ardında yatan gerçek, iki stratejik rakibin, Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) ve Rusya Federasyonu'nun (RF) uluslararası arenada emperyalist güçlerden bağımsız konumlanışlarıdır. Burjuva ekonomistlerinin, marksist ekonomistlerce de paylaşılan tahminlerine göre, 2030 yılında dünya çapındaki gayri safi hasılatın yüzde yirmisini elinde tutacak olan ÇHC ile emperyalist güçlerin karşısına askerî şiddetle dahi dize getirilemeyecek bir rakip çıkmakta. RF

ise özellikle son beş yıl içerisinde kendisinin çekim merkezini oluşturduğu ve çeperindeki ülkeleri yanına çektiği bir kutup kurgusuyla, emperyalist-kapitalist dünya düzeninin »birinci liginde oynamayı« hedefleyen bir politika takip ediyor.

F. Alman emperyalizmi ÇHC ile RF'nu kendi uzun vadeli hedeflerini olumsuz etkileyen nesnel faktörler olarak değerlendiriyor. »Federal Güvenlik Politikaları Akademisi« (BAKS) eski başkanı Hans-Dieter Heumann'a göre, »belirli devletlerin« - burada ÇHC ile RF kastedilmektedir - »sadece iktisadî olarak değil, askerî olarak da pozisyon değiştirmeleri, jeopolitik güç kaymalarına neden oluyor«. Heumann'ın bu tespiti ile dikkat çekmek istediği, emperyalist güçlerin dünyanın muhtelif bölgelerinde verdikleri etki alanı genişletme ve hegemonya mücadelelerinin, sadece asimetrik savaş ve askerî açıdan zayıf mukavemetle karşılaşabilecekleri değil, doğrudan güçlü devletler arasında askerî ihtilaflara yol açma tehlikesinin artmış olmasıdır. ÇHC ve RF'nun nükleer güçler oldukları düşünülürse, nükleer olmasa bile, konvansiyonel savaş tehlikesi pek küçümsenebilecek bir olgu değil elbette. Aslına bakılırsa Heumann'ın rahatsızlığı, eskiden olduğu gibi istenildiği gibi at oynatılamayacak olmasıdır.

F. Almanya büyük devletler arası savaş tehlikesinin artması nedeniyle eski usul »yurt savunmasının« öncelik kazandığı görüşünde. »Yurt savunması« aynı zamanda, F. Almanya'nın kendi iç pazarı hâline getirdiği AB'ndeki ve NATO'daki müttefikleriyle beraber »ittifak savunması« anlamına da geliyor. Her halükarda ÇHC ve RF son yıllardaki adımlarıyla »ulusal« ve ekonomik çıkarlarını gerektiğinde askerî araçlarla koruma kararlılıklarını yeterince kanıtlamış durumdalar. O nedenle F. Almanya'nın yönelim değişikliğinin maddi temelleri olduğu söylenebilir. Ancak bu maddi temeller F. Alman emperyalizmi açısından, F. Ordunun hem »yurt savunmasındaki« görevlerini layığıyla yerine getirmek, hem de dünya çapında müdahale savaşlarını etkin bir biçimde yürütebilmek için her türlü yeteneğe kavuşturulmasını zorunlu kılıyor. Bu nedenle birbirine paralel olarak ve aynı süreç içerisinde uygulamaya sokulacak »tedbirler« planlanıyor. Beyaz Kitap işte bu »tedbirleri« ve gerekçelerini içeriyor, F. Ordunun personel yetersizliği ve iç pazar AB'nin tek başına »savunulamayacağı« gerekçesiyle, AB'ne ve Avrupa'daki müttefiklere F. Ordu öncülüğünde tüm askerî yeteneklerini seferber etmeleri, silahlanma giderlerini artırmaları dayatılıyor.

F. Ordunun »caydırıcılık gücü«

F. Ordudaki Neonaziler tartışması bir yönüyle, ordu yönetiminin sadece faşist »Wehrmacht«ın ritüelleri sürdürmekle kalmadığını, aynı zamanda Alman faşizminin savaş yöntemlerini ve askerî donatımını da örnek aldığını ortaya çıkardı. Hitler Almanya'sının İkinci Dünya Paylaşım Savaşı öncesindeki silahlanma politikalarıyla, yeniden dünya gücü olmaya soyunan F. Alman emperyalizminin silahlanma ve

askerî politikaları arasında şaşırtıcı benzerlikler bulmak mümkün. F. Savunma Bakanlığının planlamaları bunu açıkça gösteriyor.

Beyaz Kitap'a ve bakanlık açıklamalarına bakıldığında, öncelikle kara kuvvetlerinin genişletilmesinin planlandığını görebiliyoruz. F. Ordunun yeniden yapılandırılması çerçevesinde şu anda elde olan yedi tugay yerine en kısa zamanda üç tümene dağılmış on tugay hazırlığı yapılıyor. Bu tugaylar hem »yurt ve ittifak savunmasında«, hem de farkı kıtalarda gerçekleştirilecek askerî müdahalelerde kısa zamanda etkin savaş yetisine kavuşturulacaklar. Bakanlığın 2016 yılında haberini verdiği asker sayısının artırılması kararına rağmen personel sayısında söz konusu olan yetersizlik nedeniyle şimdiden yedekler mobilize edilmeye başlandı. Bununla birlikte diğer Avrupa ülkelerinin ordu birimlerinin F. Ordu komutasında bir araya getirilme süreci hızlandırılıyor. Daha şimdiden üç Hollanda birliği F. Ordu birliklerine entegre edilmiş durumda. Kısa bir süre önce de Çek Cumhuriyeti ve Romanya askerlerinden bir kısmının F. Ordu komutası altına alınması kararı alınmıştı. NATO'nun Rusya sınırına yakın bölgelerinde gerçekleştirilen NATO manevraları zaten F. Ordu tarafından yönetilmekte.

Tugay sayısının artırılması, kısa zamanda on binlerce askerin farklı bölgelere nakledilmesi sorununu da beraberinde getirdiğinden, zırhlı araçların sayısı artırılmak zorunda. Bakanlığın planlarına göre önümüzdeki bir kaç yıl içerisinde, şu anda hazır olan 320 »Boxer« tipi zırhlı nakliyat araçlarının sayısı beş katına çıkartılacak. Bir »Boxer« in fiyatının 5 Milyon Euro olduğu düşünülürse, F. Alman silah tekellerinin kârlarını hayli artıracak olan bir adım olacak bu. Bununla birlikte »Federal Ordunun Gelecekteki Yetenek Profili İçin Geçici Yönerge« çerçevesinde hava ve deniz kuvvetleri için geniş silah alımı yapılacak. Bu yönerge, F. Alman hava kuvvetlerinin günde 350 »İstihbarat ve Saldırı Uçuşu« yapabilecek çok uluslu bir birliği yönetebilecek yetiye kavuşturulmasını öngörüyor. Deniz kuvvetlerinin ise her an ve aynı anda 15 savaş gemisini farklı bölgelerde operasyona gönderebilecek güce erişmesi planlanıyor. Bunun için önümüzdeki üç yıl içerisinde dört firkateyn ve altı ikmal gemisi satın alınacak. Yönerge, F. Alman deniz kuvvetlerinin yeniden bağımsız bir şekilde »havadan deniz savaşları« yürütebilmesini öngörüyor. Bu nedenle »yeterli sayıda« avcı bombardıman uçakları alınacak.

Aynı şekilde F. Ordunun siber uzay ve bilişim alanında yürütülecek »muharebe ve savaşlarda« vurucu güce kavuşturulması öngörülüyor. Bunun için kısa bir süre önce »Siber ve Bilişim Alanı Komutası« kuruldu. F. Savunma Bakanlığı ayrıca geçen Mart ayında yaptığı bir açıklamayla, F. Ordu için bir »Uzay İçin Stratejik Kılavuz« yayınladığını bildirdi. »Kılavuz«, F. Ordunun modern savaş yönetimi çerçevesinde uzayı »askerî operasyon alanı« olarak ilân etmesine yardımcı olacak. Tüm bu planları değerlendiren burjuva medyasının ordu uzmanları yorumlarında, F. Savunma Bakanı von der Leyen'in önümüzdeki yıl-

larda askerî harcamalar için ayırdığı 130 Milyar Euro'nun yetersiz kalacağını yazıyorlar.

Öyle ya da böyle, sonuç itibarıyla F. Alman emperyalizmi emperyalist-kapitalist dünya düzeni içerisinde üstlenmek istediği öncü role her pahasına kavuşmak istediğini gösteriyor. Bu hedefi için, stratejik rakip olarak gördüğü devletlerle sınırlı konvansiyonel savaşları göze alıyor, nükleer »caydırıcılık« gücüne erişmek istiyor ve Avrupalı müttefiklerini daha da boyunduruğu altına almaya çalışıyor. F. Almanya tekелci burjuvazisinin tarihsel rövanşa hazırlanıp hazırlanmadığı spekülâtif bir tartışma, ama çok açık olan, emperyalist devletler arasında en deneyimli egemen sınıf olan F. Almanya tekелci burjuvazisinin uzun vadeli hedefleri için dünyayı yeniden cehenneme çevirmekten çekinmeyecek olmasıdır. Burjuva demokrasilerinin içi boşaltılarak »demokratörlöklere« dönüştüğü, silahlanma için muazzam meblağların harcadığı, vekalet savaşlarıyla muhtelif bölgelerin kan denizine döndüğü, çoklu kriz ortamlarında refah coğrafyası toplumlarının ırkçılığın vebalı nefesini soluduğu ve ilân edilmemiş bir Üçüncü Dünya Savaşının gerçek bir cehenneme sıçrayabileceği bir dönemde asıl görev F. Alman işçi sınıfına ve öncü partisine düşüyor. Bu ise, içinde bulunduğumuz maddi koşullar altında yerine getirilmesi son derece zor, ama imkânsız olmayan bir görev.

GÜÇ DENGELERİNDE DEĞİŞİM Mİ?

NATO-AB-TÜRKİYE İLİŞKİLERİNDEKİ EĞRETİ GÖRÜNGÜLERİNİN ARKA PLANINA BİR BAKIŞ

2017/43

Mayıs 2017'de yapılan son NATO ve G7-Zirveleri, ABD başkanı Trump'a karşı »eski kıtada« büyük bir karşı koyuş görüngüsünü ortaya çıkardı. Burjuva medyası Trump'ı çeşitli sıfatlarla eleştirirken, adını Putin, Erdoğan veya Urban gibi, »despotik yönetici« olarak tanımlanan isimlerle aynı anda sayıyor. Özellikle Trump'un ABD'ne geri döner dönmez, uluslararası iklim antlaşmasından ayrılacağını açıklamasıyla, sadece burjuva medyası değil, Avrupa'daki reformist sol da aynı çentiğe vurmaya başladı. F. Alman şansölyesi Merkel'in zirve görüşmelerinden sonra yaptığı bir açıklamada AB'nin »bağımsız güç politikası« uygulaması gerektiğini vurgulaması, tüm Avrupa'da destek buldu. Merkel, »Avrupalılar olarak kendi kaderimizi kendi elimize almalıyız« ve »dünyada güç ilişkileri değişiyor« derken, F. Alman dışişleri bakanı Gabriel de, ABD'nin dünyanın »öncü gücü« rolünden uzaklaştığını belirtti. Aynı şekilde AB kurumlarından da benzer söylemler geliyor. Örneğin AP sosyaldemokrat grubunun başkanı, »artık AB'ndeki silahlı kuvvetlerin daha hızlı bir biçimde kaynaşmalarını sağlamak zorundayız, çünkü ABD, her ne kadar belirleyici bir partner olsa da, her konuda en önemli partner değildir artık« diyor.

Trump'un »porselen dükkanına giren bir fil« misali olan yönetim tarzı kuşkusuz »eski kıtanın« yönetici kliklerinin sadece tuhafına gitmiyor. Aynı zamanda bir gün söylediğini başka bir gün değiştiren, diplomatik kuralları hiçe sayan ve güvensizlik yaratan ağız bozuk bir ABD başkanı ile çalışmak zorunda kalışları, Avrupalı siyasi elitleri son derece rahatsız ediyor. Ancak bu »rahatsız ediş« Kuzey Atlantik ittifakını ve emperyalist işbirliğini herhangi bir şekilde değiştirmeyecek. Nitekim 30 Mayıs 2017 tarihli FAZ gazetesi, F. Alman içişleri bakanı de Maiziére F. Almany'a'nın BfV, BND ve MAD gibi temel istihbarat örgütlerinin bir araya geldiği bir »değerlendirme toplantısında« Avrupa'daki servisler ile ABD gizli servis örgütlerinin, bir çok ayrı alanda olduğu gibi »mükemmel bir işbirliği« içerisinde olduğunu ve »işbirliğinin bozulduğuna dair herhangi bir emarenin görünmediğini« söylediğini bildiriyordu.

Diğer tarafta, burjuva medyasının Trump ile aynı anda hedef tah-

tasına koyduğu isimlerden birisi olan Erdoğan ve yönetimine karşı da eleştiri dozlarının artırıldığına tanık oluyoruz. AKP-Saray-Rejimi ile olan ilişkilerde kafa karıştırıcı bir tuhafılık da yok değil. Bir tarafta Türkiye'nin AB ekonomisi ve güvenliği için »vazgeçilmez bir partner olduğu« söyleniyor, ama aynı zamanda da, Türkiye ile sürdürülen »AB üyelik görüşmelerin durdurulması«, hatta »Türkiye'nin NATO üyeliğinden çıkartılması« tartışılıyor.

Tüm bu gelişmeler sahiden de emperyalist-kapitalist dünya düzeninin en önemli aktörleri arasında ciddi çelişkilerin söz konusu olduğuna, çıkar çatışmalarının keskinleştiğine ve işbirlikçi ülkeler üzerinde farklı baskı mekanizmalarının kullanılmak istendiğine işaret ediyor. Görüngüler, eğreti durmakla beraber emperyalist-kapitalist dünya düzenin güç dengelerinde belirli bir değişimin gerçekleşmekte olduğunu gösteriyor. Ancak salt bu görüntülere bakarak Merkel'in ve burjuva medyasının söylediklerine inanmak, gelişmeleri değerlendirmek için yeterli olmayacaktır. Güç dengelerinde sahiden bir değişim söz konusu mu, eğer öyleyse kimin yararına, kimin zararına? ABD ve AB karşı karşıya mı geliyor? AKP-Saray-Rejimi kimilerinin sürekli tekrarladığı gibi emperyalist güçler tarafından istenmiyor mu? Ve buradan Türkiye, Kürdistan ve bölge için olumlu sonuçlar çıkabilecek mi? Gelişmelerin arka planına bakış, bu soruları yanıtlamamıza yardımcı olacaktır.

Avrupa'nın tarihsel arzusu

ABD ile »eşit göz hizasında« hareket edebilmek, Avrupa'nın, Lenin'in 1916'da açıkladığı biçimiyle »eski« ve »yeni« kapitalist ülkelerinin uzun zamandır arzuladıkları bir durumdur. Örneğin burjuva uzmanları arasında »Alman ulusal ekonomisinin babası« olarak nitelendirilen Friedrich List, daha 1840'lı yıllarda »Avrupa'daki kıta ittifakı ile genç ABD arasında sert bir rekabetin başlayacağını« öngörmüş ve »bu rekabetle başa çıkmanın yolları aranmalıdır« uyarısını yapmıştı. 1903 yılında kurulan »Orta Avrupa Ekonomi Derneği« ise, »Bordeaux'dan Sofya'ya kadar kurulu bir iktisat bloğu Avrupa'ya dünyadaki önemini vurgulayacak gerekli ekonomik gücü verebilir« diyordu. Alman faşizminin ekonomistleri de 1940'da »Kuzey ve Güney Amerika'nın devasa iktisat blokları, Yen-Bloğu ve Sterlin-Bloğunun kalıntılarına karşı başarılı bir karşı koyuş, ancak kıta Avrupa'sında kurulacak bir büyük alan iktisatı ile olanaklı olacaktır« tespitini yapıyorlardı.

Aslında »eşit göz hizası« isteği, Alman burjuvazisinin özgün isteğiydi her zaman. Özellikle İkinci Dünya Paylaşım Savaşı sonrasında, »Almanya'nın gücüne ancak ortak Avrupa evinin çatısında ulaşması olanaklıdır« görüşü hakim görüş haline geldi. Avrupa'daki emperyalist güçlerin farklı gelişimleri, geleneksel çıkar örtüşme ve çelişkileri savaş sonrasındaki Avrupa'yı da etkilemişti. Sonuçta her ülkedeki kapitalizmin farklı gelişme süreçleri, coğrafi koşulların, kültürel ve siya-

si geleneklerin ve o ülkenin uluslararası iş bölümünde aldığı konum ile o ülkedeki sınıf ilişkileri ve sınıf mücadelesinin koşulları tarafından belirlenmektedir. Örneğin Britanya'daki mali sektör özgün gelişme süreciyle, F. Almanya ve Fransa'da olduğundan geleneksel olarak daha fazla önem taşımaktadır. Bunun temel nedeni, Britanya'nın sömürge geçmişi'dir. Zaten Marx »Das Kapital«de sömürge sistemini, »kamusal borçlar sisteminin, boş gezinen rantçılar sınıfını, anonim şirketleri ve borsa oyunlarını yaratan serası« olarak nitelendirmektedir, ki Britanya 19. Yüzyıl'ın sonundan bu yana »rant devleti« olarak tanımlanmaktadır.

Başka bir örneği, F. Almanya ve Fransa'daki tekelci devlet kapitalizmlerinin yüzeysel bir karşılaştırmasını ele alalım: Fransa aktif bir sanayi politikası uygulamakta ve devlet aparatıyla iktisat yönetimine doğrudan müdahale etmektedir. Enerji, silah, lojistik, otomotiv ve ulaşım gibi önemli sektörlerdeki büyük tekellere devletin ortak olması geleneksel bir olgudur. Örgütlü işçi sınıfı mücadeleciler bir geleneği yaşatmaktadır. Zaten bu nedenle neoliberal dönüşüm Fransa'da tökezletilebilmiştir. Ancak bunun sonucunda da, Fransa'nın »rekabet yetisi« zayıflamıştır. F. Almanya ise ihracat şampiyonudur. 1950'lerden bu yana sürekli olarak ticaret fazlalığı elde etmekte ve Avrupa ülkelere borç veren tefeci durumuna yükselmiş durumdadır. İhracat önceliğine ücretler, çalışma koşulları ve sosyal giderler üzerindeki baskıyı mütemadiyen artıran bir »istikrar politikası« refakat etmektedir. İşçi sınıfının örgütlenme düzeyi ve üye sayısı yüksek güçlü sendikalarla temsil edilmesine rağmen, hem emek örgütlerinin »sosyal partner« hâline getirilmeleri, hem de düşük ücret sektörü, aynı iş yerinde birden fazla toplu iş sözleşmesi ve işsizlere yönelik devlet yaptırımları ile işçi sınıfının kendi içinde bir kaç parçaya bölünmesi nedeniyle sınıf mücadelesi zayıflamış, sendikalar çalışanların sınıf çıkarlarını ülkenin veya şirketlerin çıkarlarının boyunduruğuna sokmalarına rıza göstermelerini sağlamışlardır. Bu durum ise, F. Alman sermayesinin dünya çapındaki »rekabet yetisini« olağanüstü artırmaktadır. Sonuç itibarıyla AB'nin F. Alman sermayesinin iç pazarına dönüşmesinin temel nedeni, Britanya, Fransa ve F. Almanya'daki gelişme süreçlerinin farklılığıdır. O açıdan, tüm Avrupa kıtasını kapsayan bütünleşmiş bir iktisat bölgesinin yaratılmasının, en başta F. Alman emperyalizminin yaşamsal çıkarlarından olduğu ve ABD ile »eşit göz hizasını« en fazla F. Almanya'nın istediği, hatta bu hedefine en çok yakınlaştığı dönemde olduğumuz söylenebilir.

Lenin bu konuda »ülkeler arasındaki ilişkinin temeli, genel iktisadi, mali, askeri ve diğer alandaki güçleridir. Güç ilişkileri değişebilir, çünkü kapitalizm koşullarında tek tek şirketlerin, tröstlerin, sanayi dallarının ve ülkelerin eşit gelişimi olanaksızdır« tespitini yapmıştı. O açıdan bugün ortaya çıkan görüngülerin güç ilişkilerindeki değişimlere işaret ettiklerini söyleyebiliriz. Ve bu bağlamda da günümüz AB'ndeki çelişki ve ayrışmaların, ABD'nin ekonomik açıdan gerilemesi

ve çok kutuplu bir emperyalist-kapitalist dünya düzenine geçiş süreci tarafından karakterize edilen uluslararası güç ilişkileri çerçevesinde gerçekleştikleri sonucuna varabiliriz. Ama her ne kadar yeni dönemin öne çıkan emperyalist gücü F. Almanya olsa da, ABD'nin öncü rolünün henüz kırılamadığı da unutulmamalıdır.

Trump karşıtlığının gizledikleri

ABD ve AB arasındaki ilişkileri burjuva medyası üzerinden okuduğumuzda, müthiş bir Trump karşıtı söylemin kullanılmakta olduğunu görmekteyiz. AB'nin önde gelen siyasetçileri, burjuva medyası, hatta kısa bir süre önce F. Alman Protestanlar Gününe katılan eski ABD başkanı Obama dahi, Merkel'in »Batı dünyasının değerlerinin ve ilkelerinin en önemli koruyucusu« olduğunu vurguluyorlar. Merkel de, Trump ABD'ne döndükten sonra, »ABD-AB ilişkilerinin ancak Batı'nın değer ve ilkeleri temelinde yürütebileceğini« söylemekteydi.

Batı'nın »değer ve ilkelerinin« ne olduğunu F. Alman Dış Ticaret Birliği başkanı Anton Börner'den öğrenebiliyoruz: »Çin veya Rusya gibi ülkeler bizim adil rekabet ve serbest ticaret anlayışımızı üstlenmek zorundadırlar, bizim ideolojik yönelimli devletlerin ve bunların toplum biçimlerinin kurallarını üstlenmemiz söz konusu değildir«. »Adil rekabet ve serbest ticaret anlayışının« özünde ne anlama geldiğini, bağımsız devletlerin hükümlerlik hakları ile ulusal parlamenterlerin yetkilerinin nasıl oyulacağını, neoliberal dönüşümün nasıl yaygınlaştırılacağını uygulamaya sokulmak istenilen TTIP, CETA ve TISA gibi uluslararası serbest ticaret antlaşmalarından biliyoruz. O açıdan »değer ve ilkelerden« kastedilenin, tüm dünyayı emperyalist boyunduruk altına sokmaktan başka bir şey olmadığını söyleyebiliriz. Demokrasi, insan hakları veya temel hak ve hürriyetler gibi »değerlerin«, kuvvetler ayrılığı gibi »ilkelerin« bu çerçevede üzerlerine yazılı oldukları kâğıdın ederi kadar dahi değeri olmayacaktır.

Ama diğer taraftan da Avrupa toplumları arasında neoliberalizmin ve militarizmin tılsımlarını yitirmekte olduğu ve şimdilik sağ popülist formasyonlar üzerinden bir itirazın kendini ifade ettiği gerçekleri karşısında, yeni bir uyuşturucu söylem ihtiyacı doğmuştur. Trump'un patavatsız kişiliği ise bu ihtiyacı karşılayacak fırsatı yaratmaktadır. Böylelikle Trump karşıtı söylem, olağan koşullarda parlamentolardan zor geçirilebilecek olan saldırgan, yayılmacı ve militarist kararlara toplumsal rıza kazandırmanın bir aracı hâline getirilmektedir.

Dünya ticaretinin aksaksız yürütülebilmesinin »Trump yönetiminin korumacı politikalarına bırakılamayacak derecede önemli olduğu« gerekçesiyle, »F. Almanya öncülüğündeki AB'nin, ABD'nin bıraktığı boşluğu doldurması gerektiği« savunulmaktadır. Bir diğer iddia da, »ABD'nin önden gittiği, Avrupa'nın da onun takipçisi olduğu« dönemin bittiği iddiasıdır. Başladığı söylenen yeni dönemin meydan okumalarıyla başa çıkabilmenin temel koşulunun »Avrupalı devletle-

rin her alanda daha güçlü işbirliğine girmeleri gerektiği» tezi de bu iddiaya dayandırılmaktadır.

Yeni stratejik partnerlikler

»Daha güçlü işbirliği« istemi sadece Avrupa ile sınırlı değil. Hâlihazırda F. Almanya üzerinden »geleceğin dünya güçleri« olarak tanımlanan Hindistan ve Çin Halk Cumhuriyeti ile ikili ilişkiler kurulmakta ve genişletilmeye çalışılmaktadır. Yatırım danışmanları Hindistan'ın 25-30 yıl içerisinde satın alma gücü açısından dünyanın ikinci büyük yurtiçi GSMH'na sahip bir gelişme göstereceğini tahmin ediyorlar. 2017 Mayıs'ında Berlin'de gerçekleştirilen »4. Alman-Hint Hükümet Konsültasyonlarında« Merkel ve Hindistan başbakanı Narendra Modi »Hindistan ve Almanya arasındaki stratejik partnerliğin dış ve güvenlik politikalarındaki işbirliğini derinleştirerek ve ticaret ve yatırım ilişkilerini iyileştirerek güçlendirilmesini« öngören bir dizi antlaşmayı imzaladılar. F. Alman emperyalizmi böylelikle hem AB-Hindistan ilişkileri, hem de ikili antlaşmalar üzerinden Asya'daki etki alanını genişletmeyi ummaktadır.

Bununla birlikte Çin ile olan ikili ilişkiler de sistematik bir biçimde genişletilmeye çalışılıyor. Gene 2017 Mayıs'ında Çin başbakanı Li Keqiang ile bir araya gelen Merkel, »son yıllarda daha önem kazanan ve artık stratejik partnerimiz olan Halk Cumhuriyeti ile işbirliğinde küresel sorunların çözümüne ağırlık vereceğiz« açıklamasını yapmıştı – ancak Çin'in »serbest ticarete daha fazla olanak tanınması gerektiğinin« altını çizerek. Özellikle İklim Konvansiyonu temelinde F. Almanya ve Çin'in aynı politikaları savunması ve bunun da Fransa tarafından desteklenmesi, F. Alman burjuva medyasında »F. Almanya ve Fransa'nın Batılı olmayan bir partner ile ABD politikalarının karşısında konumlanmaları, F. Almanya'nın taktiksel ittifak opsiyonlarını genişletecektir« biçiminde yorumlanmıştı.

F. Almanya ve Fransa'nın ABD politikalarının karşısında konumlanma görüngüsü sadece iklim koruma ve serbest ticaret alanlarıyla sınırlı değil. İki ülke AB çatısı altında Ortadoğu'da da daha fazla etkinlik kazanmaya çalışıyorlar. Örneğin Filistin-İsrail ihtilafında Brüksel'de AB'nin »İsrail'in BM Şartına aykırı olarak oluşturduğu yerleşim bölgelerinde üretilen mallara ve yerleşim bölgelerine yatırım yapmak isteyen Avrupalı şirketlere yaptırım uygulanması« planları açık olarak tartışılmaktadır. Zaten Berlin uzun zamandır AB'nin Filistin ve İsrail arasındaki tartışmalarda daha etkin rol oynamasını istemekteydi. Şimdi ise bu tartışmalarla F. Almanya'nın bağımsız bir alternatif güç olarak Ortadoğu'daki gelişmelere müdahil olma arzusu iyice belirginleşti.

Ancak arzu edilen ile arzu edilenin gerçekleştirilmesi iki ayrı şeydir. Her ne kadar F. Almanya ve Fransa AB'nin ortak askerî formasyonunu oluşturmaya çalışsalar, bunun içim NATO'dan bağımsız »Askerî

Planlama ve Yönetim Merkezi» (MPCC) adında bir askerî karargâh kurmuş olsalar da, ABD'nin belirleyici pozisyonundan bağımsızlaşmamaktadırlar. ABD, AB ordularına Mali, Merkez Afrika Cumhuriyeti ve Somali gibi ihtilaf bölgelerinde hareket serbestisi tanımakta, ama Ortadoğu'da da ipleri elinden bırakmak istememektedir. Nitekim son NATO Zirvesinde, NATO'nun »Anti-DAİŞ-Koalisyonuna katılma« kararının alınmasıyla, F. Almanya ve Fransa'nın başlarına buyruk davranamayacakları da gösterilmiş oldu.

Güç dengelerinde F. Almanya lehine olan tüm değişimlere rağmen, F. Alman emperyalizminin ABD emperyalizmi ile olan ilişkilerinde herhangi bir kırılmayı – henüz – göze alamadığını ve bu durumun daha uzun bir süre böyle devam edeceğini tespit edebiliriz. Kaldı ki »güvenlik« politikaları açısından F. Almanya'nın ABD ile hâlâ öncelikli olarak görülen askerî ittifaktan ayrılmasının hiç bir maddî temeli yoktur. Sadece silahlanma giderlerine baktığımızda, AB'nin toplam silahlanma bütçesinin – 55,5 milyar Dolar ile Britanya, 51 milyar Dolar ile Fransa ve 40 milyar Dolar ile F. Almanya – ABD'nin 600 milyar Doları aşan bütçesinin yakınına dahi gelemediğini görebiliriz.

F. Almanya açısından bu durum arzu edilenlerin, gerçeklerin arkasına itilmesini zorunlu kılıyor. Elbette NATO'nun karar altına aldığı »NATO üyeleri savunma giderlerini yurtiçi GSMH'nin yüzde ikisine yükseltmelidirler« zorunluluğu, F. Alman emperyalizminin işine geliyor. Ancak reel durum, AB'nin istenilen »özerkliğe« kavuşmasının ve gerekli olan militarist dönüşümün sadece NATO çatısı altında olanaklı olacağını gösteriyor. Çünkü Brexit kararıyla AB'nden ayrılan Britanya'nın AB militarizmine katkısı ancak NATO ile sağlanabilecek, Polonya ve Baltık ülkelerinin kontrol altında tutulabilmeleri ancak NATO üyeliği üzerinden olanaklı olacaktır. Nitekim NATO'nun »Avrupa kanadı« Doğu Avrupa ve Afrika'da görevler üstlenerek, stratejik ağırlığını Pasifik'e kaydıran ABD'nin işini kolaylaştırmak zorundadır.

Sonuç yerine

Başlıktaki soruyu, evet güç dengelerinde bir değişim var, ancak bu emperyalist-kapitalist dünya düzeninde radikal bir değişime yol açacak derecede değildir, diyerek yanıtlayabiliriz. Emperyalist-kapitalist dünya düzeni, ilân edilmemiş, ama fiilen yürütülen »Üçüncü Dünya Paylaşım Savaşı« çerçevesinde kendini yeni dengelerle yeniden üreterek varlığını sürdürmektedir. Çıkar çatışmalarına rağmen, ABD ve AB'nin karşı karşıya gelmeleri söz konusu değildir, sadece uluslararası iş bölümü yenilenmekte, ülkelerin eşitsiz gelişimi çelişkileri büyüterek devam etmektedir.

Değişimler, zaten çoklu kriz ortamında debelenen AKP-Saray-Rejimi üzerindeki baskıları artırmakta, emperyalizme daha da bağımlı kılmakta ve aynı zamanda açık faşist diktatörlüğe geçiş koşullarını yaratmaktadır. Türkiye ve Kürdistan'ın bölge politikaları açısından

giderek artan jeostratejik önemi, neoliberal ekonomi politikalarının sürdürülebilir kılınması, Suriye ve Irak'taki belirsizlikler, Rusya ve İran'ın kontrol altına alınmak istenmeleri, Türkiye'deki hegemonya krizinin çözülmesi zorunluluğunu dayatmaktadır. AKP-Saray-Rejiminin bir »istikrarsızlık faktörü« olarak algılanması, bürokraside oluşturulan AKP-CHP-MHP ittifakının kırılganlığı ve derinleşen toplumsal bölünmüşlük; bununla birlikte sermaye birikim süreçlerinde ortaya çıkan aksaklıklar ve ekonomik darboğaz tehdidi, emperyalist güçlerin otoriter bir »çözüm« yönelme olasılığını aşırı derecede artırmıştır. Gücünün zirvesindeymiş gibi görünen AKP-Saray-Rejimi şu an son derece kırılgan bir zemin üzerinde hareket etmektedir ve bu nedenle de saldırganlığı artmaktadır.

Türkiye ve Kürdistan'daki gelişmeler, Suriye ve Irak'taki belirsizliklerin ve bölgenin, güncel Suudi Arabistan-Katar krizinde olduğu gibi, çatışmaları körükleyebilecek diğer ihtilafları, emperyalist güçlerin bölge üzerinde tam hakimiyet kuramadıklarını gösterdikleri kadar, kan denizini hızla daha da büyütebilecek bir savaş tehdidinin akut hâle geldiğine işaret etmektedir. Güç dengelerindeki değişimler sadece Ortadoğu ve dolayısıyla Türkiye'yi değil, tüm dünyayı kasıp kavuracak bir yangın sürecini tetikleme potansiyelini de taşımaktadırlar. Ve tüm bunlar da, Türkiye işçi sınıfının devrimci güçleri ile Kürdistan Özgürlük Hareketinin ne denli büyük bir meydan okuma ile karşı karşıya olduklarını göstermektedir.

TRUMP'IN SEÇİM ZAFERİNDEN BİR YIL SONRA ABD

2017/47

2016 Kasım'ında Donald Trump'ın ABD başkanlık seçimlerini kazanmasının ardından belirginleşen »korumacılık politikası«, hem emperyalist-kapitalist dünya düzeninin oyun kurallarında değişiklikler yapılacağına işaret ettiğinden, hem de ABD emperyalizmi ile başta F. Alman emperyalizmi olmak üzere, diğer emperyalist güçler arasındaki çelişkileri derinleştireceğinden, Avrupa'daki sermaye fraksiyonlarının kaygılarını artırmıştı. Trump'ın »pata-küte« yönetim stiline, ırkçı ve cinsiyetçi yaklaşımlarına karşı Avrupalı hükümet temsilcileri ve burjuva medyası tarafından dile getirilen sert tepkiler, aslında bu kaygılara tercüman oluyordu. Gazetemizde yayımlanan »2017: »Demokratörlük« döneminin başlangıcı mı?« başlıklı makalemize bu çelişkilere ve olası sonuçlarına dikkat çekmiş, »tekelci burjuvazinin belirli bir fraksiyonu siyasi elitleri ve devlet bürokrasisini »hizmetçi« statüsüne indirgeyerek, iktidarı ilk kez kendi eline alıyor« tespitini yapmıştık. Şimdi, aradan geçen bir yıl sonrasında, geriye bakıp, bir bilanço çıkartarak tespitlerimizi gözden geçirme sırası geldi.

Trump'ın hükümetini oluşturmasından bu yana uyguladığı politikalarla baktığımızda gözümüze çarpan ilk özellik, Trump'ın seçim kampanyasında kullandığı sert retorik ile uygulamaya soktuğu reel politikası arasındaki büyük farklardır. O zamanlar yapılan seçim analizleri, seçmenlerin Trump'a »devlet aparatından veya elitlerden olmadığı, halkın istemlerini önemseydiği« gerekçesiyle oy verdiklerini tespit etmekteydi. Hatta bugün dahi buna inanan seçmenlerin sayısı hala yüksek düzeyde. Ancak gerek Trump'ın hükümete aldığı isimlerle, gerekse de uyguladığı politikalarla bakıldığında, bu gerekçenin hiç bir maddi temeli olmadığı görülebilir. Hükümet üyelerinin şahsi varlıkları temel alındığında, ABD tarihinde ilk kez böylesine bir »milyarderler kabinesinin« iktidara geldiğinden bahsedilebilir: Hükümet koltuklarına Maliye Bakanı Steven Mnuchin, Ticaret Bakanı Wilbur Ross ve Trump'ın damadı ve dış politika danışmanı Jared Kushner ile mali sermayenin; Dış İşleri Bakanı Rex Tillerson, İç İşleri Bakanı Ryan Zinke, Enerji Bakanı Rick Perry ve Çevre Bakanı Scott Pruitt ile enerji ve petrol tekellerinin, nihayetinde Savunma Bakanı James Mattis, Anavatan Koruma Bakanı John F. Kelly ve Ulusal Güvenlik Danışma-

nı Dina Powell gibi isimlerle de askeri-sınai kompleksin temsilcileri oturmaktadır.

»Keçinin bahçıvan yapılması« misali oluşturulan ABD hükümeti doğal olarak tüm siyasi kararlarını bu sermaye fraksiyonlarının lehine alıyor ve uygulamaya sokuyor. Özellikle enerji, silahlanma ve çevre politikaları bu alanlarda faaliyet gösteren tekellerin yönetim kurullarında alınan kararlarla uygulamaya sokulan konseptlerden farksız. Zaten aksini de beklemek hayli naif olurdu. Trump yönetiminin ilk günden bu yana uygulamaya soktuğu politikalar burjuva ekonomistlerince dahi »radikal piyasacı reformlar« olarak nitelendiriliyor ve sosyal ihtilaflara yol açacak sonuçları nedeniyle eleştiriliyor. Bu »reformların« başında her alanda düzensizleştirme zorunluluğu, kamu personel sayısının masif bir biçimde azaltılması için atılan adımlar, devletin kamu sektöründeki istihdamdan ve altyapı yatırımlarından sistematik olarak vazgeçmesi, sermaye ve şirket vergilerinin yüzde 15'e indirilmesi ve sosyal politika programlarının büyük bir bölümünün feshedilmesi geliyor.

Sosyal giderler ve altyapı yatırımları söz konusu olduğunda »bütçe konsolidasyonu zorunluluğu« gerekçesiyle kısıtlamalar savunulurken, »Önce Amerika« ve »Güçlü dış politika« gerekçesiyle silahlanma ve yurt için güvenlik bütçelerinde devasa artışlar planlanıyor. Kısacası, işçi sınıfının ve halkın büyük bir bölümünün yaşamsal ihtiyaçları sözde »tasarruf« politikalarına kurban edilerek, daha fazla piyasalaştırılırken, zaten dünyanın en yüksek silahlanma bütçesine sahip olan ABD askeri-sınai kompleksine milyarlarca Dolar ayrılıyor. Merkezi Stockholm'da bulunan Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü SIPRI'nin verilerine göre, ABD »savunma« bütçesi yaklaşık 640 milyar Dolar ile, stratejik düşman olarak tanımlanan Rusya Federasyonu ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin toplam savunma giderlerinin iki katından fazla. Böylelikle NATO üyesi ülkelerin toplam »savunma« bütçeleri bugün neredeyse bir trilyon Dolar'a ulaşmış durumda. Ve görüldüğü kadarıyla da bu sayı önümüzdeki yıllarda daha da artacak, çünkü başta F. Alman emperyalizmi olmak üzere, emperyalizmin merkez ülkeleri NATO üyelerinin »savunma« giderlerini GSMH'lerinin yüzde ikisine çıkartmaları için bastırıyorlar.

Saldırgan dış politika ivme kazanıyor

Trump yönetimi, Trump'ın seçim kampanyasında bol keseden verdiği tüm vaatlerin tersine, ülke içerisinde hem yurt içi güvenlik politikalarını, hem de neoliberal programı radikalleştirerek, yeni sosyal krizlere kapıyı açıyor. Dış politikada ise saldırganlığını artırarak ve bilhassa nükleer cephanesini kullanma tehditlerini savurarak dünya çapında silahlanma giderlerinin, dolayısıyla savaş tehlikesinin artmasına neden oluyor.

Dış ticarete, gene seçim kampanyasındaki vaatlerin aksine, koru-

macı politikalar henüz uygulamaya sokulmuş değil. Transatlantik ve Transpasifik Serbest Ticaret Antlaşmaları TTIP ve TPP'den vazgeçen ABD, uluslararası yatırım sözleşmeleri konusunda da bazı düzeltmeler yapıyor. Tam bir geriye dönüş olmasa da, özellikle aşırı sağcı ve serbest ticaret karşıtı Steve Bannon'un hükümetten uzaklaştırılması ve yapılan bazı personel değişiklikleriyle hükümette temsil edilmeyen sermaye fraksiyonlarının lehine belirli bir denkleştirmeye gidildiği fark ediliyor. Diğer yandan dikkat çeken bir diğer nokta da, Obama döneminde karar altına alınan ve özellikle Çin menşeli şirketlere yönelik olarak uygulanan kısmi gümrük yaptırımlarında da, ilan edilmesine rağmen sertleştirmelere gidilmemiş olmasıdır. O açıdan dış ticarete belirli bir sürekliliğe dikkat edildiğini görebiliyoruz.

Dış politikadaki en önemli yön değişikliğinin Küba ve İran politikalarında gerçekleştirildiğini söyleyebiliriz. Özellikle İran'a yönelik politikada, Obama dönemine nazaran, İsrail ve Suudi Arabistan'a çok daha fazla yaklaşıldığı ve daha sıkı işbirliğine girildiği dikkat çekiyor. Buradan, Ortadoğu'ya yönelik stratejik adımlarda İsrail ve Suudi Arabistan'a daha büyük rol tanınacağından hareket edilebilir, ki gerek İsrail'in Suriye'ye yönelik, gerekse de Suudi Arabistan'ın Lübnan'a yönelik tehditkâr söylemlerini artırmalarının bu beklentiye dayandığı tahmin edilebilir. Afganistan politikasında ise, gene vaatlerin aksine, ABD askerlerinin sayısının azaltılmasından vazgeçildi ve diğer NATO üyesi ülkelerin isteğine uygun olarak konuşlandırılan birlik sayısının artırılmasına karar verildi. Bunu kısmen, Afganistan'da henüz istediği rolü oynayamayan F. Alman emperyalizmine verilen bir taviz olarak okumak mümkün. Ancak verilen bu tavizin asıl nedeni, F. Almanya'nın güçlü pozisyonda olması değil, ABD'nin askeri gücünü ağırlıklı olarak Pasifik bölgesinde, daha doğrusu Çin Halk Cumhuriyeti karşısında konumlandırma arzusudur.

ABD uzun zamandır NATO'nun diğer üye ülkelerinin hem silahlanmaya, hem de müdahale savaşları ve işgallere daha fazla bütçe ayırmalarını ve daha çok angajman göstermelerini talep ediyor. Zaten son aylarda ifade edilmeye başlayan "NATO Sözleşmesinin 5. Maddesi sadece silahlanma bütçelerini yurt içi GSMH'lerinin yüzde ikisine yükselten NATO üyeleri için geçerli olsun" fikri, bu yöndeki baskıların artırılacağına işaret ediyor. Bilhassa Doğu Avrupa'daki NATO üyesi ülkelerin AB'ndeki diğer NATO üyelerinin bu koşulu yerine getirmeleri için ABD'nin yanında yer alıyor olmaları, ittifak durumunda, yani bir NATO üyesi ülkenin saldırıya uğraması durumunda, ortak savunmanın olmama olasılığı tehdidinin etkisini gösterdiği görülüyor. ABD emperyalizminin NATO'daki partnerlerinden daha fazla angajman göstermelerini istemesi, aynı zamanda dünya çapında "daha fazla sorumluluk" üstlenmek isteyen F. Alman emperyalizminin de işine geliyor. Zaten hala koalisyon görüşmelerini sürdüren muhafazakar CDU/CSU ve Yeşiller partileri temsilcilerinin kullandıkları, neredeyse kelimesi kelimesine aynı olan Trump karşıtı söylemlerin amacı da Fe-

deral Ordunun daha çok yurt dışı görevine gönderilmesine toplumsal rızayı sağlamayı hedefleyen propagandadan başka bir şey değil ve bu biçimiyle doğrudan ABD'nin Pasifik Stratejisini destekliyor.

Trump'ın Pasifik politikalarında ve Çin Halk Cumhuriyeti'ne yönelik yaklaşımında Obama'dan farklı bir yol izlemediği görülüyor. 2012'de karar altına alınan ABD Pasifik Stratejisinde herhangi bir değişiklik söz konusu değil. Aslına bakılırsa Pasifik Stratejisi ABD emperyalizmi açısından 21. Yüzyılın en önemli meydan okumasına, yani Çin Halk Cumhuriyeti'ni (ÇHC) kuşatmaya ve geri püskürtmeye yönelik uzun vadeli konumlanış anlamını taşıyor. ABD'yi bu konumlanışa zorlayan iki temel neden var: Birincisi, ABD'nin dünya çapında mutlak hegemonyasında oluşan çatlaklar, ikincisi ise, ÇHC'nin güçlenmesi ve etkinliğinin ivme kazanmasıdır. ÇHC peş peşe iktisadi atılımlarda bulunur, askeri gücünü geliştirirken, ABD'nin dünya çapındaki GSH'daki payı 30 yılı aşkın bir süreden beri hala aynı oranda kalmaya devam ediyor.

ÇHC'nin devasa hammadde ve enerji açlığı ve serbest nakliyat yollarına olan gereksinimi, ABD emperyalizminin eline askeri baskı olanaklarını artırma fırsatlarını veriyor. ÇHC zaten bu nedenle bir taraftan ihracatının çok büyük bir bölümünü yaptığı Güney Çin Denizi ve devamındaki deniz nakliyat yolları üzerindeki etkinliğini artırmaya çalışıyor, ama diğer taraftan da farklı bölgesel işbirliği girişimleri ve 21. Yüzyılın en pahalı projelerinden birisi olduğu iddia edilen »Yeni İpek Yolu« projesiyle alternatif kara nakliyat yollarını açmak istiyor. »Yeni İpek Yolu« projesi resmi olarak, olası bir ABD-ÇHC ihtilafında deniz nakliyat yollarının daralması veya kapatılması durumunda ÇHC ihracatının kara nakliyatı üzerinden devamının sağlanması için başlatıldı. Hammadde ve enerji bağımlılığı ÇHC'ni hem iç pazara öncelik vermeye (ki Çin Komünist Partisi'nin son kurultay kararları buna yöneliktir), hem de AB ile ABD'nin arka bahçelerinden, yani Afrika ve Latin Amerika'da çeşitli ülkelerle ticaret ve ekonomi antlaşmaları yapmaya zorluyor. Bu nedenle de makul diplomasi ve ihtilaflardan kaçınan dış politika izlemek zorunda kalıyor.

Obama yönetimi ÇHC'nin bu dışa bağımlılığını ABD lehine stratejik avantaj fırsatı olarak görmüş ve Pasifik Stratejisinde karar kılmıştı. Dönemin Dış İşleri Bakanı Hillary Clinton, Pasifik Stratejisini gerekçelendiren konuşmasında ÇHC'nin dışa bağımlılığının »dünya barışı için yeni tehditler oluşturduğunu« vurguluyordu. ABD emperyalizmi, Pasifik Stratejisi ile askeri gücünün büyük bir bölümünü Pasifik bölgesine yığmayı planlıyor. Bunun temel nedeni de, ÇHC'ni hem kendi ordusuyla, hem de stratejik partnerleriyle kuşatma altına alarak, nakliyat yollarını sekteye uğratma ve ÇHC ekonomisinin »atar damarlarını« tek darbe ile kesebilme tehdidini sürekli kılabilme. Trump yönetimi her halükarda bu stratejiyi devam ettirme kararlığında ve Trump'ın son Uzak Asya gezisinin sonuçları bunu gösterdi.

Pasifik Stratejisi ve ÇHC'ne yönelik sert söylemin Trump için aynı zamanda iç politikada avantaj sağlamasak söz konusu. Trump, ÇHC'ne, F. Almanya'ya veya komşu Meksika'ya karşı kullandığı söylemi, ABD içindeki sosyal sorunların üstünü örtmeye yarayan serbest ticaret antlaşmaları karşısı toplumsal iklimi sürdürmenin aracı haline getiriyor. Bu şekilde ÇHC'ni ve Avrupalı ülkeleri, kendi hükümetinin yürüttüğü sermaye yanlısı politikaların yol açtığı sosyal sorunların ve reel ücret kayıplarının günah keçisi olarak göstererek, iktidarının meşruiyetini güçlendirmeyi amaçlıyor. Bu konuda başarılı olduğunu ABD'nde yapılan araştırmalar gösteriyor: Bu araştırmalara göre, toplumda ABD'nin sorunlarının diğer ülkelere kaynaklandığı, korumacı politikalarla sorunların çözülebileceği algısının hala yaygın ve Trump'ın seçmen desteği - bazı eyalet seçimlerinde ve yerel seçimlerde Demokratların elde ettiği başarılarla rağmen - hala yüksek düzeyde.

Egemen blokta çelişkiler derinleşiyor

ÇHC'ne yönelik politikanın diğer bir etkisi, Rusya ile olan ve Obama döneminde derinleştirilen ihtilafın yumuşatılmak istenmesi. Trump yönetimi, gerek Cumhuriyetçiler, gerekse de Demokratlar arasında yükselen itirazlara kulak asmadan, Rusya ile olan ihtilafı olanaklı olduğunca dondurma eğilimini gösteriyor. Anımsanacağı gibi, Trump 2017 Şubat'ında yaptığı bir konuşmada Rusya ile »ortak noktaların bulunmasının iyi bir şey olacağını« vurgulamış ve şunun altını çizmişti: »Unutmamak gerekir ki, biz çok güçlü bir nükleer gücüz, ama onlar da öyle. Bundan hiç şüphe duymamak lazım«. Elbette buradan ABD'nin Rusya ile barış içinde yaşama politikasını istediği gibi bir sonuç çıkmaz, ancak görülen Trump yönetiminin Rusya ile olan ihtilafı, güçlerini ÇHC'ne karşı yoğunlaştırmak amacıyla dondurmak isteğinde olmasıdır.

Bu yaklaşım »müdahaleciler« olarak adlandırılan şahin politikacıların tepkisine yol açıyor. En başta Cumhuriyetçi Senatörler John McCain ve Lindsey Graham olmak üzere, Trump'ın Rusya politikalarını baltalamak isteyen kesimler bugünlerde Rusya'nın başkanlık seçimlerini manipüle ettiği gerekçesiyle yürütülen soruşturmaya sarılmış durumdalar. Zaten daha önce, 25 Temmuz'da ABD Temsilciler Meclisi büyük bir çoğunlukla, 419'a karşı üç oyla Rusya, İran ve Demokratik Kore Cumhuriyeti'ne karşı çeşitli yaptırımları öngören bir yasayı kabul etmişti. Bu yasa doğal olarak Trump yönetiminin hareket alanını daraltmış oldu, çünkü bizzat Trump'ın kendisi İran ve Demokratik Kore Cumhuriyeti'ni »şer ülkeleri« olarak ilan etmiş ve bu ülkelere karşı tehditler savunmuştu. Bu nedenle tam anlamıyla bir ikileme karşı karşıya kalmıştı: Eğer yasaya karşı çıkıp, veto etseydi, hem İran ve Demokratik Kore Cumhuriyeti politikalarında inandırıcılığını yitirirdi, hem de »Rusya'nın yardımıyla başkan seçildiği« suçlamalarına temel kazandırmış olurdu. Trump yasayı kabul etmek zorunda kaldı ve Rusya politikasını zora soktu. Nihayetinde suçlamaları boşa çıkart-

mak zorundaydı. Trump Mayıs ayı başında, Rusya ile illegal ilişkiler suçlamasını araştırtan FBI Başkanı James Comey'i görevden almıştı, ancak şimdi özel yetkilerle donatılmış müfettiş Robert Mueller'in yürüttüğü soruşturma ile karşı karşıya. Mueller, Ekim sonunda ilk davaları mahkemeye kabul ettirdi ve muhtemelen Trump'ın seçim kampanyası ekicinden bazı önemli isimleri tutuklamaya hazırlanıyor. ABD medyası ise »Rus manipölasyonu« başlığında verdiği haberlerle Trump yönetimi üzerindeki baskıyı artırdı. Gözlemciler, soruşturmanın 2018 sonuna kadar süreceğini ve büyük bir olasılıkla 2018 Kasım'ında yapılacak olan Kongre Seçimlerini etkilemek için kullanılacağına belirtiyorlar.

Nitekim bu soruşturma Trump'ın başı üzerinde »Demokles'in kılıcı« misali sallanıyor ve aynı zamanda ABD egemen bloğu içerisindeki derin çelişkileri açığa çıkartıyor. Şimdilik Trump karşıtlarının pozisyonlarını güçlendirmiş oldukları söylenebilir. Gerçi Dış İşleri Bakanı Tillerson, her ne kadar »Rusya sorunların çözümünde yeterince yardımcı olmuyor« diye hayıflansa da, iki ülke arasında »iyi ilişkilerin kurulmasından yana olduklarını« vurguluyor, ama kabul edilen yasa da öngörülen yaptırım kararları da Rusya'yı karşılık vermeye zorladığından, işler çetrefilleşiyor. Örneğin Trump tam da yeni sınıftan uçak gemisi olan »Gerald R. Ford« uçak gemisini teslim aldığı gün basına Rusya'nın uçak gemilerini tek vuruşta batırabilecek güçte olan yeni bir roket yaptığı haberleri düşüyordu. Bu arada Rusya ve ÇHC arasında askeri işbirliğinin genişletildiği haberleri de gelmekte. Temmuz'da Baltık Denizinde ÇHC ve Rusya deniz kuvvetlerinin gerçekleştirdikleri ortak deniz manevrasının ardından, 30 Temmuz 2017'de St. Petersburg'da düzenlenen deniz kuvvetleri geçiş törenine ÇHC savaş gemilerinin de katıldığı bildiriliyordu. Aynı gün ÇHC devlet başkanı Xi Jinping'in Pekin yakınlarındaki bir askeri üste düzenlenen ve yeni nükleer başlıklı stratejik silahların gösterildiği geçit törenine katıldığı haberleri veriliyordu. Sonucunda ABD emperyalizminin Rusya ve ÇHC arasına mesafe koyma çabaları tersine dönmüş ve her iki nükleer gücü askeri işbirliğine zorlamış oldu.

Trump'ın seçilmesinden ve hükümetini kurmasından bu yana geçen süreç, Trump yönetiminin ömrü konusunda öngöründe bulunmak için yeterince veri sağlamıyor. Ancak ABD emperyalizminin, egemen blok içerisindeki çelişkilerin derinleşmesine rağmen, dünya çapındaki hakimiyetini daha da zora sokmamak için, yasama dönemi bitmeden bir değişime izin vermeyeceği büyük bir olasılık. Sonuç itibarıyla emperyalist-kapitalist dünya düzeninin içinde bulunduğu çoklu kriz ortamları, emperyalizmin mutlak hakimiyet sağlamasını engelliyor, eşik ülkelerinin ve Rusya veya ÇHC gibi emperyalizmin hedefinde olan ülkelerin karşıt güç oluşturmalarını teşvik ediyor. Buna rağmen dünyanın barışa yaklaştığı söz konusu değildir. Tam aksine, gerek emperyalist ülkeler arasındaki, gerekse de emperyalist ülkelerin egemen sınıflarının arasındaki çelişkiler ve bunların diğer ülkeler arasın-

da yol açtığı güvensizlik iklimi, silahlanma yatkınlığının artması ve ekonomik çıkarları askeri araçlarla kollama isteğinin yaygınlaşması, dünya çapındaki savaş tehlikesini artırıyor. Geride bıraktığımız bir yılın gelişmeleri bize, ilan edilmemiş Üçüncü Dünya Savaşının sıcak savaşa dönüşmesi olasılığının arttığını gösteriyor.

TRUMP'IN YENİ »ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİSİ

2018/48

Her ABD başkanı gibi Donald Trump da kendi »Ulusal Güvenlik Stratejisini« kamuoyuna tanıttı. 18 Aralık 2017'de açıklanan strateji belgesi, önümüzdeki dönemde ABD politikalarını belirleyen en önemli siyaset belgelerinden birisi olacak. Strateji belgesini değerlendiren kimi yorumcu bunu »ikinci restorasyon hamlesi« olarak nitelendiriyor. Örneğin Ergin Yıldızoğlu, »karşımızda, geride kalan 30 yılın dış politika geleneğinden kopmayı arzulayan, işbirliği ve diplomasi yerine dayatmaya, korunmaya öncelik veren bir belge var« tespitini yapıyor. Bu tespit öz itibarıyla pek yanlış sayılmaz, ancak kanımızca ABD'nin temel »geleneksel« çizgisinden kopmak istemesi de söz konusu değil.

Emperyalist-kapitalist dünya düzeninin öncü gücünün emperyalist yayılma politikasından başka bir şey olmayan »dış politika geleneğini« genel hatlarıyla değiştirdiğini söylemek yanlış olur. ABD emperyalizmi giderek daha sertleşen emperyalist rekabete saldırganlığını artırarak yanıt vermeyi yeğliyor. Sadece dış politikada değil elbette. Daha önceki yazılarımızda da vurgulamıştık: Trump'ın başkan seçilmesiyle birlikte tekelci burjuvazi bizzat sahaya inerek, egemenlik metotlarında değişimler gerçekleştirmektedir. »Demokratörlük« olarak nitelendirdiğimiz bu yeni metotlar, burjuva demokrasilerinin alışlagelmiş kurallarını altüst etmekte, kurumlarının içini boşaltmakta ve toplumsal rızanın yaratılması için şantajı, baskıyı ve sosyal şovenizmi daha etkin bir şekilde araç olarak kullanıma sokmaktadır. Korumacı iktisat politikaları, sermayeye geniş serbestlik tanınması, emek sömürsünü yoğunlaştıran uygulamalar, sermaye lehine vergi indirimleri, göçmen ve mültecilere karşı ayırıcı ve ırkçı uygulamalar, işgücü göçünün sınırların kapatılmasıyla engellenmesi, iç ve dış politikada militarizmin derinleştirilmesi, düşman resimleriyle bezenmiş vatanperverlik demagojisi gibi »tedbirler« de bu araçlar arasındadır. Aslına bakılırsa burjuvazinin sınıf tahakkümünün sürdürülebilirliği için gerekli olan bütün araçlar daha etkin bir biçimde kullanılmak istenmektedir.

»America first!« (Önce Amerika!) sloganı bu bağlamda dış politikada en saldırgan ABD tekellerinin, dünya piyasalarında ABD aley-

hine gelişen güç kaymalarını durdurmayı ve ABD emperyalizminin hegemonyasını genişletmeyi amaçlayan bir savaş ilânıdır, ki burada özellikle Çin Halk Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu'nu saldırgan söylemin hedefine yerleştirmektedirler. Çünkü ABD emperyalizminin, kimilerince »yükselen yeni dünya güçleri« olarak nitelendirilen bu iki stratejik rakibinin kendilerine yeni etki alanları yaratmaları, teknolojik atılımları, ekonomik verimliliklerini artırmaları ve nihâyetinde yeni askerî yetilere kavuşmaları, emperyalist-kapitalist dünya düzeninin işleyişini ve yayılmasını aksatmakta ve böylelikle merkezi emperyalist güçler arasındaki çelişkilerin derinleşmesine neden olmaktadır. Derinleşen çelişkiler ve gerçekleşen güç kaymaları emperyalist güçleri daha da saldırganlaştırmaktadır. ABD emperyalizmi tüm bu gelişmeleri, sonucunda yayılma ve hegemonik gücünü koruma stratejisi olarak anlaşılması gereken yeni »Ulusal Güvenlik Stratejisi« ile yanıt verdiği büyük meydan okumalar olarak algılamaktadır.

Yeni stratejinin içeriği

Trump yönetimi, ABD tekелci burjuvazisinin en saldırgan fraksiyonlarıyla tam uyumluluk içerisinde geliştirdiği güvenlik stratejisini, dört taşıyıcı sütun üzerine kurduğu »ulusal çıkarlar tanımı« çatısı altında formüle ediyor. Belgede bu sütunlar şöyle sıralanıyor:

- 1.) Birleşik Devletlerin, ABD halkının ve Amerikan yaşam tarzının korunması;
- 2.) Amerikan refahının teşvik edilmesi;
- 3.) Güçlü konum sayesinde barışın korunması ve
- 4.) Amerikan etki alanının genişletilmesi.

Belgede, »dünya çapındaki nüfuzumuzu etkileyen« meydan okumalar ve gelişmeler ise şöyle sıralanıyor: »Teknolojiyi, propagandayı ve şiddet araçlarını kullanarak, çıkarlarımıza ve değerlerimize aykırı olan bir dünya yaratmak isteyen Çin ve Rusya gibi revizyonist güçler; terörü yaygınlaştıran, komşuları olan ülkeleri tehdit eden ve kitle-sel imha silahlarını ellerine geçirmek isteyen bölgesel diktatörlükler; nefret yayan ve alçak ideolojileri adına suçsuz insanlara şiddet uygulayan cihatçı teröristler ile kentlerimize uyuşturucuyu ve şiddeti taşıyan sınır aşırı kriminal yapılar«.

Trump yönetimi böylelikle emperyalist saldırganlığa toplumsal rıza ve burjuva hukuku temelinde meşruiyet sağlamak için gerek duyduğu düşman resmini çiziyor ve baş düşmanları olan Çin Halk Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu'nun yanına, adlarını açıkça anmadan Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti ve İran'ı, ayrıca işine geldiğinde terörist ilân edeceği cihatçı gruplar ile uyuşturucu tacirlerini yerleştiriyor. »Cihatçı teröristler« ve »sınır aşırı kriminal yapılar« nitelendirmeleri ile aslında mülteciler kastedilmekte, böylelikle hem sınırların göçe kapatılması, hem de BM Şartı'na aykırı saldırı savaşları

için gereken toplumsal rızayı sağlayacak sosyal şovenizm körüklenmektedir. Zaten »alçak ideoloji« tanımlamasıyla da açık İslam düşmanlığı yaygınlaştırılmak istenmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu'nun »revizyonist güçler« olarak tanımlanmasının iki temel nedeni var: Birincisi, iki ülkenin de hem BM Şartı'nın geçerliliğini, hem de her devletin bağımsızlık ve hükümler hakkının korunmasını savunmasıdır. Bu konulardaki ısrarları, özellikle hammadde kaynakları ve dünya piyasalarına engelsiz ulaşım için müdahale savaşlarını önceleyen emperyalist stratejilere ters düşmektedir. İkincisi ise, her iki ülkenin de neoliberal iktisat politikasını uygulamak istemeyişleri ve kapitalist birikim süreçleri üzerindeki bürokratik kontrolden vazgeçmemeleridir. Trump bu ülkelerin »revizyonizmini« şöyle açıklıyor: »İkisi de ekonomik sistemlerini haksız ve özgür olmayan biçimde şekillendirmek, ordularını büyümek ve bilgi ile verileri kontrol altında tutmak istiyorlar, ki halklarını baskı altında tutsunlar ve etki alanlarını genişletebilsinler diye«. Trump'a göre »rakiplerin uluslararası kurumlara ve dünya ticaretine alınmaları, onları otomatikman iyi niyetli ve güvenilir aktör yapmayacağından«, nükleer cephanenin caydırıcılığı daha da önem kazanıyor.

Belgede Çin Halk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu konusunda böylesine açık karşıtlık söz konusuysa, iki ülkeye yönelik adımların ne olacağı muğlak bırakılmış. Belge Rusya Federasyonu ile hem işbirliği içinde olunmasını, hem de »Rusya'nın Avrupa'daki etkinlik alanını genişletip, NATO üyelerinin arasını açma çabalarının engellenmesi gerektiğini« belirtirken, »stratejik rakip« olarak tanımlanan Çin Halk Cumhuriyeti'nin öncelikli olarak »iktisadî alanda geri püskürtülmesi gerektiğini« ve bunun için »serbest dünya ticaretinin Amerika'nın güvenliğini sağlayacağını« vurguluyor. »Serbest dünya ticaretinin korunmasının« yolu olarak da, nükleer ilk vuruş opsiyonu ile »siber saldırılar dahil, nükleer olmayan stratejik saldırılara nükleer silahlarla yanıt verme« kararlılığının gösterilmesi gerektiği belirtiliyor.

Stratejinin öngördüğü adımlar

»Ulusal Güvenlik Stratejisi«nde yer alan hedeflerin gerçekleştirilmesi için öngörülen adımlar, Trump'ın başkanlık döneminin gerek ülke içerisinde, gerekse de dünya çapında ihtilafları derinleştiren ve hâlihazırda ilân edilmemiş »Üçüncü Dünya Paylaşım Savaşının« ilân edilen bir sıcak savaşa dönüşme riskinin masif biçimde artacağı bir süreç olacağına işaret etmektedir. Strateji belgesinde öngörülen adımları kısaca şöyle özetleyebiliriz:

»Birleşik Devletlerin, ABD halkının ve Amerikan yaşam tarzının korunması« için sınır kontrolleri güçlendirilecek ve göç yasaları »reform edilecek«. Bugün Müslüman ülke vatandaşlarına karşı uygulanan sınırlama pratiği ve Meksika sınırına duvar örülme kararı bu konuda

neler olabileceğini gösteriyor. Olası tehditleri »henüz ortaya çıktığı yerlerde ve sınırlarımıza daha ulaşmadan bertaraf edilmesi sağlanacak«. Bu cümleden istenildiğinde »terörist« olarak tanımlanacak gruplara ve ülkelere karşı BM kararlarını beklemeden ve uluslararası hukuku çiğneyerek askerî müdahaleler ile işgallerin gerçekleştirilebileceğini okuyabiliyoruz. Ayrıca siber saldırılarına karşı »bilişim ve iletişim teknolojileri daha güçlü koruma altına alınacak« cümlesinden de, Snowden'ın ortaya çıkardığı devasa sansür ve manipülasyon skandalını aratacak derecede adımların hazırlandığını anlayabiliyoruz. Nitekim, ABD'ni »roket saldırılarından korumak amacıyla« ABD'n-de ve dünya çapında farklı ülkelerde konuşlandırılacak »çok katmanlı roket savunma sistemleri geliştirilecek«.

»Amerikan refahının teşvik edilmesi« için uluslararası serbest ticaret antlaşmaları gözden geçirilecek ve korumacı iktisat politikaları uygulanacak. Daha önceki ABD başkanlarının, Avrupalı ortaklarıyla beraber geliştirdikleri TTIP ve TPP gibi antlaşmalar rafa kaldırılacak. »21. Yüzyılın jeopolitik rekabetindeki öncülüğümüzü koruyacak araştırma, teknoloji ve inovasyon alanları ulusal güvenlik koruması altına sokulacak«. Ve »ABD'nin enerji hakimiyeti uluslararası piyasaların serbest kalması ve enerji kaynaklarına ulaşımın engelsiz olması sayesinde ulusal güvenliğin korunması için baskın biçimde kullanılacak.

»Güçlü konum sayesinde barışın korunması için« ABD'nin askerî üstünlüğü »yeniden sağlanacak ve sürekli hâle getirilecek«. Yeni stratejik rekabet dönemi olarak adlandırılan önümüzdeki yıllarda ABD çıkarlarının korunması için »tüm diplomatik, iktisadî ve askerî araçlar kullanılacak«. Uzayın kullanılması ve internetin »güvenlikli hâle getirilmesi için« (bu cümleleri uzay savaşları ve siber dünyanın kontrol altına alınması olarak okumak gerekir) gerekli olan »yetenekler geliştirilecek«, müttefiklerin »ortak tehditlere karşı mücadelede daha fazla sorumluluk almaları sağlanacak«. Avrupa, Pasifik ve Ortadoğu gibi dünyanın kilit bölgelerindeki güç dengelerinin »ABD lehine gelişmesi sağlanacak«. Özellikle bu alanda öngörülen adımların NATO ülkeleri ile bu bölgelerdeki işbirlikçi rejimlerin silahlanma bütçelerini devasa biçimde artırma baskısıyla karşı karşıya kalmalarına yol açacağını şimdiden söyleyebiliriz. Doğal olarak bu silahlanma bütçelerini artırma baskı ve sonucunda militaristleşmenin derinleşmesi, strateji belgesinde »düşman« olarak görülen Çin Halk Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti ve İran'ın da kendi ordularının silahlandırılmasını hızlandırarak yanıt vermelerine neden olacak. Sonucunda dünya çapında nükleer ve konvansiyonel silahlanma yarışı hızlanacak.

Nihâyetinde »Amerikan etki alanının genişletilmesi için« tüm diplomasi ve gelişme işbirliği politikaları ile NATO müttefikleri ve stratejik partnerlerle ortaklaşa geliştirilecek olan çabaların »Amerikan vatandaşlarını korumak ve refahımızı teşvik etmek« gerekçesiyle

»ABD'nin dünya çapındaki askerî üstünlüğünü korumak ve genişletmek için kullanılması sağlanacak«. Strateji belgesi ABD çıkarlarının korunması için ayrıca »yeni ikili ve çoklu antlaşmalarla aynı değerleri savunan ülkelerle işbirliğinin kurulmasını« ve bu sayede ABD tekelileri için yeni piyasaların açılmasını sağlayan adımların atılmasını öngörüyor. Belgeye göre »serbest piyasa ekonomisini, özel sektörün büyümesini ve siyasî istikrarı savunan ülkelerle stratejik partnerliklerin kurulmasının«, stratejik rakiplerini geri püskürtecek »değerli bir araç« olacak.

Sonuç yerine

Yeni »Ulusal Güvenlik Stratejisi« ABD emperyalizminin dünya çapındaki hegemonik konumunu »barışın, refahın ve başarılı toplumların gelişmesinin çerçevesini sağlayacak pozitif güç« olarak tanımlıyor. Elbette bu demagojik bir söylemden başka bir şey değil. Ancak gerek strateji belgesinden yapılan tespitler ve öngörülen adımlar, gerekse de strateji belgesinde muğlak bırakılan noktalar, ABD emperyalizminin ne denli ekonomik, askerî ve stratejik zaafarla karşı karşıya olduğuna işaret etmektedir. Emperyalist-kapitalist dünya düzeninin öncü gücü, en başta Avrupalı emperyalist müttefiklerinin ve aralarında Türkiye'nin de olduğu işbirlikçi rejimlerin güvenlerini kaybetmek üzeredir. Her ne kadar dünya çapındaki silahlanma giderlerinin yüzde 45'ini harcasa ve devasa askerî gücüyle hegemonik konumunu koruyor olsa da, ABD emperyalizminin ve onunla birlikte tüm emperyalist güçlerin dünya çapında mutlak hakimiyet kuramadıkları her geçen gün daha da açığa çıkmaktadır. Gerek emperyalist güçler arasındaki, gerekse de işbirlikçi rejimler ile emperyalist güçlerin aralarındaki çelişkilerin derinleşmesi, hâlâ üstesinden gelinememiş olarak devam etmekte olan 2007 kapitalist krizin etkisinin artması, sürdürülen vekalet savaşlarının başarısızlığı, işbirlikçi rejimlerin bölgesel emperyalizm hevesleriyle »bağımsız« davranmaya çalışmaları, Ortadoğu başta olmak üzere, dünyanın muhtelif bölgelerinde muhalif güçlerin artan bir biçimde direniş göstermeleri, özellikle Avrupa'daki kapitalist devletlerin yönetim-temsiliyet-meşruiyet ve kimlik krizleriyle boğuşmaktan kurtulamamaları ve neoliberalizmin genel anlamda tılsımını kaybetmesi, başta ABD emperyalizmi olmak üzere, tüm emperyalist güçleri çoklu kriz ortamının girdaplarıyla başa çıkmakta zorlamaktadır.

Aynı şekilde »revizyonist« güçler olarak tanımlanan Çin Halk Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu'nun beklenenin aksine Ortadoğu'da, Afrika'da ve Asya'da etkinlik alanlarını genişletmeleri, bilhassa Rusya Federasyonu'nun doğal gaz politikalarıyla ABD'nin Avrupalı müttefikleri birbirlerine düşürmesi; bununla birlikte İran'ın Ortadoğu'da mevzi kazanması ve Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin nükleer cephanesiyle direnmesi, emperyalist stratejilerin uygulanabilirliğini zora sokmaktadır.

ABD'nin yeni »Ulusal Güvenlik Stratejisi« tüm bu gelişmelere verilen ve çıkış yolunu göstereceği umulan bir yanıt, daha doğrusu bir savaş ilânıdır. Ancak daha önceki strateji belgelerini ve bilhassa George W. Bush'un başkanlık dönemindeki saldırgan politikalar ile sonuçlarını göz önüne aldığımızda, yeni stratejinin de ABD emperyalizmini içinde bulunduğu gerileme döneminden kurtarma başarısını pek gösteremeyeceğini söyleyebiliriz. Yine de bu tespitimiz, emperyalist cephenin zayıfladığı, savaş risklerinin azaldığı ve demokratik gelişmelerin önünün açıldığı bir sürece girildiği sonucunu çıkarmaz. Aksine, dünya çapında daha tehlikeli bir döneme girilmektedir. ABD emperyalizmi, emperyalist müttefikleri ve işbirlikçi dostları daha da saldırganlaşacak, daha dizginsizleşecek ve daha baskıcı yöntemlere başvuracaklardır.

Böylesi bir durumda, başta komünistler olmak üzere, devrimci-demokratik güçler gelişmeleri titiz ve iyi analiz etmek, bu analiz temelinde hangi mücadele biçimlerinin gerekli olduğunu ortaya koymak ve en geniş direniş cephesini örmekle mükelleftirler. Kanımızca, dünya çapında en başta ezilen ve sömürülen sınıflar olmak üzere, burjuva toplumlarının farklı katmanlarını da emperyalist stratejilere karşı mobilize etmenin en önemli anahtarlarından birisi barış sorusudur. Barış için mücadele, insanlığın ezici çoğunluğunun çıkarına olmasından dolayı, karakteri gereği antiemperyalisttir. Antikapitalist olmayan antiemperyalizm mümkün olmayacağından, barış mücadelesini sosyalizm için devrimci mücadeleye dönüştürmek ise, komünistlerin görevidir.

DEVİRİM UMUDU YİTİRİLİRSE EĞER...

**Avrupalı komünistlerin Suriye değerlendirmeleri üzerine
2018/49**

Suriye'deki gelişmeler Avrupa, ama bilhassa Almanya barış hareketi içerisinde ciddi tartışmalara, kimi noktalarda ayrışmalara neden oluyor. Avrupa'daki Komünist Partileri, toplumsal ağırlıklarına ters orantılı biçimde barış hareketi içerisinde hiç de küçümsenemeyecek bir etkiye sahipler. Komünistler açısından son derece önemli olan bu mevzi, doğal olarak Komünist Partilerindeki sorunlu Suriye analizlerinden ve bunlarla bağlantılı olan yanılgılarından olumsuz etkilenmektedir. Tartışmaların odak noktasını sadece Suriye ve dolayısıyla tüm Ortadoğu'ya yönelik olan emperyalist stratejiler değil, Suriye'deki rejimin niteliği, Rusya Federasyonu'nun rolü ve en önemlisi YPG/YPJ'nin Demokratik Suriye Güçleri (SDF) çatısı altında ABD ordusu ile girdiği taktiksel-askerî işbirliğine yönelik eleştiriler oluşturuyor. Tartışmada belirleyici söylem, »Rojavalı Kürtler ABD emperyalizminin taşeronluğunu yapıyorlar« suçlamasıdır. Bu söylem Türkiye'deki okurun yabancı olmadığı ve Kemalizmin etkisi altındaki sol ve sağ oportünizmin dile getirdiği ulusalcı söylemden farklı değil. Görüldüğü kadarıyla Avrupalı komünistler arasında da Arap ulusalcılığından mustarip Irak ve Suriye komünistlerinin ulus devlet pozisyonları etkin olmaktadır.

Eleştirimizi somutlamak için yasaklı Türkiye Komünist Partisi'nin kardeş parti olarak gördüğü Alman Komünist Partisi DKP içerisindeki tartışmaları irdelemek yardımcı olacaktır. Ama öncelikle şunu vurgulamalıyız: Komünistler arasındaki politik tartışmalarda dile getirilen eleştirinin özü ayrıştırıcı bir yergi değil, dünya komünist hareketi içerisinde yaşamsal önem taşımış olan eleştiri ve özeleştirme mekanizmasının ifadesidir. Eleştirinin »sert üslup« olarak görülebilecek olası keskin söylemi, Marksist-Leninist dünya görüşünün canlı ruhunun, yani somut durumun somut analizinin sonucudur. Kaldı ki bir hataya dikkat çekmek veya hatayı itiraf etmek, bir zayıflık göstergesi değildir. Lenin'in dediği gibi: »Bir partinin kendi hatalarına yönelik tavrı, o partinin ciddiyetinin ve sınıf ile emekçi kitlelere karşı olan yükümlülüklerini gerçekten yerine getiriyor oluşunun en önemli ve en güvenilir kriteridir. Bir hatayı açıkça itiraf etmek, nedenlerini ortaya çıkartmak, ona yol açan şartları analiz etmek, hatanın kaldırılması

için gerekli araçları hassasiyetle gözden geçirmek – bu, ciddî partinin emaresidir».

Komünistler ve bilinçli proletarya için ulusal Komünist Partileri bir bütünün ülkelerdeki seksiyonlarıdır. Bu, Komintern anlayışıdır. O nedenle, örneğin Türkiyeli komünistlerin başka ülkelerdeki komünistleri eleştirmeleri, aynı zamanda bir özeleştirmedir ve Leninci anlamda Bolşevik tutarlılığın göstergesidir. Hata ve yanlışları, nedenleri ve şartlarıyla ortaya koymak, bunların kaldırılması için Marksist-Leninst öğretiyi başvurmak, komünistlerin kaçınamayacağı bir yükümlülük ve Proletarya Enternasyonalizminin dayanışmacı gereğidir.

Devletler hukuku mu, halkların hakları mı?

Alman komünistleri uzun zamandır Rojava'daki devrim sürecine hayli mesafeli davranmaktadırlar. DKP'nin bu tavrı Suriye devletinin toprak bütünlüğünün korunması ısrarına ve YPG/YPJ'nin ABD ordusu ile taktiksel-askerî işbirliğini sürdürmesine yönelik eleştirilere dayanmaktadır. DKP bu pozisyonuyla hem barış hareketi içerisindeki ayrışmaları tetiklemekte, hem de Kürt kurumlarının Almanya'da gerçekleştirdikleri dayanışma eylemlerine destek çıkmamasını gerekçelendirmektedir. DKP'nin pozisyonunu değerlendirebilmek için önce parti başkanı Patrik Köbele'nin 3-4 Mart 2018'de Frankfurt'ta gerçekleştirilen parti kurultayında yaptığı konuşmadan uzunca bir alıntı yapmamız gerekmektedir:

»Değerli yoldaşlar!

Zannedersem son kurultaydaydı. Bir yoldaş beni eleştirmişti ve haklıydı da. Eleştirisi »artan savaş tehlikesi« formülasyonuna yönelikti. Yoldaş haklı, savaş devam ediyor, dünyanın bir çok yerinde açık ve doğrudan, Suriye'de, Afganistan'da, Irak'ta, Afrika'nın bir çok bölgesinde. Henüz metropoller açık askerî çatışmalardan etkilenmiyor, ancak egemenlerin terör diye nitelendirdiği, aslında kendi savaşlarının başka araçlarla olan devamı ve evet, aynı açık savaşlar gibi, savaşın bu biçim de kaide olarak egemenleri değil, egemenlik altında tutulanları etkilemektedir.

Kore'de kırılgan bir ateşkes söz konusu. ABD emperyalizmi sürekli ateşe benzin döküyor. NATO Doğu'ya genişlemesini ilerletiyor. Öncü emperyalistler Rusya Federasyonu ile Çin Halk Cumhuriyeti'ni kuşatıyorlar. Tüm bunlar, ateşle oynamaktan fazlası, her yeri sürekli yangın yerine çevirme tehdididir. En günceli Suriye'de, Afrin'dedir. Orada söz konusu olan sadece Türkiye'nin Kürtlere karşı uluslararası hukuka aykırı savaşı değildir. Söz konusu olan, Suriye devletinin hükümlerlik alanının NATO üyesi Türkiye tarafından işgali ve bombardımanıdır; söz konusu olan, Türkiye ve Rusya'nın doğrudan karşı karşıya gelmelerinden ortaya çıkacak [NATO] ittifak durumu tehlikesidir. Türkiye'nin bu tehlikeli macerasını sonlandıracak umut nerededir? Strate-

jileri Suriye'nin toprak bütünlüğünü parçalamak olan NATO ve ABD emperyalizminde değildir. Çünkü onlar için Suriye, İran'a giden yoldur ve İran, Rusya ile Çin Halk Cumhuriyeti'nin daha fazla kuşatılmasının yoludur. Umut Alman ve Fransız emperyalizmlerinde de değildir. Almanya silah ihraç etmekte, Türkiye ile dalavere çevirmekte, Fransa ve Almanya NATO'daki yerleri için ısrar etmektedirler. Umutlar Rusya'nın akıllı davranışında, Suriye devletinin davranışında ve Kürt güçlerinin özerkliği sadece Suriye'nin toprak bütünlüğü çerçevesinde olacağını, ABD ile ittifakta olmayacağını giderek idrak etmesinde yatmaktadır.»

Köbele yoldaşın savaş, emperyalizm ve emperyalist stratejilerin hedefleri konusunda söylediklerine katılmamak mümkün değil. Başta ABD olmak üzere, emperyalist güçler ve bölgesel despotlar yıllardan beri tüm Ortadoğu'yu yeniden düzenlemek istiyor, bunun için vekalet savaşları ile cihatçı terör örgütlerini teşvik ediyor, BM Örgütünde siyasî çözüm olanakları engelliyor ve Suriye gibi ülkeleri parçalamak için olağanüstü çaba sarf ediyorlar. Rusya Federasyonu ile Çin Halk Cumhuriyeti gibi gelişen ve dünya pazarından pay almak isteyen ülkeleri kuşatmaya çalışıyor, bu iki gücün emperyalist stratejilere ters düşen adımlarını engellemek istiyorlar. Savaş örgütü NATO ve BM Şartına aykırı biçimde oluşturulan »koalisyonlarla« savaş suçu işliyorlar, ateşe körükte gidiyorlar. Kısacası, emperyalist-kapitalist dünya düzeni insanlığın geleceğini tehdit etmeye devam ediyor. Bunları bizlerde söylüyoruz. Ancak Suriye'nin geleceği ile ilgili tüm »umutları« Suriye rejimiyle Rusya Federasyonu'nun davranışlarına bağlamak ve Rojava'lı devrimcilere paternalist bir yaklaşımla parmak sallamak pek katılabileceğimiz bir şey değil, çünkü bu kapitalist devletler hukukunu Leninci UKKTH ilkesinden üstün tutma anlamına geldiği kadar, Proletarya Enternasyonalizminin tek taraflı jeostratejik çıkarlara kurban edilmesi anlamına da gelmektedir. Zaten bu nedenle barış hareketindeki tartışmalara katılan kimi DKP'li »UKKTH ilkesi otomatikman ayrılmak anlamına gelmiyor« görüşünü savunabilmektedir.

Son aylarda DKP'nin yayın organı olan »Unsere Zeit« gazetesinde yayımlanan makaleler, Alman komünistlerinin pozisyonlarını geliştirirken çokça yanlış varsayımdan, bölgedeki gerçeklerle uyuşmayan soyut tahlillerden ve temelsiz suçlamalardan hareket ettiklerini göstermektedir. Örneğin Barzani yönetimindeki KDP'nin »Kürdistan ulus devletine« dair görüşleri Kürt Özgürlük Hareketinin veya PYD'nin görüşleriymiş gibi ele alınmakta ve eleştirilmektedir. Bu yanıltan hareketle, »Suriye Kürtlerinin bağımsızlık çabası, hem emperyalist stratejilere hizmet etmekte, hem de meşru Suriye hükümetinin cihatçı terör çetelerine karşı verdiği haklı mücadeleyi zayıflatmaktadır« görüşü savunulmaktadır. Dahası, »YPG/PYD yönetimi Washington'un cesaretlendirmesiyle Suriye'yi bölmek istemekte ve demokratik özerklik söylemini sadece taktiksel olarak kullanmaktadır« iddiası ileri sürülmektedir.

Barış hareketinde yer alan bir komünistin daha da ileri giderek bir yayın organında »Türkiye'nin Afrin'e saldırması, uzlaşmaya yanaşmayan Kürtlerin kendi suçudur« tespitini yapması ise, bizim açımızdan tam anlamı ile utanç vericidir. Bu tespitin dayandığı ve maalesef DKP yönetiminin de katıldığı gerekçe tam bir felaket: »Yoğun bir biçimde siyasî çözüm için çabalayan Rus tarafı, Suriye-Türkiye sınırına Suriye hükümeti ile Rusya'nın birliklerinin konuşlandırılmasını önerdi, ki Türk hükümeti bu çözüm ile yetinecekti. Ancak politikaları ABD çıkarlarına bağlı olan Kürtler bu öneriyi kabul etmedi ve nihâyetinde Türkiye saldırdı. Şimdi ise Kürtler, hizmetlerinin karşılığı olarak izole edilmiş yerleşim bölgeleri Afrin'in bağımsızlığı için ABD'nden yardım ummaktadırlar«.

Suriye ve Rusya sütten çıkmış ak kaşık mı?

Şimdi bu saçmalıkların neresini düzeltelim? Herhalde en doğrusu Suriye rejiminin niteliği hakkında bazı anımsatmalar yaparak başlamak olacak. Bir kere ülkedeki en büyük etnik azınlığı oluşturan Suriye Kürtlerinin on yıllardır ezildiklerini, özellikle 1962 nüfus sayımından itibaren Kürtlerin büyük bir çoğunluğunun ya »yabancı« yada »vatan-sız« olarak ilân edildiklerini unutmamak gerekiyor. Rojavalılar sürekli olarak keyfiyetin, zorunlu göçlerin, baskı ve işkencenin, hukuksuzluğun kurbanı oldular. 2011 yılına kadar, İran ile olan stratejik ortaklığına rağmen, emperyalist ülkelerin işbirliğini yürüttüğü Suriye'nin, örneğin Alman emperyalizmi tarafından mültecilerin »sorunsuz geri gönderilebileceği güvenli ülke« statüsünde görüldüğünü, bunun yanı sıra CIA ile BND gibi Batılı gizli servislerin Suriye'deki işkencehanelerin »etkin sorgulama metotlarından« bolca faydalandıklarını Alman yoldaşlarımız da kendi gazetelerinin arşivlerinden okuyabilirler. O nedenle Rojavalı devrimcilerin, demokratik özerklik ilânına kadar kendilerini ezen hukuksuzluk rejimi olarak tanıdıkları Suriye hükümetine güvenmemelerinden daha doğal ne olabilir? Suriye'nin emperyalist güçler ve bölgedeki despot rejimler tarafından parçalanmak istenmesi, cihatçı terör örgütlerinin rejim güçlerine ve Suriye halklarına karşı vahşet uygulamaları ve Suriye hükümetinin BM hukuku temelinde meşru olması, Suriye rejiminin sütten çıkmış ak kaşık olmadığı gerçeğini değiştirmemektedir. Suriye'ye yönelik emperyalist stratejilere ve müdahalelere karşı çıkmak, mutlaka Suriye burjuvazisinin temsilcisi olan baskıcı Baas rejimini desteklemek zorunluluğunu getirmez. Komünistlerin görevi, salt emperyalist ülkelerin baskısı altında veya savaş mağduru olan kapitalist ülkelerin hükümetlerini jeostratejik gerekçelerle desteklemek değil, o ülkelerin devrimcilerinin verdikleri mücadelelere destek çıkmaktır.

Komünistler açısından aynı diyalektik tavır Rusya Federasyonu için de geçerlidir. Gazetemizin 22., 25., 26. ve 27. sayılarında Rusya'nın stratejik hamlelerini masaya yatırmış, emperyalist-kapitalist dünya sisteminde yer edinebilmek ve çok milliyetli toplumu, tekelci eğilimi hızlanan kapitalist gelişme süreci ve burjuvazisi-bürokrasisi iç içe

geçmiş ulus devlet yapısıyla hükümranlığını ve Hinterlandı üzerindeki etkinliğini korumak, alternatif bir güç olabilmek için, elindeki tüm araçları emperyalist güçlerin stratejilerine karşı cepheye sürdüğünü göstermiştik. Rusya'nın Suriye müdahalesiyle emperyalist güçlerin kuşatmasını yarma stratejisini izlediğini, BM Güvenlik Konseyi daimi üyeliğini BM Şartı ile ulus devletlerin hükümranlıklarının korunması için kullandığını, izlediği politikalar ve Suriye angajmanı ile korumak istediği çıkarlarının emperyalist güçlerin çıkarlarıyla çeliştiğini tekrar vurgulayabiliriz.

Ancak bu gerçekler Rusya'yı »antiemperyalist güç« yapmamaktadır. Rusya'nın Suriye'deki müdahalesinin, hem savunma, hem de saldırı stratejisi olarak emperyalist stratejiler ve bölge egemenlerinin çıkarları için engelleyici bir faktör olduğu gerçeği, Rusya'nın çıkarlarının Suriye halklarının çıkarlarıyla bire bir örtüştüğü anlamına getirmemektedir. Kaldı ki Rusya Federasyonu emperyalist-kapitalist dünya düzenine bir alternatif oluşturmamakta, onun etkin bir parçası olmaya çalışmaktadır. Bu açıdan BM Şartı, ulus devletlerin bağımsızlıkları ve Ortadoğu politikaları konusunda Rusya Federasyonu'nun nesnel olarak emperyalizm karşıtı konumlanışının komünistlerce desteklenmesi, otomatikman Rusya'nın her jeostratejik adımının da desteklenmesi zorunluluğunu gerektirmez. Bu bilhassa Rusya'nın Suriye-Türkiye sınırına Rus ve Suriye ordusunun konuşlandırılması önerisi için geçerlidir, çünkü bu öneri aynı zamanda Demokratik Kuzey Suriye Federasyonu'nun 29 Aralık 2016'da toplanan bir Kurucu Meclis kararıyla kabul ettiği Toplum Sözleşmesi'nde güvence altına alınan tüm demokratik ve sosyal kazanımlar ile Rojava devrim sürecinin yeni bir tehdit altına sokulması ile eş anlamlıdır.

Kuzey Suriye Kantonlarında gerçekleştirilmekte olan demokratik deney, sadece Türkiye tekelci burjuvazisi ve AKP-Saray-Rejimini rahatsız etmekle kalmamaktadır. AKP-Saray-Rejimi »Zeytin dalı operasyonu« olarak adlandırılan işgal harekâtı ile, kendisi için yaşamsal ekonomik ve stratejik önem taşıyan Kürdistan üzerindeki kontrolü kaybetmemek ve aynı zamanda iktidar ilişkilerini korumak için Suriye topraklarına girmiştir. Çünkü Kürdistan üzerindeki kontrolü kaybetmek, aynı zamanda ucuz iş gücü deposu, piyasalar, kaynaklar ve ticaret yolları üzerindeki kontrolü kaybetme anlamına gelmektedir.

Rojava devrim süreci aynı şekilde diğer aktörlerin çıkarları için de sorun yaratmaktadır. Bu noktada DKP'li yoldaşlar büyük bir yanılgı içerisinde dirler. Çünkü emperyalist güçler ile bölge egemenlerinin asıl çekindikleri, Barzani KDP'sinin hedeflediği türden bir »bağımsız Kürdistan« değil, aksine Kuzey Suriye Kantonlarında gerçekleştirilen katılımcı-demokratik-özerk öz yönetim, öz savunma, cinsiyet eşitliği, doğal kaynakların toplumsallaştırılması, üretim ve tüketim kooperatifleri, etnik ve dini grupların eşitliği vs. gibi demokratik ve sosyal

adımlardır. Tek başına doğal kaynakların toplumsallaştırılması ilkesi, ne ABD emperyalizminin, ne AB'nin, ne Türkiye'nin, ne de Rusya, İran veya Esad hükümetinin kabul edebilecekleri bir adım değildir. Tam da bu nedenle tüm aktörler Kantonları sadece kendileri ile işbirliğine girmeleri için baskı altına almaktadırlar. Ve tam da bu nedenle, istisnasız hepsi yeri ve zamanı geldiğinde Rojava devrimini kendi kanında boğmaktan geri durmayacaklardır.

Sonuç yerine

Rojavalı devrimciler bunu çok iyi bilmekte ve güncel olarak da deneyimlemektedirler. Eğer bugün çoğunlukla ABD ordusu ve kısmen Rusya ve Esad rejimi ile taktiksel-askerî işbirliğini sürdürüyorlarsa, bunun temel nedeni yalnız bırakılmış olmalarıdır. Gerek Rojavalı devrimcilerin, gerekse de genel anlamıyla Kürt Özgürlük Hareketinin temsilcilerinin yaptıkları açıklamalar ve bölgedeki somut durum, bu taktiksel işbirliğini zorunlu kıldığını, ancak »stratejik düşmanla girilen taktiksel işbirliğinin« ideolojik, politik ve stratejik bir ittifak olmadığına işaret etmektedir. Örneğin KCK Yürütme Kurulu üyesi Rıza Altun şöyle demektedir: »Biz antiemperyalist bir mücadele yürütüyoruz. O nedenle antiemperyalist bir güç, emperyalistlerin ona ihanet ettiğini söylemez. Nasıl küresel emperyalizm ve bölgesel hegemonik çizgi stratejik bir durumun ifadesi ise, Kürtlerin ortaya çıkarttıkları paradigma da net bir çizgi ve açık bir tavrın ifadesidir. Çizgimizin stratejik ortakları, küresel demokratik güçler, toplumsal ve sistem karşıtı güçlerdir«.

Abdullah Öcalan'ın geliştirdiği ve postmarksist-liberter-anarşist argümantasyonlar üzerine kurulu olan »Demokratik Konfederasyon« konseptinin komünistlerce eleştirilen bir çok yanı bulunmaktadır. Ancak Öcalan'ın tezlerinin Kürt halkının büyük bir çoğunluğu, Kürt Özgürlük Hareketi ve dünyanın farklı devrimci güçleri açısından mücadeleleri için bir ilham kaynağı olduğu kabul edilmelidir. Aynı şekilde Kuzey Suriye Kantonlarının, savaş ve terör koşulları altında dahi kurtuluşçu, demokratik ve sosyal bir alternatifi gerçekleştirilebileceğini bölge sınırları ötesinde kanıtlamış olmaları da kabul görmelidir.

Rojava devrim süreci, sayısız vekalet savaşlarının sürdüğü bir dönemde ve dünya çapındaki güç ilişkilerini ezilen ve sömürülen sınıflar aleyhine geliştiren çok kutuplu, ama son derece saldırgan bir emperyalist-kapitalist dünya düzeni şartları altında gerçekleşmektedir. Eğer devrime olan umudunuzu yitirmemiş, devrimin gerçekleştirilebileceğine ve ezilen-sömürülen sınıfların mücadelesinin yaratacağı o müthiş güce olan inancınızdan vaz geçmediyseniz, o zaman bu gerçekleri görmeli ve komünist olmanın gereklerini yerine getirmelisiniz. Ne zaman ki Leninci ilkeleri sulandırır ve Avrupa merkezci bir bakış açısıyla halklara dayanan ve halklardan oluşan hareketleri küçümser-

seniz, işte o zaman Marksist-Leninist öğretiyeye, komünist ilkelere ve Proletarya Enternasyonalizmine büyük bir gedik açmış olursunuz.

Emperyalist-kapitalist dünya düzeni, tüm saldırganlığına ve tüm gücüne rağmen »kum üzerine kuruludur«. Ve »her zaman var olacak olan devrim«, her defasında baldırı çıplaklar ile »dünyanın lanetlilerin« eseri olacaktır. Avrupalı yoldaşlarımıza bunları yeniden anımsatmak, görevimiz olmaya devam edecektir.

MEŞRUIYET KRİZİ VE SONUÇLARI

ALMANYA ÖRNEĞİNDE EMPERYALİST GÜÇLERİN EGEMEN BLOKLARINDAKİ ÇELİŞKİLER ÜZERİNE

2018/52

Burjuva medyası, marksist ekonomistlerin uzun zamandır dikkat çektikleri ve derinleştiğini söyledikleri sermaye birikim krizini teyit ediyor, alarm zillerini çalıyor. Birikim krizi, özellikle hâlâ devam etmekte olan 2007 krizi, sadece eşik ülkelerini değil, emperyalist ülkeleri de cenderede tutmaktadır. Emperyalist-kapitalist dünya düzeni süregelen bir yapısal birikim fazlası krizinin yükleri altında debelenirken, emperyalizmin merkez ülkelerindeki iktidar yapıları meşruiyet krizi ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Emperyalist merkezlerde burjuva demokratik kurumlarının işliyor olması, parlamenter sistemin çok partili yapısı ve hâlen periyodik seçimlerin yapılması, meşruiyet krizini hafifletmiyor, aksine seçmeni siyasî karar alma merkezlerinin oluşmasından giderek uzaklaştırdığını göstermesi nedeniyle daha derinleştiriyor. Bu durum hem merkezî kapitalist devletlerin egemen bloğu içerisinde, hem de emperyalist güçler arasında çıkar çatışmalarını ve çelişkileri körüklüyor.

1989-1990 karşı devriminden sonra reformist solun, aynı zamanda devrim ve sosyalizme olan inancını yitirmiş oportünizmin büyük katkılarıyla yaygınlaşan »kapitalizmin yenilmezlik« efsanesi ve »küreselleşme ile refah yaygınlaşacak« masalı, artık tüm inandırıcılıklarını yitirmek üzereler. Yoksulluk, perspektifsizlik, adaletsizlik ve güvencesizlik salt »küresel Güney'in« sorunu olmaktan çıkmış ve görece refah coğrafyalarının da gündelik yaşamının korkulu rüyası hâline gelmiştir. Burjuva toplumları, dünyanın en zengin ülkelerinde olsalar ve dünya çağındaki karşılaştırmada yüksek gelir elde etseler de, korku toplumlarına dönüşmüş durumdalar ve burjuva demokratik devrimlerinin evrenselleşmiş tüm değer ve kazanımlarını ardı ardına korkularına kurban ediyorlar.

Diğer tarafta ise, yaratılan zenginliklerin müthiş bir hızla küçük bir kesimin elinde yoğunlaşmasına tanık olmaktadır. Bu yoğunlaşma tüm krizlere, derinleşen çoklu kriz ortamına ve ekonomik durgunluğa rağmen hız kazanıyor. Dört temel araç buna yol açmaktadır: Birincisi, sosyal devlet erozyonuyla aynı anda kamu bütçelerinin özel sermaye birikimine peşkeş çekilmesidir. İkincisi, satın alma gücünün görece

yüksek seviyede kalmasını ve tüketimin artırılmasını garanti altına almak amacıyla tüketim kredileri faizinin düşük tutulmasıdır. Üçüncüsü, malî piyasalarda dizginsiz spekülasyonun önünün açılması ve dördüncüsü, daha fazla militaristleştirme politikalarıyla silah ve askerî araç-gereç sektöründeki birikimin teşvik edilmesidir.

Ancak tam da bu yoğunlaşma burjuva toplumlarındaki güvencesizlik hislerini, yoksulluğa itilme kaygılarını ve nihâyetinde hükümet ve parlamentolara yönelik hiddetin artmasına, iktidar yapılarının, bilhassa geleneksel muhafazakâr, liberal, sosyal demokrat ve yeşil siyasî formasyonların sorgulanmasına yol açmaktadır. Yaşam ve çalışma koşullarının kötüleşmesi, sosyal devlet giderlerinin kısıtlanması, özelleştirmeler ve düzensizleştirmelerle yerel yönetimlerin karar alma mekanizmalarının kırılması ve her alanda adaletsizliğin yaygınlaşması, farklı toplumsal katman ve sınıflar arasında neoliberal politikalara yönelik öfkeyi artırıyor. Sermaye birikim krizinin diğer yüzü olan sefaletin birikimi herkes için görünür oluyor. Reformist solun çözümsüzlüğü, emek örgütlerinin bürokratik aparatlarının teslimiyetçi hantallığı, alternatifsizlik görüntüsü, gerek burjuva toplumunun bütününde, gerekse de zaten bölünmüş olan emekçi sınıflar arasında büyüyen öfkenin, kapitalist sömürü koşullarını güçlendirmekten ve direniş potansiyellerini boşa çıkartmaktan başka işlevi olmayan ırkçı-faşist partilere oy tabanı olarak kanalize edilmesine yol açıyor. Egemen bloktaki çıkar çatışmalarının doğrudan yansıdığı burjuva medyasının haber politikaları, toplumdaki güvencesizlik ve korku hislerini körükleyerek iktidar yapılarının meşruiyetini sorgulayan sürecin ivme kazanmasına neden oluyor.

Almanya siyasetinde kardeş kavgası mı?

Merkezî kapitalist devletlerin hemen hepsinde benzer biçimlerde görülen bu süreci Almanya özelinde irdeleyelim.

Almanya'daki egemen blok içerisinde Federal Parlamento seçimlerinden bu yana ciddiyeti her gün artan çelişkiler yaşanıyor. İktidarın büyük ortağı olan Hristiyan Birlik Partilerinde devam eden »kardeş kavgası« çeşitli zorluklarla ve uzun bir uğraştan sonra kurulabilmiş olan Federal Hükümette büyük sarsıntılara yol açıyor. İnsafsızca »mülteci krizi« olarak adlandırılan insanlık dramı üzerine yürütülen bu kavga, egemen bloğu oluşturan farklı sermaye fraksiyonları arasındaki çıkar çatışmasının bir yansımasıdır – kavga her ne kadar Şansölye Merkel (CDU) ile Federal İçişleri Bakanı Seehofer (CSU) arasında sürüyormuş gibi görünüyorsa da!

Aslına bakılırsa iki tarafın arasında pek büyük bir fark yok: »Mülteci akınını durdurmak« ikisinin de ilân ettiği hedef. Seehofer ve temsil ettiği damar, mültecilerin ülkeye girmelerini »ulusal sınırları güçlendirerek ve gerektiğinde AB'ne rağmen« biçiminde dile getirilen milliyetçi-şoven bir politikayla engellemek istiyor. Avrupa'daki diğer

milliyetçi, sağ popülist ve ırkçı-faşist partilerle aynı noktaya gelen Seehofer ve partisi CSU »kendi çıkarlarımızı kendimiz savunmalıyız« vurgusu yapıyor. Merkel ise, »sorunun AB içinde ortak karar ve tavır ile çözülebileceğini« savunuyor. Merkel'in en önemli gerekçesi, »Almanya'nın dünya siyasetinde elde ettiği öncü konumu, dünya çapındaki gelişmelere ve meydan okumalara AB çatısı altında yanıt geliştirmemizi zorunlu kılıyor« açıklamasıdır.

Bu iki uzlaşmaz pozisyon, ihracatı temel alan tekelleşen burjuvazi ile önceliği yurt içi pazar olan küçük ve orta ölçekli işletmelere sahip olan sermaye fraksiyonları arasındaki çatışmanın tercümesidir. Almanya'da bulunan yaklaşık 6.000 KOBİ, toplam katma değerin yaklaşık yarısını yaratmaktadır. KOBİ'lere sahip olan sermaye fraksiyonları, »mülteci sorununun« AB kurumlarınca ve AB üyesi ülkelerin ortak kararıyla çözülmesinin, ancak Almanya'nın iktisat ve Euro politikalarında diğer ülkelere büyük tavizler vermesiyle olanaklı olacağını ve bu tavizlerin kendi çıkarlarını zedeleyeceğini iddia ediyorlar, ki haklılar da. Bu nedenle Seehofer'in çıkışlarını destekliyor ve giderek daha milliyetçi, daha ırkçı ve faşizan konuma kayıyorlar.

Büyük sermaye grupları ise çok açık bir biçimde Merkel'e destek çıkıyorlar. Merkel-Seehofer tartışmasının kızgınlığı bir anda, 2018 Temmuz'unda Alman Sanayi Federal Birliği (BDI), Federal İşverenler Birliği (BDA), Alman Sanayi ve Ticaret Odası (DIHK) ve Alman Zanaat-kârlar Merkezî Birliği (ZDH) ortaklaşa yaptıkları bir açıklamada, Seehofer'i sert bir dille eleştirdiler ve »Alman iktisadının çıkarına uygun bir yapıya kavuşmuş olan Euro Bölgesinin egoist çıkışlarla zedelenmemesi gerektiğini« vurguladılar. Kendi açılarından haklılar, çünkü Alman emperyalizminin patronajını üstlendiği Avrupa Birliği, tüm kurumları ve yapılarıyla Almanya'nın »ekonomik başarılarına« hizmet etmektedir. Son 20 yıl içerisinde Alman tekellerinin kırdığı tüm ihracat rekorlarının temelinde, Almanya tekelleşen burjuvazisine emsalsiz bir yapısal avantaj sağlayan AB durmaktadır. Almanya'nın en önemli sermaye fraksiyonları böylelikle Seehofer ve temsil ettiği damarın milliyetçi-şoven egoizminin bu avantajı tehlikeye sokmasına izin vermeyeceklerini göstermiş oldular.

Sırtan çelişkiler

Merkel-Seehofer tartışmasıyla gün yüzüne çıkan bu ihtilaf konstellasyonu aslında yeni bir olgu değil. Egemen bloktaki bu çelişkiler uzun zamandır Alman »ekonomik mucizesinin« pırıltıları arasında sırtıtmaktaydı. Benzer bir çıkar çatışması Yunanistan krizinin patlak vermesinde görünür olmuştu: Yunanistan'ın borçlarının yeniden yapılandırılması söz konusu olduğunda, KOBİ'lere sahip olan sermaye fraksiyonları ile bunların siyasî temsilcileri, Yunanistan'ın »Euro Bölgesinden ve gerekirse AB'nden çıkartılmasını« savunurlarken, büyük sermaye gruplarının temsil edildiği kurumlar ve siyasetçiler, Euro Bölgesinin krizdeki AB üyesi ülkelere tasarruf politikaları dayatılarak,

»Almanya'nın çıkarlarına« uygun biçimde yeniden düzenlenmesi gerektiğini savunuyordular. Nitekim bu çıkar çatışmasının galibi ihracat politikalarını belirleyen büyük tekeller olmuştur.

Ancak o günlerdeki çıkar çatışmaları ve çelişkiler, KOBİ'lere sahip olan sermaye fraksiyonlarını temsil eden kimi siyasetçinin CDU ve CSU'dan ayrılarak, ırkçı-faşist AfD partisinin kuruluş sürecine katılmalarına yol açtı. Benzer bir durum, ayrışma olmamasına rağmen, sosyal demokratlar arasında da baş göstermişti. Eski Berlin Maliye Bakanı Thilo Sarrazin'in başını çektiği bir SPD'li grup, »göçmen ve mültecilerin, bilhassa Müslüman olanların, kültürel eksiklikleri nedeniyle Alman toplumuna entegre olamadıklarını ve bu nedenle, AB'ne rağmen Almanya'nın daha sert tedbirler uygulaması gerektiğini« savunuyorlardı. SPD içerisinde çıkan bu sesler, sonuç itibarıyla korumacı ekonomik politikalar isteyen sermaye fraksiyonlarının temsilcilerinin sesleriydi. Böylelikle bu sermaye fraksiyonları, orta katmanların refah şovenizmini teşvik ederek ve bunları sokağa da çıkartarak, burjuva partileri üzerinde milliyetçi-şoven bir baskı uyguladılar. Nihâyetinde böyle oluşturulan toplumsal iklim, diğer Avrupa ülkelerinde olağanlaşan bir durumu, geleneksel merkez burjuva partilerinin sağında duran ırkçı-faşist formasyonların parlamenter başarılarının, Almanya'nın da siyaset sahnesinde »olağan olgu« hâline gelmesine neden oldu. O açıdan tekil çıkarlarını milliyetçi-şoven talepler çerçevesinde ifade eden sermaye fraksiyonlarının bugün Federal Parlamento'da üçüncü büyük grup hâline gelen ırkçı-faşist AfD'nin kurucu iradesi oldukları rahatlıkla söylenebilir. Bu sermaye fraksiyonlarını temsil eden »Aile Şirketleri Vakfı« isimli kurumun, henüz AfD kurulmadan önce bazı refah şovenisti sağcı ekonomi profesörlerin Euro karşıtı konferanslarına ve AfD'nin kuruluş sürecine politik ve maddî destek çıkması ve hâlen çıkıyor olması, bunu kanıtlamaktadır.

Çelişki ve çıkar çatışmalarının sadece iki homojen grubu yok elbette: karşıt kutupların içerisinde de benzeri çelişkiler yaşanmaktadır. Örneğin Almanya'nın çıkarlarının AB çatısı altında savunulmasından yana olan büyük sermaye grupları arasında bilhassa uluslararası siyaset alanında önemli çelişkiler yaşanıyor. En bariz örneğini Rusya Federasyonu'na yönelik olan politikalarda görmekteyiz: Her ne kadar Almanya'nın emperyalist-kapitalist dünya düzeninin belirleyici aktörü hâline gelmesi hedefinde ortaklaşan sermaye grupları olsalar da, Rusya söz konusu olduğunda »Transatlantikçi« ve »Avrupacı« sermaye fraksiyonları arasında önemli farklılıklar ortaya çıkmaktadır. ABD ile ortak hareket edilmesinin savunan »Transatlantikçi« grup, bilhassa askerî-sınai kompleks temsilcileri, finans tekelleri ve »güvenlik politikalarının« bileşeni hâline gelmiş olan enformasyon teknolojisi tekelleri Rusya'ya karşı kuşatmacı ve agresif politikaların uygulanmasını talep ederlerken, Doğu Avrupa ve Rusya pazarlarına açılmış, Rusya'nın etki alanındaki coğrafyalara ihracat yapan »Avrupacılar«, bilhassa enerji tekelleri, ABD'nden bağımsız ve Rusya ile işbirliğine

dayalı bir politikanın gerçekleştirilmesini talep ediyorlar. Örneğin eski Şansölye, SPD'li Gerhard Schröder bu ekibi temsil etmektedir.

Alternatif tasavvurlar ifade edilmeyince...

Egemen blok içerisinde çelişkilerin böylesine ayyuka çıktığı dönemlerde, Merkel gibi farklı sermaye fraksiyonları arasında denge sağlayan siyasî aktörler de sorgulanır olmaktadır. Burjuva toplumu ve egemen iktidar ve mülkiyet ilişkileri için yaşamsal önem taşıyan denge (veya başka bir deyim ile istikrarın) bozulması, sosyal krizlerin çoğalması, geleceğe dair güvensizliğin artması ve geleneksel siyasî partilerin genel anlamda benzeşir olmaları, kurulu iktidar yapılarına olan güvenin hızla yok olmasına yol açmaktadır. Merkez kapitalist ülkelerde, ama öncelikle Batı dünyasının lideri olan ABD'nde yabancı düşmanı, ırkçı ve refah şovenisti egoist söylemler kullanan »önderlerin« seçimi başarıları elde etmeleri, karşılıklı olarak diğer ülkelerdeki burjuva toplumlarını da etkilemekte ve ırkçı-faşist partilerin seçimlerde oy patlaması yapmalarına neden olmaktadır.

Başta göçmen ve mülteciler olmak üzere, güvencesiz işlerde istihdam edilen kalifiyesiz iş gücü, kiralık işçiler, gündelik işlerde çalıştırılan emekçiler ve yeniden iş bulma ümidini yıllar öncesinde kaybetmiş olan milyonlarca işsiz, burjuva toplumunun her türlü haktan mahrum bırakılan »tortusu« hâline dönüştürülüyorlar. Ama salt bu da değil: içinde bulundukları perspektifsiz ve güvencesiz konumlarıyla işçi sınıfının ve her türlü ücretli emeğin ehlileştirilmesi, boyun eğmesi, mücadelelerle elde edilmiş haklarının ardı ardına ellerinden alınmasına ses çıkarmaması için masif bir baskı unsuru olarak kullanılıyorlar.

Aynı şekilde düşük ücret sektörünün genişlemesi (örneğin Almanya'da tam gün çalıştırılmaya rağmen sosyal yardım almak zorunda kalan kitle, 1 milyon sınırını aşmış durumda), ödenebilir konut kıtlığı, savaş ve krizler döngüsü, burjuva medyasının hemen her gün manşetlere taşıdığı »İslamî terör tehdidi« ve gerçekleşen terör saldırıları, dünyanın muhtelif bölgelerindeki çatışmalar, ekolojik felaketler ve yeni ekonomik kriz beklentileri, insanları »dünyanın çivisi çıktı« psikolojisine sokuyor. İktidar politikacılarının benzer korkuları popülist söylemlerle ifade etmeleri ve mültecilere, göçmen işçilere karşı ırkçı yaklaşımları körüklemeleri, ancak yıllardan beri bu »tehditler« bertaraf etmekten aciz kalmaları, egemen siyasetin meşruiyet krizini derinleştiriyor. Refah şovenizminin ve ırkçı korkuların esaretinden kurtulamayan kitleler, öfkelerini hem göçmen ve mültecilere, hem de geleneksel siyasî partilere yönlendiriyorlar.

Egemen blok içerisindeki çelişki ve çıkar çatışmalarının, kapitalizme içkin krizlerden ve neoliberal dönüşümün yönetilemez hâle gelişinden kaynaklandığı bilinmesine ve farklı toplumsal sınıf ve katmanların hoşnutsuzluğunun artmasına rağmen, alternatif toplum ve ekonomi tasavvurlarının yeterince ifade edilememesi, kitlelerin bur-

juvazinin manipölasyonlarından sürekli ve daha fazla etkilenmelerine yol açıyor. Reformist Avrupa solu sadece kapitalizmin sivriliklerini törpülemekle yetindiğinden, koşullar elverişli olmasına rağmen, kitleleri arkasında toplamaktan aciz kalıyor.

Emperyalizm hâli hazırda kendi yurdunda tehdit edici bir karşı koyuşla karşı karşıya değil. Ama buna rağmen savaş ve militarizmi sadece dış politikanın değil, aynı zamanda iç politikanın da aracı hâline getirmeye çalışıyor, demokratik hak ve özgürlükleri »güvenlik« gerekçesiyle kısıtlıyor, parlamenter sistemin içini boşaltıyor ve askerî-polisiye baskı enstrümanlarını güçlendiriyor. Çünkü sermayenin ekonomi politiğı ile işçi sınıfının ekonomi politiğı arasındaki uzlaşmaz karşıtlığın, günün birinde milliyetçi-şoven-ırkçı manipölasyonların dahi engelleyemeyeceğı sosyal ihtilaflarla sınıf mücadelesini körükleyeceğini çok iyi biliyor. Henüz işçi sınıfı ve emekçi kitleler bu gerçeğı bilinçlerine çıkaramamış olsalar da, asıl tehdidin işçi sınıfının sistem sorusunu sorduğı anda ortaya çıkacağı tüm sermaye fraksiyonlarının bilgisi dahilinde. Aslolan şimdi var olan toplumsal, ekonomik, ekolojik ve politik sorunlar için kapitalist bir »çözümün« olmayacağını, çözümün »Ya Sosyalizm, ya barbarlık!« sorusuna yanıt verilmesiyle bulunabileceğini bıkıp usanmadan dile getirmektir. Ve bunu komünistlerden başkası yapmayacaktır.

MESELE »SARI TAKSİ-UBER KAVGASI« DEĞİL

EMPERYALİST TEKELLERİN YENİ SÖMÜRÜ METOTLARI ÜZERİNE

2018/53

New Yorklu taksi şoförü 61 yaşındaki Douglas Schifter 2018 Şubat ayında bir gün sosyal medya hesabına »Politikacılar beni de yeni esaretin zincirlerine bağlamaya çalıştılar. Direndim, ama iflas ettim« diye yazdıktan kısa bir süre sonra belediye binasının önüne gidip intihar etti. Taksi plakası satın alabilmek için yüklü bir kredi yükünün altına giren ve artık borçlarını ödeyemez durumda kalan Schifter'in intiharı, binlerce taksicinin Uber ve Lyft gibi şirketleri protesto etmek için sokaklara dökülmelerine ve sadece New York'ta sayıları 80 bini geçen Uber kullanıcılarına sınırlama getirilmesini talep etmelerine neden oldu.

Türkiyeli okura »sarı taksici-Uber kavgası« olarak tanıdık gelen bu hikâyeyi bugün dünyanın farklı bölgelerinde, bilhassa metropollerde dinlemek mümkün. »Fikir basit – Uygulama muazzam« diye pohpohlanan Uber uygulaması, kimi siyasetçi tarafından »mahşerin beş atlısı« diye eleştirilen Apple, Microsoft, Facebook, Amazon ve Google tekellerinden daha agresif bir politika izleyen ve uluslararası finans tekellerine yeni »yatırım« olanakları sunan bir sömürü metodundan başka bir şey değil.

Bilindiği gibi »Mahşerin beş atlısına« gerek tüketici tavırları, gerekse de yasal yaptırımlarla sınırlamalar getirilirken, Uber ve benzeri tekeller daha kuruluş aşamasında hiç bir yasayı, yönetmeliği, kuralı ve geleneği tanımayacaklarını, hatta bunları yıkacaklarını ilân ediyorlar. »Share economy«, yani paylaşım ekonomisi adı ile şirinleştirilen sömürü metodu, »her şeyi paylaşıyoruz« şiarı ile ideolojileştiriliyor ve gerçekten basit bir teknolojiyle »herkes katılabilir, herkes kazanabilir« görüşü yaygınlaştırılmaya çalışılıyor. Özellikle sol-liberaller ve küçük burjuva aydınlar »temiz hizmet« ve »çalışma özgürlüğü« saf-satasıyla bu demagojinin yaygınlaşmasına katkı sunuyorlar. Konuyu yakından irdeleyelim ve hizmetin denildiği kadar »temiz« ve »özgür« olup olmadığına bir bakalım.

Yıkıcı yenilik

Sol-liberal ve küçük burjuva aydınların »teknolojik yenilik« diye sattıkları gelişme son derece yıkıcı etkilere sahip. Avrupalı marksist

araştırmacıların »Uberizasyon« adını taktıkları bu sistem, internet üzerinden tüketiciler ile hizmet ve ürün satıcıları arasında arabuluculuk yapan sektörü tanımlıyor. Türkiye’de Uber, Yemek Sepeti veya Booking.com gibi isimlerle tanınan şirketlerin en büyükleri olan Uber (ulaşım hizmetleri), Airbnb (otel veya özel oda kiralama hizmetleri), Deliveroo (yemek siparişi), Netflix (internet yayıncılığı) veya Parship/Elite Partners (çöpçatanlık servisleri) gibi isimlerle farklı alanlarda ve dünyanın çok sayıdaki ülkesinde faaliyet gösteriyorlar.

Bu tip şirketlerin en önemli birinci ortak özelliği, belirli bir büyüklüğe kadar riziko yatırımcılarından, belirli bir büyüklüğe eriştikten sonra ise uluslararası bankalar ve finans kurumlarından, Facebook veya Google’den ve uluslararası sanayi tekellerinden kredi ve hissedar almalarıdır. İkinci ortak özellikleri ise, uzunca bir süre – rakiplerini düşük fiyatlarla alaşağı etmek ve dünya çapında yayılmalarını sağlamak için – yüksek seviyede borçlu olmayı kabullenmeleridir. Bunları önce Uber örneğinde açalım:

2009’da New York’ta kurulan Uber basit bir sistemle, internet sitesi ve akıllı telefon uygulamaları üzerinden araç paylaşımını örgütüyor. Yani bir müşteri ile bir araç sahibi arasında ilişki kuruyor, mesafeye ilişkin bir ücret belirliyor, ücretin ödenmesine aracılık ediyor ve ücret üzerinden komisyon alıyor. Görünürde alan-veren memnun.

Kendisine ait tek bir ticari taksisi olmayan Uber, 70 ülkeye yayıldı ve 2017 yılında yaklaşık 70 milyar Dolar değerindeki bir dünya tekeli hâline geldi. Hissedarları olan bankaların desteğiyle oluşturulan şirketler ağı sayesinde vergi ödemeleri neredeyse sıfırlandı. Uber Technologies Inc. adını taşıyan holdingin merkezi, ABD vergi cenneti Delaware’de iken, ABD içinde ve dışında kurulan toplam 135 şirket üzerinden para akışları örgütlenerek, Hollanda’nın haricinde hiç bir ülkenin vergi yasalarına uyulmuyor. Örneğin İstanbul’da Uber aracına binen bir kişi kredi kartıyla ödeme yaptığında, bu para Amsterdam’daki Uber tahsilat şirketine gidiyor. Ödenen ücretin yüzde 80’i Amsterdam’daki şirket tarafından Uber şoförünün hesabına gönderiliyor. Geri kalan para ise çeşitli Uber şirketleri üzerinden buharlaştırılıyor. Sadece yüzde 1 vergi alan Hollanda devletinin yardımıyla Uber’in gelirleri diğer ülkelerin maliyeleri için görünmez kılınıyor.

Diğer yandan, taşıma ücretinin yüzde 80’ini alan Uber şoförünün şirket karşısında hiç bir hakkı yok. Herhangi bir sözleşme olmadığından, kendisine ait olan Uber’e kayıtlı aracın tüm masraflarını ve sorumluluğunu karşılamak zorunda. Uber, şoföre ödenen ücret payını, şoförün bulunduğu ülkenin maliyesine bildirmiyor; nihâyetinde Uber şoförünün de genellikle aldığı paraları bildirmemesi söz konusu olduğundan, müthiş bir enformel istihdam büyümesi yaşanıyor. Örneğin New York’taki 80 bin Uber şoförü tüm giderlerini ve sosyal sigorta ödemelerini kendileri karşılamak zorundalar. Bu, diğer ülkeler için de aynen geçerli. Sonuçta güvencesiz, düşük ücretli ve haklardan

mahrum istihdam Uber ve benzeri tekeller üzerinden dünya çapında yaygınlaştırılıyor.

Dahası, Uber araçları Microsoft'un geliştirdiği »Cognitive Services« programı ile 24 saat gözlem altında tutuluyor. Uber bu şekilde sadece şoförlerin rakip şirketler adına çalışmalarını engellemekle kalmıyor, aynı zamanda hem sürücüyü, hem de müşteriye sürekli gözlemleyerek, rantları artırmak amacıyla alışkanlıklar üzerine yeni algoritmalar geliştiriyor ve toplumsal tüketim ve kullanım alışkanlıklarının daha yoğun biçimde kapitalist sermaye birikim süreçlerinin boyunduruğunun altına sokulmasını hızlandırıyor.

Holding bünyesinde dünya çapında sadece 7 bin civarında personel çalıştıran Uber, gerek kendi personelinin, gerekse de Uber şoförlerinin herhangi bir örgütlenmeye gitmelerini engellemek için görevlendirdiği uluslararası avukatlık firmalarına milyonlarca Dolar ödüyor ve canlı emek faktörünü azaltmak için, şoförsüz araç gelişimine büyük yatırımlar yapıyor. Nakliyat sektörüne girebilmek için kurulmuş olan Uber Freight şirketi şu an şoförsüz kamyon projesi üzerine çalışıyor.

Uber'in açtığı kapı...

Uber'in cirosuna ve açıklanan zararına (2017: 4,5 milyar Dolar) bakılınca, borsa değerinin neden bu denli yüksek olduğu sorusu akıllara gelebilir. Ancak Uber ve benzeri tekellerin değerlerini belirleyen, yıllık ciro veya bilançoları değil, dünya çapındaki tekelleşme süreçlerini hızlandıran özellikleridir. Örneğin Uber, yatırımcı olarak kazandığı uluslararası sermaye gruplarının desteğiyle mesafe ücretlerini sübvans ediyor. Böylelikle Uber müşterileri aynı mesafe için ticari taksi müşterilerinden daha az ücret ödüyorlar. Plaka parası, maaşlar, sigorta, bakım masrafları, vergi vs. ödemek zorunda olan ticari taksi sahipleri ve çalışanlarının böylesi bir rekabete uzun süre dayanma şansları kalmıyor. Nitekim New York'taki şoför gibi iflasa ve hatta intihara sürükleniyorlar.

»Ulaşım ucuzluyor« çığırtaıklığı yapan sol-liberal ve küçük burjuva aydınları, bu sübvansiyonların aslında bir teslim alma hareketi olduğunu göremiyorlar. Sınıfsal körlük güvencesiz istihdamın yaygınlaşmasına katkı sağladığı kadar, »ulaşım zorlukları« söz konusu olduğu durumlarda Uber ve benzeri tekellerin mesafe ve hizmet ücretlerini aniden bir kaç katına çıkarmalarını da meşrulaştırıyor. Örneğin 2014 yıl sonunda Sydney'de gerçekleşen bir rehine olayı nedeniyle yurttaşların tahliyesi zorunlu olunca, Uber mesafe ücretlerini aniden üç katına çıkartmıştı. Benzer uygulamalar, daha doğrusu fırsatçılıklar başka ülkelerde grev veya doğal felaket gibi durumlarda da ortaya çıkıyor.

Sermayenin sürekli yayılma içgüdüğü, tekellere Uber'in rantlara ve kârlılığa ivme kazandıran bir kapı açtığını hissettiriyor. O nedenle Uber'e hissedar olan Wellington, Blackrock, Goldman Sachs, Morgan

Stanley, Saudi Public Investment ve Springer gibi büyük sermaye gruplarının yanı sıra, uluslararası otomotiv tekelleri de bu tekelleşme sürecine dahil oluyorlar.

Buna Almanya'dan iki örnek verelim: Birincisi Daimler tekeli. Daimler bir tarafta Uber ile şoförsüz araç gelişimi için işbirliği sözleşmesi imzaladı. Halihazırda Dallas, Los Angeles ve Dubai'de test sürüşlerinin yapıldığı bildiriliyor. Bu konu gazetelerde en son Tesla şirketinin şoförsüz araçlarının ABD'nde kaza yapmalarıyla haberleştirilmişti. Daimler diğer taraftan ise akıllı telefonlar için geliştirdiği »MyTaxi« uygulamasını yaygınlaştırmaya çalışıyor. »MyTaxi« uygulaması üzerinden araç çağırınlar, mesafe ücretlerinin yarısını ödüyorlar. Geri kalan kısım Daimler tarafından taksi şirketine ödeniyor. 2018 Mart'ında Almanya'nın en üst mahkemesi BGH bu sübvansiyonu onaylayarak, Daimler'in önünü açtı.

İkinci örnek Volkswagen tekeli: VW 2018 Temmuz'unda yaptığı bir açıklamayla, kısa bir süre önce kurduğu »Moia – Ulaşım Hizmetleri« adlı şirketinin minibüslerle dolmuşçuluğa başladığını ilân etti. Şimdilik sadece Hannover kentinde test edilen ve »Shuttle-Service« olarak da adlandırılan dolmuşçuluk, aynı Uber veya »MyTaxi«de olduğu gibi, internet üzerinden (»Moia App) yürütülüyor. Müşteriler, akıllı telefon uygulaması (kredi kartı bağlantısı) ile ücreti ödüyorlar, ancak sabit bir ücret yok, çünkü mesafe ücretleri güne, saate ve talebe bağlı. Moia'nın tek farkı, şoförlerine – şimdilik – saatte 12,00 Euro maaş ödemesi ve sosyal güvence vermesi. Uzun vadede Almanya'nın bütün kentlerine yayılmayı planlayan Moia, şimdiden ticari taksi şirketlerinin protestolarıyla karşılaşılıyor.

Sadece ulaşım sektörü mü?

Yukarıda bahsettiğimiz gibi, tekelleşme süreçleri için sadece ulaşım sektörüne değil, diğer sektörler de dadanılıyor. Sektörler farklı olsa da, metotlar aynı »Teknolojik yenilik«, »internet üzerinden sipariş«, »kolaylık« veya »teslimat yaparak para kazanın« gibi yaldızlı söylemlerle proleterleşme ve güvencesizliğin yaygınlaştırılması üzerinden rant sistemleri kuruluyor. Türkiye gibi kentleşme tandansları hızlanan, akıllı telefon sahibi ve tüketim açlığı çeken genç nüfusu olan eşik ülkeleri ise bu süreçler için ideal koşulları sağlıyor.

Konuyu internet üzerinden yemek siparişi sektöründe küresel tekel hâline gelmiş olan »Delivery Hero« şirketi örneğinde irdelemeye devam edelim. Dünya çapındaki şirketlerinde sadece 6 bin personel çalıştıran tekel, aynı ABD'li »Deliveroo« şirketi gibi, uluslararası büyük sermaye gruplarının desteğiyle kurulup, genişledi. Delivery Hero'nun kendi açıklamalarına göre, hâlen 40'dan fazla ülkede on binlerce bisiklet kuryesi internetten sipariş edilen yemekleri müşterilere götürüyor. Kendi deyimiyle »yemek siparişinin birleşmiş milletleri« olan şirket, Türkiye'de faaliyet gösteren »Yemek Sitesi« adlı portalin de sahibi.

Çalıştırılan kuryeler, örneğin İngiltere’de, sipariş başına ödeme alıyorlar. Bekledikleri süreler ödenmiyor. Bisikletleri, telefonlarını, sigortalarını kuryeler kendileri karşılamak zorunda. Örneğin Deliveroo kendi bisikleti olmayan kuryelere günlükü 5,00 Euro’dan bisiklet kiralıyor. Benzer koşulları, Almanya’ya baktığımızda da görebiliyoruz: Kuryelerin çoğunluğu ayda 450,00 Euro civarında para kazanabiliyorlar. Buna karşın şirket yönetimlerine milyonlar ödeniyor. Örneğin Deliveroo’nun İngiltere şefi geçen yıl maaşına yüzde 500’lük zam aldı – maaşı 212.000,00 GBP’dan 1,14 milyon GBP’a çıkartıldı ve »bonus« olarak belirli bir oranda hisse senedi verildi.

Ancak tüm bunlar, uluslararası sermayenin tekelleşme süreci içerisinde orta ve uzun vadede elde edeceği rantlar ve kârlar karşısında »devede kulak« misalidir. Bununla birlikte önemli olan bir başka husus ise, toplumsallaşma yerine bireysel egoizmlerin yaygınlaştırılması ve »kendi hesabına« çalıştırılan şoför, kurye ve hizmet sunucularının örgütsüzlüğü üzerinden kolektif hak arama yollarının kapatılmasıdır. Nihâyetinde hizmet ve ürün satıcılarının akıllı telefon uygulamalarını geliştiren tekellere komisyon ödemek zorunda kalmaları, bilhassa küçük işletmelerin iflasına yol açarak, yaşamın her alanında büyük tekellerin hakimiyetinin sağlanmasıdır.

Sonuç yerine

Geçen Mart ayında »Gazete Duvar« adlı sitede Funda Başaran’ın »Uber memleket meselesi« başlıklı yazısı yayınlanmıştı. Başaran, Uber’in »hem teknolojik hem de örgütsel bir yenilik olarak« taksi taşımacılığında »yeni bir rasyonelin varlığına« neden olduğunu tespit ederek, yazısını şu cümlelerle bitiriyor: »Artık bir yerden bir yere giderken nasıl bir araç, nasıl bir sürücü istediğimizi biliyoruz. Yani herkesin şikayetçi olduğu sarı taksilerin zorunluluk olmadığını, işlerin nasıl farklı olabileceğini biliyoruz. Bugün sarı taksi-Uber ikileminde açık ara Uber desteğinin bir anlamı var. O halde sanırım bu anlamı, yani ulaşımın toplumsal talepleri açığa çıkarmanın ve Uber’i savunduğumuz kadar hararetle savunmanın zamanıdır«.

Bu pozisyon, ciddi bir liberal yanılgıdır. Bir kere ulaşımın toplumsal talepleri, Uber’i pohpohlayarak değil, hararetle bu tekelleşmeye karşı çıkarak, kitle ulaşımının ücretsiz olmasını, ekolojik çözüm olarak bisiklet kullanımının teşvik edilmesini, kamusal kitle ulaşım araçlarının yaygınlaştırılmasını, (sarı) taksi şoförlerinin adil ve insanca yaşamı olanaklı kılacak maaşlara kavuşmasını ve ulaşım hizmetlerinin her alanda toplumsal kontrol altına alınmasını savunarak ileri sürüldüğünde bir anlamı olacaktır.

Dayatılan »yeni rasyonel« yeni değil, bildiğimiz eski kapitalist sömürü mantığının mükemmelleştirilmesidir. Ulaşımın ileri adımların atılmasını sağlamak için mutlaka devrimi, sosyalizmi beklemeye gerek yok. Bakın emperyalist Almanya yeni bir proje geliştirerek, kitle

ulaşını günde 1,00 Euro'ya (şimdilik 5 metropolde) indirdi. Yani kent içi ulaşım 24 saat boyunca günde 1,00 Euro'ya halledilebilecek. Kimi kent yönetimi ekolojik kaygılardan hareketle, kamusal ulaşımın ücretsiz olmasını tartışıyor. Yani bu kapitalizm koşullarında dahi olanaklıdır.

Olanaklı olan başka bir şey ise, tüketim alışkanlıklarımızı değiş-tirmek, toplumsal dayanışmaya katkı sunan alışkanlıklar edinmektir. Örneğin yerel lezzetleri sunan lokantalara gitmek, McDonalds'dan değil, mahalledeki dnerciden atıştırmalık almak, taksiye binilmesi durumunda, taksi şoförüne bahşiş bırakmak, en azından günde 14 saat çalışan bu emekçilere güler yüzle davranmak vs. vs. Bunlar ve benzeri şeyler hemen bugün ve burada olanaklıdır. Komünistler devrimin önce insanın kendi içinde başladığını savunurlar. Daha iyi bir ulaşım, daha iyi ve adil hizmetler istiyorsak, önce kapitalizmin bize aşıladığı alışkanlıkları »detokslamalı« ve toplumsal dayanışma anlayışını yaygınlaştırmalıyız. Tekellerin Uberizasyonu varsa, ezilen ve sömürülen sınıfların da dayanışması vardır. Rosa Luxemburg'un dediği gibi, »dayanışma, halkların sevecenliğidir«.

BELİRSİZLİKLER DÖNEMİ Mİ?

EMPERYALİST GÜÇLER ARASINDAKİ İHTİLAFLAR ÜZERİNE

2019/55

1989/1990 karşı devrimi ile reel sosyalizmin yenilgiye uğratılmasından sonra »tarihin sonu geldi« demagojisi yaygınlaştırılmıştı. Kapitalizmin güya iç çelişkilerini nihaî olarak çözdüğü ve istikrarlı, stabil bir gelişme yoluna girdiği iddia ediliyordu.

Reel sosyalizmin yenilgisi burjuva demagojisinin güçlenmesinin yanı sıra, »anti-otoriter sol«, »dogmatik olmayan sol« veya »yeni sol« gibi reformist ve oportünist akımların gerek işçi hareketi, gerekse de kapitalizm karşıtı hareketler arasında »dönüşümle kapitalizmin aşılabileceği« düşüncesini yayabilmelerine olanak tanıdı. Artık emperyalizm yerine »imparatorluk«, sosyalizm yerine de »başka bir dünya« kavramları kullanılıyor, »yeni sosyal hareketlere« umut bağlanıyordu.

Ancak emperyalist-kapitalist dünya düzeni çok kısa bir süre içerisinde kapitalizmin iç çelişkilerinin tüm şiddetiyle var olmaya devam ettiklerini ve emperyalist saldırganlığın dizginsizleşerek, yeni bir ivme kazandığını kanıtladı. Emperyalist müdahale savaşları ve artık yazılı olduğu kâğıt kadar değeri kalmayan BM Şartına aykırı işgaller dünyanın muhtelif coğrafyalarını yangın yerine çevirdi, milyonlarca insan yaşamını kaybetti, on milyonlarcası mülteciliğe zorlandı. Emperyalist merkezlerde savaş karşıtı hareketler kimi zaman kitlesellenen protesto gösterileri düzenlediler, ancak savaşları engelleyemediler.

Daha sonraları, 2007’de patlak veren ve etkileri hâlen farklı biçimlerde sürmekte olan ekonomik kriz, dünya çapında protesto hareketlerinin yaygınlaşmasına neden oldu. Avrupa’da ve bilhassa ABD’nde yüz binlerce insan sokaklara döküldü, »Occupy« hareketleri yayıldı. Ama bu kendiliğinden gelişen ve kitlesellenen protesto hareketleri de doğal olarak devrimci durumun oluşmasına neden olmadılar. Kapitalizm hâlâ ayakta ve krizine kendi »çözümünü« bulmuştu.

Özellikle Alman emperyalizmi usta manevralarla krizin etkilerini, kriz sonuçlarını AB’nin çeper ülkelerine ve öncelikle bu ülkelerin işçi sınıflarının sırtına yükleyerek, öteleyebildi. Alman burjuva basını ül-

kenin böylelikle »krizin kazananı« olduğu ilân etmiş olsa da, Almanya işçi sınıfı da büyük hak kayıplarına uğradı, küçük burjuvazi kitlesel biçimde güvencesizliğe itildi ve yoksullaşmaya başladı. Nihâyetinde krizin kapitalist »çözümü« yeni çelişkiler ve krizler doğuruyordu. Kapitalist devletlerin yönetilebilmesi giderek zorlaşıyor, içleri daha çok boşaltılan burjuva demokrasileri yönetim ve temsilîyet krizlerini çözmeye yeterli olamıyorlardı. Oluşan çoklu kriz ortamı, yani ekonomik ve malî krizler, yönetim krizi, kimlik krizi, güven krizi, ekolojik kriz ve sosyal ihtilaflar, emperyalist burjuvazileri daha saldırgan ve daha baskıcı politikalara yönlendiriyor, bunlar ise toplumsal direnç mekanizmalarını tetikliyordu.

Toplumsal direnç mekanizmalarını, Batı'daki sendikal hareketin, reformist sol tarafından da desteklenen sınıf uzlaşmacısı tutumu sayesinde ve devrimci, komünist hareketlerin zayıflığı nedeniyle milliyetçi ve ırkçı-şoven kanallara akıtılabilen tekelci burjuvazi, egemen sistemi tehdit etmese bile, gene de kontrol altında tutmakta zorlanacağı bir »AB ve yönetici elitler karşıtlığının« yayılmasını engelleyemedi. Proleterleşen küçük burjuvazi arasında milliyetçi ve ırkçı-şoven tutumların yaygınlaşması, sermaye fraksiyonları arasındaki çıkar çatışmalarının silahları hâline geldi. Özellikle Avrupa iç pazarına yönelik üretim yapan sermaye fraksiyonları, egemen büyük sermaye fraksiyonlarının ihracatı önceleyen politikalarına karşı milliyetçi ve ırkçı-şoven siyasî formasyonları destekleyerek, iktidar yapıları içerisindeki konumlarını güçlendirmeye yöneldiler.

Aynı şekilde emperyalist burjuvaziler arasında da çıkar çelişkileri derinleşmeye başladı. Özellikle Trump'ın ABD başkanı seçilmesiyle emperyalist cephedeki çıkar çelişkileri, emperyalist-kapitalist dünya düzeninin kurallarını değiştirmeye ve emperyalist güçler arasında cepheleşmelere yol açtı. ABD yönetiminin dış politikasını kısmen öngörülemez zikzaklarla şekillendirmesi, başta Almanya olmak üzere, Avrupa'daki diğer emperyalist güçleri zora sokmaya ve uzun vadeli hesaplarını yeniden düzenlemeye itmeye başladı.

Halihazırda günümüz emperyalist-kapitalist dünya düzenini iki merkez etrafında kümelenmekte olduğunu söyleyebiliriz: Washington ve Berlin! Her ne kadar Alman emperyalizmi, diğer Avrupalı emperyalist güçlerle birlikte dahi, ABD emperyalizmi ile askerî ve siyasî etkinlik açısından – şimdilik – boy ölçüşemeyecek durumda olsa da, ABD ve Alman emperyalizmleri arasında söz konusu olan ihtilaflar, kısa vadede 2020 ABD Başkanlık Seçimlerine kadar bir belirsizlikler dönemine girdiğimizi gösteriyor. Bu dönemde dünyayı nelerin beklediğini yüzeysel olarak tahmin edebilmek için, emperyalist kümeleşmelerin yönelimlerine bakmak gerekecek.

Rus ve Çin Kartları

Görüldüğü kadar emperyalist kümeleşmelerin tetikleyici faktörleri Rusya Federasyonu ile Çin Halk Cumhuriyeti'ne yönelik olan pozisyonlar, ki burada belirleyici olan olgu iktisadî ilişkilerdir. ABD

emperyalist burjuvazisi başka hiç bir konuda olmadığı kadar Rusya Federasyonu ve Çin Halk Cumhuriyeti'ne karşı yaptırımlar konusunda anlaşmış durumda. Örneğin Demokratlar ABD Başkanlık Seçimlerinde »Rus hackerlerin manipülasyon yaptığı« iddialarıyla Trump'ın »Ruslardan yardım almasını« skandalize etmişler ve iç politika malzemesi yapmışlardı. ABD Kongresinde 2017 Ağustos'unda »Karşıt Güçlere Yaptırım Yasası« kabul ederek, Trump'ı sıkıştırmaya çalışmışlardı. Trump'ın yasaya karşı çıkacağı ve böylelikle de »Ruslarla işbirliği« yaptığı iddialarını kanıtlayacağı hesaplanmıştı. Ancak Trump hem bu yasayı onayladı, hem de 2018 Eylül'ünde imzaladığı bir KHK ile seçimlere yönelik manipülasyonları »ulusal acil durum« olarak ilân etti ve Rusya'ya karşı bir dizi yaptırım kararı aldırdı. Aynı şekilde Cumhuriyetçiler ve Demokratlar Kongreye ortaklaşa sunacakları bir yasa üzerine çalışıyorlar. »Amerikan Güvenliğini Kremlin Saldırganlığına Karşı Savunma Yasası« adı verilen yasa ile Rusya'nın uluslararası malî piyasalarla olan ilişkisi sınırlandırılmak isteniyor. Zaten Trump 2018 Ağustos'unda Britanya'daki zehirlenme olayını kullanarak Rusya'nın ABD'li yüksek teknoloji ürünlerine ulaşımını kısıtlamıştı. Kongrede Rus devlet tahvillerinin satışının yasaklanması ve »Nord Stream 2« adlı doğalgaz boru hattının inşasının engellenmesi gibi bazı yeni yaptırımlar tartışıldığını bildiren Newsweek dergisi bu nedenlerle »ABD Rusya'ya iktisat savaşı ilân etti« başlığını atmıştı.

Rusya Federasyonu Avrupa, dolayısıyla Alman emperyalizmi için önemli bir stratejik partner ve ABD'nin yaptırımları sadece Rusya'ya değil, aynı zamanda Avrupa'ya da darbe vurabilecek nitelikte. Bir kere Rusya Avrupalı ülkelerin en büyük doğalgaz tedarikçilerinden. Sadece Almanya doğalgaz ihtiyacının yaklaşık yüzde 40'ını Rusya'dan alıyor. Avusturya, Çek Cumhuriyeti veya Finlandiya gibi ülkeler ise neredeyse tüm ihtiyaçlarını Rusya'dan karşılıyorlar. O açıdan Kuzey ve Baltık Denizlerinden geçen doğalgaz boru hatlarının işlevlerini kaybetmeleri, sadece Rusya'yı değil, enerji açlığı emsalsiz olan Avrupalı ülkeleri de zora sokacak. Diğer taraftan Rusya da Avrupalı emperyalist güçler açısından önemli ve büyük bir bakir pazar. 140 milyonluk nüfusu ve Avrasya Ekonomik Birliğinin taşıyıcı gücü konumuyla Rusya Federasyonu'na yönelik ABD yaptırımları doğrudan Avrupalı emperyalist güçlerin iktisadî ve stratejik çıkarlarını zedelemektedir. Her ne kadar AB de Ukrayna krizi nedeniyle Rusya Federasyonu'na karşı bazı yaptırım kararları almış olsa da, bu yaptırımlar gerek enerji, gerekse de malî sektördeki karşılıklı ilişkileri zedelemiyordu. ABD Rus devlet tahvillerine yönelik yasaklama kararını alırsa, Avrupalı finans tekellerinin Rusya'ya yönelik ihracatı finanse etme olanaklarından yoksun kalacaklar. Bu da Rusya ihracatına yönelik üretime bağımlı olan sermaye fraksiyonlarını zora düşürecek. Aynı şekilde Rusya'da faaliyet gösteren Avrupalı tekeller de etkilenecek. Örneğin Alman Sanayi ve Ticaret Odasının Dış Ticaret Bölümü başkanı Volker Treier, sadece Alman tekelleri sayesinde Rusya'da 270 bin kişilik istihdam

yaratıldığını ve bu istihdamın »her halükârda siyasî ilişkileri stabilize etmeye yaradığını« söylüyor.

ABD’li sermaye fraksiyonlarının kendi aralarında çelişkisiz konumlandıkları diğer bir konu da Çin Halk Cumhuriyeti’ne karşı alınan tavırlardır. ABD emperyalizminin Çin Halk Cumhuriyeti’ne karşı geliştirdiği politika, hem iktisadî ilişkiler, hem de askerî stratejiler açısından bir hayli komplike sorunu içinde barındırmakta. Trump yönetimi Çin’i ABD’nin iktisadî ve ulusal güvenliğine yönelik en büyük tehdit olarak lanse etmekte. Örneğin Başkan Yardımcısı Mike Pence 4 Ekim 2018’de Kongrede yaptığı konuşmasında Çin Halk Cumhuriyeti’ni »yayılmacı ve otoriter tehdit« olarak nitelendirmiş ve ABD yönetiminin Çin’e yönelik politikalarını »daha ofansif hâle getireceğini« vurgulamıştı. Aynı şekilde ABD Savunma Bakanlığı silah alımı ve bütçe planlarını Çin ile olası askerî ihtilaflara göre şekillendirdiklerini açıklamıştı. 2018 Ağustos’unda yürürlüğe sokulan »Export Control Reform Act of 2018« (İhracat Kontrol Reformu Yasası) ABD’nin »ulusal güvenliği için kritik önemde olan« yüksek teknoloji ürünlerinin Çin’e ihracatını kısıtlamayı amaçlamakta. Ancak komplikasyonlar Çin Halk Cumhuriyeti’nin ABD’nin önemli ekonomik partnerlerinden birisi olması gerçeğiyle başlıyor. İktisadî çıkarların dayattığı »zorunluluklar« ile »ulusal güvenlik« gerekçeli yaptırımların aynı anda yürütülmesi Washington’da baş ağrısı yaratıyor.

Çin Halk Cumhuriyeti sadece ABD’nin değil, aynı zamanda Avrupalı emperyalist güçlerin de en önemli ticaret partneri. Avrupalılar açısından işin kötüsü, ABD’nin Çin ile olan ihtilafını kontrol edememesi. Gerçi Avrupa’da bazı kesimler Çin Halk Cumhuriyeti’nin yüksek teknoloji ürünlerini, ABD’nde yasak gelirse, Avrupa’dan rahatlıkla tedarik edebileceklerini ve bu nedenle ABD’nin ihracat kontrolünün etkisinin olmayacağını iddia etseler de, ABD’nin Avrupalı tekelleri de etkileyecek yaptırım kararları alabileceğini göz ardı ediyorlar. Çünkü ABD, aynı İran ihtilafında olduğu gibi, Avrupalı tekelleri ABD ve İran piyasası arasında seçim yapmaya zorlayabilir. Ancak böylesi bir zorlama, İran örneğinden daha kötü sonuçlara yol açabilir. Avrupalılar bu nedenle Çin konusunda ABD ile ortak çizgi arayışına girmiş ve dolayısıyla ABD’ne muhtaç pozisyona düşmüş durumdalar.

Karşılıklı Bağımlılıktan, »Hükümrân Avrupalılığa«

Alman emperyalizmi, içinde bulunulan dönemi »nadas ve güvensizlik zamanı« olarak nitelendiriyor ve bu nedenle politikalarıyla, ABD ile olanaklı olduğunca işbirliğine dayalı ilişkileri sürdürmenin zorunlu olduğunu göstermeye çalışıyor. Alman devletinin araştırma kurumları Avrupa ve ABD arasındaki ilişkileri karşılıklı bağımlılık ilişkisi olarak tanımlıyor. Sahiden de karşılıklı bağımlılıklar sadece güvenlik siyasetinde değil, çeşitli alanlarda devletler ve toplumlar arasında sıkışmış ağlar biçiminde örülü transatlantik ilişkiler biçiminde şekillenmiş durumda. Ancak Berlin ve dolayısıyla Brüksel, Trump yö-

netiminin iktidarda kaldığı müddetçe bu ilişkileri ABD emperyalist burjuvazisinin tekil çıkarları temelinde yürütmeye kararlı olduğunu düşünüyor. Kaldı ki Trump yönetiminin güncel Rusya ve Çin politikaları doğrudan Avrupalı emperyalist güçleri çıkarları zedelemekte. Bununla birlikte ABD'nin AB üyeleri arasına nifak soktuğundan ve AB içindeki güç dengelerini değiştirmeye çalıştığından hareket ediliyor.

Almanya açısından Avrupa'nın ortak çatı altında ve tek sesle stratejik risk güvenliği politikası geliştirmesi ve dış politikasını ABD'nden bağımsızlaştırması yaşamsal bir zorunluluk hâline gelmiş durumda. Ancak »Avrupa'nın güvenliğinin« ABD'nin nükleer şemsiyesine muhtaç olması, ABD-AB ilişkilerindeki asimetriyi büyütme ve »hükümler Avrupalılığı« sağlayacak olan »stratejik otonomi« hedefine ulaşmayı zorlaştırmakta. Bilhassa Polonya ve Baltık ülkelerinin »güvenliklerini« ortak bir AB ordusundan ziyade ABD'nin askerî gücüyle koruma yatkınlıkları, »stratejik otonomi« hedefi açısından zayıflatıcı bir faktör olarak algılanıyor. Böylece, ABD ve Avrupa emperyalizmleri arasındaki çelişkiler, Avrupa'daki emperyalist güçler arasında da çıkar çatışmalarını derinleştiriyor.

Alman ve Fransız emperyalizmleri bu gerçeklerden hareket ederek askerî ve iktisadî alanlarda farklı stratejiler geliştirmeye hız vermiş durumdalar. »Avrupa'nın güvenliği« konusunda atılan belki de en önemli adım, AB'nin NATO'dan bağımsız kendi »caydırıcı gücünü« oluşturma planları, yani Fransa'nın nükleer cephanesini »Avrupa'nın nükleer şemsiyesi« hâline dönüştürme çabaları. Aynı şekilde, Fransa Başkanı Macron'un önerdiği gibi, »Eurobond«, yani »Avrupa devlet tahvilleri« üzerinden ABD-Dolarından bağımsızlaşma adımları atılıyor. Bu şekilde uluslararası sermaye piyasalarının Euro'ya olan güvenleri artırılmak ve Rusya, Çin veya İran ile olan ticareti Euro üzerinde yürütmek isteniyor. Ancak bu, ekonomisi ihracata dayalı Almanya açısından belirli sorumluluk riskleri taşıdığından, henüz tam olgunlaşmamış bir çaba olarak arka plandan yürütülüyor.

Nihâyetinde Almanya ve Fransa »yumuşak balans (denge) politikası« uygulayarak, ABD karşısındaki konumlarını güçlendirmeye çalışıyorlar. Bu sayede, değişen ihtilaf ve çıkar konstellasyonları (senaryoları) temelinde ve uluslararası kurumları kullanarak ABD'nin etkinliğini sınırlandırma veya en azından etkileme olanağını elde etmek istiyorlar. Hatta ABD'nin belirli siyaset konseptlerine ve adımlarına duruma göre uluslararası meşruiyet kaybettirme denemesi dahi yapılması düşünülüyor. Berlin ve Paris'te umutlar 2020'de yapılacak olan ABD Başkanlık Seçimlerinde Trump'ın kaybetmesine bağlanmış olsa da, hazırlıklar Trump'ın tekrar seçilme olasılığı üzerine yapılıyor. Kısacası emperyalist kümeleşmeler henüz netleşmiş değil ve çıkar durumuna göre kümeler arasında geçişler söz konusu. Bu nedenle belirsizlikler döneminde olduğumuzu iddia ediyoruz. Ama her hâlükarda belirli olan, bu sürecin dünya çapında ezilen ve sömürülen sınıflara yaramayacağıdır.

İçinde bulunduğumuz belirsizlikler dönemi, çoklu kriz ortamının da etkisiyle merkez kapitalist ülkelerde dahi insanların gündelik yaşamlarını doğrudan belirleyen olumsuzlukları çoğaltmaya aday. Kapitalizme içkin kriz doğurganlığı aşılmış değil. Kapitalizmin doğurduğu çelişkiler, Fransa'da olduğu gibi, hemen her ülkede farklı biçimlerde toplumsal protestolara yol açabilir. 1989/1990 karşı devriminden bu yana emperyalist burjuvazinin yukarıdan dayattığı sınıf savaşı önümüzdeki bir kaç yıl içerisinde ivme kazanacağı benziyor. Baskılar, savaşlar, sömürü ve ekolojik felaketler hiç şüphesiz daha da artacak, sosyal ihtilaflar derinleşecek ve halkların protesto yatkınlığı fazlalaşacaktır.

Temel sorun, devrimci olmayan dönemlerde nasıl devrimci politika uygulanabileceğidir. Kendiliğinden gelişen toplumsal protesto olaylarının nasıl sınıf mücadelesine dönüştürülebileceğidir. Bu soruyu yanıtlayabilmek için kabul etmemiz gereken tek gerçek, reel sosyalizmin yenilmiş olmasına rağmen, hâlâ "kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı" içerisinde bulunduğumuz ve sosyalizme ancak devrimle ulaşabileceğimiz gerçeğidir. Bu gerçeği kabul etmeyen her politika, sadece yenilgiye mahkum kalmayacak, kapitalizm karşıtı olduğunu iddia etse bile, burjuvazinin sınıf tahakkümüne hizmetten başka bir şey olmayacaktır.

Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht ile on binlerce devrimcinin katledilmesinin yüzüncü yılında hâlâ geçerlidir: Ya sosyalizm, ya da barbarlık!

EMPERYALİZMİN VURUCU GÜCÜ NATO 70 YAŞINDA

2019/56

Emperyalist güçlerin birbirlerine karşı yürüttükleri yıkıcı iki dünya savaşı sonrasında, 1917 Büyük Ekim Devrimi'nin belirleyici etkisiyle, emperyalizmin doğrudan kontrolü altındaki coğrafya küçülmüştü.

O nedenle Birinci ve İkinci Dünya Savaşları sonrasında kontrolünü kaybettikleri coğrafyaları yeniden ele geçirmek ve reel bir sistem alternatifi hâline gelen sosyalizm »tehlikesini« bertaraf etmek, tüm kapitalist ülkelerin ortak amacı hâline gelmişti. Bunun içinse, birlikte hareket etmek zorundaydılar. Emperyalist cephenin lideri seviyesine yükselen ABD emperyalizmi önderliğinde bir transatlantik ittifakın kurulması kendisini dayatır olmuştü.

Böylesi bir ittifak hem emperyalist güçlerin sıkı işbirliğine girmesini güvence altına alacaktı, hem de emperyalist güçler arasındaki rekabet ve çelişkileri yönetilebilir düzeyde tutacaktı. Nitekim 4 Nisan 1949'da »Kuzey Atlantik Savunma İttifakı« NATO kuruldu. NATO, ABD emperyalizmi için emperyalist cephedeki hegemonyasını güçlendirme ve sürekli kılmanın bir aracıydı. Savaş sonrası zayıflamış olan Avrupalı kapitalist devletler ise, NATO'ya katılıp, ABD emperyalizminin öncü rolünü gönüllü olarak kabul ederek, kendilerini reel sosyalizm cephesine ve Afrika ile Asya'daki ulusal bağımsızlık hareketlerine karşı güvence altına sokmayı hedefliyorlardı.

ABD, daha İkinci Dünya Savaşı esnasında dünya çapındaki stratejik kontrolünü sağlayacak bir konsept geliştirmişti. »Grand Area Planning«, yani »Büyük Alan Planlaması« başlığını taşıyan bu konsept, hangi coğrafyaların hammadde kaynakları ile piyasalarının engelsiz ulaşımına açık olmaları gerektiğini ve malî planlamalar ile uluslararası malî kurumların nasıl örgütlenmelerinin zorunlu olacağını öngörmektedir.

Ancak bu planların yaşama geçirilmesinin önünde iki büyük engel durmaktaydı: Sovyetler Birliği ve Çin Halk Cumhuriyeti. O nedenle emperyalist güçlerin tüm siyasî ve askerî uğraşları »komünizmin geri püskürtülmesi« amacına yoğunlaştırıldı. Öncelik ise kontrol altındaki coğrafyalara verildi: Önce Yunanistan'daki Halk Cephesi 1946'dan

1949'a kadar süren iç savaşla geri püskürtüldü. Aynı şekilde Fransa ve İtalya'da Komünist Partilerin iktidara gelme olasılıklarına karşı darbe planları geliştirildi. Batı'da kapitalist düzenin güvence altına alınması NATO'nun birincil göreviydi. Nitekim NATO 1950 Haziran'ında, kuruluşundan dokuz ay sonra ABD öncülüğünde Kore Savaşına katıldı.

»Komünizmi nükleer yarışla dize getirmek«

ABD ordu yönetimi savaş sonrasında yayınladığı bir Memorandum ile, Sovyetler Birliği'ne karşı savunma değil, saldırı pozisyonunda olunmasını ve nükleer ilk vuruş opsiyonunun elden bırakılmamasını talep ediyordu. ABD emperyalizminin bu stratejik hedefi NATO tarafından da kabul edilerek, tüm Soğuk Savaş dönemi boyunca Sovyetler Birliği'ne yönelik her türlü askerî planlamanın belirleyicisi oldu.

Sovyetler Birliği'nin 1949'da ilk nükleer bomba testini gerçekleştirmesinden sonra »Masif Misilleme Stratejisi« geliştirildi. Strateji, ittifak bölgesine sınırlı ve konvansiyonel silahlarla saldırı olması durumunda dahi nükleer silahlarla yanıt verilmesini öngörüyordu. Sovyetler Birliği bu stratejiye 1954'de kıtalararası nükleer roketlerini geliştirerek yanıt verip, dengeyi sağlaması üzerine, ABD Batı Avrupa'ya sosyalist ülkelere ulaşabilecek kısa ve orta menzilli nükleer roketler yerleştirmeye başladı. 1952'de Türkiye ve Yunanistan'ın NATO'ya üye edilmesinden sonra, 1955'de Almanya Federal Cumhuriyeti yeniden silahlandırılıp NATO'ya üye yapılıncı, 14 Mayıs 1955'de Varşova'da Arnavutluk, Bulgaristan, Çekoslovakya, Demokratik Almanya, Macaristan, Polonya, Romanya ve Sovyetler Birliği »Varşova Paktı« olarak da anılan »Dostluk, İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Antlaşmasını« imzalararak, askerî ve siyasal birlik oluşturdular. Sovyetler Birliği nükleer cephanesini kardeş ülkelere yerleştirdince, denge tekrar sağlanmış oldu.

Sosyalist dünyanın büyük bedellere rağmen nükleer yarışta dengeyi sağlamış olması neticesinde emperyalizmin »Masif Misilleme Stratejisi« boşa çıkmış oldu. Nihâyetinde sınırlı bir nükleer savaş da tüm dünyayı yok edebilecek bir potansiyele kavuşmuştu. NATO 1967'ye kadar bu stratejiye sadık kalarak, sosyalist dünyayı kaynaklarını nükleer savunmaya harcamasına zorlamıştı. 1967'de ise »Flexible Response« (»Esnek Yanıt«) stratejisine geçildi. Bu strateji, başta konvansiyonel silahlar, sonra taktik nükleer silahlar ve nihâyetinde kıtalararası nükleer roketler kullanılması adımlarını öngörmekteydi. 1991'e kadar yürürlükte kalan bu strateji, nükleer ilk vuruş opsiyonunu da içermekteydi.

1970'lerde ABD yönetimi içerisinde »nükleer savaş yürütülebilir ve kazanılabilir« düşüncesinde olan şahinler etkinlik kazandılar. ABD askerî-sınai kompleksi ile enerji tekellerinin temsilcileri olan bu kesimler, sadece ABD devlet bürokrasisini değil, aynı zamanda NATO üyesi ülke yönetimlerini ve Batı kamuoyunu da bu çılgınlığa

ikna etmeye çalışıyorlardı. Nitekim orta menzilli nükleer roketlerin ve benzeri silah sistemlerinin geliştirilmesi, Sovyetler Birliği devlet yönetimini doğrudan hedefli olarak yok ederek savaşı kazanma stratejisini masaya getirdi. Strateji, Sovyetler Birliği'nin siyasî ve askerî yönetimini bulundukları yerde vuracak nükleer saldırıları öngörüyordu. Pentagon danışmanı Colin S. Gray 1970'lerin sonunda yayımladığı »Victory is possible« (»Zafer mümkündür«) başlıklı makalesinde ABD'nin »sürpriz bir saldırı ile Sovyetler Birliği'nin siyasî-askerî yöneticilerini etkisiz hâle getirebileceğini« iddia ediyor ve »bu ulvî amaç için 20 milyon insanın yaşamını yitirmesi kabul edilebilir bir risktir« diyordu. Emperyalizm, »Komünizm hayaletini defedebilmek« için her şeyi göz almıştı.

Soğuk Savaşta »Buz Devri«

ABD başkanı Jimmy Carter'in imzaladığı ve »dünya çapına ulaşmadan, bölgesel yürütülecek nükleer savaşı« olanaklı kılması düşünülen »Denge Stratejisini« öngören 59 nolu Başkanlık Direktifiyle birlikte, NATO Aralık 1979'da ünlü »Çifte Kararı«nı aldı. Bu karara göre ayrınıtılaştırılmış bir »Saldırı Planı« geliştirilecek ve Batı Avrupa'ya nükleer başlık taşıyan 108 Pershing II ve 464 Cruise Missiles roketleri yerleştirilecekti. ABD başkanı Ronald Reagan'ın askeri danışmanı olan Colin S. Gray 1982'de Air Force Magazin dergisine verdiği bir demecinde »bu roketler sadece Sovyetlerin SS 20'lerine karşı bir savunma değil, düşmanın kellesini almak için yerleştirilmiştir« itirafını yaparak, stratejinin gerçek amacını açıklıyordu.

Ancak NATO'nun »Çifte Kararı« Batı Avrupa'da, özellikle bir nükleer savaşın birincil hedefi hâline gelen Almanya Federal Cumhuriyeti'nde büyük kamuoyu tepkisine yol açtı. 1980, 1981, 1982 ve 1983 yıllarında New York dahil olmak üzere, büyük Batı metropollerinde milyonlarca insan bu kararı protesto etti. 22 Ekim 1983'de sadece Federal Almanya'da 1,3 milyon insan sokağa akın etmişti. Batı Avrupa barış hareketinin tarihinin en büyük protestolarını gerçekleştirerek, karara karşı çıkması, Avrupalı emperyalist ülkelerdeki iktidarları zora sokuyordu. ABD ve Avrupalı diğer NATO üyeleri arasında stratejik çelişkiler baş gösterdi. 1982'de Federal Almanya'da liberallerin SPD'den desteklerini çekmesi ve muhafazakâr Helmut Kohl'ün şansöyeliğini desteklemesiyle, bu durum değişti. Alman emperyalizmi şimdi NATO'nun »Çifte Kararı«nın uygulanması için diğer müttefik ülkelere baskı uygulamaya başladı. Emperyalist cephe yeniden tek ses olmaya başlıyordu.

Zaten 1970'li yılların sonu ve 1980'lerin başları emperyalist cephe açısından ciddi yenilgilere yol açmıştı. İran'da gerçekleşen devrim işbirlikçi Şah'ı ülkeden kovmuş, Afganistan'da Komünist Babrak Karmal iktidara gelmiş ve Türkiye gibi cephe ülkelerinde sınıf hareketleri güçlü direnişler sergilemekteydi. Ulusal kurtuluş hareketleri de dünya çapında güçlenmekteydi. Emperyalist ülkeler bu gelişmelere daha

da saldırgan politikalar geliştirerek ve Türkiye’de 12 Eylül 1980’de olduğu gibi, askerî-faşist darbeleri destekleyerek yanıt veriyorlardı.

Nükleer savaşları da içeren saldırgan politikaların yanı sıra, NA-TO’nun konvansiyonel savaş planları da genişletilmeye başlandı. Başlangıçta Varşova Paktı sınırında yürütülmesi düşünülen savaş harekâtları, »düşman topraklarının içerisindeki« ofansif saldırı hareket planlarına dönüştürüldü. ABD ordusunun 1982’de formüle ettiği »Air-Land-Battle-Doktrin«, yani hava kara savaşı doktrini NATO tarafından üstlenildi ve uzun vadeli »Air-Land-Battle-2000« konsepti hâline değiştirildi. NATO Savunma Komitesi 1984’de karar altına aldığı »Follow-On-Forces-Attack« konsepti, Sovyetler Birliği sınırından 500 km içeriye doğru askerî saldırıları öngörüyordu.

Bu saldırı planları, »Flexible Response« stratejisinin »Yatay Gerinleştirme« konseptinin bir parçasıydılar. Bu konseptte göre Sovyetler Birliği’nin herhangi bir bölgesel ihtilafta taraf olması durumunda Varşova Paktı’nın »yumuşak bölgelerine« yapılacak saldırılarla yanıt verilmesi öngörülüyordu. Federal Alman ve ABD ordularının genel kurmay başkanları »Air-Land-Battle-2000« konseptini tanıtırırken, asıl amacın, Sovyetler Birliği’ni geri püskürtmenin yanı sıra, dünyanın geri kalan bölümünün kontrol altına alınması olduğunu şu sözlerle ifade ediyorlardı: »Üçüncü Dünyanın gelişmekte olan ülkeleri güç dengelerini bozmaktalar. Bu ülkeler düşman devletlerle birlikte ham-madde kaynaklarından eşit pay alabilmek için teröre, şantaja ve sınırlı savaşlara başvurabilirler«. Tam da bu nedenle Sovyetler Birliği ve sosyalist dünyanın NATO üyeleriyle çerçevelenmesi planlarının yanı sıra, Latin Amerika, Asya ve Afrika’nın muhtelif bölgelerindeki kuruluş mücadelelerine karşı müdahalelerde bulunuldu. Nihâyetinde emperyalist cephenin NATO üzerinden yürüttüğü silahlanma yarışı ve saldırgan politikalar, 1989/1990 karşı devriminin başarılı olmasını teşvik ettiler.

Karşı-Devrim’den Bugüne...

Karşı-devrimi takip eden yıllar emperyalist cephe açısından »zaffer« getirmişti: Sovyetler Birliği dağıtılmış, yani Fukuyama’nın değişimiyle »tarihin sonu gelmiş« ve neoliberal dünya ekonomik sistemi tek kabul edilir düzen sistemi hâline getirilmişti. Bu nedenle hızla NATO’nun görev anlayışı değiştirildi: emperyalist-kapitalist dünya düzeninin askerî araçlarla güvenceye alınması! NATO Mayıs 1991’de »Çok Yönlü Tehditler« stratejisini karar altına aldı. 1992 Haziran’ında NATO 5. Madde bölgeleri dışındaki operasyonlara katılma kararı alındı. Bunu hemen peşinden »Müdahale Stratejisi« takip etti ve ilk iş olarak Yugoslavya’ya karşı silah ambargosu uygulandı. Artık her şey hızla geliyordu. 1994’de Bosna-Hersek’teki Sırp ordusuna hava saldırıları başlatıldı. 1995 Aralık’ında 60 bin NATO askeri Bosna-Hersek’i işgal etti. 24 Mart 1999’da ise, Federal Alman savaş uçaklarının (1945 sonrasında ilk kez) katılımıyla Yugoslavya Savaşı başlatıldı.

Bununla birlikte NATO'nun genişletilmesi kararı alındı ve 1995'de Çek Cumhuriyeti, Macaristan ve Polonya NATO üyeliğine alındılar. Daha sonra, 29 Mart 2004'de Bulgaristan, Estonya, Letonya, Litvanya, Romanya, Slovakya ve Slovenya; 2009 Nisan'ında Arnavutluk ve Hırvatistan, nitekim 2017 Haziran'ında Karadağ NATO üyeliğine alındılar. Adını »Kuzey Makedonya« olarak değiştiren Makedonya'nın da yakında 30'uncu NATO üyesi olması bekleniyor. Üyelikler haricinde halihazırda 20 farklı ülke ile işbirliği programları yürütülmekte.

NATO'nun esaslı karakter değişimi 1990'lı yıllarda »21. Yüzyıl'ın ihtilaflarına hazır olan ittifak« resmini güçlendirmişti. Ancak uzun zamandır örtü altında olan çelişkiler özellikle George W. Bush'un başkan seçilmesiyle derinleşti. Bush, 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra ilk kez NATO'nun 5. Maddesi gereğince diğer üye ülkeleri yardıma çağırırdı. 7 Ekim 2001'de Afganistan'a yönelik saldırı ve işgal savaşı başlatıldı. Sözde »Teröre karşı savaş« çerçevesinde 2003 Mart'ında Irak işgal harekâtı başlatıldı. Telgraf stilinde devam edecek olursak: 2007'de Somali kıyılarında »Korsanlığa karşı savaş« başlatıldı ve hâlen devam etmekte. 2008'de Rusya'nın Gürcistan'a karşı girdiği savaş esnasında NATO ile olan ilişkileri donduruldu. Aynı yıl Somali kıyılarında yürütülen operasyonlar »Operation Allied Protector« adıyla genişletildi ve Alman ordusunun Batı Afrika kıyılarındaki operasyonları desteklendi. 2009'da Fransa'nın NATO askerî yapısına geri dönmelerinden sonra, 2010 Kasım'ında stratejik konseptlerin yenilenmesine gidildi. Bu çerçevede NATO Roket Savunması karar altına alındı, savaş başlatılması için söz konusu olan üye ülkelerin ulusal sınırlamalarının tanınmaması, mutabakat ilkesinin kaldırılması ve BM kararı olmadan NATO savaşlarının olanaklı olması kararlaştırıldı. 2011 Mart'ında »Operation Unified Protector« adı altında Libya'da NATO bombardımanına başlandı. 2014'de Wales Zirvesinde Rusya'ya karşı »Aksiyon Planı« karar altına alındı. 2016'da Suriye üzerinde Awacs uçaklarının göreve başlaması ve Irak'ta »Eğitim Operasyonları« kararlaştırıldı. Aynı yıl »Sea Guardian« adı altında Akdeniz'de »illegal göçe karşı mücadele« operasyonu başlatıldı ve Doğu Akdeniz deniz alanının NATO kontrolüne alındığı açıklandı. 2016 Varşova Zirvesi Doğu Avrupa'ya dört tabur NATO askeri yerleştirilmesi kararı alındı. Nihâyet 2017 Ekim'inde »Trident Juncture« adı altında Norveç'te 40 binden fazla NATO askerinin katıldığı bir manevra gerçekleştirildi. Toplamda on bin zırhlı araç, 70 savaş gemisi, 130 savaş uçağı ve aralarında işgal harekâtlarını hazırlamak için kurulmuş olan »Hızlı Müdahale Birlikleri« olmak üzere, 40 bin askerle yürütülen manevra, bir savunma değil, Rusya'ya karşı açık bir tehdit ve savaş-işgal oyunuydu. NATO'nun en son, ABD tarafından 2 Şubat 2019'da Stratejik Orta Menzilli Nükleer Silah Yasaklama Antlaşması INF'den çıkmasını desteklemesi ve üye ülkelerin bütçelerinden GYSMH'nın yüzde ikisine eşit olan bir meblağı silahlanma için ayırma zorunluluğunu getirmesi, savaş ittifakının geldiği seviyeyi göstermektedir. Bu zorunluluk sonucunda NATO bütçesinin 2024'e kadar 350 milyar Dolar'a yükseltilmesi amaçlanıyor.

Sonuç itibariyle yleneccek olursa; kurulduğu günden bu yana »barış« diye bir derdi olmayan NATO’nun varlığı dünya çapındaki olası barışın en büyük tehdididir. Emperyalizmin vurucu gücü olan bu savaş makinasının en temel görevi, emperyalist-kapitalist dünya düzeninin sürekliliğini sağlamak, emperyalist politikalara ve silah te-kellerinin krlarına kr katmasına toplumsal rıza sağlamaktır. NATO, savaş ve yıkım, emperyalist talan ve kapitalist sömürü demektir. Savaş makinasının 70’inci yılında da hiç kuşku yoktur: Savaş istemeyen, barış için mücadele eden herkes en başta NATO’ya »savaş« amalıdır!

ALMAN EMPERYALİZMİNİN GÖNÜLLÜ TAYFASI: YEŞİLLER

2019/57

Mayıs ayında yapılan Avrupa Parlamentosu Seçimlerinde yüzde 20,5 ile beş yıl öncesine nazaran oylarını ikiye katlayan Alman »Birlik 90/Yeşiller Partisi« (Yeşiller) SPD'yi geride bırakıp, Almanya'nın ikinci büyük partisi hâline gelerek burjuva medyasının »sevgilisi« oldu. Sermaye temsilcileri dahi basına verdikleri demeçlerde, »diğer partiler de Yeşiller gibi iklim konusuna ağırlık vermelidirler« diyerek, Yeşillere gülücükler dağıtıyorlardı. Ne de olsa salt CDU ve CSU seçmenlerinden 1,2 milyon oyun Yeşillere kayması, bu partinin Almanya'nın geleceğinde yeni bir rol oynayacağına işaret ediyordu. Hatta sadece sol-liberal burjuva kalemler değil, muhafazakâr Welt gazetesi bile, Yeşillerin eş başkanları Annalena Baerbock veya Robert Habeck'in gelecek Şansölye olabileceğini yazıyorlardı.

Peki, nasıl oldu da, bir zamanların alternatif ve pasifist partisi böylesi bir »başarı hikâyesini« yazabildi? Ocak 1980'de parlamento dışı muhalefet güçlerince, bilhassa nükleer enerji ve savaş karşıtlarının katılımıyla kurulan (ki o zamanlar »Ortodoks sola korku salan yeni sol« olarak lanse ediliyorlardı) ve 1993'de Demokratik Almanya Cumhuriyeti'ndeki karşı devrimci »Birlik 90« hareketiyle birleşerek, şimdiki adını alan Yeşiller, uzun yıllar boyunca muhafazakârlar tarafından bir umacı gibi görülüyorlardı. Halbuki komünistler daha ilk kuruluş günlerinde bu partinin kitlelerin nükleer enerji ve savaş karşıtı yaklaşımlarını sisteme entegre edeceklerini ve kitle hareketlerini antikomünist çizgiye kanalize ederek, ehlileştirceklerini iddia ediyorlardı.

Nitekim aradan geçen 39 yıl sonra geriye dönüp baktığımızda, Alman komünistlerinin 1980'de yaptıkları tespitin doğruluğunu ve Yeşillerin her iki noktada da »başarılı« olabildiklerini görebiliriz. Gerçi Alman ordusunun Yugoslavya'ya yönelik emperyalist savaşa katılmasının baş aktörlerinden dönemin Dışişleri Bakanı Joseph Fischer'in hızlı dönüşümünden bu yana Yeşillerin »pasifizm boyası« çoktan döktü, ancak parlamentarizmin »oyun kurallarını« çabucak kavrayan Yeşil oportünistler partinin güya »alternatif, çevreci ve barışçıl« güç olduğu demagojisini – burjuva medyasının da üstün gayretleriyle – bugüne dek iyi kullanabildiler.

Bilhassa dünya çapında, özellikle zengin coğrafyalarda genç insanların iklim değişimine karşı kitlesel olarak sokaklara döküldükleri bugünlerde, dünya komünist hareketinin zayıflığı ve parlamentarizm batağında debelenen reformist solun basiretsizliği nedeniyle, »Yeşil pazarlamacılar« hayli başarılı olabiliyorlar. »Fridays for Future« hareketine katılan Almanya'daki genç seçmenler, Yeşillerin parlamento dışı muhalefetteki kökenlerine ve »Yeşil pazarlamacıların« demagojilerine kanarak, oylarını kullandılar. Yapılan araştırmalar Avrupa Parlamentosu Seçimlerinde 30 yaş altı seçmenlerin yüzde 33'ünün oylarını Yeşillere verdiğini ortaya çıkardı.

Yeşil demagojinin gizledikleri

Nedense Ren Kapitalizminin sosyal devlet tavizlerini yok eden ve »sosyal piyasa ekonomisinin« sembolik mezar taşı hâline gelen gericî Hartz-Yasalarının 1998'den sonra bizzat Schröder-Fischer hükümetlerince gerçekleştirilmesinden bu yana neoliberal politikaların taşıyıcısı olan Yeşillerin ekoloji alanındaki gericilikleri dikkate alınmıyor. Hâlâ »ekoloji partisi« olarak kabul gören Yeşiller, çeşitli Eyalet Hükümetlerinin ortakları olarak çevreye zarar veren sayısız kararların altına imza attılar. Örnek vermek gerekirse: Hessen Eyalet Hükümetinin ortağı olan Yeşiller, 1980'lerden bu yana toplumsal dirençle karşılaşan Frankfurt Hava Limanı genişletilmesini onayladılar. Kuzey-Ren Vesfalya Hükümetinin ortağı olarak son yıllarda ekolojik direniş sembolü hâline gelen »Hambach Ormanı«nın yok edilmesine karşı küçük parmaklarını dahi oynatmadılar. Ya da Baden-Württemberg Eyalet Hükümetinde Eyalet Başbakanı düzeyinde temsil edilen Yeşil oportünistler, bütün »ekolojik değerlerini« Daimler otomobil tekelinin çıkarlarına harcadılar. Mütemadiyen ırkçı çıkışlarıyla burjuva basınında yer alan Yeşil Büyükşehir Belediye Başkanlarını saymıyoruz bile.

Komünistler her zaman ekoloji politikalarının bir sistem sorunu olduğunu söylüyorlardı. Bu tespitte değişen bir şey yok aslında. Bilhassa nükleer enerji söz konusu olunca. Nükleer karşıtı olarak ün yapan Yeşil oportünistlerin ortak oldukları Eyalet Hükümetlerinde nükleer atıklar konusunda yürüttükleri politikalara bakıldığında, çevreci maskelerinin de ne denli tahrip olduğunu görmek mümkün. Nükleer enerjiden vazgeçilmesi tartışmalarında ve Federal Hükümetin Almanya'daki nükleer santralleri kapatma kararını almasında Yeşillerin belirli bir etkisi oldu elbette. Aslına bakılırsa Yeşiller sayesinde toplum genelinde yaygınlaşan hassasiyetin etkisinden bahsetmek gerekir. Ve Yeşiller bu noktada da toplumsal hassasiyetleri sisteme uygun bir yöne kanalize etmede başarılı oldular.

Bir tarafta emisyon ticaretini destekleyerek, çevre kirliliği üzerinden sermaye birikim olanaklarını yarattılar, diğer taraftan da »Yeşil kapitalizm mümkün« safsatasıyla nükleer atıkların depolanması konusundaki suskunluklarını gizleyebildiler. Örneğin Hessen Eyaletinde

kapatılan Biblis Nükleer Santralinde 2006 Mayıs'ından bu yana 1.400 ton nükleer atık bulunmasına rağmen, eyaletin Yeşil bakanlarından ses çıkmıyor. Aynı tavrı, nükleer atık için uygun jeolojik formasyona sahip olan Baden-Württemberg Hükümetinde de görmekteyiz. Tüm bunlara rağmen Yeşiller »ekoloji partisi« olarak pazarlanabiliyorlar.

Yeşil şahinler

Yeşil oportünistlerin belki de en önemli dönüşümleri, muhafazakâr ve liberal burjuva partilerinin beceremeyeceği esneklikteki savaş kışkırtıcıları hâline gelmeleridir – ki bu 1990 sonrasında hızla gelişen bir durumdur. Sürece kısaca bir bakalım:

Yugoslavya Savaşı: 1992 Ağustos'unda dönemin AP milletvekili Claudia Roth ve Yönetim Kurulu üyesi Helmut Lippelt »Batı müdahale etmelidir« açıklamasını yaparak, kamuoyunda tartışma başlatıldılar. 1993 Ekim'inde yapılan bir parti kurultayında Joseph Fischer ve 1968'in »öğrenci liderlerinden« Daniel CohnBendit (»Kızıl Danny«) Batı'nın »askerî müdahalede bulunmasını« talep ettiler. CohnBendit daha da ileri giderek, »Belgrad'ın bombalanmasını« ve Bosna-Hersek'in askerî müdahale ile »korunmasını« istedi. 1996 Ekim'inde Saraybosna'yı ziyaret eden Fischer, »Yugoslavya'daki soykırımı pasifizme durduramayız« diyordu. Fischer taleplerinde öylesine radikal ki, 19 Haziran 1998'de Federal Parlamento'daki bir oturumda dönemin CDU'lu Savunma Bakanı Volker Rühe onu, »reel politika yarışında önce olmak için bizden fazla şahinlik yapıyorsunuz« diye eleştirecekti.

Kosova 1999: Nitekim SPD-Yeşiller hükümeti kurulduktan sonra 16 Ekim 1998 Federal Parlamento oturumunda Yeşiller fraksiyonu büyük bir çoğunlukla BM Şartı'na aykırı olan NATO müdahalesine »Evet« oyu verdiler. 1999 Mart'ında Erfurt'ta yapılan Parti Kurultayı savaşa katılmayı onaylayınca 24 Mart 1999'da F. Alman savaş uçaklarının da 1945 sonrasında ilk kez katılımıyla NATO bombardımanı başladı. Yeşiller bir kez daha burjuvaziye hizmet ettiler: Antifaşizmi, antikapitalist ve antiemperyalist özünden kopararak. »Faşizme karşı mücadele« lafı artık rejim değişiklikleri, hammadde ve piyasalara engelsiz ulaşımı sağlayan müdahale savaşları, kısacası Alman emperyalizminin yayılcılığı için kullanılan bir demagojiye dönüştürüldü. İlginçtir, CDU'nun şahinlerinden olan Jürgen Rüttgers F. Alman uçakları Kosova Savaşına katılmak için havalanırken şu tespiti yapacaktı: »Biz iktidarda olsaydık ve aynı kararı alsaydık, tüm ülke ayağa kalkardı. SPD ve Yeşiller ilk kez savaşa onay veriyorlar ve ne sendikalar, ne kiliseler, ne de başkaları tek bir itirazda bulunmuyorlar«.

2001 Afganistan Savaşı: 11 Eylül saldırılarından sonra başlatılan Afganistan Savaşı, Alman emperyalizmi için yeni fırsatlar yaratmıştı. Nitekim hükümet ortağı olan Yeşiller 24 Kasım 2001'de Alman ordusunun savaşa katılmasını onayladılar. Aynı tarihlerde Claudia Roth

»bizim savaşı karşı olmamız veya savaş taraftarı olmamız söz konusu edilemez. Biz, savaş karşıtı bir partiyiz« diyordu – hem de SPD-Yeşiller Hükümetinin Afganistan’a 1.200 Federal Ordu mensubunu gönderme kararını aldıktan sonra. Yeşillerin kurucu üyelerinden ve Fischer’in müsteşarlığını yapan Ludger Vollmer savaşı katılma kararını, »Elbette vicdanımız sızlıyor, ama koalisyonun planlanan sosyal reformları yaşam geçirmesi için ayakta kalması gibi stratejik konular da vicdanımızın parçasıdır« diyerek savunacaktı. Vollmer’in »sosyal reform« dediği, Hartz Yasalarıyla istihdam piyasasını esnekleştiren, çalışma ve ücretlendirme koşullarını kötüleştiren ve tekellere yarayan »sosyal giderlerde tasarruf« politikalarından başkası değildi.

2011 Libya Savaşı: Fransız emperyalizminin öncülüğündeki NATO orduları »Arap Baharını ve demokrasi mücadelesini desteklemek« gerekçesiyle Libya’ya saldırmak için hazırlıklara başladıklarında, dönemin muhafazakâr-liberal Federal Hükümeti BM Güvenlik Konseyi’nde çekimser oy kullanması üzerine, bizzat Fischer ve önde gelen Yeşiller temsilcileri Dışişleri Bakanı FDP’li Guido Westerwelle’yi, »Almanya’nın kurulduğu günden bu yana en büyük dış politika fiyaskosuna neden olmakla« suçlamış, »ülkemizin dünyadaki pozisyonuna zarar vermemek için askerî harekate katılma kararının alınmasını« talep etmişlerdi.

Aynı şekilde Arap dünyasında 2011 ve sonrasında başlayan devrimlerde özellikle Yeşillerin müdahaleci tavırları ve çekingen davranan muhafazakâr-liberal hükümete karşı çıkışları dikkat çekiyordu. Yeşillere yakın olan siyasî vakıf Heinrich-Böll-Vakfı elindeki devasa bütçeleri Arap dünyasındaki »sivil toplum örgütlerinin geliştirilmesine« ve Alman tekellerinin çıkarlarının korunmasına harcıyordu – hâlen de harcamaya devam etmekte. Federal Ordu’nun Suriye’de »daha aktif« katılımını savunan Yeşiller, Katrin Göring-Eckardt gibi Meclis Grup Başkanlarının ağızıyla DAİŞ gibi örgütleri gerekçe göstererek »demokrasi düşmanlarına karşı sessiz kalamayız. Ortak stratejiye ihtiyacımız var. Eğer karada askerî olarak müdahale edeceksek, bunu hemen yapmalıyız« diyerek, ne denli »pasifist« ve »savaş karşıtı parti« olduklarını kanıtlıyorlardı.

Transatlantikçi sermaye fraksiyonlarının borazanı oldular

Yeşillerin 1990’lı yıllardan bu yana giderek ABD taraftarı bir savaş partisi oldukları artık su götürmez bir gerçek. Yeşiller sayesinde Almanya’nın »güvenliği« artık sadece Hindukuş’ta değil, Somali’de, Mali’de, Irak’ta, Litvanya’da ve deniz aşırı bölgelerde »savunuluyor«. Bir zamanlar barış hareketinin kucağında doğan parti, aynı barış hareketine »hayalperest naif hareket« suçlamasında bulunurken, aynı zamanda Washington’daki NeoCon şahinlerle işbirliğine giriyor. Örneğin partinin dış politikalar uzmanı Cem Özdemir ve AP temsilcisi Reinhard Bütikofer, ABD’li NeoCon’ların başlattıkları ve AB ile NA-

TO'dan »Rusya ile olan ortaklığı sonlandırmalarını« talep eden çağrının ilk imzacıları olmaktan çekinmiyorlar.

Aslına bakılırsa Yeşillere »göçmen yanlısı« resim çizmeye yardımcı olan ve partinin »demokratik, genç ve modern« olmasının kanıtı olarak gösterilen Özdemir, Yeşillerin renginin ekolojik »Yeşilden« Alman militarizminin »fıstıkî yeşiline« dönüştüklerinin en güzel kanıtı. Daha geçenlerde Yeşiller Meclis Grubunun »güvenlik politikaları« sözcüsü (ve bir dönemin »vicdani reddicisi«) Tobias Lindner ile birlikte üniforma giyip, Federal Ordu'da »staj« yapan Özdemir uzun zamandır ABD politikalarını savunuyor. Elbette bu kendiliğinden olan bir gelişme değil. Özdemir uçak bileti skandalı nedeniyle görevinden istifa ettikten sonra »German Marshall Fund of the United States« tarafından burslandırıldı ve 2002'de Dünya Ekonomik Forumu'ndan »Geleceğin Küresel Lideri« ödülünü aldı. Silah tekellerinin PR çalışmalarını yapan ve burjuva medyasının dahi sorgulayarak baktığı Mority Hunziker'in maddi desteğini alan Özdemir, transatlantikçi Alman sermaye fraksiyonlarının temsilciliğini yapan »Atlantik Köprüsü« adlı örgütün üyesi. Göring-Eckardt, Roth, Bütikofer gibi Yeşiller de bu örgütün üyesi. Yeşil milletvekili Omid Nouripour hem »Atlantik Köprüsü«, hem de »Alman Atlantik Topluluğu« adlı örgütlerin yönetim kurulu üyeliğine devam ediyor. Özdemir ise aldığı burstan sonra beklenmedik bir biçimde AB ve ABD arasındaki politikaların tartışıldığı tüm kurumlarda yer alıp, kariyer yaptı.

Benzer bir kariyeri eski milletvekili Marieluise Beck ve Heinrich-Böll-Vakfı'nın eski başkanı Ralf Fücks de yaptılar. Bu ikili »Liberal Modernite Merkezi« adlı bir düşünce kuruluşunu kurup, bilhassa Rusya karşıtı politikaların desteklenmesine kendilerini adadılar. 2019 Ocak'ında basına sızan bilgilere göre, Britanya gizli servisi tarafından geliştirilen ve »Batılı hükümetlerin Rusya karşıtı dış politika ajandasını destekleme« hedefini güden »Integrity Initiative« girişiminin Almanya »partneri« olan Beck ve Fücks, 1972'den bu yana CIA'nin yan kuruluşu olan »RAND Corporation«un uzmanı, azıllı antikomünist Hannes Adomeit ile birlikte girişimin sözcülüğünü yapıyorlar. 77 yaşındaki Adomeit'in »Kiel Üniversitesi Güvenlik Politikaları Enstitüsü«nün onur başkanı olması ve bu enstitünün Federal Savunma Bakanlığı tarafından finanse edilmesi, Yeşillerin askerî-sınai kompleks ile ne denli içli dışlı olduklarının da bir göstergesi. Ne zaman burjuva basınında Rusya'ya yönelik bir suçlama gerekli olursa, »sivil toplum temsilcisi« olarak Becks veya Fücks'ü gazeteler ve televizyon programlarında görmek olanaklı oluyor. Becks ve Fücks özellikle Ukrayna'daki neofaşistleri destekliyorlar ve Rusya'ya yönelik yaptırımları savunuyorlar.

Sonuç yerine

Haziran 2019 araştırmalarına göre CDU/CSU'nun (yüzde 26) ardından yüzde 25 ile ikinci parti durumunda olan Yeşiller Partisinin,

1980'lerdeki »Yeşil hareketle« yakından uzaktan bir ilgisi kalmadı artık. Orta ve uzun vadede Yeşillerin muhafazakâr CDU/CSU için ideal partner ve çoğunluk sağlayıcı güç olmasından hareket edilebilir. Eyaletler düzeyinde »olağanlaşan« işbirliği, federal düzeyde de »olağan Siyah-Yeşil-Koalisyonlar« dönemine işaret ediyor. Gelir düzeyi ortalamanın üzerinde, belirli bir egoist çevrecilik yaklaşımında olan, »küreselleşme« kazananı seçmen gruplarının temsilcisi, ama aynı zamanda da ABD emperyalizmi ile işbirliğini savunan bir »Lobiciler Derneğinden« ibaret olan Yeşillerin, neoliberal ekonomi politikalarına ve emperyalist yayılmacılığa kozmetik rötuşlarla toplumsal rıza üretme görevini üstlenen gönüllü tayfa olduklarını tespit etmek için siyaset bilimcisi olmaya gerek yok. Yeşiller, bugün geldikleri noktada dış ve güvenlik politikalarında militarizmi, sosyal politikalar alanında gericiliği ve ekoloji politikalarında da sisteme entegre sermaye birikimi teşvikini temsil ediyorlar. Transatlantikçi ve neoliberal politikaların taşıyıcısı olan Yeşillerin bu dönüşümü, kapitalizmi alaşağı etmeden ne çevreci ve barışçıl, ne de demokratik ve sosyal bir sürecin başlatılamayacağını kanıtıyor. Hiç şüphe yok; gelecek »Yeşil kapitalizm« ile değil, Sosyalizm ile şekillendirilebilecektir!

YENİ BİR NÜKLEER ÇAĞ MI BAŞLIYOR?

INF-SÖZLEŞMESİNİN ABD EMPERYALİZMİ TARAFINDAN FESHİ VE OLASI SONUÇLARI

2019/58

NATO'nun 1979'da Pershing II ve Tomahawk orta menzilli ve nükleer başlıklı roketleri Batı Avrupa'ya konuşlandırma kararını alması, Batı Avrupa kamuoyunda büyük tepkilere yol açmıştı. NATO'nun »İkili Kararı« savaş sonrası Avrupa'sının en kitlesel protestolarına neden olmuş, neredeyse tüm Batı Avrupa ülkelerinde milyonlarca insanın sokakları doldurmaya itmişti. Avrupa Barış hareketi 1980'li yıllarda burjuva hükümetleri üzerinde o döneme dek hiç elde edemediğı – ve bugün dahi ulaşamadığı – bir etki gücüne sahip olmuş, farklı sınıf ve katmanlardan, kiliselerden sendikalara, partilerden yurttaş girişimlerine dek, geniş kesimleri harekete geçirebilmişti, ki bunda dönemin Komünist Partilerinin rolü hiç de küçük değildi. Sadece Batı Avrupa'da değil, ABD'nde de! Örneğın ABD Barış Hareketi 1982 Haziran'ında New York'ta yaklaşık bir milyon insan ile ABD tarihinin en kitlesel barış mitingini gerçekleştirmişti.

Emperyalist ülkelerde sokakların artan etkisi ve ağırlaşan siyasî baskı, bilhassa Batı Avrupa'daki burjuva hükümetlerini, Ronald Reagan başkanlığındaki ABD hükümetini SSCB ile müzakerelere başlanması için baskı altına almaya itiyordu. Nitekim zorlamalar sonucunda ABD ve SSCB arasında görüşmeler başlamış, görüşmeler 8 Aralık 1987 tarihinde Washington'da ABD Başkanı Reagan ile SBKP MK Genel Sekreteri Michail Gorbaçov'un »Intermediate Range Nuclear Forces Treaty« (Orta Menzilli Nükleer Silahlar Antlaşması) adını taşıyan INF-Sözleşmesi'ni imzalamalarıyla sonuçlanmıştı.

1 Haziran 1988'de süresiz olarak yürürlüğe giren INF-Sözleşmesi, Avrupa'daki 500 ile 5.500 kilometre menzili olan tüm ABD ve SSCB nükleer füzelerinin geri çekilip, hurdalaştırılmalarını öngörüyordu. O dönemlerde INF-Sözleşmesi »SSCB'nin ve Barış Hareketinin başarısı« olarak değerlendiriliyordu, ancak sözleşme çoktan başlatılmış olan karşı devrim sürecini engelleyemedi. Dahası 1989/1990 karşı devrimiyle birlikte gerek Reagan Yönetiminin »Stratejik Savunma Girişimi – SDI« planlarıyla uzaydaki nükleer silahlanmayı öngören projesi, gerekse de NATO'nun Doğu Avrupa'ya genişleme adımları, barış açısından son derece olumsuz süreçlere yol açtı. ABD emperyalizmi

INF-Sözleşmesi'yle dondurulan bu »nükleer ilk vuruş yetisi kazanma« planlarını karşı devrimle birlikte hızlandırma olanağına kavuştu.

Bill Clinton ve George W. Bush hükümetlerinin tadil ederek geliştirdikleri planlar, Barack Obama Hükümeti tarafından dört aşamalı »ABD Roket Şemsiyesi« olarak nitelendirilen »European Phased Adaptive Approach – EPAA« kararı ile uygulamaya sokuldu. EPAA-Kararı Avrupa kamuoyuna »NATO'nun Avrupa'yı İran roketlerine karşı savunma mekanizması« olarak sunuldu.

Nükleer silahlanma yolu yeniden açıldı

EPAA-Kararının açıklanmasında bu yana Rusya Federasyonu'nun yaptığı açıklamaları, uyarıları ve önerileri değerlendirdiğimizde, Putin Yönetiminin EPAA-Kararını, ilân edildiği gibi İran'a değil, Rusya'ya karşı ABD'nin nükleer ilk vuruş yetisine kavuşma adımı olarak okuduğunu anlayabiliriz – ki bu bizce de yanlış bir okuma değil.

ABD ve NATO, Rusya Federasyonu'nun haklı kaygılarını ve INF-Sözleşmesi'nin sürdürülmesine devam edilmesine yönelik tüm önerilerini şimdiye kadar reddettiler. Hatta önerileri reddetmekle kalmayıp, Türkiye'ye konuşlandırılan Özel Erken Uyarı Radar İstasyonu, İspanya'ya yerleştirilen »Aegis-Taarruz Sistemi« ile donatılmış Gündümlü Füze Savunması, Romanya'da faaliyete geçen »Aegis-Sabit Roket Savunma İstasyonu« ve Polonya'da konuşlandırma hazırlıkları devam eden ikinci sabit roket istasyonu ile sistematik bir biçimde planlarını uygulamaya devam ediyorlar. Aslına bakılırsa »Aegis-Sisteminin« kendisi, ABD'nin Almanya'nın Ramstein kentinde bulunan Hava Üssünde yerleşik NATO Hava Kuvvetleri Ana Karargâhı »Air Component Command« AIRCOM'a ve birbirlerine bağlı olan tüm unsurlarına nükleer başlıklı roketlerin yerleştirilebilme olanağı ve Romanya ile Polonya'nın Rusya için yakın menzil sayılması nedeniyle, INF-Sözleşmesini çiğnemek anlamına gelmektedir. Çünkü »Aegis-Sistemi« ve uyduları INF-Sözleşmesi feshedilmeden konuşlandırıldılar. Bu durumda, olası bir nükleer savaşta ilk vurulacak olan yerler Avrupa ve Türkiye'dir.

Yaygın burjuva medyası ise uzun zamandır INF-Sözleşmesi'nin önce Rusya Federasyonu tarafından çiğnendiği propagandasını yapmakta ve kamuoyu görüşünü bu yönde etkilemeye çalışmaktadır. Gerekçe olarak da, Rusya Federasyonu'nun EPAA-Kararından sonra, »9M729« veya NATO jargonuyla »SSC-8« olarak adlandırılan füze sistemini geliştirmesi gösterilmekte. Ancak bu füzelerin menzili, iddia edildiği gibi, 2.000 kilometre değil, 500 kilometrenin altında ve bu biçimiyle INF-Sözleşmesi'ne aykırı değil. Her ne kadar Putin Yönetimi, deyim yerindeyse, süttten çıkmış ak kaşık değil ve yeterince eleştiriyi hak ediyor, ama 9M729 füze sisteminin INF-Sözleşmesi'ne aykırı olduğu iddiası kocaman bir propaganda yalanından ibarettir.

Olmayan sözleşmeye uyulması gerekmez

Rusya Federasyonu Hükümeti uyarıları ve önerileriyle INF-Sözleşmesi'nin devamını inandırıcı bir biçimde savunuyordu, ama başarılı olamadı – olamazdı da. Çünkü INF-Sözleşmesi ABD emperyalizminin planlarına ters düşüyordu. Nitekim Trump Yönetimi 1 Şubat 2019'da INF-Sözleşmesi'ni feshettiğini ilân etti. Her ne kadar Putin Yönetimi hemen ardından, 2 Şubat'ta yeni bir müzakere önerisinde bulunmuş olsa da, bu teklifin süresi 2 Ağustos 2019 tarihinde dolduğundan, INF-Sözleşmesi fiilen feshedilmiş oldu. Böylelikle ABD emperyalizmi, INF-Sözleşmesi dahil uluslararası sözleşmelerin bir çoğuna aykırı olarak konuşlandığı »ABD Roket Şemsiyesini« resmen legalize etmiş oldu. Nihâyetinde ABD var olmayan bir sözleşmeye uymak zorunda kalmayacak.

INF-Sözleşmesi'nin feshedilmesiyle söz konusu olan, sadece Avrupa'ya orta menzillik nükleer füzelerin yerleştirilmesi ihtimali değildir. Aynı zamanda ABD emperyalizminin, Rusya Federasyonu'nun yanı sıra, Çin Halk Cumhuriyeti'ne karşı da nükleer ilk vuruş yetisini kazanma hedefi göz ardı edilmemelidir. Avrupa için alına EPAA-Kararının ikinci aşamasında yerleştirilen »Terminal High Altitude Area Defense« (Terminal Yüksek İrtifa Koruma Alanı) olarak nitelendirilen THAAD Mobil Roket Savunma Sistemi, örneğin Güney Kore'ye de konuşlandırıldı. Şu an için 200 kilometrelik menzili olan THAAD füzeleri çok kısa bir sürede 500 kilometrelik menzile çıkartılabiliyor ve nükleer başlıklarla donatılabiliyorlar. Bu durumda da, aynı Pershing II füzeleri gibi, nükleer ilk vuruş silahları olarak kullanılma potansiyelini taşımaktadırlar. THAAD füzeleri halihazırda Güney Kore, Romanya ve İsrail'e konuşlandırılmış durumdadır.

Çin Halk Cumhuriyeti'nin INF-Sözleşmesi'ne imza atmamış ve sözleşme kapsamı dışında olması nedeniyle, »Sözleşme yaptırımlarının gölgesinde kalmadan silahlandığı« iddia edilerek, İndo-Pasifik bölgesine »konvansiyonel orta menzilli füzelerin konuşlandırma çalışmalarının başlatıldığı« Pentagon tarafından 2019 Mart'ında açıklanmıştı. Pentagon'dan yapılan açıklamada açık olarak, »2 Şubat 2019'a kadar ABD'nin INF-Sözleşmesinden doğan yükümlülüklerine ters düşebilecek fabrikasyon faaliyetleri şimdi başlatılmıştır« deniliyordu.

Avrupalı Şahinler de »iş« geri döndüler

ABD emperyalizminin INF-Sözleşmesi'ni feshetmesi, Avrupa'daki silah tekellerine yeni olanaklar sunuyor. Son haftalarda güya »Strateji uzmanı« diye lanse edilen, ama aslında silah tekellerinin lobiciliğini yapan bir çok isim gerek »bilimsel enstitüler«, gerekse de yaygın burjuva medyası üzerinden INF-Sözleşmesi'nin feshine atıfta bulunarak, »Artık NATO resmen saldırı yeteneklerine kavuşturulmalıdır. NATO'nun hem konvansiyonel hava savunması güçlendirilmeli, hem de, 9M729 füzelerinin lokalize edilmesi güç olduğundan, Rus kumanda

merkezlerini vurabilecek ofansif unsurlara kavuşturulmalıdır» görüşü savunulmakta, »Almanya'nın artan sorumluluğunun yerine getirilmesi» istenmektedir.

Ancak hedefleri sadece bununla sınırlı değil. Aynı zamanda AB-Rusya sınırına konuşlandırılmış olan askerî birliklerin de »güçlendirilmesi gerektiği» iddia edilmektedir. Örneğin Alman hükûmetine yakın duran »Stratejik Analizler Dergisinde» yayımlanan bir makalede Rusya'nın »Polonya ve Baltık ülkelerine olan yakınlığından doğan avantajını bertaraf etmek amacıyla, en kısa zamanda bu ülkelerde bulunan NATO birliklerinin, diğer NATO üyesi ülkelerden gönderilecek en az 40 bin askerler güçlendirilme zorunluluğu olduğu» savunulmaktadır.

Görüldüğü kadarıyla ABD emperyalizminin INF-Sözleşmesi'ni feshetmesi, öncelikle Almanya'daki emperyalist tekelci burjuvazinin »Transatlantikçi» fraksiyonlarının çıkarına çalışıyor. Yaygın burjuva medyasının söylemi »Transatlantikçilerin« argümentasyonlarını tekrar ederek, INF-Sözleşmesi'nin iptal edilmesinde »asıl sorumlunun Rusya olduğu« iddiasını ve bununla birlikte, özellikle Hong Kong'daki toplumsal olaylar üzerinden »despotik Çin rejimine karşı uluslararası hassasiyet« demagojisini yayarak, kamuoyu görüşünü manipüle etmeyi hedefliyor. Avrupa toplumsal ve siyasî soluna yakın duran bağımsız sol medya ise, burjuva medyasının bu söylemlerini ifşa edecek bir karşı söylem geliştirememesi nedeniyle, »Transatlantikçi« argümentasyonlar yaygın kamuoyu görüşü hâline dönüşüyor.

Ancak Alman tekelci burjuvazisinin »Avrupalı« sermaye fraksiyonları da boş durmuyor. Örneğin NATO Askerî Komisyonu eski başkanlarından olan Harald Kujat, diğer »stratejistlerin« söylemlerini sert bir şekilde eleştiriyor ve »Rusya'nın saldıracağından hareket etmek saçma olduğu kadar, tek yanlı ve irrasyonel bir savdır. Putin böylesi bir adımın, Rusya için öngörülemez siyaset ve iktisadî sonuçlara yol açacak bir izolasyonla sonuçlanacağını çok iyi bilmektedir« diyor. Gene de »Transatlantikçi« ve »Avrupalı« sermaye fraksiyonları arasında büyük farklılıklar olmadığını vurgulamak gerekiyor, çünkü nihâyetinde iki tarafında hedefi aynı: Alman emperyalizminin dünya gücü olarak pozisyonunu güçlendirmek.

Sonuç yerine

Öyle ya da böyle – görevdeki Trump yönetiminin nükleer silahlanmayı hiç bir sözleşmenin kısıtlayamayacağı biçimde sürdürmek istediklerinden şüphe yok. ABD emperyalizminin şu an için böylesi bir olanağa kavuşmasını engelleyen çeşitli sözleşmeler mevcut. Bunlardan en önemlisi 8 Nisan 2010 tarihinde ABD ve Rusya arasında imzalanıp, 5 Şubat 2011 tarihinde yürürlüğe giren »New START«-Sözleşmesi'dir. Bu sözleşme, kullanıma hazır nükleer başlıkların sayısının 1.550'ye ve 5.500 kilometreden fazla menzile sahip taşıyıcı roket sis-

temlerinin sayısının 800'e düşürülmesini öngörüyordu. Sözleşmenin temel amacının, karşılıklı olarak iki tarafın da nükleer ilk vuruş yetisine sahip olmasına yol açacak bir silahlanma yarışını engellemek olduğu ilân edilmişti.

ABD şu anki politikalarıyla bu temel amaçtan hızla uzaklaşmaktadır. Yapılan açıklamalar, ABD emperyalizminin stratejik nükleer cephanesini modernize etmeye ve vuruş gücünü artırmaya çalıştığına işaret etmektedir. ABD Kongresi'nin Bütçe Ofisinin verilerine göre, bu amaç için 2020-2030 arasında 500 milyar Dolar civarında bir para harcanması söz konusudur. Trump Hükümetinin resmî politikası, kullandığı sert retorik ve nükleer cephanenin modernizasyon çalışmaları, ABD'nin Rusya Federasyonu ve Çin Halk Cumhuriyeti karşısında nükleer ilk vuruş yeteneğine sahip olmak istemesinden başka bir sonucu göstermemektedir. Rusya'nın çabaları ise, stratejik dengenin yeniden sağlanması olarak okunabilir – başarılı olup, olamayacağı şu an için söylenemese de. »New START«-Sözleşmesi'nin 5 Şubat 2021'de sona erecek olması, kötü olasılıkları artırmaktadır.

Ancak tüm bu gerçeklerin yanı sıra sorulması gereken asıl soru, gerek ABD emperyalizminin, gerekse de başka bir emperyalist devletin veya bunların stratejik düşmanları olarak görülen nükleer güçlerin, dünyayı yaşanamaz kılacak olan bir nükleer dünya savaşını göze alıp alamayacaklarıdır. Kanımızca tekелci burjuvazinin en gerici ve en saldırgan kesimleri dahi, şu aşamada böylesi bir riski göze alamayacaklardır. Çünkü henüz nükleer ilk vuruşa karşılık verecek yeterince ölümcül silah kontrol altına alınabilmiş değildir. Kaldı ki dünyayı herhangi bir yerinde patlayacak olan bir nükleer silahın yol açacağı sorunlar, o coğrafya ile sınırlı kalmayacak, dünya çapında etkisini gösterecektir. Kaldı ki Rusya'da bir-iki ay önce bir cephanelikte yaşanan patlama sonucu radyoaktif değerlerin yükseldiğinin tespiti ile Avrupa'daki toplumlar arasında kaygının artması, burjuva hükümetleri için yaşamsal olan toplumsal rızanın alınmasının zor olacağına işaret etmektedir.

Buradan hareketle, »nükleer dünya savaşı olanaksızdır« demek elbette yanlış olacaktır, çünkü stratejik düşman olarak nitelendirilen ülkelerin askerî açıdan kontrol altına alınması ve nükleer silahlanma yarışının dizginsizleşmesi durumunda, böylesi bir savaş her an için olanaklı olabilir. Nükleer ilk vuruş yeteneğine kavuşulması, yılda 700 milyar Dolar'dan fazla bir bütçeyi savunmaya harcayarak ve müttefiklerini de silahlanmaya daha fazla bütçe ayırmaya zorlayarak kendi tekellerine yeni sermaye birikim olanakları yaratmak, dünyanın egemen gücü olarak kalmayı isteyen ABD emperyalizmi için yaşamsal bir önem kazanmıştır. ABD emperyalizminin bu yönelimi hiç şüphesiz diğer emperyalist güçleri de benzer politikalara yönelmeye itecek, zaten dünyanın çeşitli coğrafyalarında sürmekte olan savaşları ve çatışmalı ihtilafları daha da yaygınlaştıracaktır. Bununla birlikte milliyetçilik ve ırkçılık geliştirilecek, işçi hakları, ücretler, çalışma ve

yaşam koşulları üzerindeki baskılar artırılacak, burjuva demokrasisi otokratik diktatörlüklere daha hızlı bir biçimde dönüştürülecektir.

Böylesi bir gidişatı durdurabilecek olan yegane güç, uluslararası çapta birleşik, barış, demokrasi, sosyalizm şiarı altında buluşan işçi sınıfının ve müttefiklerinin oluşturacağı hareket olabilir. Avrupa Barış Hareketi, reformizm batağından kurtulamayan Avrupa toplumsal ve siyasi solu, tekelci burjuvazinin yedeğine düşürülmüş olan Avrupa sendikal hareketi, değil sosyalizm şiarı altında buluşmayı, barış ve demokrasi için dahi kitlesel direnişi örgütleyebilme gücünden bir hayli uzaktır. Toplumsal direnç mekanizmaları zayıflamış, toplumsal hoşnutsuzluk ırkçı-faşist partilerin beslendiği toprak hâline gelmiştir. Bu açıdan bakıldığında, geleceğin bir hayli karanlık görünmesi muhtemeldir.

Ancak, daha zayıf, savaşların daha etkin olduğu coğrafyalarda direnişin yerküreye yayılmasını sağlayacak kıvılcım potansiyelleri bulunmaktadır. Örneğin Anadolu-Mezopotamya coğrafyasında Türkiye işçi sınıfının devrimci güçleri ile Kürdistan Özgürlük Hareketinin ortak hedefler çerçevesinde geliştirecekleri radikal ortak mücadele böylesi bir kıvılcım olabilir. Türkiye olası bir nükleer savaşın vuracağı ilk coğrafyalardan birisidir. Bu nedenle Türkiye komünistlerinin ivedi görevi, toplumsal sınıf ve katmanlara bu tehlikeyi göstermek, »barış, demokrasi ve sosyalizm« şiarının birbirlerine kopmaz biçimde bağlı hedefler olduğunu kanıtlamak ve bu uğurda radikal ortak mücadeleyi örmek için harekete geçmektir. Kapitalizm, savaş demektir. Kapitalizm aşılmadan, ne barış, ne de demokrasi olanaklı olacaktır.

Bu kitapçıkta POLİTİKA Gazetesi'nde (<http://politikagazetesi.org>) 2016 – 2019 yılları arasında yayımlanan ve emperyalist güçler üzerine yoğunlaşan bazı makaleleri bulabilirsiniz.